

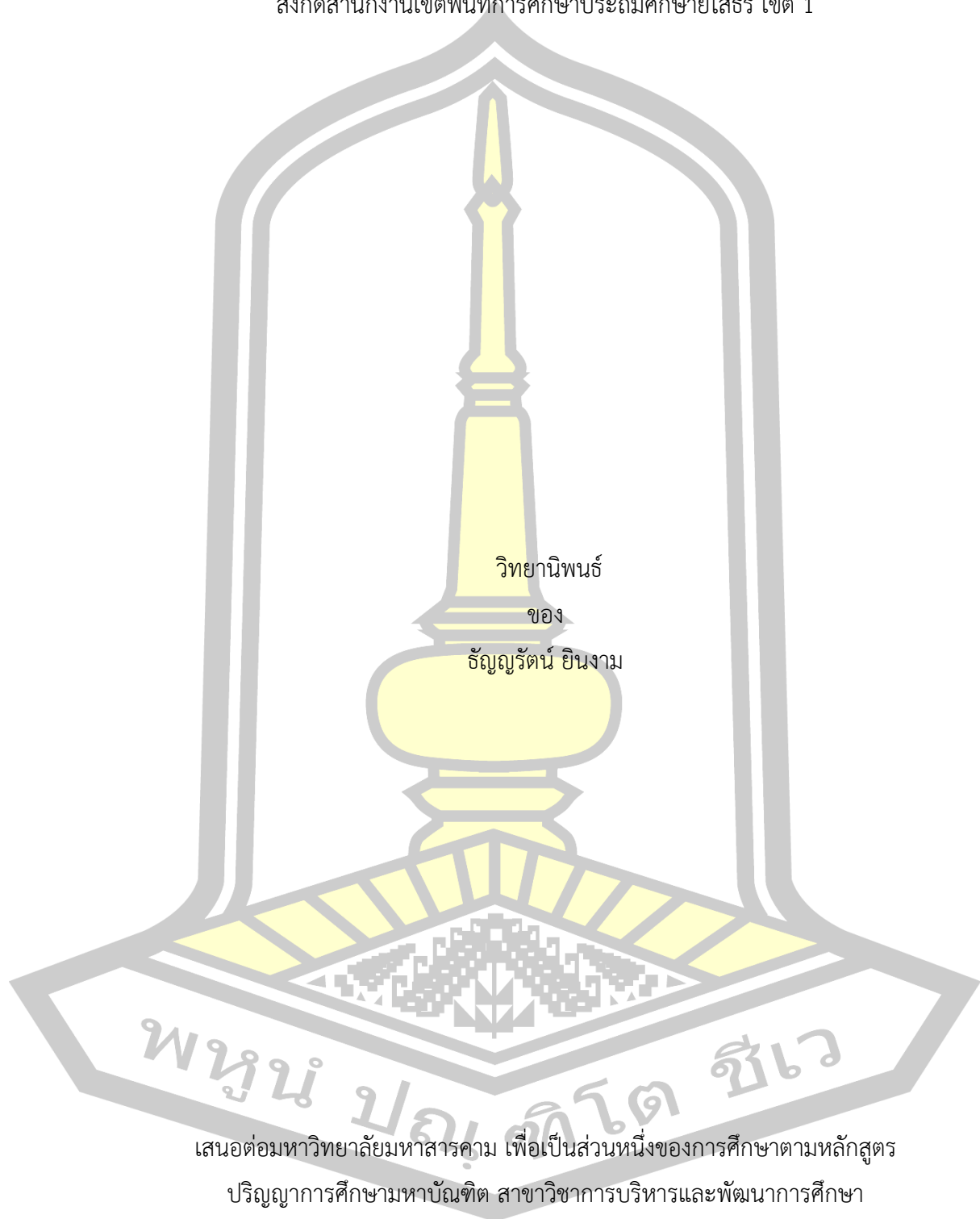
การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

วิทยานิพนธ์
ของ
ธัญญรัตน์ ยืนงาม

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา
เมษายน 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

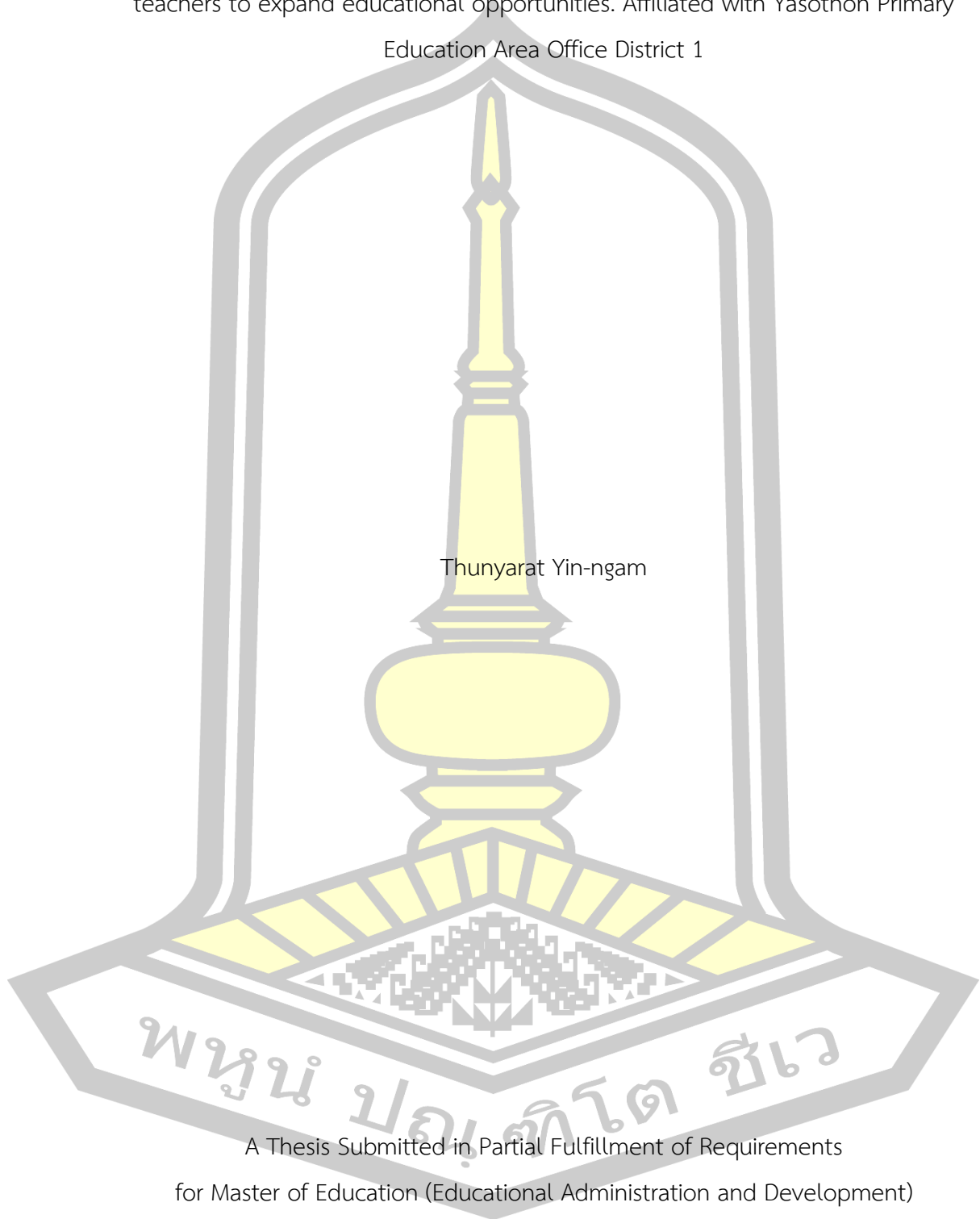
เมษายน 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Development of programs to strengthen active learning management of school teachers to expand educational opportunities. Affiliated with Yasothon Primary

Education Area Office District 1

Thunyarat Yin-ngam

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Administration and Development)

April 2024

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวธัญญรัตน์ ยืนงาม
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. ธรินธร นามวรรณ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. กาญจน์ เรืองมนตรี)

.....กรรมการ

(รศ. ดร. สุทธิพงศ์ หกสุวรรณ)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(รศ. ดร. กฤษณก ดวงชาทม)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. ขวลิต ชูกำแพง)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1		
ผู้วิจัย	ธัญญรัตน์ ยืนงาม		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจน์ เรืองมนตรี		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารและพัฒนาการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 และ 2) สร้างโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน การวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ปีการศึกษา 2566 รวมจำนวน 234 คนได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางเคชเมอร์แกน โดยสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา แล้วนำมาคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 โดยการสัมภาษณ์ครูที่มีแนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศที่เป็นที่ยอมรับ เป็นแบบอย่างวิธีปฏิบัติที่ดี ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และมีผลงานด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกยอดเยี่ยม จำนวน 3 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงเพื่อใช้เป็นโปรแกรมยกย่องและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทาง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ลำดับที่ 1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ลำดับที่ 2 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด ลำดับที่ 3 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ และลำดับที่ 4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

2. การพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 มีองค์ประกอบ 4 ด้าน รวมทั้งหมด 19 ข้อ มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เพื่อโปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 พบว่าโดยรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.96 และมีความเป็นไปได้มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.94

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, โปรแกรม, การพัฒนา

พูน ปณ จิตโต ชีเว

TITLE	Development of programs to strengthen active learning management of school teachers to expand educational opportunities. Affiliated with Yasothon Primary Education Area Office District 1		
AUTHOR	Thunyarat Yin-ngam		
ADVISORS	Assistant Professor Karn Ruangmontri , Ph.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration and Development
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2024

ABSTRACT

The objective of this research was to 1) study current conditions; Desirable conditions and necessities of active learning management of teachers of schools to expand educational opportunities under the office of Yasothon Primary Education Area District 1 and 2) Create a teacher development program in active learning management of school teachers to expand educational opportunities under the office of Yasothon Primary Education Area District 1. The research is divided into 2 phases. Desirable conditions and needs of active learning management of teachers of educational opportunity extension schools under the office of Yasothon Primary Education Area District 1. The school expanded educational opportunities under the office of Yasothon Primary Education Area District 1 for the academic year 2023, a total of 234 students determined the size of the sample by opening the Cage C Morgan table by sampling the stratum classified by the size of the school and calculating the number of samples according to the proportion of the population in each grade of the school. The tools used in the research were questionnaires. Phase 2: Development of a program to enhance active learning management of school teachers under the Yasothon Primary Education Area Office District 1 by interviewing teachers with recognized best practices, exemplary good practices in active learning

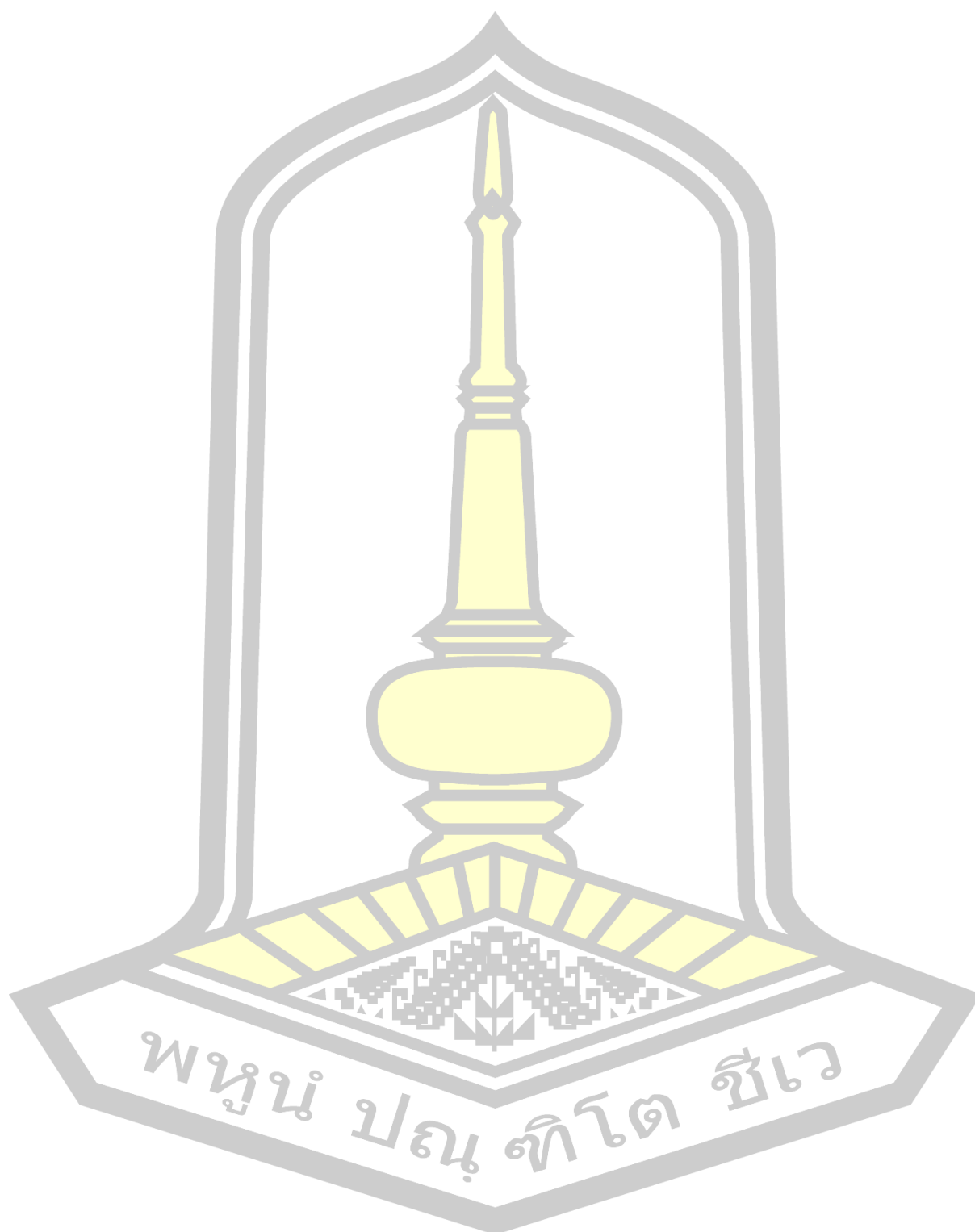
management, and excellent performance in active learning management. Three students were selected from a specific selection to be used as a drafting and evaluation program for the Active Learning Management Program of teachers of Educational Opportunity Extension School under the Yasothon Primary Education Area Office District 1 by five experts. The statistics used to analyze the data are percentage, mean, and standard deviation.

The results showed that:

1.The current state of active learning management of teachers of educational opportunities extension schools under the Yasothon Primary Education Area Office District 1 is overall moderate. As for the desirable conditions for active learning management of school teachers to expand educational opportunities under the Yasothon Primary Education Area Office District 1 as a whole, it is at the highest level. The areas with the highest average were measurement and evaluation according to actual conditions and the need for active learning management of teachers of schools to expand educational opportunities under the office of Yasothon Primary Education Area District 1 in descending order of need, namely: No. 1 for learning design, No. 2 for learning management through action using thought processes. No. 3 for the use and development of media, technology, innovation for learning management and No. 4 for measuring and evaluating learning outcomes according to real conditions.

2.The development of the active learning management program of school teachers to expand educational opportunities under the office of Yasothon Primary Education Area District 1 has 4 components, a total of 19 items, which are suitable and feasible to be used for the active learning management development program of school teachers to expand educational opportunities under the office of Yasothon Primary Education Area District 1. The average is 4.96 and is the most likely. It has an average of 4.94.

Keyword : Active Learning Management, Programming, Development

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ไปด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.ธรินทร์ นามวรรณ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ศาสตรเมธี ดร.สุทธิพงศ์ หกสุวรรณ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณก ดวงชาทม กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย ที่ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ข้อคิด และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคามทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย เจ้าหน้าที่ศูนย์บัณฑิตฯทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในเรื่องเอกสารต่างๆ รื้อนพี่ เพื่อนนิสิตทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำรวมทั้งส่งเสริมกำลังใจที่ดีแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา นอกจากนี้ยังมีผู้ที่มีความร่วมมือช่วยเหลืออีกหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามในที่นี้หมด จึงขอขอบคุณทุกท่านเหล่านั้นไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ คณะผู้เชี่ยวชาญที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย คณะผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการดำเนินงานและให้คำแนะนำในการปรับปรุงโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ที่สมบูรณ์และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 63 (ชุมชนบ้านคำแดง) ที่ให้กำลังใจในการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ครอบครัว ที่ได้ให้กำลังใจที่มีคุณค่าส่งผลเป็นพลังใจขับเคลื่อนในการทำวิจัยให้สำเร็จเสร็จสิ้นโดยสมบูรณ์ในครั้งนี้

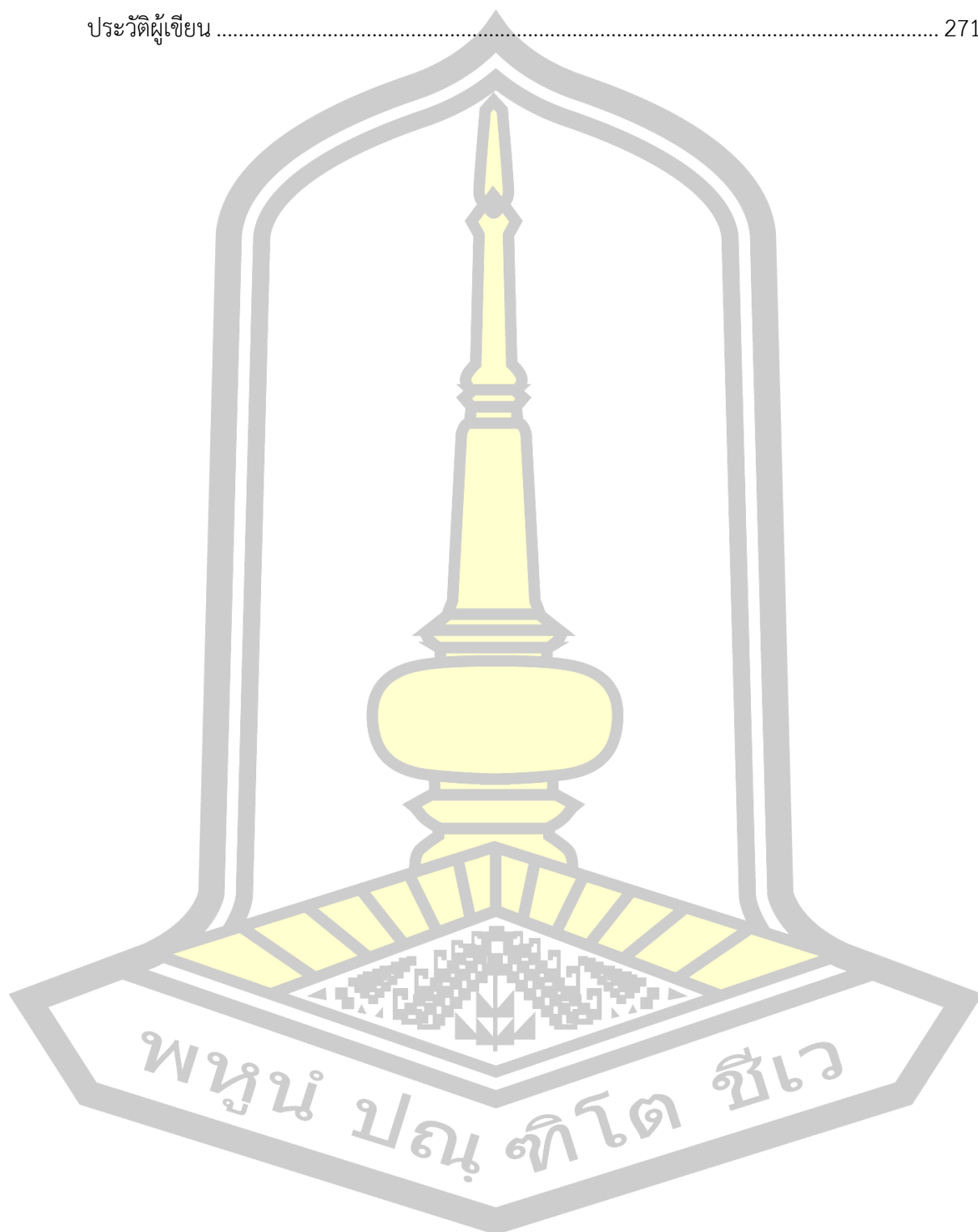
คุณค่าและประโยชน์จากการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครอบครัวอิงาม ตลอดจนบูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่อบรมสั่งสอนประสิทธิ์ประสาทวิชาซึ่งผู้วิจัยจะนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาการทำงานให้ดียิ่งขึ้น และคุณค่าของงานวิจัยครั้งนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาเพื่อน้อมรำลึกถึงผู้ที่อยู่เบื้องหลังในการวางรากฐานการศึกษาให้กับผู้วิจัยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฌ
สารบัญ.....	ญ
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญภาพประกอบ.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	7
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	8
ความสำคัญของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย.....	10
กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย.....	11
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	12
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
การจัดการเรียนรู้เชิงรุก.....	16
ความต้องการจำเป็น.....	45
การพัฒนาครู.....	50
หลักการพัฒนา 70 : 20 : 10.....	56
โปรแกรมและการพัฒนาโปรแกรม.....	58

บริบทพื้นที่วิจัย	65
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	71
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	76
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1	78
ระยะที่ 2 การออกแบบและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1	87
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	94
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	94
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	94
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	95
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	139
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	139
สรุปผล	139
อภิปรายผล	141
ข้อเสนอแนะ	148
บรรณานุกรม	150
ภาคผนวก	160
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ	161
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	165
ภาคผนวก ค การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	181
ภาคผนวก ง โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1	188
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์	246

ภาคผนวก ฉ ภาพประกอบการดำเนินการวิจัย	264
ประวัติผู้เขียน	271

สารบัญตาราง

หน้า

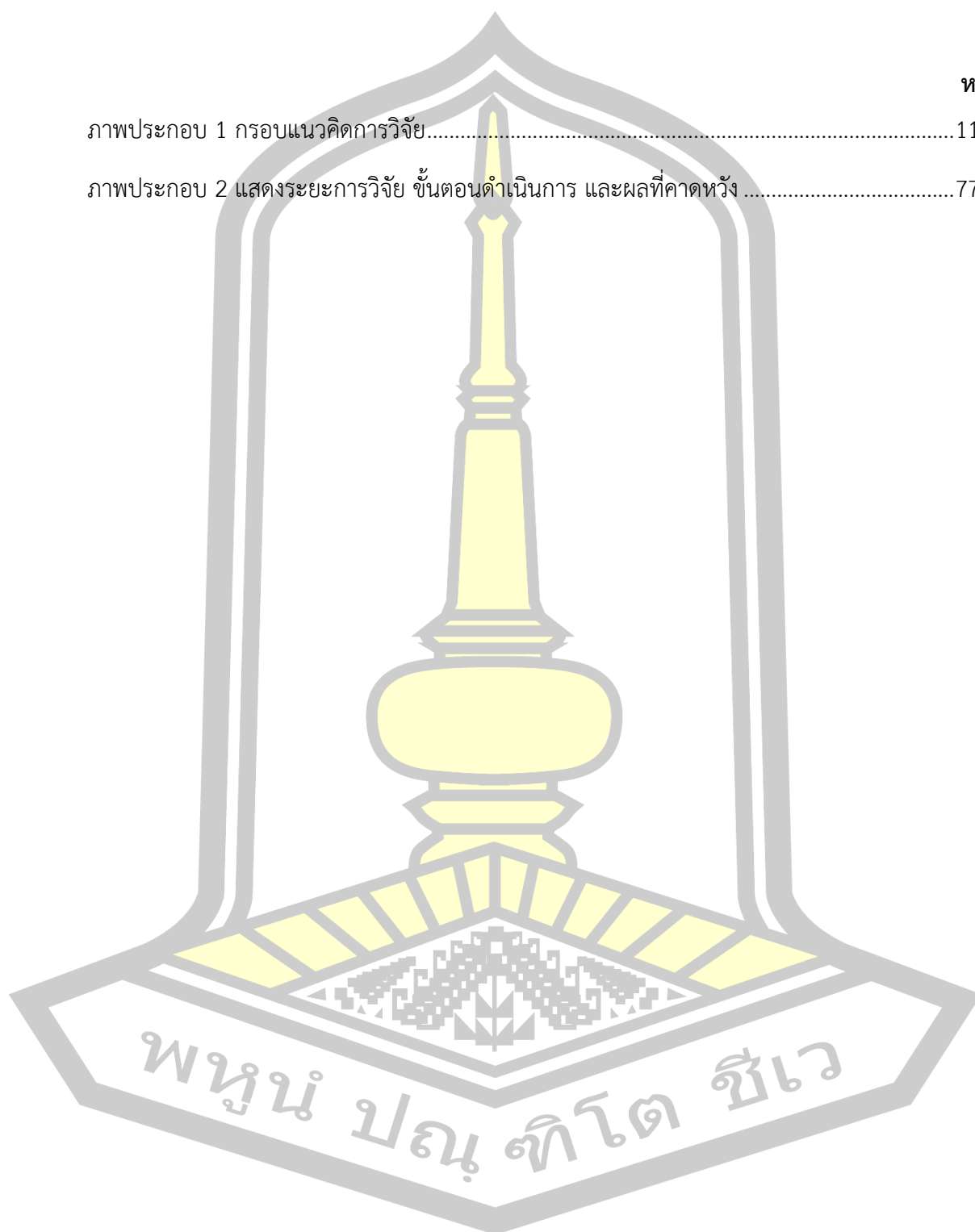
ตาราง 1 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อบ่งชี้ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	24
ตาราง 2 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้	30
ตาราง 3 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด..	34
ตาราง 4 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้	37
ตาราง 5 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้การวัดและการประเมินผลตามสภาพจริง	44
ตาราง 6 วิเคราะห์สังเคราะห์วิธีการพัฒนาครู	55
ตาราง 7 การสังเคราะห์องค์ประกอบของโปรแกรม	60
ตาราง 8 การสังเคราะห์การพัฒนาโปรแกรม	64
ตาราง 9 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บข้อมูล	79
ตาราง 10 สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน	95
ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้ของจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 องค์ประกอบด้านการออกแบบการเรียนรู้	96
ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด	98
ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 องค์ประกอบด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้	99
ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 องค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	100

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI _{modified}) และลำดับ ความต้องการจำเป็นโดยรวม	102
ตาราง 16 แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI _{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นในการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้	103
ตาราง 17 แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI _{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นในการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทาง ความคิด	104
ตาราง 18 แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI _{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นในการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้	105
ตาราง 19 แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI _{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นในการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	106
ตาราง 20 การสังเคราะห์โปรแกรมการพัฒนากิจการการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้	111
ตาราง 21 การสังเคราะห์โปรแกรมการพัฒนากิจการการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่าน การลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด	113
ตาราง 22 การสังเคราะห์โปรแกรมการพัฒนากิจการการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้	114

ตาราง 23 การสังเคราะห์โปรแกรมการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ด้านการวัดและประเมินผล การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง	115
ตาราง 24 บันทึกการตรวจสอบยืนยันโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	126
ตาราง 25 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1	137
ตาราง 26 ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เชิงเนื้อหาของแบบสอบถามการพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1	182
ตาราง 27 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1.....	183
ตาราง 28 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน	183
ตาราง 29 ผลการประเมินความเหมาะสมของการพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1.....	184
ตาราง 30 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของการพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน.....	186
ตาราง 31 โครงสร้างโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1	239

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	11
ภาพประกอบ 2 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ และผลที่คาดหวัง	77

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษามีเป้าหมาย คือ การเตรียมกำลังคนเพื่อให้ชาติมีความเข้มแข็งในอนาคตทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงของกำลังคนในตลาดแรงงาน คือ การแข่งขันของตลาดแรงงานเป็นสาเหตุสำคัญที่ต้องทำให้เยาวชนต้องได้รับการเตรียมตัวให้พร้อม การเตรียมตัวไม่จำกัดเพียงแค่ความรู้ที่ได้จากโรงเรียนเท่านั้น หากแต่ยังต้องให้สามารถใช้ความรู้และทักษะในสถานการณ์และบริบทต่าง ๆ อย่างกว้างขวางในชีวิตจริงและในอนาคต นอกจากนี้ยังเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่าเศรษฐกิจที่มั่นคงมีพื้นฐานอยู่บนคุณภาพของการศึกษาที่เยาวชนได้รับการแข่งขันทางเศรษฐกิจจึงผลักดันให้มีการตื่นตัวทางการศึกษา มีการแข่งขันกันเป็นเลิศทางการศึกษาในทุกประเทศที่ต้องการรักษาระดับความสามารถในการแข่งขัน มีการเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขันเพิ่มขึ้น (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2554) ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพนั้น ต้องอาศัยกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยถ่ายทอดองค์ความรู้ มีการฝึกการอบรม ผสมผสานลักษณะทางวัฒนธรรมโดยการสร้างสรรค์และจรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ มีการสร้างองค์ความรู้โดยจัดสภาพแวดล้อม ทางสังคมเพื่อการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีความต่อเนื่อง ครูผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ ต้องอาศัยครูที่มีทักษะในการจัดการเรียนรู้มีเจตคติต่อวิชาชีพครูที่ดี มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง โดยเฉพาะในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะแห่งอนาคตใหม่ที่ครูควรมีทักษะและคุณลักษณะที่รองรับการเข้าถึง ในการสร้างนวัตกรรม การบริหารจัดการชั้นเรียนให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนไปอันที่จะพัฒนาผู้เรียนและเยาวชนในยุคใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้ความสำคัญกับการพัฒนากระบวนการคิดให้กับผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยเฉพาะทักษะกระบวนการทางความคิด การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดอย่างเป็นระบบ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ซึ่งได้ให้ความสำคัญของการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา โดยระบุไว้ใน หมวด 1

บททั่วไป ความมุ่งหมายของหลักการ มาตรา 9 (4) ว่าให้มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องและได้กำหนดหลักการดำเนินการไว้ในหมวด 7 ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มาตรา 52 ว่าให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบและกระบวนการผลิตพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่มีหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง โดย มาตรา 53 ได้กำหนดให้องค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา โดยมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพกำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานจรรยาบรรณวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉมตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ครูผู้สอนเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากที่สุดในกระบวนการจัดการศึกษา เพราะเนื้อแท้ของการจัดการศึกษา คือ กิจกรรมการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับผู้เรียน การที่ครูจะเป็นบุคคลที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้นั้น ครูจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรวิธีการเรียนการสอนการจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเรียน ครูต้องพัฒนาตนเองและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การเพิ่มสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพัฒนาพฤติกรรมผู้เรียน และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2544)

กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนรู้และได้นำแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยกำหนดเป็นนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ที่มุ่งหวังให้มีการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอน เพื่อเอื้อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสมากขึ้นในการเรียนรู้ผ่านปฏิบัติ เชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีปฏิสัมพันธ์และรู้จักการทำงานเป็นทีม ได้ฝึกคิดวิเคราะห์วางแผน แก้ปัญหาและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ รวมทั้งมีโอกาสดำเนินการจิตใจให้เห็นคุณค่าของการเป็นคนดี ทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น และสังคมส่วนรวม และที่สำคัญต้องพัฒนาผู้เรียนให้ค้นหาศักยภาพและความชอบของตนเองได้ โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการนิเทศ ติดตามการดำเนินการตามนโยบาย (เชาวฤทธิ์ จงเกษกรณ์, 2561) ระบบการศึกษาในหลายประเทศได้พัฒนาหลักสูตรการศึกษาที่เน้นสร้างกระบวนการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์เพื่อรังสรรค์

นวัตกรรม และส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนในอนาคต อันเป็นที่มาของทิศทางการจัดการศึกษาแบบใหม่ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้สำคัญกว่าความรู้ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนในสภาพปัจจุบัน ผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้เป็นการสอนที่สร้างสรรค์ และสร้างผู้เรียนให้เป็นผู้ใฝ่รู้ และสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง กระบวนการจัดการศึกษาต้องเป็นไปในลักษณะเชิงรุก นั่นคือ การเปลี่ยนวิธีการสอนแบบเดิม ๆ เป็นการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ กระตุ้นให้เกิดความใฝ่รู้ รู้จักคิดวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์และแก้ไขปัญหาได้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะเห็นผลทำให้นักเรียนค้นพบความรู้ใหม่ สร้างสรรค์ความรู้ใหม่ และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้ (ไพฑูรย์สินลาร์ตัน, 2559)

ครูเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ในกระบวนการจัดการศึกษา ดังนั้น คุณภาพของครูจึงมีความสำคัญมาก เพราะครูที่มีคุณภาพจะส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ผู้เรียนก็จะมีคุณภาพตามไปด้วย ครูจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมจริยธรรม สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข คุณภาพของครูผู้สอนจึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2556 : ก)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มุ่งสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ สร้างโอกาสให้คนไทยทุกคนคิดเป็น ทำเป็น มีเหตุผล สามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และได้กำหนดแนวการจัดการกระบวนการเรียนรู้ไว้ใน หมวด 4 มาตรา 24 ความว่า ครูควรจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของนักเรียนให้นักเรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ในยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่อย่างต่อเนื่อง ครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 จึงควรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางบรรยายเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้มากที่สุดเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ สนุกกับการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักการเรียนรู้ต่อไปตลอดชีวิต พัฒนาทักษะ การคิดขั้นสูงให้ผู้เรียนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีการสื่อสารกันอย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะการทำงานเป็นทีม มีการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาสาระหว่างศาสตร์ต่างๆ เรียนรู้จากการกระทำ มีการสะท้อนความคิดของตนเองกับคนอื่น ๆ จะเห็นว่าการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาถือว่าเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างมีระบบและต่อเนื่องเนื่องด้วยครูและบุคลากรทางการศึกษา ล้วนมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับ ผู้เรียน โรงเรียนจะสามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายหลักทางการศึกษานั้นคือคุณภาพของ ผู้เรียนได้นั้น กระบวนการจัดการเรียนรู้หรือกระบวนการจัดมวลงประสบการณ์ต่างๆ ที่ผู้เรียนควร ได้รับ ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อคุณภาพผู้เรียน บุคคลที่มีส่วน

เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้มากที่สุด คือ ครูที่ปฏิบัติการสอนครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เป็นผู้กระตุ้นและสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้และสามารถแสวงหาความรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง ฉะนั้นครูจำเป็นต้องมีความรู้มีทักษะในด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ในการที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้ดีเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน เพราะผู้เรียนต้องได้รับการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในสถานการณ์การเรียนรู้ที่ครูผู้สอนเป็นผู้จัดการเรียนรู้หรืออำนวยความสะดวกให้ ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ดังที่ ยุทธนา ปฐมวรชาติ (2547) ได้กล่าวไว้ว่า การที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้ดีเพียงใด จึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของ ครูผู้สอนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะผู้เรียนต้องการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในสถานการณ์การเรียนรู้ที่ครูผู้สอนเป็น ผู้จัดการเรียนรู้หรืออำนวยความสะดวก คือ การจะพัฒนานักเรียนจึงต้องพัฒนาครูซึ่งเป็นบุคลากรหลักของ โรงเรียน เพื่อให้สามารถปฏิบัติการหลักได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การพัฒนาบุคลากรเป็นการดำเนินการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงาน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ดีขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้อุคลากร สามารถปฏิบัติงานที่อยู่ในความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อ งานที่รับผิดชอบในปัจจุบันและงานที่จะได้รับมอบในอนาคตโดยตรง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สามารถสังเกตได้จากการปฏิบัติงาน ผลงาน บรรยากาศของทีมงานตลอดจนวิธีปฏิบัติงานที่ เปลี่ยนไป เกิดความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งจำเป็นต้องมีหลักการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและทั่วถึง คือ จะต้องมีการวางแผนการพัฒนาบุคลากรอย่างชัดเจน โดยสอดคล้องสัมพันธ์กับภารกิจหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรนั้นๆ และต้องมีกระบวนการที่เป็นขั้นตอนมีระบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 นั้นในการปฏิบัติจริงในสถานศึกษา ยังคงมีปัญหาและไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะมีเหตุปัจจัยหลายประการ คือ การจัดการเรียนรู้อย่างเน้นที่ครูเป็นศูนย์กลาง ครูส่วนมากยังคงเชื่อมั่น และคุ้นเคยอยู่กับการถ่ายทอดความเชี่ยวชาญของตนให้ลูกศิษย์ ครูคือผู้รู้ดีที่สุด และมีอำนาจที่สุดในห้องเรียน (วัฒนาพร ระบุบุทุข์, 2542 : 2)

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 นั้นในการปฏิบัติจริงในสถานศึกษา ยังคงมีปัญหาและไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะมีเหตุปัจจัยหลายประการ คือ การจัดการเรียนรู้อย่างเน้นที่ครูเป็นศูนย์กลาง ครูส่วนมากยังคงเชื่อมั่นและคุ้นเคยอยู่กับการถ่ายทอดความเชี่ยวชาญของตนให้ลูกศิษย์ ครูคือผู้รู้ดีที่สุด และมีอำนาจที่สุดในห้องเรียน (วัฒนาพร ระบุบุทุข์, 2542 : 2) และโรงเรียนยังไม่ได้พัฒนาให้ครูมีความรู้เรื่องการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้อย่างเน้นเนื้อหาวิชาและการท่องจำแบบเดิมเนื่องจากปรัชญาแนวคิดของครูส่วนใหญ่ยังคงมองเห็นว่า การศึกษาเป็นเรื่องของการป้อนหรือการ

ถ่ายทอดความรู้ ซึ่งนักเรียน นักศึกษาจะต้องท่องจำเพื่อให้ได้ความรู้เหล่านั้นเข้าไปในหัวของตน ประชญาแนวคิดแบบนี้ทำให้นักเรียน นักศึกษาไทยพัฒนาได้อย่างจำกัด ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้สรุป พฤติกรรมการสอนของครูไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนของครูยังไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ด้วยตนเองจากสภาพแวดล้อมในสังคม ผู้บริหาร ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาบางส่วนยัง ขาดความรู้ความสามารถและทักษะในการจัดการเรียนรู้ ขาดจิตสำนึกและจิตวิญญาณของความเป็น ครู การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นการเชื่อมโยงความรู้รวบยอดของศาสตร์ต่างๆ เข้าด้วยกัน ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งต่างๆ อย่างมีความหมายต่อเนื่องและสอดคล้องกับชีวิตจริงโดยผู้เรียนสามารถ เรียนรู้ได้อย่างมีความสุข สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม (วิทยา เชียงกุล. 2540 : 70)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญาประสบการณ์นิยม และ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบพุทธิปัญญานิยม ซึ่งมีแนวคิดมาจาก จอห์น ดิวอี้ นักปรัชญาการศึกษาได้แต่ง หนังสือ Democracy And Education ซึ่งเป็นหนังสือที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาใน สหรัฐอเมริกาเป็นอย่างมาก ดิวอี้ เชื่อว่าผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ได้ดีก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติอีก ทั้งยังให้ความสำคัญกับการสร้างประสบการณ์ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วย ตนเอง (John C.Bean, 2554) ประเทศไทยได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังจากเกิดภาวะ วิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ซึ่งเป็นบทเรียนที่มีคุณค่าควรแก่การศึกษา จึงทำให้ประเทศได้ตระหนักถึง การมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเดียว โดยหลังจากการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจนั้นมีการละเลยถึงการพัฒนา การศึกษา จึงไม่สามารถช่วยให้ประเทศเจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืนได้ ด้วยเหตุผลนี้รัฐบาลจึงมีการ ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปีพุทธศักราช 2542 ที่ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการ จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเข้ามาเพื่อเป็นกฎหมายในการบังคับให้เกิดการพัฒนา การศึกษาอย่างยั่งยืน ทำให้เกิดความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ โดยมีการ การประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเข้ามาใช้ในการจัดการศึกษาของประเทศไทย (ไพศาล เครือ แสง, เทคนิคการสอนเชิงรุก, 2556) ซึ่งในปัจจุบันการจัดการเรียนรู้เชิงรุกยังไม่ประสบความสำเร็จใน การจัดการศึกษาเท่าที่ควร เนื่องจากตัวผู้สอนยังคงเคยชินกับการจัดการเรียนรู้แบบเดิมที่ยังยึดครูเป็น ศูนย์กลาง (Teacher centered) ร่วมกับการขาดความรู้ ความเข้าใจอย่างแท้จริงเกี่ยวกับการรูปแบบ การจัดการเรียนรู้แบบใหม่ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้น มากมายในทุกวินาที การจัดการเรียนรู้แบบเดิมจะทำให้ผู้เรียนไม่สามารถพัฒนาองค์ความรู้ได้อย่าง ถ่องแท้และอาจไม่สามารถเสริมสร้างสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ผู้สอน บางส่วนมีการจัดการเรียนรู้ที่ยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร หรือเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ยังไม่ เหมาะกับความสามารถของผู้เรียน จึงอาจส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายหรือเกิดทัศนคติในที่ไม่ดี ได้อีกด้วย (นนทลี พรธาดาวิทย์, 2561)

การจัดการเรียนรู้ดังกล่าวสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) (วิจารณ์ พานิช, 2555: 64) ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ โดยมีผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทั้งกิจกรรม วิธีการ หรือรูปแบบการสอน ทำให้ผู้เรียนสนใจบทเรียนและทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อย่างไรก็ตามการใช้รูปแบบการสอนที่สำเร็จรูปที่นิยมใช้กันอยู่ทั่ว ๆ ไปในปัจจุบันอาจไม่เกิดผลสัมฤทธิ์เพราะบริบทในห้องเรียนแต่ละห้องมีความแตกต่างกัน ผู้สอนควรใช้หลักการของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการพัฒนากิจกรรมสำหรับผู้เรียน ทั้งวิธีการสอน อุปกรณ์การสอน การออกแบบรูปแบบการสอนต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเนื้อหาผู้เรียนและชั้นเรียนจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นและเป็นนักคิดที่ไม่หยุดนิ่งทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำเนื้อหาได้นานและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับบริบทต่างๆ ในบรรยากาศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (นนทลี พรธาดาวิทย์, 2559: 17)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560: 41) ได้ให้ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการ Active Learning โดยการส่งเสริมให้ครูจัดทำหน่วยการเรียนรู้ Active Learning ด้วยการคัดเลือกผลงานเพื่อเชิดชูเกียรติจำแนกเป็นระดับ ระดับดี ดีเด่น ดีเยี่ยม ทั้งมีกิจกรรมเสริมเติมเต็มความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ให้แก่ครูผู้ส่งผลงานที่ได้รับการคัดเลือกด้วย ซึ่งการส่งเสริมให้มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ดังกล่าวจะส่งผลให้คุณครูได้นำหน่วยการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบขึ้น นั้นไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมทุกตัวชี้วัดของมาตรฐานการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ ในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning นี้ ครูผู้สอนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี และการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องเปลี่ยนจากผู้สอน เป็นผู้ถ่ายทอด โดยปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ชี้แนะแนะน่วิธีการค้นคว้าหาความรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถแสวงหาความรู้และประยุกต์ใช้ทักษะต่าง ๆ โดยการสร้างความเข้าใจด้วยตนเองจนเกิดเป็นการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ในการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning มีปัจจัยเกี่ยวข้องที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว ประกอบด้วย ผู้สอนและสภาพแวดล้อม โดยด้านผู้สอนต้องมีการเตรียมตัวค่อนข้างมาก เกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมและอุปกรณ์ให้เอื้อต่อการประกอบกิจกรรมของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ ผู้เรียนได้ความรู้จากสิ่งที่ผู้เรียนปฏิบัติ ส่วนผู้เรียนต้องร่วมคิดและแก้ปัญหาด้วยตัวเอง (สิริพร ปาณาวงษ์, 2556: 2) จากแผนปฏิบัติการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ได้นำเสนอผลการดำเนินงานปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ด้านคุณภาพการจัด การศึกษา จากการดำเนินงานที่ผ่านมา แม้ว่าจะมีการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาหลัก 8 กลุ่มสาระ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ สุขศึกษาฯ ศิลปะ และการงาน อาชีพอย่างเข้มข้น มีการพัฒนาครู พัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง แต่ผลการประเมินคุณภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของวิชาหลักจากการ

ทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ใน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เมื่อเทียบกับ ค่าเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ระดับประเทศ เป็นดังนี้ ภาษาไทย ต่ำกว่า 0.37 % ภาษาอังกฤษ ต่ำกว่า 4.33% คณิตศาสตร์ สูงกว่า 2.3% วิทยาศาสตร์ สูงกว่า 1.06% และในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ระดับประเทศ เป็นดังนี้ ภาษาไทย ต่ำกว่า 12.79% ภาษาอังกฤษ ต่ำกว่า 9.83% คณิตศาสตร์ ต่ำกว่า 8.82% วิทยาศาสตร์ ต่ำกว่า 4.29% ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ ทุกกลุ่มสาระ ค่าเฉลี่ยไม่เป็นที่น่าพอใจ ด้านการจัดการเรียนรู้ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายโสธร เขต 1 พบว่ายังคงประสบปัญหาด้านคุณภาพผู้เรียน เนื่องจากผลการประเมิน คุณภาพการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ในหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้มีระดับคะแนนเฉลี่ย ต่ำกว่าระดับประเทศ ทั้งนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 มีความตระหนัก ถึงปัญหาจึงได้กำหนดภารกิจสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด เพื่อให้สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนควบคู่ไปกับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในด้านการจัดการเรียนรู้ระดับประเทศ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 (2566: 50)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณภาพ และนำผลวิจัยที่ได้มาปรับปรุง เป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 อยู่ในระดับใด
2. โปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1
2. สร้างโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยเพื่อการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 จะมีประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ได้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อทราบข้อมูลสภาพการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน และทราบความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งจะนำไปใช้ในการศึกษาวิจัยและการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่อไป
2. ได้โปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 สำหรับครู ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในหน่วยงานของตนเองต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

ศึกษาเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การออกแบบการเรียนรู้ 2) การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ 3) การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และ 4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Meyers and Jones (1993) ; อัมพิกา ภูเดช (2541) ; ไพบุลย์ เปานิล (2546) ; ขนิษฐา กาญจนรังสินนท์ (2551) ; จรรยา ตาสา (2552) ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561))

2. ขอบเขตประชากร และกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

เพื่อให้สอดคล้องกับคำถาม และความมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยจึงนำเสนอแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายโสธร เขต 1

1. ประชากร ได้แก่ ครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 48 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 597 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1, 2566)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ปีการศึกษา 2566 รวมจำนวน 234 คนได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตารางเคจซีมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1997) โดยสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random sampling)

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1

1. การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จากโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี จำนวน 3 แห่ง ได้แก่

1.1 นางสาวศิริญาภรณ์ ปานทอง ครูโรงเรียนแร่วิทยา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

1.2 นางสาวสุชาดา ญาณจินดา ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านฝางแดง (พระเทพวรมนูปถัมภ์) โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1

1.3 นางฉัตรวิทย์ บุญสิริเกียรติ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านน้ำก่ำ (สิทธิผลบุญกุล) โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ คือ ครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 1 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 3 คน

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการประเมินโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

1. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การออกแบบการเรียนรู้ 2) การจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด 3) การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ และ 4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Meyers and Jones (1993) ; อัมพิกา ภูเดช (2541) ; ไพบุลย์ เปานิล (2546) ; ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์ (2551) ; จรรยา ตาสา (2552) ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561))

2. วิธีการพัฒนาครู

จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวิธีการพัฒนาครู ประกอบด้วย สอนง เครือมาก (2536) ; กระทรวงศึกษาธิการ (2540) ; สมาน รังสิโยภุมย์ (2540) ; สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ; เสาวลักษณ์ นิกรพิทยา (2544) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2551) ได้วิธีการพัฒนาครู 3 วิธี ได้แก่ 1) การพัฒนาตนเอง 2) การอบรมสัมมนา 3) การจัดทีมงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3. องค์ประกอบของโปรแกรม

จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของโปรแกรม ประกอบด้วย ھرรษา สุขกาล (2543) ; สุมิตรา พงศธร (2550) ; ไท คำล้าน (2551) ; ยอดอนงค์ จอมหงษ์พิพัฒน์ (2553) ; สุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2554) ได้องค์ประกอบของโปรแกรม 6 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการ 2) เป้าหมายและวัตถุประสงค์ 3) โครงสร้างและเนื้อหา 4) รูปแบบวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม และ 5) เทคนิคและเครื่องมือ และ 6) การประเมินผล

จากกรอบแนวคิดทฤษฎีที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีในการดำเนินการวิจัยได้ ดังภาพประกอบ 1

พูน ปณ จิต ชเว

กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาโปรแกรม พัฒนาครูเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับสถานศึกษา หมายถึง การออกแบบวิธีการที่ใช้ในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ให้เกิดความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการในการวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม การกำหนดวัตถุประสงค์ของโปรแกรม การวางแผนในการจัดทำโปรแกรม การสร้างโปรแกรมเพื่อใช้ในการฝึกอบรม การนำโปรแกรมไปใช้ และการประเมินผล

2. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ โดยเปิดโอกาสผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีอิสระ ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการในการฟัง พูด อ่าน เขียน เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า ผ่านบวนการทางความคิดขั้นสูง โดยผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้ที่มีความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยครอบคลุมองค์ประกอบ 4 ด้าน ประกอบไปด้วย 1) การออกแบบการเรียนรู้ 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด 3) การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ และ 4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ดังนี้

2.1 การออกแบบการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ที่ต้องการ และให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1) กำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์สังเคราะห์ 2) จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการประเมินผล 3) การประเมินผลมีความสอดคล้องกับเนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และกิจกรรมการเรียนรู้ 4) สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน 5) มีการประเมินสถานะของผู้เรียนก่อนสอนเพื่อกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้และการประเมินความต้องการของผู้เรียน 6) มีความเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคลสามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำแผนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และ 7) นำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงการออกแบบการเรียนรู้

2.2 การจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด หมายถึง การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ในเชิงทักษะต่าง ๆ เช่น กระบวนการคิดขั้นสูง การทดลอง การสำรวจตรวจสอบ ผู้เรียนต้องหาความหมายและทำความเข้าใจด้วยตนเอง หรือร่วมกันกับเพื่อน เช่น ร่วมสืบค้นหาคำตอบ ร่วมอภิปราย ร่วมนำเสนอและสรุปกรอบความคิดร่วมกัน นำเสนอความรู้ ประยุกต์ใช้หรือลงมือปฏิบัติ โดยครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย

และจัดบรรยากาศที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน ประกอบด้วย 1) จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิด วางแผน ประเมินผลและนำเสนอผลงาน 2) จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง 3) จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา 4) จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดด้วยการตั้งคำถาม 5) จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ และ 6) จัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์วิจารณ์และอภิปรายอย่างกว้างขวาง

2.3 การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการเลือกใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถออกแบบและสร้าง นวัตกรรมทางการศึกษา การผลิตสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศส่งเสริมให้ผู้เรียนมีวิจารณญาณ ในการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการใช้ และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยี ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย 1) ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ 2) สามารถเลือกใช้ออกแบบสร้างและพัฒนาสื่ออุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 3) สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน 4) สืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่าย อินเทอร์เน็ต เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 5) ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อนวัตกรรมที่ใช้ ในการจัดการเรียนรู้ และ 6) สามารถพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี

2.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง หมายถึง กระบวนการตรวจสอบ ผลการเรียนรู้และพัฒนาร่างต่างๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ในสภาพที่ สอดคล้องกับความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้ผู้เรียน บรรลุผลตามคุณภาพการศึกษาที่กำหนดไว้ และใช้เป็นข้อมูลสำหรับตัดสินผลการเรียน ประกอบด้วย 1) มีความรู้ความเข้าใจหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง 2) สามารถออกแบบ วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ 3) สามารถสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดและประเมินผล และนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม 4) สามารถวัดและประเมินผลได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และ เป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนตามที่หลักสูตรกำหนด 5) ประเมินผลจากการปฏิบัติจริงและผู้เรียนได้ ประเมินตนเอง 6) สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

3. วิธีการพัฒนาครู หมายถึง วิธีการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อันเป็น การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย การ ฝึกอบรมและสัมมนา การศึกษาดูงาน การปฐมนิเทศ การพัฒนาตนเองและการแลกเปลี่ยนความรู้ หรือประสบการณ์

4. โปรแกรม หมายถึง แผนที่วางไว้ซึ่งมีกระบวนการอย่างเป็นระบบ โดยมีการพัฒนาและออกแบบภายใต้บริบทขององค์กร นำเอาองค์ประกอบที่มีความเชื่อมโยงกับหลักการ แนวคิดทฤษฎีที่เป็นพื้นฐาน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยมีการจัดลำดับการปฏิบัติตามที่ได้วางแผนไว้

5. กระบวนการพัฒนาโปรแกรม หมายถึง รายละเอียดขั้นตอนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูประกอบด้วย การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น การกำหนดวัตถุประสงค์ของโปรแกรม การวางแผนในการจัดทำโปรแกรม การสร้างโปรแกรมเพื่อใช้ในการฝึกอบรม และการนำโปรแกรมไปใช้

6. สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของครู ที่เกี่ยวกับความสามารถโดยรวมที่ประกอบไปด้วย ความรู้ ทักษะ เจตคติ ที่มีความจำเป็นของครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและการลงมือปฏิบัติ ความสามารถในการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

7. สภาพที่พึงประสงค์ หมายถึง ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถที่ต้องการพัฒนาในด้านความรู้ เจตคติ และทักษะที่มีความจำเป็นของครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือทำ ความสามารถในการพัฒนาและสื่อวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ความสามารถในการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

8. ความต้องการจำเป็น หมายถึง การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการหรือเป็นขั้นตอนสุดท้ายระบุถึงความต้องการจำเป็น ผ่านกระบวนการในการวิเคราะห์หาสาเหตุและเพื่อวางแผนหรือกำหนดแนวทางแก้ไข ปัญหา และทำให้ขั้นตอนในการประเมินความต้องการจำเป็นมีความสมบูรณ์ ซึ่งจะต้องเรียนจากความสำคัญมากไปหาความสำคัญน้อย ซึ่งจะเป็นการช่วยให้ผู้ประเมินได้ทราบถึงความต้องการจำเป็นหรือทราบถึงปัญหาที่แท้จริงที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนก่อนปัญหาอื่น

9. โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 หมายถึง โรงเรียนที่เปิดทำการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นหน่วยงานทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร จำนวน 4 อำเภอ 48 โรงเรียน

10. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้รักษาราชการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1

11. ครู หมายถึง ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สอนหรือจัดการเรียนรู้ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1

12. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 หมายถึง หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ประกอบไปด้วย 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองยโสธร อำเภอดำเนินแก้ว อำเภอดงเจริญ และอำเภอมหาชนะชัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ผู้วิจัยมุ่งศึกษาค้นคว้า รวบรวมจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการวิจัย ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก
2. ความต้องการจำเป็น
3. การพัฒนาครู
4. หลักการพัฒนา 10:20:70
5. โปรแกรมและการพัฒนาโปรแกรม
6. บริบทพื้นที่วิจัย
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

คำว่า “Active Learning” มีชื่อเรียกเป็นภาษาไทยที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2551, น.8) การเรียนรู้เชิงรุก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555: 10) การเรียนแบบมีส่วนร่วม (ชินชนก โควิทท์, 2561, น.11) สำหรับในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้คำว่า “การเรียนรู้เชิงรุก” ซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการเรียนรู้เชิงรุกไว้ดังนี้

1. ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก

Bonwell และ Eison (1991) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและได้ใช้กระบวนการทางความคิดในสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือกระทำ

Lorenzen (2001) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเรียนรู้เชิงรุก เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ฟังและจะต้องมีการบันทึก โดยผู้สอนจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานของผู้เรียนเพื่อให้เข้าใจในเนื้อหาที่สอน

Petty (2004) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีอิสระ ผู้สอนจะต้องเป็นผู้สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าจะได้รับความรู้จากการฟังบรรยายจากครูเพียงอย่างเดียว

สภาพร พุทธิภูมิ (2555) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสร้างสรรค์ทางปัญญา โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชาซึ่งทำให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้หรือเชื่อมโยงความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเองผ่านสื่อต่างๆ หรือการลงมือทำกิจกรรม ซึ่งครูผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก แนะนำหรือกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และมีกระบวนการทางความคิดขั้นสูง มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและยังสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จิราภรณ์ ยกอินทร์ (2560) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ผู้เรียนเป็นผู้ทำความเข้าใจ ศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง โดยผู้เรียนร่วมกันอภิปราย นำเสนอ สรุปความคิดรวบยอด โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อเป็นการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความรู้การคิดอย่างเป็นระบบ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ได้อย่างสมเหตุสมผล

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข (2561) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือทำกิจกรรมผ่านการฟัง พูด อ่าน เขียน และแสดงความคิดเห็น ในขณะเดียวกันนั้นผู้เรียนต้องใช้กระบวนการทางความคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ การเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า ผู้เรียนต้องอ่าน เขียน ตั้งคำถาม และถาม อภิปรายร่วมกัน ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยต้องคำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 (2565) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติมีปฏิสัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอน มีการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่าโดยผ่านกระบวนการทางความคิดขั้นสูง ไม่เพียงแต่เป็นผู้ฟังเท่านั้น ผู้เรียนต้องอ่าน เขียน ตั้งคำถาม และอภิปรายร่วมกัน เน้นลงมือปฏิบัติจริง โดยผู้สอนต้องคำนึงถึงความต้องการและความรู้เดิมของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้

ผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทให้มีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้แทนที่จะเป็นผู้รับความรู้เพียงอย่างเดียว

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ โดยเปิดโอกาสผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีอิสระ ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการในการฟัง พูด อ่าน เขียน เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า ผ่านบวนการทางความคิดขั้นสูง โดยผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้ที่มีความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

2. ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2553) กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก ไว้ดังนี้

1. เป็นการเรียนจัดการการสอนที่พัฒนาศักยภาพทางสมองทั้งกระบวนการคิดการนำไปใช้และการแก้ปัญหา
2. เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูงสุดตามศักยภาพ
3. ผู้เรียนมีกระบวนการสร้างองค์ความรู้และมีการจัดระบบการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง
4. ผู้สอนเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอนร่วมกันมากกว่าการแข่งขันในการสร้างองค์ความรู้
5. ผู้เรียนได้เรียนรู้ในความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบและการทำงาน
6. เป็นกระบวนการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนฟัง คิด พูด อ่าน อย่างลุ่มลึกผู้เรียนจะจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง
7. เป็นกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนเน้นทักษะการคิดขั้นสูง
8. เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำหลักการสู่การสร้างความคิดรวบยอดบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร และสารสนเทศ
9. ผู้สอนจะเป็นผู้ที่อำนวยความสะดวกในการจัดการองค์ความรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง
10. ความรู้เกิดจากประสบการณ์การสร้างองค์ความรู้และการสรุปทบทวนความรู้ที่เกิดขึ้นของผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก ไว้ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ส่งเสริมการให้อิสระทางกระบวนการทางความคิดและการกระทำของผู้เรียน การคิดสร้างสรรค์ และการมีวิจารณญาณ ผู้เรียนมีโอกาส มีส่วนร่วมในการลง

เมื่อปฏิบัติจริงและมีวิจารณ์ญาณในการคิดและการตัดสินใจในการปฏิบัติกิจกรรม มุ่งเน้นการสร้างให้ผู้เรียนเป็นผู้กำกับทิศทางในการเรียนรู้ค้นหาแนวทางในการเรียนรู้ของตนเอง ผู้การเป็นผู้รู้คิด รู้ตัดสินใจด้วยตนเอง (Metacognition) เพราะฉะนั้นการจัดการเรียนรู้จึงเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถพัฒนากระบวนการทางความคิดขั้นสูง (Higher order thinking) ในการวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ การประเมินผล การตัดสินใจ และการสร้างสรรค์

2. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีอิสระ ซึ่งความสำเร็จในภาพรวมเกิดจากร่วมมือในการปฏิบัติงานกลุ่ม

3. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก สามารถทำให้ผู้เรียนทุ่มเทในการเรียน มีแรงจูงใจในการเรียน ทำให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความรู้และความสามารถ เมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติกิจกรรมอย่างกระตือรือร้นในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ผ่านการใช้กิจกรรมที่ครูจัดเตรียมไว้ที่มีความหลากหลาย โดยผู้เรียนสามารถเลือกเรียนรู้ในกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจและความถนัดของตนเอง ทุ่มเทและเกิดความรับผิดชอบเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ

4. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเชิงบวก ทั้งตัวผู้เรียนและตัวผู้สอน เป็นการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ที่ผู้เรียนจะมีโอกาสได้เลือกใช้ความถนัดของตนเองตามความสนใจและความสามารถที่เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Different) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดพหุปัญญา (Multiple Intelligence) เพื่อแสดงออกถึงศักยภาพและตัวตนของผู้เรียน ส่วนครูผู้สอนต้องตระหนักและปรับเปลี่ยนบทบาท แสวงหาวิธีการใหม่ กิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อช่วยเสริมสร้างและดึงศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้ครูเกิดทักษะในกระบวนการสอนและเกิดความเชี่ยวชาญในบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบซึ่งเป็นการพัฒนาตน พัฒนาคน และพัฒนางานไปพร้อมกัน

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและได้ลงมือปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย ซึ่งผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม และมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างนักเรียนกับครู นักเรียนกับนักเรียน โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการคิดขั้นสูง การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผลแบบมีส่วนร่วม ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้โดยสามารถเลือกเรียนรู้ตามความสนใจ เน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและยังส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเชิงบวกทั้งครูและผู้เรียน

3. ลักษณะของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

Bonwell และ Eison (1991) ได้อธิบายถึงลักษณะของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้

1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว

2. บรรยายน้อยลง เพิ่มทักษะของผู้เรียนให้มากขึ้น
3. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการคิดสู่การคิดขั้นสูง (การวิเคราะห์ การสังเคราะห์)
4. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ (เช่น การอ่าน การเขียน การตั้งคำถาม)
5. ให้ความสำคัญกับทัศนคติและค่านิยมของผู้เรียน

ศักดา ไชกิจภิญโญ (2548) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก จะประกอบด้วย ลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้
2. ผู้เรียนพัฒนาทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
3. ผู้เรียนพัฒนาทักษะผ่านกระบวนการคิดขั้นสูง คือ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล

4. ผู้เรียนอยากเรียนรู้เพิ่มขึ้น เช่น กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

เยาวเรศ รักดีจิตร (2557) กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงรุกเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นพัฒนาทักษะทางกระบวนการความคิดขั้นสูงอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินผลข้อมูลในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจจนสามารถชี้นำตลอดชีวิตในฐานะผู้ฝึกฝนในการเรียนรู้ ซึ่งธรรมชาติของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจะประกอบด้วยลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งลดการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนสู่ตัวผู้เรียนให้น้อยลงและต้องพัฒนาทักษะให้เกิดกับผู้เรียนโดยตรง
2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนผ่านลงมือกระทำมากกว่าการนั่งฟังบรรยายเพียงอย่างเดียว
3. ผู้เรียนจะต้องมีส่วนในกิจกรรม เช่น การฟัง การอ่าน และการอภิปราย
4. สรรวจเจตคติและคุณค่าที่มีอยู่ในผู้เรียน
5. ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการคิดขั้นสูงในการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผลการนำไปใช้
6. ผู้สอนและผู้เรียนได้รับข้อมูลสะท้อนกลับจากกระบวนการทางความคิดได้อย่างรวดเร็ว

สุรชาติพิทย์ งามนิล และคณะ (2559) ได้กล่าวสรุปเกี่ยวกับลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ไว้ดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนได้เรียนรู้และลงมือทำร่วมกัน
2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้
3. ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

4. ผู้เรียนรู้หน้าที่ วิธีการในการศึกษา และการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย
5. ผู้เรียนต้องฟัง อ่าน พูด เขียน และคิดอย่างกระตือรือร้นเป็นระบบ
6. ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการบวนการคิดขั้นสูง คือ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล

7. ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม

8. เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ประยุกต์ข้อมูลสารสนเทศ หรือเกิดทักษะใหม่ ๆ ในการเรียนรู้

9. ความรู้เกิดจากประสบการณ์และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวผู้เรียนเอง

10. ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเป็นผู้ชี้แนะเมื่อผู้เรียนไม่สามารถแก้ปัญหาได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ได้อธิบายลักษณะของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีดังนี้

1. เป็นการพัฒนาศักยภาพการคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้
2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดระบบการเรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้โดยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในรูปแบบของความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด
4. เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ สู่ทักษะการคิดวิเคราะห์และประเมินค่า
5. ผู้เรียนได้เรียนรู้ความมีวินัยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
6. ความรู้เกิดจากประสบการณ์ และการสรุปองค์ความรู้ของผู้เรียน
7. ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีลักษณะสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ เพราะเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในระหว่างการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย โดยผู้เรียนจะได้พัฒนาทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ได้พัฒนาทักษะผ่านกระบวนการคิดขั้นสูง กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม และมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน ซึ่งมีลักษณะสำคัญ คือ 1) การจัดกิจกรรมจะต้องมีความหลากหลาย ทำซ้ำ ส่งเสริมและพัฒนาทักษะกระบวนการคิดไปสู่การคิดขั้นสูง 2) การจัดกิจกรรมจะต้องเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบและมีวินัยในการทำงานร่วมกัน 3) การจัดกิจกรรมจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้และการเข้าร่วมกิจกรรม

4) ผู้สอนจะต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกและเป็นผู้ชี้แนะแนวทางในการจัดการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติและสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง

4. องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

มีนักวิชาการ นักการศึกษา ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ไว้ดังนี้

Hammond and Baratz Snowden (2005) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก มี 5 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. การเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน
2. การวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสม
3. กำหนดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติร่วมกันในชั้นเรียน
4. จัดเตรียมอุปกรณ์เพื่อประกอบการจัดการเรียนรู้
5. การประเมินผลการจัดการเรียนรู้

Stacy Zeiger (2015) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก มี 4 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. การสร้างและออกแบบการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้
2. เลือกใช้วิธีการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน
3. เลือกใช้สื่อ เทคโนโลยี ในการจัดการเรียนรู้
4. ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง

สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (2552) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก มี 6 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. การออกแบบกิจกรรมและการจัดทำแผนการเรียนรู้เชิงรุก
2. การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นทักษะกระบวนการคิดและการปฏิบัติ
3. การเลือกใช้ ผลิต และพัฒนาสื่อการสอน
4. การสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ให้กับผู้เรียน
5. การจัดการเรียนรู้โดยสอดคล้องและคำนึงกับความแตกต่างระหว่างบุคคล
6. การแสวงหาแหล่งเรียนรู้อื่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ไพศาล เครือแสง (2556) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก มี 6 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยอาศัยประสบการณ์ตรงของผู้เรียน
2. กำหนดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้กระตุ้นแนวคิด การวางแผน การนำเสนอ และยอมรับการประเมินผล

3. บูรณาการเนื้อหาในรายวิชา เพื่อให้เชื่อมโยงความเข้าใจในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างกัน

4. สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนเพื่อเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ การทำงานร่วมกับผู้อื่น

5. ใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดการเรียนรู้

6. กำหนดให้มีการประเมินผลโดยกลุ่มเพื่อนในชั้นเรียน

อภิรักษ์ สิริรัตนจิตต์ (2560) ได้กำหนดองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก มี 5 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. ประเมินศักยภาพของผู้เรียนและออกแบบการจัดการเรียนรู้
2. จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. ความสามารถในการใช้สื่อ เทคโนโลยีและข้อมูลสารสนเทศ
4. ประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
5. วิจัยเพื่อพัฒนาสื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ได้กำหนดองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก มี 5 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. การสร้างและพัฒนาหลักสูตรของการจัดการเรียนรู้
2. การออกแบบการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
3. การจัดการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. การใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสม
5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกซึ่งสรุปได้ว่า องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จะประกอบด้วย 1) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ 2) เปิดโอกาสแก่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการเรียนรู้ 3) การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทางความคิดขั้นสูง 4) การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ 5) การวัดและการประเมินผลตามสภาพจริง 6) การสร้างแรงจูงใจและการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน 7) เข้าใจถึงความต้องการของผู้เรียนและความแตกต่างระหว่างบุคคล

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อบ่งชี้ขององค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

องค์ประกอบของ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	หน่วยงาน/บุคคล						ความถี่
	Hammond and Baratz Snowden (2005)	Stacy Zeiger (2015)	สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และ บุคลากรทางการศึกษา (2552)	ไพศาล เครือแสง (2556)	อภิรัตน์ สิริรัตนจิตต์ (2560)	สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562)	
1. การออกแบบการจัดการเรียนรู้	✓	✓	✓		✓	✓	5
2. เปิดโอกาสแก่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในการเรียนรู้	✓		✓	✓		✓	4
3. การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการ ทางความคิดขั้นสูง		✓	✓	✓	✓	✓	5
4. การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้		✓		✓	✓	✓	4
5. การวัดและการประเมินผล ตามสภาพจริง	✓	✓			✓	✓	4
6. การสร้างแรงจูงใจ และการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน			✓				1
7. เข้าใจถึงความต้องการของผู้เรียน และความแตกต่างระหว่างบุคคล		✓	✓	✓		✓	4

จากตาราง พบว่า วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อบ่งชี้ขององค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีความถี่ที่ 4 ขึ้นไปและนำองค์ประกอบที่มีคะแนนความถี่ต่ำมารวมกับองค์ประกอบที่มีความคล้ายคลึงกัน ซึ่งได้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การออกแบบการจัดการเรียนรู้
2. การจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยผ่านกระบวนการทางความคิด

3. การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้

4. การวัดและการประเมินผลตามสภาพจริง

ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่ได้จากการสังเคราะห์จากทัศนะของนักวิชาการ ซึ่งประกอบไปด้วย 1) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ 2) การจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยผ่านกระบวนการทางความคิด 3) การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ 4) การวัดและการประเมินผลตามสภาพจริง โดยมีรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ ที่จะนำไปสู่การสังเคราะห์เพื่อกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและตัวชี้วัดของแต่ละองค์ประกอบตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 การออกแบบการจัดการเรียนรู้

1. การออกแบบการจัดการเรียนรู้

1.1 ความหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้

Seels and Glasgow (1990) ได้กล่าวถึงความหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการในการพัฒนาอย่างเป็นระบบโดยนำเอาทฤษฎีการเรียนรู้และทฤษฎีการสอนมาดำเนินการเพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพ

Shambaugh and Magliaro (1997) ได้กล่าวถึงความหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเชิงระบบที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ถึงความต้องการของผู้เรียน เพื่อช่วยในการจัดหาสิ่งที่จะช่วยให้แก่นออกแบบการเรียนรู้สามารถสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นไปได้ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

Robert M. Gagne (2007) ได้กล่าวถึงความหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การนำเอาหลักการจัดการเรียนรู้ไปออกแบบเหตุการณ์ สถานการณ์ ที่ประกอบไปด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่สร้างสรรค์ขึ้นอย่างมีเป้าหมายโดยชัดเจน หรือที่เรียกว่า การจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

สมจิต จันทรฉาย (2557) ได้กล่าวถึงความหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การนำเอาหลักวิทยาศาสตร์มาใช้อย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดการออกแบบหรือการวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด หลักการออกแบบการเรียนการสอน (Instructional Design) เป็นสิ่งที่แนะนำแนวทางสำหรับผู้สอนหรือผู้ออกแบบการเรียนการสอน (Instructional Designer) ให้เกิดผลสำเร็จในการออกแบบและรู้แนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยและสร้างเสริมประสบการณ์ในการออกแบบการเรียนการสอน (Instructional Design) เพื่อนำความรู้ของผู้สอนที่มีอยู่อย่างหลากหลายไปสู่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการเชิงระบบที่ใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์เพื่อนำมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน โดยมีการวางแผน ออกแบบสถานการณ์ โดยสร้างสรรค์กิจกรรมต่างๆ ให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่มีความตรงความต้องการของผู้เรียน พร้อมทั้งทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1.2 ความสำคัญของการออกแบบการเรียนรู้

Reiser Dempsey (2007) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้ เป็นการมอบประสบการณ์และการพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนโดยใช้กระบวนการในการพิจารณาการใช้สื่อ การจัดกิจกรรม การวัดและการประเมินผลผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ไพโรจน์ ตีรณนากุล (2546) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้สอนมีการวางแผนการสอนอย่างมีระบบ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้บรรลุจุดมุ่งหมายและประสบความสำเร็จ ผู้สอนจะต้องพิจารณาหลักการในการออกแบบการจัดการเรียนรู้

อาณัติ รัตนธิกุล (2553) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการในการวางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยจะต้องวิเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ ทฤษฎีของการเรียนการสอน สื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ รวมถึงจะต้องมีการประเมินผลเพื่อให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ผู้เรียนและผู้เรียนต้องเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ เป็นการมอบประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน โดยผ่านกระบวนการในการวางแผนอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะต้องวิเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ และทฤษฎีการเรียนการสอนผ่านสื่อและกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนจะสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

1.3 วิธีการออกแบบการจัดการเรียนรู้

Mager (1975) ตั้งคำถามให้นักออกแบบการจัดการเรียนรู้ต้องหาคำตอบดังนี้

1. เรากำลังจะไปไหน (อะไรคือเป้าหมายของการเรียนรู้)
2. เราจะบรรลุเป้าหมายอย่างไร (อะไรคือกลยุทธ์และสื่อกลาง)
3. เราจะทราบได้อย่างไรว่าเราบรรลุเป้าหมายแล้ว (เครื่องมือในการประเมินผลเป็นอย่างไร เราจะประเมินและปรับปรุงวัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างไร)

จากคำถามข้างต้นจึงสามารถนำมากำหนดให้เป็นกิจกรรมที่จะต้องปฏิบัติในกระบวนการออกแบบการจัดการเรียนรู้เป็น 3 ขั้นตอน ที่มีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กันดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ เพื่อกำหนดเป้าหมายที่จะนำไปสู่สิ่งที่ผู้ประเมินควรวิเคราะห์ ได้แก่ บริบทหรือสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้ (Learning Contexts) ภาระงาน (Learning Task) และตัวผู้เรียน (Learner) หรือสิ่งที่ผู้เรียนควรรู้และควรกระทำ

ขั้นที่ 2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อตอบคำถามเกี่ยวกับการไปถึงเป้าหมายได้อย่างไร ซึ่งขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้ออกแบบการจัดการเรียนรู้จะต้องพิจารณาถึงการใช้สื่อและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เป็นการสร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงการเรียงลำดับของการนำเสนอกิจกรรม และการบริหารจัดการในชั้นเรียน

ขั้นที่ 3 การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ เพื่อตอบคำถามว่าจะรู้ได้อย่างไรว่าจะไปถึงเป้าหมายที่วางไว้อย่างไร ซึ่งขั้นนี้เป็นการประเมินทั้งการจัดการเรียนรู้และผลการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ซึ่งการประเมินผลสามารถแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือการประเมินระหว่างการดำเนินงานหรือการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) และการประเมินสรุปผล (Summative Evaluation) คือ การประเมินหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการ การประเมินความก้าวหน้าจะมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนรู้ ส่วนการประเมินสรุปผลมีจุดมุ่งหมายเพื่อตัดสินผลการดำเนินงานและตัดสินผลการจัดการเรียนรู้ว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่อย่างไร

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2550) กล่าวว่าวิธีการออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามขั้นตอน ดังนี้

1. จะต้องกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งจะต้องกำหนดให้ครอบคลุมครบทั้งด้านความรู้ (K) กระบวนการ (P) และเจตคติ (A)
2. ต้องกำหนดเนื้อหา สาระ ให้สอดคล้องวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในแต่ละวัตถุประสงค์ สาระที่ระบุอาจเป็นข้อเท็จจริง (Fact) มโนทัศน์ (Concept) คำนิยาม/คำจำกัดความ (Definition) หลักการ (Principle) กฎ (Law) และทฤษฎี (Theory)
3. กำหนดยุทธศาสตร์การสอน โดยต้องเน้นทฤษฎีการเรียนรู้หลักการเรียนรู้ หรือ แนวคิดต่างๆ ที่พิจารณาแล้วเหมาะสมกับเนื้อหา ให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน รวมทั้งบริบทของแหล่งใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยอาจจัดการเรียนรู้ให้เน้นครูเป็นศูนย์กลางบ้าง สื่อเป็นศูนย์กลางบ้างและจะต้องพยายามเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งในการจัดการเรียนรู้นั้นจะต้องเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ จากนั้นจึงเลือกใช้รูปแบบการสอน วิธีสอนต่างๆ เทคนิคการสอน หรือใช้แบบผสมผสานด้วยวิธีการที่มีความหลากหลายในการจัดการเรียนรู้ และเทคนิคการสอนให้

เหมาะสมกับเนื้อหาและบริบทของผู้เรียน นอกเหนือจากนั้นผู้สอนยังต้องจัดเตรียม รวมทั้งระบุ แหล่งข้อมูลของแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้สืบค้นเพื่อตอบปัญหาหรือข้อสงสัยด้วยตัวผู้เรียนเองซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างความรู้ใหม่

4. กำหนดวิธีการวัดผลการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่มีความหลากหลาย โดยจะต้องกำหนดเครื่องมือในการวัด ซึ่งจะต้องเป็นการวัดโดยให้เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับวิธีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ซึ่งสรุปได้ว่า วิธีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการที่ต้องกำหนดขั้นตอนหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องปฏิบัติตามกระบวนการในการจัดการเรียนรู้อย่างได้วางแผนไว้ โดยมีเทคนิคและวิธีการที่มีความหลากหลายตามความต้องการของผู้เรียนโดยต้องคำนึงถึงบริบทของการจัดการเรียนรู้ เพื่อจะทำให้ผู้สอนทราบถึงเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนต้องใช้กลยุทธ์หรือวิธีการที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้นั้นให้บรรลุเป้าหมายโดยมีวิธีการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน

1.4 ตัวบ่งชี้ของการออกแบบการเรียนรู้

Smith & Ragan (1999) ได้กล่าวถึงตัวบ่งชี้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า

1. คำนึงถึงเป้าหมายที่สำคัญของผู้เรียนหลังการเรียนรู้
2. ต้องคำนึงเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้
3. นำหลักการจัดการเรียนรู้อย่างเหมาะสมมาใช้ในกระบวนการวิธีสอนรูปแบบการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระและต้องมีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
4. ต้องมีรูปแบบ วิธีการและสื่อที่มีความหลากหลาย
5. ต้องพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง
6. กำหนดให้มีการประเมินผลครอบคลุมทั้งกระบวนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง

7. องค์ประกอบมีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้
กิดานันท์ มลิทอง (2540) ได้กล่าวถึงตัวบ่งชี้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า

1. ต้องพิจารณาลักษณะของผู้เรียนเพื่อการออกแบบกิจกรรมหรือโปรแกรม ในจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับตัวผู้เรียน
2. ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์เกี่ยวกับความต้องการที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งใดในการจัดการเรียนรู้นั้นหรือต้องระบุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้ชัดเจน
3. ต้องกำหนดวิธีการและกิจกรรมต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้ ว่าจะต้องมีสิ่งใดบ้างที่ผู้เรียนควรรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด

4. ต้องมีวิธีกำหนดการประเมินผลเพื่อตัดสินผลการจัดการเรียนรู้
แต่ละครั้งว่าประสบผลสำเร็จตามที่กำหนดจุดมุ่งหมายไว้หรือไม่

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้กล่าวถึงตัวบ่งชี้
ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า

1. กำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยเน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์หรือเริ่ม
ประยุกต์ให้มีความเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ ธรรมชาติและความแตกต่างของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
2. ออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย โดยจะต้องมี
ความสอดคล้องกับวัย ตลอดจนความต้องการของผู้เรียนและชุมชน
3. ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วน
ร่วมในการออกแบบกิจกรรมและประเมินผลการจัดการเรียนรู้
4. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยต้องบูรณาการให้
มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน
5. นำผลการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยต้อง
นำมาปรับใช้ตามสถานการณ์อย่างเหมาะสมและเกิดผลกับผู้เรียนตามที่คาดหวัง
6. ประเมินผลการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปพัฒนาและ
ปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน

ทศนา แคมณี (2556) ได้กล่าวถึงตัวบ่งชี้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้
ว่า

1. หลักสูตร ปัญหาความต้องการของผู้เรียน ผู้สอน
2. เนื้อหา มโนทัศน์ วัตถุประสงค์
3. ยุทธศาสตร์หรือยุทธวิธีในการสอน
4. กิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้
5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

สรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย มีการ
กำหนดจุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ มีวิธีการในกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีการประเมินผู้เรียน
ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยมีการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผู้เรียนเพื่อปรับปรุง พัฒนาให้การ
จัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้
วิเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบด้าน การออกแบบการจัดการเรียนรู้	หน่วยงาน/บุคคล					ความถี่
	Mager (1975)	Smith & Ragan (1999)	กิตานันท์ มลิทอง (2540)	สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553)	พิศนา แซมณี (2556)	
1. กำหนดเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ ผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์	✓		✓	✓	✓	4
2. ประเมินของผู้เรียนเพื่อกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้และการประเมินความต้องการของผู้เรียน		✓	✓	✓		3
3. สารการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล สามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ		✓	✓	✓	✓	4
4. สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	✓		✓	✓	✓	4
5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนโดยมีการจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน			✓		✓	2
6. ใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน		✓			✓	2

พูน ปรุ ทิโต ชีเว

ตาราง 2 (ต่อ)

องค์ประกอบด้าน การออกแบบการจัดการเรียนรู้	หน่วยงาน/บุคคล					ความถี่
	Mager (1975)	Smith & Ragan (1999)	กิตานันท์ มลิทอง (2540)	สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553)	ทีศนา เชมณี (2556)	
7. เนื้อหาสาระ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และกิจกรรมการเรียนรู้ต้องมีความสอดคล้องกันผ่านการประเมินผล			✓	✓		2
8. มีการสะท้อนกลับข้อมูลเพื่อการปรับปรุงเพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน	✓			✓	✓	3

จากตาราง 2 พบว่า คะแนนความถี่ของการกำหนดเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ สาระการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล สามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน มีค่าสูงสุด รองลงมาคือ ประเมินของผู้เรียนเพื่อกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้และการประเมินความต้องการของผู้เรียน และมีการสะท้อนกลับข้อมูลเพื่อการปรับปรุงเพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน สำหรับการเลือกตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจากความถี่ในระดับสูงสุด 3 ลำดับแรก และนำตัวบ่งชี้ที่มีคะแนนความถี่ต่ำมารวมกับตัวบ่งชี้ที่มีความคล้ายคลึงกัน จึงได้ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ 6 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ ผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์
2. สาระการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล สามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ
3. ประเมินของผู้เรียนเพื่อกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้และการประเมินความต้องการของผู้เรียนสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน

4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนโดยมีการจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน ใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน

5. เนื้อหาสาระ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และกิจกรรมการเรียนรู้ต้องมีความสอดคล้องกันผ่านการประเมินผล

6. มีการสะท้อนกลับข้อมูลเพื่อการปรับปรุงเพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 2 การจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด

Hudgins (1977) ได้กล่าวถึงความหมายของการคิดไว้ว่า การคิดเป็นปฏิกริยาทางสมองความสงสัย เกิดปัญหา และพยายามที่จะแก้ไขปัญหานั้น ซึ่งปฏิกริยานี้จะช่วยให้มนุษย์สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ ซึ่งความสามารถในการคิดจะเกิดจากการมีความสามารถในการจำเป็นพื้นฐาน

ศรีสุรางค์ ทินะกุล (2542) ได้กล่าวถึงความหมายของการคิดไว้ว่า การคิดเป็นพฤติกรรมที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของมนุษย์ และมีความซับซ้อนซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการทางสมอง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ให้ความหมายของคำว่า "คิด" ว่าหมายถึง ทำให้ปรากฏเป็นรูปหรือประกอบให้เป็นรูปหรือเป็นเรื่องขึ้นในใจ ใคร่ครวญ ไตร่ตรอง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) ได้กล่าวถึงความหมายของการคิดไว้ว่า การคิดหมายถึง กระบวนการทางความคิดที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจง ซึ่งมีความรู้สึกเฉพาะตัวเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง และสามารถควบคุมความคิดให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้

ณรงค์ กาญจนะ (2553) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสอนเพื่อการพัฒนากระบวนการคิด หรือการพัฒนากระบวนการคิดผ่านการสอน โดยสามารถแบ่งเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน และประโยชน์ต่อครูผู้สอน ดังนี้

ประโยชน์ต่อนักเรียน

1. นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น
2. นักเรียนสามารถแก้ปัญหาของตนเองได้ดี
3. นักเรียนสามารถคิดได้ถูกต้องเหมาะสม ก่อนประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง
4. นักเรียนคิดได้อย่างเป็นระบบ เข้าใจและจำเนื้อหาอย่างเป็นระบบทำให้ความรู้คงทน และการเรียนเป็นสิ่งที่ไม่น่าเบื่ออีกต่อไป

ประโยชน์ต่อครู

1. เมื่อนักเรียนมีทักษะการคิด ครูสามารถสอนได้ง่ายขึ้น ใช้เวลาน้อยลงในการอธิบายให้นักเรียนเข้าใจ
2. ทำให้บรรยากาศการเรียนรู้มีความน่าสนใจ พบปัญหาด้านการจัดชั้นเรียนน้อยลง
3. เมื่อนักเรียนคิดเป็น มามารดแก้ปัญหาเป็น พฤติกรรมนักเรียนก็จะดีขึ้น ทำให้สอนได้อย่างสนุก
4. ครูเหนื่อยน้อยลง ทำให้มีพลังเหลือที่จะพัฒนาและออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ประโยชน์ต่อครู

สุวิทย์ มูลคำ (2547) ได้กล่าวว่า การดำเนินการด้านการจัดกระบวนการคิดมีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ประการ ได้แก่

1. สิ่งเร้า เป็นสื่อและองค์ประกอบแรกที่เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลเกิดการรับรู้ สิ่งเร้าทำให้เกิดความสงสัย ปัญหา หรือความขัดแย้ง อันอาจจะก่อให้เกิดการคิด ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งของ วัตถุ สัญลักษณ์ ภาพเสียงข้อมูล กิจกรรมหรือสถานการณ์ต่าง ๆ
2. การรับรู้ บุคคลสามารถรับรู้ได้โดยประสาททั้ง 5 คือ ตา หู ลิ้น จมูกและผิวหนัง ซึ่งระดับการรับรู้จะน้อยหรือมากขึ้นอยู่กับความสามารถรับรู้และคุณภาพของสิ่งเร้า เมื่อรับรู้แล้วเกิดปัญหา หรือข้อสงสัยจะกระตุ้นให้เกิดการคิด
3. จุดมุ่งหมายในการคิด ผู้คิดจะต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนว่าต้องการเหตุผลเพื่ออะไร ซึ่งจะเป็นตัวช่วยให้เลือกใช้วิธีคิดได้ถูกต้อง และได้ตรงกับความต้องการ
4. วิธีคิด การคิดแต่ละครั้งจะต้องเลือกวิธีที่ตรงกับจุดมุ่งหมายในการคิดนั้นๆ
5. ข้อมูลหรือเนื้อหาประกอบการคิด จะประกอบด้วยข้อมูลในตนเอง ข้อมูลสิ่งแวดล้อม สังคม และข้อมูลทางวิชาการซึ่งเป็นความรู้หรือประสบการณ์เดิม โดยข้อมูลใหม่จะได้มาจากการศึกษาค้นคว้า
6. ผลการคิด เป็นผลที่ได้จากการปฏิบัติการทางสมองหรือกระบวนการคิดของสมอง ซึ่งการสอนคิดในชั้นเรียน ผู้คอยกระตุ้นจะเป็นครูผู้สอน สร้างบรรยากาศหรือสถานการณ์ที่เร้าใจตลอดจนอำนวยความสะดวกทุกอย่างแก่ผู้เรียน คอยชักนำชี้แนะให้ผู้เรียนสร้างความคิดขึ้นครูช่วยทุกอย่างแต่เด็กเป็นผู้ลงมือกระทำ คิดเองทำเอง กระบวนการที่ครูต้องสร้างให้เกิดทุกครั้งที่การสอนคิด คือกระบวนการ จีพาส (G P A S) ได้แก่ 1) การรวบรวมข้อมูล (Gathering : G) 2) การจัดกระทำข้อมูล (Processing : P) 3) การนำไปประยุกต์ใช้ (Applying : A) 4) การกำกับตนเอง (Self-Regulating : S)

วิจารณ์ พานิช (2555) ได้กล่าวถึงการลงมือปฏิบัติเป็นความเชื่อหรือแนวคิดที่สนับสนุนให้ปฏิบัติในสิ่งต่าง ๆ ตามความสนใจ ตามความถนัด และศักยภาพด้วยการศึกษาค้นคว้าฝึกทักษะฝึกปฏิบัติจนถึงการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะเชื่อว่าถ้าหากคนเราได้ลงมือกระทำ จะสร้างความเชื่อมั่นที่เป็นแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนจะมีความสุขสนุกสนานที่จะสืบค้นหาความรู้และมีความสุขที่จะเรียนต่อไป

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดซึ่งสรุปได้ว่า การพัฒนาความคิดของนักเรียนนั้นมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์อยู่หลายประการ ได้แก่ มุ่งให้นักเรียนรู้จักคิดและคิดเป็น กล่าวคือนักเรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา และรูปแบบการคิดแบบอื่น ๆ ผ่านการลงมือปฏิบัติ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีการสร้างกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ในเชิงทักษะต่าง ๆ เพื่อใช้ในการตัดสินใจอย่างมีระบบ มีความถูกต้อง นำไปสู่การค้นพบที่เป็นประโยชน์ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อดำเนินชีวิตประจำวัน และประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด ซึ่งปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด

องค์ประกอบด้าน การจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ โดยใช้กระบวนการทางความคิด	บุคคล / หน่วยงาน							ความถี่
	Hudgins (1977)	ศรีสุรางค์ ทิมะกุล (2542)	ราชบัณฑิตยสถาน, (2546)	เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546)	ณรงค์ กาญจนะ (2553)	สุวิทย์ มูลคำ (2547)	วิจารณ์ พานิช (2555)	
1. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ	✓			✓	✓		✓	4
2. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา	✓		✓		✓	✓	✓	5
3. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์	✓		✓		✓	✓		4
4. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้สะท้อน ความคิดผ่านการตั้งคำถาม		✓		✓	✓	✓	✓	5

ตาราง 3 (ต่อ)

ขององค์ประกอบด้าน การจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ โดยใช้กระบวนการทางความคิด	บุคคล / หน่วยงาน							ความถี่
	Hudgins (1977)	ศรีสุรางค์ ทินะกุล (2542)	ราชบัณฑิตยสถาน, (2546)	เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546)	ณรงค์ กาญจนนะ (2553)	สุวิทย์ มูลคำ (2547)	วิจารณ์ พานิช (2555)	
5. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิด วางแผน ประเมินผล และนำเสนอผลงาน				✓	✓	✓	✓	4
6. จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการ คิดขั้นสูง	✓		✓		✓	✓	✓	5
7. จัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ อภิปรายอย่างกว้างขวาง		✓	✓		✓	✓	✓	5

จากตาราง 3 พบว่า คะแนนความถี่ของการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดผ่านการตั้งคำถาม การจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง จัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายอย่างกว้างขวาง มีค่าสูงสุด รองลงมา คือ การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิด วางแผน ประเมินผล และนำเสนอผลงาน โดยผู้วิจัย กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจากความถี่ในระดับสูงสุด 4 ลำดับแรก และนำตัวบ่งชี้ที่มีคะแนนความถี่ต่ำมารวมกับตัวบ่งชี้ที่มีความคล้ายคลึงกัน จึงได้ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ 5 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา
2. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดผ่านการตั้งคำถาม
3. จัดการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง
4. จัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิด วางแผน ประเมินผล และนำเสนอผลงาน
5. จัดการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายอย่างกว้างขวาง

องค์ประกอบที่ 3 การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้

Atkinson (1993) ได้กล่าวถึงการใช้และพัฒนาสื่อ และแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ระบุว่า สิ่งที่ครูเลือกหรือสร้างขึ้นซึ่งใช้เป็นตัวกลางในการจัดการเรียนสอน เพื่อส่งต่อถ่ายทอดเนื้อหาหรือสิ่งที่ต้องการไปยังตัวผู้เรียน และยังเป็นโอกาสในการสร้างความเข้าใจของผู้เรียนและผู้สอนให้ตรงกัน

สมบุรณ์ สงวนญาติ (2534) ได้กล่าวถึงนวัตกรรมการศึกษาไว้ว่า นวัตกรรมการศึกษา หมายถึง วิธีการหรือแนวความคิดหรือเครื่องมือ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความแปลกใหม่ยังไม่เคยนำมาใช้ในวงการศึกษามาก่อน แต่มีการทดลองเพื่อดูผลผลิตผลเสีย ถ้าเกิดผลดีจึงจะได้รับการยอมรับ และมีการเผยแพร่ให้รู้จักและนำมาใช้

ไพศาล น้อยสุวรรณ (2553) ได้กล่าวถึงการใช้และพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้แบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การสร้างตัวกลางหรือการเลือกใช้เพื่อให้ครูถ่ายทอด หรือนำความรู้ในลักษณะต่าง ๆ จากผู้ส่งไปยังผู้รับให้มีความเข้าใจในความหมายให้ได้ตรงกันในการจัดเรียนการสอน โดยสื่อที่ใช้เป็นตัวกลางซึ่งการได้มาของความรู้ในกระบวนการในการสื่อความหมายระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเรียกว่าสื่อการสอน (Instruction Media)

กิตานันท์ มลิทอง (2555) ได้กล่าวถึงการใช้และพัฒนาสื่อ และแหล่งเรียนรู้แบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง ครูผู้สอนใช้หรือสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ที่เป็น วัสดุ อุปกรณ์ บุคคล เทคนิค และวิธีการ ซึ่งเป็นตัวกลางที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ได้ เป็นตัวกลางและเครื่องมือซึ่งมีความสำคัญในขั้นตอน หรือกระบวนการจัดการเรียนรู้มีหน้าที่เป็นตัวนำความต้องการจากครูไปสู่ตัวนักเรียนอย่างรวดเร็วและถูกต้อง เป็นผลให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปตามจุดมุ่งหมายของครูในการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นักการศึกษาเรียกชื่อการสอนด้วยชื่อต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์การสอน เทคโนโลยีการศึกษา สื่อทัศนูปกรณ์ สื่อการศึกษา สื่อการเรียนการสอน เป็นต้น

ชัยงค์ พรหมวงศ์ (2557) ได้กล่าวถึงของการใช้และพัฒนาสื่อ และแหล่งเรียนรู้แบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการที่ใช้ในการเป็นสื่อกลางเพื่อสามารถให้ผู้สอนถ่ายทอดองค์ความรู้ ทักษะ เจตคติ ไปยังผู้เรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548) กำหนดให้ครูต้องมีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ดังนี้

1. สามารถเลือกใช้ออกแบบสร้างและปรับปรุงนวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี
2. สามารถพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
3. สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

4. สามารถใช้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานได้

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสรุปได้ว่า เป็นสิ่งที่ครูสร้างขึ้นจากวัสดุ อุปกรณ์ หรือเทคนิค วิธีการใหม่ ๆ ผ่านแนวความคิด เพื่อใช้เป็นตัวกลางในการจัดการเรียนรู้ มีหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนตามจุดประสงค์ของผู้สอนที่วางไว้โดยง่ายและรวดเร็ว

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่งปรากฏดังตาราง 4

ตาราง 4 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้

ขององค์ประกอบด้าน การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้	บุคคล / หน่วยงาน						ความถี่
	Atkinson (1993)	สมบุญรณ์ สงวนญาติ (2534)	ไพศาล น้อยสุวรรณ (2553)	กิตานันท์ มลิทอง (2555)	ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2557)	สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548)	
1. ใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้และเหมาะสมกับเนื้อหา	✓			✓	✓	✓	4
2. สืบค้นข้อมูล สารสนเทศ เพื่อพัฒนาและปรับปรุง การจัดการเรียนรู้		✓		✓	✓	✓	4
3. ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนา ออกแบบ สร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อการเรียนรู้		✓		✓		✓	3
4. สร้างสรรค์สื่อ อุปกรณ์ ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้	✓		✓	✓		✓	4
5. สามารถออกแบบ สร้างสรรค์ ปรับปรุง นวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้		✓		✓	✓	✓	4
6. ใช้คอมพิวเตอร์ ในการสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้			✓			✓	2

จากตาราง 4 พบว่า คะแนนความถี่ของการใช้สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม ทางการศึกษา เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดองค์ความรู้ มีค่าสูงสุด รองลงมา คือ การใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ และเหมาะสมกับเนื้อหา สืบค้นข้อมูล สารสนเทศ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้สร้างสรรค์สื่อ อุปกรณ์ ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ สามารถออกแบบสร้างสรรค์ ปรับปรุง นวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจากความถี่ในระดับสูงสุด 5 ลำดับแรก และนำตัวบ่งชี้ที่มีความถี่ต่ำมารวมกับตัวบ่งชี้ที่มีความคล้ายคลึงกัน จึงได้ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ 5 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้และเหมาะสมกับเนื้อหา
2. ใช้สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม ทางการศึกษาเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดองค์ความรู้
3. สามารถออกแบบ สร้างสรรค์ ปรับปรุง นวัตกรรม ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหา
4. สืบค้นข้อมูล สารสนเทศ เพื่อพัฒนาและปรับปรุง วิธีการจัดการเรียนรู้
5. ใช้เทคโนโลยีในการออกแบบ พัฒนา ปรับปรุง สื่อ นวัตกรรม ในการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 4 การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2546) ได้กล่าวถึงแนวคิดและหลักการประเมิน ลักษณะสำคัญวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ซึ่งประกอบด้วย

1. กระตุ้นให้ผู้เรียนเป็นรายบุคคลแสดงความสามารถที่ตนเองมี โดยเน้นการใช้เครื่องมือในการวัดผลที่สามารถสะท้อนให้เห็นระดับความสามารถ พฤติกรรม และทักษะที่จำเป็นของผู้เรียนในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงของดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน โดยต้องมีการกระทำอย่างต่อเนื่อง
2. การบรรจุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างแท้จริง ซึ่งผู้สอนมีการบันทึกการสังเกตและรวบรวมข้อมูลตามผลงานของผู้เรียน และวิธีการเรียนรู้ หรือขั้นตอน วิธีการปฏิบัติของผู้เรียนตลอดเวลาโดยต้องยึดถือพฤติกรรมที่เป็นตัวบ่งชี้ซึ่งกำหนดไว้ในหลักสูตรการ และการประเมินการเรียนรู้ตามพฤติกรรมที่คาดหวัง โดยจะต้องประเมินพร้อม ๆ กับการจัดการเรียนรู้
3. การบูรณาการระหว่างวิธีการกับเครื่องมือ เพื่อที่จะประเมินผู้เรียนให้มีความหลากหลายโดยจะต้องเน้นองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่และสิ่งที่ผู้เรียนนำไปประยุกต์ใช้
4. การสะท้อนความสามารถด้านต่าง ๆ โดยจะต้องประเมินระดับความสามารถที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติและสอดคล้องสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของผู้เรียน โดยอาศัยองค์ความรู้ถูกต้อง สมบูรณ์ และทักษะเขาว่าปัญญา
5. ส่งเสริมการเรียนรู้จากสภาพจริง โดยประเมินทั้งจากพฤติกรรมการทำงาน และการลงมือปฏิบัติของผู้เรียนในบริบทของความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งเน้นการประเมินผลผู้เรียนแต่ละคนระหว่างเรียน

ซึ่งลักษณะสำคัญของการประเมินตามสภาพจริง มีดังนี้

1. เป้าหมายในกระบวนการจัดการศึกษาของชาติโดยมุ่งส่งเสริม สร้างสรรค์ เยาวชนไทยให้เป็นคนเก่ง คือสามารถค้นพบข้อเด่น ข้อดี ของตนเองและพยายามพัฒนาตนเองให้ ข้อด้อยน้อยลง โดยมีการส่งเสริมข้อเด่นให้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

2. กระบวนการปฏิบัติในสภาพจริง (Performance in the Field) สืบเนื่องจากการประเมินตามสภาพจริงเป็นกระบวนการในการออกแบบเครื่องมือในการประเมินผู้เรียนผ่านการ ปฏิบัติในสภาพจริง โดยมอบหมายงานที่ท้าทายให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ กระตุ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ ใช้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพและต้องมีความสัมพันธ์กับชีวิตจริง โดยใช้สติปัญญาสูงขึ้นเรื่อย ๆ ตามวัยและระดับชั้นเรียน เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่มีความสำคัญต่อตัวผู้เรียนและที่ สำคัญต้องคำนึงถึงทักษะทางปัญญาและความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านต่าง ๆ

3. กระบวนการวัดและประเมินผล ต้องมีความสอดคล้องกับเป้าหมายและ ความคาดหวังของหลักสูตรและสภาพทางสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลง โดยเน้นกระบวนการ (Process) และผลการกระทำ (Product) ในการวัดผล ซึ่งจะต้องให้ความสำคัญในความสามารถจริง และต้องเป็นสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

4. เกณฑ์ที่ใช้สำหรับการประเมิน (Criteria) การประเมินตามสภาพจริงมี วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ แก่จุดด้อย เสริมจุดเด่นของผู้เรียน และเป็นการประเมิน สารสำคัญของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นและมีความชัดเจนจากการปฏิบัติจริง ในการประเมินผลการเรียนรู้ จะใช้เกณฑ์มากำหนดในการประเมินให้ชัดเจนโดยจะต้องแจ้งให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง รวมทั้งผู้ที่มีส่วน ร่วมเกี่ยวข้องได้รับทราบ

5. การประเมินตนเอง เป็นหลักการสำคัญในการประเมินตามสภาพจริง เพราะ การปฏิบัติภาระงานแต่ละครั้งผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ปฏิบัติภาระงานที่มอบหมายเพื่อให้บรรลุตามเกณฑ์ ที่กำหนด ผู้เรียนจะต้องมีการประเมินตนเองในระหว่างการปฏิบัติภาระงานและต้องรับผิดชอบต่อ ตนเองในการพัฒนาความสามารถจนทำให้งานนั้นประสบผลสำเร็จตามมาตรฐานการเรียนรู้ของ หลักสูตร

6. การนำเสนอผลงาน ซึ่งเป็นหลักสำคัญในกระบวนการประเมินตามสภาพจริง คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำเสนอผลงาน ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ของตนเองหรือของกลุ่มส่วนใหญ่ ซึ่งการนำเสนอด้วยปากเปล่า (Oral Presentation) เป็นที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในการ นำเสนอผลงาน โดยมีการจัดแสดงผลงาน ให้เพื่อนนักเรียน ผู้สอน ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ ทราบผลการเรียนรู้ ตลอดจนคุณภาพที่เกิดขึ้นจริง นอกจากนั้นยังสามารถเสนอแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพที่เกิดขึ้นจริงตามมาตรฐาน ผู้เรียน

โดยมีวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ซึ่งประกอบด้วย

1. การสังเกต เป็นวิธีการที่สามารถกระทำได้ในทุกสถานการณ์และทุกสถานที่ ผู้สอนสามารถกำหนดเครื่องมือและเกณฑ์ในการสังเกตหรือไม่กำหนดก็ได้ ขึ้นอยู่กับประเด็นที่ต้องการประเมินผู้เรียน

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการประเมินโดยการตั้งคำถามง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนเกินไป สามารถสัมภาษณ์ผู้เรียนที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ นิยมใช้ประเมินด้านความรู้ ความเข้าใจในระดับที่สูงกว่าความรู้ ความจำ และด้านความรู้สึกลึกซึ้งที่สะท้อนให้เห็นถึงการเรียนรู้ รายวิชาต่าง ๆ

3. บันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวผู้เรียนในด้านความรู้ ความคิด ความถนัด ความสามารถพิเศษ ความสนใจ และการแสดงออกของพฤติกรรมลักษณะต่าง ๆ ที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการเรียนรู้ และแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรต่อไป

4. แบบทดสอบวัดความสามารถที่เป็นจริง (Authentic Test) เป็นวิธีการสร้างข้อสอบโดยใช้คำถามที่เกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือการสร้างความรู้ใหม่จากความเข้าใจและประสบการณ์เดิม หรือจากสถานการณ์จำลองที่กำหนดขึ้นให้คล้ายคลึงกับสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

5. การรายงานตนเอง เป็นวิธีการประเมินด้วยการให้ผู้เรียนเขียนบรรยายความรู้สึกรู้สึกหรือการพูดแสดงความคิดเห็นออกมา เพื่อประเมินความรู้สึกลึกซึ้ง ความเข้าใจความต้องการ วิธีการต่าง ๆ และการสร้างสรรค์ผลงานของผู้เรียนจะช่วยให้ผู้สอนเข้าใจผู้เรียนแต่ละคนมากยิ่งขึ้นและสามารถประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะ กระบวนการรวมทั้งเจตคติต่อการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

6. การใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เป็นการเก็บตัวอย่างผลงานที่ต้องการรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ และกระทำอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงชั้นของหลักสูตรเพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้เรียนในด้านความรู้ ความเข้าใจ และทักษะต่าง ๆ ที่ผู้เรียนพัฒนาได้สำเร็จ รวมทั้งความสนใจ ความนับ ความพยายาม แรงจูงใจและความก้าวหน้าทางการเรียนที่สามารถนำมาประกอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนแต่ละคนให้ความเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

สุวิทย์ มูลคำ และคณะ (2549) ได้กล่าวถึงความหมายของการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) คือ การประเมินผลการปฏิบัติงานที่มีความใกล้เคียงกับชีวิตจริง ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือภาระงาน บริบท (สถานการณ์/เหตุการณ์จำลองใกล้เคียงกับลักษณะงานที่เป็นจริง และเกณฑ์การประเมินผู้เรียน

สุนีย์ คล้ายนิล และคณะ (2550) ได้กล่าวถึงความหมายของการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ว่าเป็นการประเมินความรู้ความสามารถที่แท้จริง โดยอยู่ในบริบทของโลกจริง (Real-World) หรืออยู่ในบริบทของชีวิตจริง

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2559) ได้กล่าวถึงความหมายของการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) หมายถึง การประเมินที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนปฏิบัติงานในชีวิตจริง มีเวลาในการวางแผนการลงมือทำงานเพียงพอ จนทำให้งานที่ทำเสร็จสมบูรณ์สามารถประเมินผลการทำงานด้วยตนเองและสามารถปรึกษาร่วมกับผู้เรียนอื่นได้

สำนักงานนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2542) ได้กล่าวสรุปเกี่ยวกับการประเมินตาม สภาพที่แท้จริง ซึ่งเป็นทางเลือกอีกหนึ่งทางเลือกสำหรับการวัดและประเมินผลซึ่งเป็นการประเมินที่เข้ามามีบทบาททดแทนในส่วนที่เป็นแบบทดสอบมาตรฐาน ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะใช้แบบทดสอบแบบเลือกตอบ ซึ่งไม่สามารถวัดและประเมินผลได้อย่างแท้จริง ลักษณะสำคัญของการประเมินตามสภาพที่แท้จริง คือ

1. งานที่ปฏิบัติเป็นงานที่มีความหมาย (Meaningful Task) เป็นงานที่ให้นักเรียนได้ปฏิบัติโดยจะต้องมีความสอดคล้องกับการใช้ชีวิตจริงในสังคม เป็นสถานการณ์จริงมากกว่าเป็นการจำลองกิจกรรม
2. เป็นการประเมินรอบด้านด้วยวิธีการที่มีความหลากหลาย (Multiple Assessment) โดยเป็นการประเมินผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน ทั้งคุณลักษณะนิสัย ความรู้ ทักษะ ความสามารถ โดยใช้เครื่องมือที่มีความเหมาะสมโดยต้องสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ และพัฒนาการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ส่งเสริมให้นักเรียนได้ตอบสนองความต้องการด้วยการแสดง การสร้างสรรค์ การผลิตผลงาน หรือการทำงาน จะมีการประเมินที่มีความหลากหลายและเหมาะสม โดยจะต้องประเมินหลาย ๆ ครั้งโดยเน้นการประเมินในการลงมือปฏิบัติมากกว่าการประเมินความรู้
3. ผลผลิตที่มีคุณภาพ (Quality Products) ผู้สอนจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนประเมินตนเองอยู่ตลอดเวลา และพยายามหาจุดด้อยของตนเองเพื่อการแก้ไข จนกระทั่งได้ผลิตผลงานขึ้นอย่างมีคุณภาพ มีความพึงพอใจในผลงานของตนเอง จัดแสดงผลงานของผู้เรียนต่อสาธารณะ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้เรียนรู้ ศึกษาและชื่นชมผลงานจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. ใช้ความคิดระดับสูง (Higher-Order Thinking) ส่งเสริม หรือกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงออก หรือสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ซึ่งเป็นผลงานที่เกิดจากกระบวนการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ลงมือกระทำ การประเมินทางเลือก และการใช้ทักษะในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการสร้างสรรค์ผลงาน

5. มีปฏิสัมพันธ์ทางบวก (Positive Interaction) ผู้เรียนจะต้องไม่รู้สึกเบื่อหน่าย หรือเครียดจากการประเมิน โดย ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนสามารถร่วมมือกันในการประเมินและการใช้ ผลประเมินมาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนา

6. งานและมาตรฐานต้องชัดเจน (Clear Tasks and Standard) งานและกิจกรรม ต้องมีขอบเขตที่ชัดเจนก่อนที่จะให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่หวังไว้ตาม ความต้องการที่จะให้เกิดพฤติกรรมของผู้เรียน

7. มีการสะท้อนตนเอง (Self - Reflections) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้สึก เหตุผลการแสดงความคิดเห็นต่อการกระทำ การแสดงออก หรือผลงานของตนเองว่าทำไมถึงปฏิบัติไม่ ปฏิบัติ ชอบหรือไม่ชอบ

8. มีความสัมพันธ์กับชีวิตจริง (Transfer Into Life) ปัญหาที่เป็นสิ่งรื้อให้นักเรียนได้ ตอบสนองโดยปัญหานั้นต้องมีความสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน ประเมินพฤติกรรมที่เป็นจริง ที่เกิดขึ้นใน ชีวิตประจำวันทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน โดยผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการประเมินตามสภาพที่แท้จริงคือ ผู้ปกครองนักเรียน

9. เป็นการประเมินอย่างต่อเนื่อง (Ongoing or Formative) ซึ่งต้องมีการประเมิน นักเรียนตลอดเวลาในทุกสถานที่และต้องไม่เป็นทางการ ซึ่งจะทำให้เห็นพฤติกรรมที่แท้จริงเห็นการพัฒนา และยังสามารถค้นพบข้อเด่นและข้อด้อยของนักเรียน

10. เป็นการบูรณาการความรู้ (Integration of Knowledge) งานที่นักเรียนได้ลงมือ ปฏิบัติ ควรเป็นงานที่ต้องใช้ทักษะ ความรู้ และความสามารถที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ในสาขาวิชา ลักษณะสำคัญดังกล่าวจะช่วยแก้ไขจุดอ่อนของการวัดและประเมินผลแบบเดิมที่พยายามแยกย่อย จุดประสงค์ออกเป็นส่วน ๆ และประเมินเป็นเรื่อง ๆ ดังนั้น นักเรียนจึงขาดโอกาสในการบูรณาการองค์ ความรู้และทักษะจากวิชาต่าง ๆ

อารีย์ วชิรวรการ (2542) ได้กล่าวถึงวิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงไว้ว่า เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดผลสำเร็จ (Learning Outcomes) ซึ่งมีความสอดคล้องกับ กิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งจะต้องเน้นพัฒนาการของผู้เรียนและการประเมินความก้าวหน้าด้วยวิธีการ ที่มีความหลากหลาย เป็นกระบวนการในการประเมินที่เป็นระบบ ซึ่งในการดำเนินการสามารถใช้ได้หลาย วิธี ดังนี้

1. การสังเกต ซึ่งสามารถทำได้ในทุกสถานการณ์ อาจจะมีหรือไม่มีเครื่องมือในการ สังเกตก็ได้

2. การสัมภาษณ์ ด้วยวิธีการตั้งคำถามอย่างง่าย ๆ สามารถสัมภาษณ์ทั้งอย่างเป็น ทางการและไม่เป็นทางการ

3. บันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง ด้วยการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับนักเรียนในด้านความรู้ ความสามารถ การแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ

4. แบบทดสอบวัดความสามารถจริง (Authentic Test) ด้วยการสร้างคำถามเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ หรือสร้างความรู้ใหม่จากความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์เดิมจากสถานการณ์จำลองที่คล้ายคลึงกับสภาพจริง

5. การรายงานตนเอง ด้วยการใช้นักเรียนสามารถพูดหรือเขียนบรรยายความรู้สึกนึกคิด ความเข้าใจ ความต้องการ วิธีการ และผลงานของนักเรียน

6. แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เป็นผลงานที่มีการเก็บรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นหลักฐานที่แสดงถึงความรู้ความเข้าใจ ความถนัด ความสามารถ ความพยายาม ความสนใจ ความก้าวหน้าและความสำเร็จ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและหลักการประเมิน ลักษณะสำคัญ วิธีการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพจริงซึ่งสรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) คือ กระบวนการในการตรวจสอบผลการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจริงตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร โดยต้องสอดคล้องกับความสามารถที่เกิดขึ้นจริงต่อตัวผู้เรียน โดยนำผลที่ได้รับจากการประเมินไปปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดและใช้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการตัดสินผลการเรียน โดยมีความสำคัญต่อการประเมินผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะ ผ่านเครื่องมือในการประเมินที่มีความหลากหลายเหมาะสมและมีความสอดคล้องกับพัฒนาการและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งวิธีการวัดเป็นการประเมินผลของความสำเร็จของผู้เรียนโดยเน้นการประเมินความก้าวหน้าและพัฒนาการในการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับตัวผู้เรียน

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการวัดและการประเมินผลตามสภาพจริง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการวัดและการประเมินผลตามสภาพจริง ซึ่งปรากฏดังตาราง 5

พูน ปณ จิต ชเว

ตาราง 5 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้การวัดและการประเมินผลตามสภาพจริง

องค์ประกอบ ด้านการวัดและการประเมินผลตามสภาพจริง	บุคคล / หน่วยงาน						ความถี่
	เอกรินทร์ สีมหาศาล (2546)	สุวิทย์ มูลคำ (2549)	สำนักงานนิเทศและพัฒน มาตรฐานการศึกษา (2542)	อารีย์ วัชรวารการ (2542)	สุนัย คล้ายนิล (2550)	สำนักวิชาการและมาตรฐาน การศึกษา (2559)	
1. มีความรู้และความเข้าใจในหลักการของการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	✓	✓	✓	✓			4
2. สามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด	✓	✓	✓	✓	✓		5
3. สามารถออกแบบเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและวิธีการจัดการเรียนรู้	✓		✓	✓	✓	✓	5
4. นำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สร้างขึ้นไปใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	✓		✓	✓		✓	5
5. ผู้เรียนได้ประเมินตนเองและประเมินผลจากการลงมือปฏิบัติจริง	✓		✓	✓		✓	5
6. นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้	✓	✓	✓	✓			4

จากตาราง 5 พบว่า คะแนนความถี่ของความสามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนดและความสามารถออกแบบเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและวิธีการจัดการเรียนรู้ มีค่าสูงสุด รองลงมา คือ มีความรู้และความเข้าใจในหลักการของการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง การนำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สร้างขึ้นไปใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ผู้เรียนได้ประเมินตนเองและประเมินผลจากการลงมือปฏิบัติจริงและนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการ

เรียนรู้ โดยผู้วิจัยกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจากความถี่ในระดับสูงสุด 2 ลำดับแรก และนำตัวบ่งชี้ที่มีคะแนนความถี่ต่ำมารวมกับตัวบ่งชี้ที่มีความคล้ายคลึงกัน จึงได้ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ 6 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. มีความรู้และความเข้าใจในหลักการของการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง
2. สามารถออกแบบเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและวิธีการจัดการเรียนรู้
3. สามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด
4. นำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สร้างขึ้นไปใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
5. ผู้เรียนได้ประเมินตนเองและประเมินผลจากการลงมือปฏิบัติจริง
6. นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

ความต้องการจำเป็น

1. ความหมายของความต้องการจำเป็น

Stufflebeam and others (1985) ได้ให้ความหมายความต้องการจำเป็นไว้ว่า ความต้องการจำเป็น คือ สิ่งจำเป็นที่ต้องได้รับการตอบสนองหรือก่อให้เกิดประโยชน์เมื่อได้รับการตอบสนองโดยให้ความหมายความต้องการจำเป็นตามมุมมอง 4 ด้าน ดังนี้

- 1) มุมมองในด้านความแตกต่าง ความต้องการจำเป็น หมายถึง ความแตกต่างระหว่างการกระทำที่ต้องการกับการกระทำที่สังเกตได้จากการลงมือปฏิบัติจริง
- 2) มุมมองในด้านประชาธิปไตย ความต้องการจำเป็น หมายถึง ความต้องการ ความปรารถนา ของคนส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงที่เชื่อถือได้
- 3) มุมมองด้านการวิเคราะห์ ความต้องการจำเป็น หมายถึง สารสนเทศของสิ่งหนึ่งสิ่งใดในหน่วยงานที่ทำให้เกิดการพัฒนาในหน่วยงานจากบุคลากรผู้มีความสามารถได้พิจารณาถึงความคิดเห็นถึงความสำคัญต่อหน่วยงาน
- 4) มุมมองด้านการวินิจฉัย ความต้องการจำเป็น หมายถึง สิ่งที่ผ่านการพิจารณาจากบุคคลแล้วว่า มีสิ่งขาดหายไปหรือมีความบกพร่องและสามารถพิสูจน์ช่องว่างหรือความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่ ในสภาพที่เป็นจริงของปัจจุบันกับสิ่งที่ควรจะเป็นหรือสภาพที่คาดหวัง

Mckillip (1987) ได้ให้ความหมายความต้องการจำเป็นไว้ว่า ความต้องการจำเป็น คือ คุณค่าของการตัดสินใจในกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่งเกี่ยวกับปัญหาที่พบโดยมีความพยายามการแก้ไข ปัญหา 4 ประการ ดังนี้

1. ความต้องการจำเป็น เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับคุณค่าและแตกต่างกันแต่ละบุคคล
2. ความต้องการจำเป็น เป็นเรื่องเฉพาะของกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่ง
3. ความต้องการจำเป็น เป็นรูปแบบของปัญหาเมื่อผลผลิตไม่เพียงพอ
4. ความต้องการจำเป็น เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจ

สุมิต ว่องวานิช (2550) ได้ให้ความหมายความต้องการจำเป็นไว้ว่า ความต้องการจำเป็น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การนิยามตามโมเดลความแตกต่างและปรานิยามโมเดลการแก้ปัญหา

1. การนิยามโมเดลความแตกต่าง (Discrepancy Mode) หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่มีอยู่จริง นิยามนี้ยังสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่หนึ่งกำหนดความต้องการจำเป็นในลักษณะความแตกต่างในผลที่เกิดขึ้น แต่ไม่ได้กำหนดถึงความแตกต่างว่าห่างกันเท่าใดจึงจะถือว่าเป็น "ความต้องการจำเป็น" กลุ่มที่สอง กำหนดความต้องการจำเป็นซึ่งเป็นความแตกต่างระหว่างผลที่เกิดขึ้นก็ได้หรือไม่ก็ได้ ซึ่งมีการกำหนดเกณฑ์การพิจารณาว่าจะเข้าข่ายเป็นความต้องการจำเป็นหรือไม่ โดยให้พิจารณาจากประโยชน์ที่เกิดขึ้น หากความต้องการจำเป็นมีการตอบสนองหรือเกิดความเสียหาย หรือมีผลเสียเกิดขึ้นหากความต้องการจำเป็นไม่ได้รับการตอบสนอง ซึ่งนิยามตามโมเดลนี้เรียกว่า "Performance Needs"

2. การนิยามโมเดลการแก้ปัญหา (Solution Model) หมายถึง สิ่งที่ต้องการและจำเป็นต้องทำให้ได้หรือทำให้มี หรือทำให้เกิดขึ้น ซึ่งหากไม่ได้รับจะอยู่ในสภาพที่ไม่พึงประสงค์นิยามโมเดลนี้ เรียกว่า "Treatment Needs"

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2550) ได้ให้ความหมายความต้องการจำเป็นไว้ว่า ความต้องการจำเป็น คือ กระบวนการในวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เป็นอย่างอยู่ในปัจจุบันและสิ่งที่ควรจะเป็น หากมีความขัดแย้งกันระหว่างความแตกต่างที่พบก็จะชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้น

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นซึ่งสรุปได้ว่าความต้องการจำเป็นซึ่งเป็นกระบวนการนำข้อมูลสารสนเทศมาทำการวิเคราะห์ถึงความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ที่คาดหวังให้เกิดขึ้นจริง เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาในอนาคต

2. ความสำคัญของความต้องการจำเป็น

Witkin (1995) ได้เสนอความสำคัญของความต้องการจำเป็นไว้ว่า ความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการที่เป็นระบบ ในการจัดเรียงลำดับก่อนหลังและการตัดสินใจของสำคัญ

สุมิต ว่องวานิช (2550) ได้เสนอความสำคัญของความต้องการจำเป็นไว้ว่า ความต้องการจำเป็น ซึ่งเป็นกระบวนการหรือขั้นตอนในการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยมีการระบุถึงสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นว่ามีลักษณะอย่างไร และมีการประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่ามีลักษณะอย่างไร จากนั้นมีการนำผลที่ได้มาวิเคราะห์และประเมินสิ่ง

ที่เกิดขึ้นจริง ว่าสมควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง ซึ่งการประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ได้ทราบข้อมูล และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในกระบวนการจัดการศึกษาหรือการเปลี่ยนแปลงผลที่เกิดขึ้นปลายทาง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นจึงเป็นกระบวนการในการ เปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์และเป็นการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของความต้องการจำเป็นซึ่งสรุปได้ว่า ความต้องการ จำเป็น เป็นการกำหนดเกี่ยวกับความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นในปัจจุบันกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยมีการกำหนดเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะเช่นใด มีการประเมินลักษณะของสิ่งที่เกิดขึ้น จริงว่ามีลักษณะเช่นใด เพื่อจัดเรียงลำดับก่อนหลังของสำคัญซึ่งใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ต่อไป

3. ประเภทของความต้องการจำเป็น

ถนอมจิตต์ ขุทตะกะพันธุ์ (2546) ได้จำแนกประเภทของความต้องการจำเป็นโดยใช้ หลักการจัดประเภทตามคุณลักษณะ ดังนี้

1. ระดับความต้องการจำเป็น ได้แก่ ความต้องการจำเป็นของบุคคล (Micro Needs, Personal Needs) ความความต้องการจำเป็นของกลุ่มบุคคล (Group Needs) ความต้องการจำเป็นของ องค์กร (Macro Needs, Organizational Needs) ความต้องการจำเป็นของสังคม (Mega Needs, Social Needs) ต้องการจำเป็นด้านปัจจัยและกระบวนการ (Quasi Needs)

2. สิ่งที่ถูกประเมิน ได้แก่ ความต้องการจำเป็นด้านการแก้ปัญหา (Solution Needs) ความต้องการจำเป็นด้านผลผลิต (Output Needs) ความต้องการจำเป็นด้านผลลัพธ์ (Outcome Needs) ความต้องการจำเป็นด้านผลผลิตและความต้องการ (Product Needs, Input Needs)

3. เจ้าของความต้องการจำเป็น แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ความต้องการจำเป็นปฐมภูมิ (Primary Needs) เป็นความต้องการจำเป็นของผู้รับบริการ ความต้องการจำเป็นตติยภูมิ (Secondary Needs) เป็นความต้องการจำเป็นของผู้ให้บริการ ความต้องการจำเป็นตติยภูมิ (Tertiary Needs) เป็น ความต้องการจำเป็นด้านทรัพยากร (Resources) และการแก้ไขปัญหา

สุวิมล ว่องวานิช (2548) ได้จำแนกความต้องการจำเป็นตามช่วงเวลาที่ต้องการ โดย กำหนดความต้องการจำเป็น ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ความต้องการจำเป็นในปัจจุบัน (Present หรือ Current Needs) เช่น ความต้องการ จำเป็นของครูในปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางความคิดของ ผู้เรียน

2. ความต้องการจำเป็นในอนาคต (Future Needs) เป็นความต้องการจำเป็นที่มีการ กำหนดไว้ล่วงหน้าถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต เพื่อเป็นการเตรียมการรับมือหรือเป็นการป้องกันปัญหาที่คาด ว่าจะเกิด

3. ความต้องการจำเป็นตามขอบเขตการวิจัย ซึ่งการวิจัยต้องประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ (Complete Needs Assessment) มีกิจกรรมต้องดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ การระบุความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญที่สุด (Needs Identification) การวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น (Needs Analysis) และการกำหนดทางเลือกของการแก้ปัญหา (Needs Solution)

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับประเภทของความต้องการจำเป็นซึ่งสรุปได้ว่า ความต้องการจำเป็น มีการแบ่งประเภทไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ประเมินว่าต้องการข้อมูลแบบใด ซึ่งจะช่วยในการออกแบบการเก็บข้อมูลได้ตรงตามความต้องการหรือตรงตามจุดมุ่งหมายในการประเมิน

4. ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้เสนอขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ 3 ขั้นตอน คือ

1. การระบุเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น (Needs Identification)
2. การวิเคราะห์เกี่ยวกับความต้องการจำเป็น (Needs Analysis)
3. การกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น (Needs

Solution)

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2550) ได้เสนอขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ ดังนี้

1. ขั้นก่อนการประเมิน (Reassessment) ในขั้นนี้เป็นขั้นตอนในการสำรวจ (Exploration) ประกอบด้วย

- 1.1 การวางแผนเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น
- 1.2 การนิยามหรือการกำหนดวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น
- 1.3 กำหนดขอบเขตหลักในการประเมินความต้องการจำเป็นในประเด็นที่ต้องการประเมิน
- 1.4 กำหนดรายละเอียดและข้อมูลตามขอบเขตที่จะประเมิน ซึ่งรวมถึงกลุ่มเป้าหมายในการประเมิน
- 1.5 ตัดสินใจกำหนดวิธีการหรือวางแผนเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล แหล่งข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูล ผลที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือ แผนเบื้องต้นสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็นและนำไปใช้ในขั้นที่ 2 และ 3

2. ขั้นประเมิน (Assessment) หลังจากมีการสำรวจความต้องการจำเป็นต่าง ๆ แล้วซึ่งในขั้นนี้จะเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล (Data gathering) จะประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

2.1 สรุป กำหนด ตัดสินใจเกี่ยวกับบริบท ขอบเขต และสิ่งที่เกี่ยวข้องในการประเมินความต้องการจำเป็น

2.2 เก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งในขั้นนี้ย่อมทำให้ทราบความต้องการของผู้รับบริการหรือกลุ่มเป้าหมาย

2.3 นำข้อมูลความต้องการจำเป็นที่ได้มาลำดับความสำคัญในระยะแรก

2.4 วิเคราะห์เกี่ยวกับประเด็นปัญหาหรือสาเหตุของความต้องการจำเป็น

2.5 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ผลที่ได้ในขั้นประเมิน คือ ปัญหาที่ต้องการแก้ไขตามความต้องการจำเป็นหรือลำดับความสำคัญในระยะแรก

3. ขั้นหลังการประเมิน (Post assessment) เมื่อได้ผลการประเมินจะต้องนำผลการประเมินไปใช้ (Utilization) ประกอบด้วย

3.1 จัดเรียงลำดับ (Set Priority) ความสำคัญของความต้องการจำเป็น ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่จะทำให้การประเมินมีความสมบูรณ์

3.2 พิจารณาทางเลือกสำหรับการแก้ปัญหา

3.3 พัฒนาแผนการปฏิบัติเพื่อใช้ในการดำเนินงานต่อไป

3.4 ประเมินผลของการประเมินความต้องการจำเป็น

3.5 รายงานผลการประเมินความต้องการจำเป็น

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็นซึ่งสรุปได้ว่า ขั้นตอนของการประเมินความต้องการจำเป็น มีการวางแผนอย่างมีขั้นตอนซึ่งมีการกำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขต วิธีการในการประเมินความต้องการจำเป็น นอกจากนั้นยังต้องศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์โดยมีการออกแบบเครื่องมือในการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แล้วนำข้อมูลที่ผ่านการสังเคราะห์แล้วนำมาจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจัดทำรายงานและนำผลการประเมินความต้องการจำเป็นไปใช้ประโยชน์ต่อไป

5. การจัดลำดับความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวาณิช (2548) ได้กล่าวเกี่ยวกับการจัดลำดับความต้องการจำเป็นไว้ว่า การจัดลำดับความสำคัญ (Priority Setting) ของความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการหรือเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่จะระบุถึงความต้องการจำเป็น ผ่านกระบวนการในการวิเคราะห์หาสาเหตุและเพื่อวางแผนหรือกำหนดแนวทางแก้ไข ปัญหา และจะทำให้ขั้นตอนในการประเมินความต้องการจำเป็นมีความสมบูรณ์ โดยสามารถนำผลการประเมินไปใช้ในขั้นตอนของการวิเคราะห์หาสาเหตุและวิธีการแก้ไข ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น จะนำกระบวนการในการวิเคราะห์มาวิเคราะห์ในแต่ละประเด็น จากนั้นนำความต้องการจำเป็นมาเรียงลำดับ (Sort) ความสำคัญซึ่งจะต้องเรียงจากความสำคัญมากไปหาความสำคัญน้อย ซึ่งจะเป็นการช่วยให้ผู้ประเมินได้ทราบถึงความ

ต้องการจำเป็น หรือทราบถึงปัญหาที่แท้จริงที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนก่อนปัญหาอื่นผู้ประเมินจะต้องเป็นผู้เลือกใช้วิธีที่ใช้จัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นและการดำเนินการด้วยความระมัดระวังภายในระยะเวลาและทรัพยากรที่จำกัด

วิธีการจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นมีหลายวิธีแต่ละวิธีจะแตกต่างกันออกไปแต่วิธีการจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI Modified) ซึ่งสูตรในการคำนวณ คือ $(PNI \text{ Modified}) = I-D/D$

โดยการหาค่าผลต่างของ (-D) หารด้วยค่า (D) เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่องว่างมากเกินไปและให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดความต้องการจำเป็น ซึ่งสรุปได้ว่า การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการหรือเป็นขั้นตอนสุดท้ายระบุถึงความต้องการจำเป็น ผ่านกระบวนการในการวิเคราะห์หาสาเหตุและเพื่อวางแผนหรือกำหนดแนวทางแก้ไข ปัญหาและทำให้ขั้นตอนในการประเมินความต้องการจำเป็นมีความสมบูรณ์ ซึ่งจะต้องเรียนจากความสำคัญมากไปหาความสำคัญน้อย ซึ่งจะเป็นการช่วยให้ผู้ประเมินได้ทราบถึงความต้องการจำเป็นหรือทราบถึงปัญหาที่แท้จริงที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนก่อนปัญหาอื่น

การพัฒนาครู

1. ความหมายของการพัฒนาครู

Castetter (1976) ได้กล่าวถึงความหมายของการพัฒนาบุคลากรไว้ว่า วิธีการในการส่งเสริมหรือการพัฒนาให้บุคลากรมีความสามารถด้วยตนเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดสมรรถนะในการทำงานและความพึงพอใจเพิ่มขึ้นในแต่ละบุคคล

Thienput (2000) ได้กล่าวถึงความหมายของการพัฒนาบุคลากรไว้ว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการหรือวิธีการในการพัฒนารวมถึงการส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ เกิดทักษะในการปฏิบัติงาน มีพฤติกรรมและทัศนคติที่ดีเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น ซึ่งการพัฒนาบุคลากรเป็นขั้นตอนที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์กร

สมาน อัสวภูมิ (2551) ได้กล่าวถึงความหมายของการพัฒนาครู (Staff Development) ไว้ว่า การพัฒนาครูเป็นวิธีการดำเนินงานในการส่งเสริม ช่วยเหลือ สนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ ตามวัตถุประสงค์ภายใต้ข้อกำหนดขององค์กรและการเติมเต็มศักยภาพและความก้าวหน้าในงานของตนเอง

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555) ได้กล่าวถึงความหมายของการพัฒนาครูไว้ว่า การพัฒนาครูเป็นกระบวนการในการเพิ่มพูนองค์ความรู้ ความสามารถ ตลอดจนทัศนคติต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในองค์กร เพื่อเสริมสร้างให้บุคลากรมีความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น

สมศักดิ์ ตลประสิทธิ์ (2564) ได้กล่าวถึงความหมายของการพัฒนาครูไว้ว่า การพัฒนาครูเป็นกระบวนการในการเสริมสร้างและเปลี่ยนแปลงให้ผู้ปฏิบัติงานมีพัฒนาการในด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทัศนคติ อุปนิสัย และวิธีการทำงาน ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและผลผลิตที่มีคุณภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2553) ได้เสนอความสำคัญของการพัฒนาครูไว้ว่า หัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือคุณภาพของผู้เรียน คือ คุณภาพครู เพราะครูต้องรับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตรจัดการเรียนการสอนให้เด็กมีคุณภาพ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเร่งรัดการพัฒนาครูเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมายของการพัฒนาครูซึ่งสรุปได้ว่า การพัฒนาครูเป็นกระบวนการในการส่งเสริมให้บุคคลได้พัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ เพื่อให้ครูใช้เป็นองค์ความรู้ในการพัฒนางาน โดยการนำความรู้ ความสามารถที่ได้รับการพัฒนามาปรับปรุง พัฒนางานหรือการปฏิบัติหน้าที่อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด บรรลุเป้าหมาย และตรงตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

2. วิธีการพัฒนาครู

Spark (1984) ได้กล่าวถึงวิธีการพัฒนาครูเป็นการพัฒนาวิชาชีพ ประกอบด้วย 7 รูปแบบ ดังนี้

1. การฝึกอบรม (Training model) เป็นรูปแบบที่ทุกคนต่างมีประสบการณ์ ซึ่งการฝึกอบรมนี้อาจเป็นการนำเสนอและการอภิปรายผลงาน การสัมมนาการสาธิต การประชุมเชิงปฏิบัติการ บทบาทสมมุติ การสอนระดับจุลภาค หรือการจำลองสถานการณ์ เป็นต้น

2. รูปแบบการสังเกตหรือการประเมิน (Observation/assessment Model) อาจเป็นการสังเกตคนอื่นหรือให้คนอื่นสังเกตตัวเอง อาจเป็นกลุ่มหรือเดี่ยวเพื่อให้ได้ผลสะท้อนกลับ (Feedback)

3. รูปแบบการให้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนาหรือการปรับปรุง (Involvement in a Development Improvement Process Model) เพราะการพัฒนาหรือปรับปรุงเรื่องใดเรื่องหนึ่งจำเป็นต้องอาศัยทักษะใหม่ ๆ ความรู้ใหม่ ๆ จะทำให้ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมกับการศึกษาให้เกิดองค์ความรู้และพัฒนาทักษะเพิ่มเติมและมีโอกาสในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนมีการตัดสินใจร่วมกัน

4. รูปแบบการศึกษาเป็นกลุ่ม (Study Groups Model) ในกรณีที่โรงเรียนต้องการหาทางแก้ปัญหาหลักร่วมกัน โดยอาจจะมีการแยกย่อยเป็นหลายประเด็น โดยสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ประเด็นปัญหาในแต่ละกลุ่ม หลังจากมีการวิเคราะห์และสังเคราะห์และในตอนท้ายเมื่อมีการนำเสนอและแลกเปลี่ยนผลการวิเคราะห์ของแต่ละกลุ่มร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความเห็นซึ่งจะเกิดการเรียนรู้และเกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

5. รูปแบบการสืบค้นหรือการวิจัยปฏิบัติการ (Inquiry/action Research Model) เป็นความพยายามที่จะหาคำตอบหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานผ่านข้อคำถาม ซึ่งอาจสามารถกระทำได้ในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม หรือระดับโรงเรียนและสามารถกระทำได้หลากหลายวิธี แต่โดยทั่วไปมีขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดหรือเลือกปัญหาหรือคำถามที่สนใจ 2) รวบรวม จัดกระทำ และแปลความในข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น 3) ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 4) กำหนดทางเลือกเพื่อการปฏิบัติ 5) ลงมือปฏิบัติและสรุปเป็นเอกสาร

6. รูปแบบการพัฒนาตนเอง (Individually Guided Activities Model) โดยแต่ละบุคคลจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายการพัฒนาในวิชาชีพของตนเอง แล้วเลือกกิจกรรมเพื่อการปฏิบัติที่เชื่อว่าจะช่วยให้บรรลุผลสำเร็จ เป็นรูปแบบที่ต้องมีข้อตกลง ว่าบุคคลสามารถจะตัดสินใจถึงความต้องการจำเป็นในการเรียนรู้ของตนเองได้ดีที่สุด กำหนดทิศทางและเริ่มต้นการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้แรงจูงใจในตนเองให้มากขึ้นจากโอกาสที่ได้เริ่มต้นและวางแผนในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

7. รูปแบบการเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring Model) โดยให้ผู้ที่ประสบผลสำเร็จแล้วและผู้ที่มิประสบการณั้จับคู่กับบุคคลที่มีประสบการณ์น้อยกว่า ซึ่งกำหนดให้มีการอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในการพัฒนาวิชาชีพ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและกลยุทธ์ที่จะให้การปฏิบัติงานทางวิชาชีพให้มีประสิทธิผล มีการสะท้อนในวิธีการที่ใช้ การสังเกตการทำงานและใช้เทคนิคเพื่อการปรับปรุงแก้ไข

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542) ได้กล่าวถึงวิธีการพัฒนาบุคลากร ซึ่งมีหลายวิธี ได้แก่

1. สนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรเป็นรายบุคคลได้รับการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
2. จัดให้มีการประชุม สัมมนา อบรมเป็นหมู่คณะในโรงเรียน
3. จัดให้มีการศึกษาดูงานหรือแลกเปลี่ยนบุคลากรภายในกลุ่มโรงเรียน
4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาการเรียนรู้อยู่ โดยสร้างสรรค์นวัตกรรมการใช้เทคโนโลยี และสื่อเพื่อประกอบการเรียนรู้

สมชาติ กิจยรรยง และอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2550) ได้กล่าวถึงวิธีในการพัฒนาวิชาชีพไว้ 3 ลักษณะดังนี้

1. ให้การศึกษาและส่งเสริมให้พัฒนาตนเอง (Self-development) มีวิธีการต่าง ๆ

- 1.1 ใช้บทเรียนสำเร็จรูป
- 1.2 การศึกษาทางไกล
- 1.3 การจัดทำวารสารวิชาการในสาขาอาชีพ
- 1.4 ศึกษาจากเอกสารคู่มือการทำงาน
- 1.5 ศึกษาจากสื่อโสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ
- 1.6 ให้การศึกษาเพิ่มเติมในระยะสั้นและระยะยาว
- 1.7 ส่งเอกสารให้สรุปรายงานและเสนอ
- 1.8 การมอบหมายให้วิจารณ์หนังสือ

2. ให้การฝึกอบรมและการพัฒนา (Training and Development) มีรูปแบบต่าง ๆ

- 2.1 จัดโครงการฝึกอบรมภายในองค์กร
- 2.2 ส่งเข้าอบรมสถาบันภายนอก
- 2.3 วางแผนโครงการฝึกอบรมประจำปี
- 2.4 วางแผนการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรตามความจำเป็น
- 2.5 พัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับแผนการและเทคโนโลยี
- 2.6 ใช้เทคนิคการฝึกอบรมแบบผสมผสานและการพัฒนาบุคลากรสมัยใหม่
- 2.7 ใช้หลักสูตรอบรมในการประเมินผลงานการเลื่อนขั้นและการโยกย้าย
- 2.8 สร้างแรงจูงใจในการฝึกอบรมและพัฒนาด้วยกิจกรรม/เกมส์ต่าง ๆ

3. การพัฒนาในงาน (In-service Development) มีวิธีการต่าง ๆ คือ

- 3.1 การรักษาราชการแทน
- 3.2 ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการ
- 3.3 ให้ความร่วมมือคณะกรรมการ
- 3.4 การจัดตั้งกลุ่มร่วมกิจกรรม
- 3.5 การให้คำปรึกษาหารือ
- 3.6 การให้ออกไปสังเกตการณ์
- 3.7 การมีเพื่อนร่วมงานที่มีประสิทธิภาพ
- 3.8 การเป็นตัวอย่างที่ดี
- 3.9 การเสนอแนะให้นำไปประยุกต์ใช้
- 3.10 การศึกษาดูงาน
- 3.11 การสับเปลี่ยนหมุนเวียนงาน

คือ

3.12 การสอนแผนงานแนะนำ

3.13 การฝึกอบรมในงาน

3.14 การมอบหมายงาน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2558) ได้กล่าวถึงรูปแบบการพัฒนาครูในภาพรวมของประเทศ โดยรูปแบบการพัฒนาครูที่หน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ นิยมปฏิบัติกันมาก ดังนี้

1. การส่งครูไปเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาตามที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น
2. การไปศึกษาดูงาน การจัดอบรมสัมมนาในโรงเรียนโดยเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้
3. การส่งครูไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น
4. การนิเทศภายใน
5. การทำวิจัยในชั้นเรียน
6. การมอบหมายครูอ่านหนังสือเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้และงานที่เกี่ยวข้องกับครู
7. การเรียนรู้จากการปฏิบัติโดยหมุนเวียนครูให้ปฏิบัติงานในหลายหน้าที่
8. การจัดทีมงานเพื่อเรียนรู้และปฏิบัติงานร่วมกัน
9. การนำโครงการต่าง ๆ จากภายนอกเข้ามาดำเนินการภายในโรงเรียนเพื่อกระตุ้นการทำงานของครูภายในโรงเรียน
10. การสนับสนุนครูให้ทำผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะและขอรับรางวัลจากหน่วยงานต่าง ๆ
11. การส่งครูไปเป็นวิทยากรในโอกาสต่าง ๆ
12. การเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ (ทั้งระดับประเทศและระดับภูมิภาคเพื่อกระตุ้นให้ครูตื่นตัวในการพัฒนาตนเอง เป็นต้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2560) กระทรวงศึกษาธิการมีแนวทางส่งเสริมให้มีการอบรม PLC (Professional Learning Community) หรือ "ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ" ให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งแนวคิดของการอบรม คือ การนำคนมาอยู่รวมกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และการแบ่งปันองค์ความรู้ระหว่างผู้เข้าร่วมอบรม จนกระทั่งเกิดการสะท้อนคิดในด้านต่าง ๆ ที่เกิดแนวทางในการพัฒนา ซึ่งการอบรมถือเป็นกระบวนการพัฒนาบุคลากรโดยเริ่มจากล่างขึ้นบน (Bottom Up) อย่างแท้จริงแทนที่จะเป็นการสั่งการจากส่วนบนลงมา ซึ่งสิ่งสำคัญในการอบรมคืออยู่ที่การเรียนรู้ กล่าวคือ ผู้เข้าอบรมต้องรู้ว่าวันนี้ได้เรียนรู้และสามารถแบ่งปันความรู้อะไรบ้าง โดยจะหาอย่างไรให้ได้รับความรู้จากการอบรมเพื่อส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเด็ก โดยไม่ใช่การคำนึงถึงเพียงแค่วิทยฐานะอย่างเดียว แต่วิทยฐานะจะเป็นเพียงรางวัลหรือผลตอบแทน หรือแสดง

ให้เห็นความสามารถของครู ซึ่งการอบรมจะต้องมีการกำหนดเกณฑ์และตัวชี้วัดที่มีความชัดเจน โดยจะมีผู้ประเมินการอบรม เช่น อาจจะให้ศึกษานิเทศก์สุ่มตรวจการจัดอบรมตามหลักสูตรต่าง ๆ

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาครู ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สังเคราะห์วิธีการพัฒนาครู ซึ่งปรากฏดังตาราง 6

ตาราง 6 วิเคราะห์สังเคราะห์วิธีการพัฒนาครู

องค์ประกอบของวิธีการพัฒนาครู	บุคคล / หน่วยงาน						ความถี่
	Spark (1984)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542)	สมชาติ กิจธรรยง และอรุณ ณ ตะกั่วทุ่ง (2550)	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2558)	กระทรวงศึกษาธิการ (2560)		
1. การทำวิจัย	✓					1	
2. การฝึกอบรม		✓	✓	✓		3	
3. การประชุม		✓		✓		2	
4. การสัมมนา	✓	✓		✓		3	
5 การพัฒนาตนเอง	✓	✓	✓	✓		4	
6. การศึกษาดูงานนอกสถานที่				✓		1	
7. การสอนงานระบบพี่เลี้ยง	✓					1	
8. การจัดทีมงานเพื่อเรียนรู้ร่วมกัน	✓			✓		2	
9. การทำโครงการต่าง ๆ				✓		1	
10. การนิเทศ				✓		1	
11. การส่งครูไปเป็นวิทยากร				✓		1	
12. ทำผลงานทางวิชาการ				✓		1	
13. การเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน			✓	✓		2	
14. ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)					✓	1	
15. แลกเปลี่ยนบุคลากรภายในกลุ่มโรงเรียน		✓				1	

จากตาราง 6 พบว่า คะแนนความถี่ของการพัฒนาตนเอง มีค่ามากที่สุด รองลงมาคือ การฝึกอบรมและการสัมมนา โดยผู้วิจัยกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจากความถี่ในระดับสูงสุด 3 ลำดับแรก และวิธีการพัฒนาครูที่มีคะแนนความถี่ต่ำมารวมกับวิธีการพัฒนาครูที่มีความคล้ายคลึงกัน จึงได้วิธีพัฒนาครู 3 วิธี ดังนี้

1. การพัฒนาตนเอง
2. การอบรม สัมมนา
3. การจัดทีมงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

หลักการพัฒนา 70 : 20 : 10

Lombardo และ Eichinger (1996) ได้กล่าวถึงความหมายของหลักการพัฒนา 70:20:10 ไว้ว่า หลักการพัฒนา 70:20:10 เป็นสูตรที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยของ Morgan McCal และคณะจากสถาบัน Center for Creative Leadership (CCL) ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งในภายหลังทั้ง 2 คนะทำงานนั้น คือ Michael M. Lombardo และ Robert W. Eichinger ได้ตีพิมพ์หนังสือที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังกล่าว เรื่อง The Career Architect Development Planner จนกลายเป็นสูตรที่โด่งดังและมักถูกนำมาอ้างถึงว่าการที่คนเราจะพัฒนาศักยภาพได้จริงๆ นั้น มีสัดส่วนขององค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาได้ดีตามอัตราส่วน 70:20:10 ซึ่งสูตรนี้มองว่าการที่ปัจเจกบุคคลจะสามารถพัฒนาตนเองได้จาก กิจกรรมพื้นฐาน 3 ส่วนด้วยกัน ซึ่งมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

70% คือ อัตราส่วนของกิจกรรมที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาตนเองจากประสบการณ์ (Experience) ของการเรียนรู้และได้พัฒนาผ่านการกิจหรือกิจกรรมในงานแต่ละวัน การได้ทำงาน ทำหาย หรือได้รับงานที่มอบหมายได้รับมอบหมาย และการลงมือปฏิบัติ

20% คือ อัตราส่วนของกิจกรรมที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาตนเองจากการค้นคว้า (Exposure) ของการเรียนรู้และพัฒนาผ่านการสอนแนะ การเรียนรู้จากการทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือการทำงานเป็นเครือข่ายของการเรียนรู้จากบุคคลอื่น ๆ

10% คือ อัตราส่วนของกิจกรรมที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาตนเองจากการเรียน (Education) ของการศึกษาเรียนรู้และพัฒนาผ่านการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่มีรูปแบบชัดเจน หรือผ่านหลักสูตร และโปรแกรมต่าง ๆ

O'Driscoll (2015) ได้กล่าวถึงความหมายของหลักการพัฒนา 70:20:10 ไว้ว่า หลักการพัฒนา 70:20:10 เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายใต้องค์กรซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ไม่เป็นทางการ โดย 70% เรียนรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์ของการทำงาน 20% เรียนรู้จากผู้อื่นที่พร้อมจะให้คำแนะนำและ

ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการพัฒนา และ 10% เท่านั้นที่เรียกได้ว่าเป็นการเรียนรู้อย่างเป็นทางการในรูปการเรียนรู้ในห้องเรียน โดยมีความสำคัญ ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีความประนีประนอมระหว่างแนวคิดดั้งเดิมและแนวคิดใหม่ คือการมองกฎ 70:20:10 ในรูปแบบของระบบที่จะเกิดการพัฒนาร่วมกันประกอบด้วยพื้นที่เพื่อการเรียนรู้สามอัน ซึ่งแต่ละอันเป็นตัวแทนของการเรียนรู้ผ่านการฝึกอบรมผ่านการเรียนรู้จากผู้อื่น และผ่านการเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน

Jennings และ Wagnier (2015) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหลักการพัฒนา 70:20:10 ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 (70) ประสบการณ์การเรียนรู้จากที่ทำงาน (Challenge Assignment) การเรียนรู้และการพัฒนาผ่านงานแบบวันต่อวันกับความท้าทายและการปฏิบัติ

ส่วนที่ 2 (20) การเรียนรู้ทางสังคม (Developmental Relationship) การเรียนรู้และการพัฒนาที่ผ่านคนอื่นการแลกเปลี่ยนความรู้

ส่วนที่ 3 (10) การเรียนรู้ผ่านการฝึกอบรม (Coursework and Training) หลักสูตร

อาภรณ์ ภูวพิทยพันธ์ (2559) ได้กล่าวถึงความหมายของหลักการพัฒนา 70:20:10 ไว้ว่า หลักการพัฒนา 70:20:10 เป็นแนวคิดของการพัฒนาโดยต้องมุ่งเน้นการลงมือปฏิบัติจริง การทำงานจริง ลงภาคสนามจริงและสามารถนำมาปรับใช้เพื่อให้ได้ผลของการพัฒนาเกิดขึ้นให้เป็นไปตามเป้าหมายที่องค์กรต้องการ ซึ่งมีความสำคัญ ในการเป็นเครื่องมือที่มีความเหมาะสมกับ Competency ในแต่ละประเภทและที่กำหนดไว้ในกรอบการพัฒนาตาม Competency ที่องค์กรให้ความสำคัญคาดหวังจากพนักงาน ซึ่งจะช่วยให้ผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าและพนักงานเข้าใจว่าไม่ใช่เป็นเฉพาะเครื่องมือการอบรมภายในห้องเรียนเท่านั้นที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของพนักงาน ยังมีเครื่องมือของการพัฒนาอื่น ๆ อีกมากไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือการพัฒนาที่เน้นเสริมสร้างการเรียนรู้จากประสบการณ์และเครื่องมือการพัฒนาที่เน้นเสริมสร้างการเรียนรู้จากผู้อื่น โดยมีองค์ประกอบของหลักการพัฒนา 70:20:10 ประกอบด้วย

70% Learning Model คือแนวคิดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ในการทำงาน (Learning by Job Experience) ที่เน้นวิธีการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ เป็นรูปแบบในการเรียนที่ไม่เป็นทางการ โดยมุ่งเน้นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นด้วยการติดตามเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การเฝ้าสังเกตผู้อื่นในการปฏิบัติงานจริงเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ รวมทั้งเรียนรู้จากการทดลองลงมือปฏิบัติ ได้สัมผัสจริงในพื้นที่ของการทำงานจริง ทำให้ผู้เรียนรู้เกิดการรับรู้ได้อย่างรวดเร็ว

20% Learning Model คือแนวคิดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ผ่านกระบวนการพูดคุยในองค์กรที่อยู่รอบตัวเรา การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เป็นการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ ดังนั้นจึงเป็นรูปแบบของการเรียนรู้ที่อาศัยผู้อื่นที่อยู่รอบตัวเรา ซึ่งการเรียนรู้ในลักษณะนี้มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อพนักงานโดยตรง ทำให้เกิดการรับรู้ในมุมมองใหม่ ๆ ซึ่งจะนำไปสู่

การปรับปรุง พัฒนาผลงานหรือทำให้เกิดผลงานชิ้นใหม่จากการนำประสบการณ์ไปเชื่อมโยงกับการเรียนรู้

10% Learning Model คือแนวคิดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่มีการกำหนดเนื้อหา หลักสูตร รูปแบบ วิธีการที่มีความชัดเจนแบบเฉพาะเจาะจง มีเป้าหมายประสงค์ในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจต่อทฤษฎี แนวคิด หลักการของเรื่องใดเรื่องหนึ่งผ่านการฝึกอบรมทั้งภายนอกและภายในองค์กรแบบเป็นทางการ ที่เน้นการเรียนรู้จากหลักสูตรหรือโปรแกรมที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยมุ่งเน้นการกำหนดหัวข้อ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับหลักการพัฒนา 70:20:10 ซึ่งสรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักการพัฒนา 70: 20:10 จะประกอบด้วย 1) 70% คือ อัตราส่วนที่ทำให้เกิดเรียนรู้โดยอาศัยประสบการณ์การทำงานจริง 2) 20% คือ อัตราส่วนของกิจกรรมจากการเรียนรู้โดยอาศัยการทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือการเรียนรู้จากบุคคลอื่น ๆ 3) 10% คืออัตราส่วนของกิจกรรมการเรียนรู้โดยอาศัย หลักสูตร รูปแบบ วิธีการที่ชัดเจน

โปรแกรมและการพัฒนาโปรแกรม

1. ความหมายของโปรแกรม

Boone (1992) ได้ให้ความหมายของโปรแกรมไว้ว่า โปรแกรม หมายถึง ผลในการร่วมมือระหว่างผู้พัฒนาโปรแกรมกับผู้เข้าร่วมโปรแกรมในการดำเนินการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ กระบวนการในการวิเคราะห์ความต้องการ กระบวนการในการวางแผน กระบวนการสร้างแผนการจัดกิจกรรม การประเมินผล รายงานผล การประชาสัมพันธ์ และความรับผิดชอบต่อโปรแกรม

Rogers (2000) ได้ให้ความหมายของโปรแกรมไว้ว่า โปรแกรม หมายถึง กระบวนการสร้างสรรค์โมเดลที่มีความเป็นไปได้เกี่ยวกับโปรแกรม ถูกคาดหวังในกระบวนการทำงาน เพื่อที่จะทำให้เกิดผลลัพธ์เป็นไปตามผู้สร้างที่ต้องการ ซึ่งนักประเมินจะใช้ทฤษฎีนี้เป็นมาตรฐาน (Benchmark) เพื่อวางแผนแนวทางในการดำเนินการประเมินโปรแกรมในการตัดสินผลที่เกิดขึ้นในโครงการ

อุ้นตา นพคุณ (2548) ได้ให้ความหมายของโปรแกรมไว้ว่า โปรแกรม หมายถึง งานประจำที่มีการลงมือปฏิบัติเป็นประจำและยังได้กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างคำว่าโครงการและโปรแกรมไว้ว่าโปรแกรมคืองานประจำที่มีลงมือปฏิบัติเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง ส่วนโครงการจะเป็นลักษณะงานเฉพาะกิจตามความจำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมหรือองค์กร หากโครงการมีการปฏิบัติเป็นประจำอย่างต่อเนื่องในระยะเวลาที่ยาวนาน โครงการก็จะกลายเป็น

โปรแกรม ดังนั้นระยะเวลาจึงมีความจำเป็นในการปฏิบัติงานที่มีความต่อเนื่องโดยมีการพัฒนาและประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อการคงอยู่ของกิจกรรมซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญของโปรแกรม

พวงแก้ว กิจธรรม (2552) ได้ให้ความหมายของโปรแกรมไว้ว่า โปรแกรม หมายถึง แผนการที่มีขั้นตอน กระบวนการ วิธีการพัฒนา ในการจัดกิจกรรมที่มีความชัดเจน โดยให้ความสำคัญกับบุคคลได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อตอบสนองตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาที่ตั้งไว้

สุวิมล ว่องวาณิช (2554) ได้ให้ความหมายของโปรแกรมไว้ว่า โปรแกรม หมายถึง ระบบที่มีโครงสร้างในการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ออกแบบมาโดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน ในการปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติมความรู้และทักษะกระบวนการในการปฏิบัติงานของครู

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับความหมายของโปรแกรมซึ่งสรุปได้ว่า โปรแกรมเป็นแผนที่วางไว้ ซึ่งมีกระบวนการอย่างเป็นระบบ โดยมีการพัฒนาและออกแบบภายใต้บริบทขององค์กร นำเอาองค์ประกอบที่มีความเชื่อมโยงกับหลักการ แนวคิดทฤษฎีที่เป็นพื้นฐาน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยมีการจัดลำดับการปฏิบัติตามที่ได้วางแผนไว้

2. องค์ประกอบของโปรแกรม

Charney และ Conway (2005) ได้เสนอองค์ประกอบของโปรแกรมไว้ว่า องค์ประกอบของโปรแกรม จะประกอบด้วย 1) บริบท 2) เป้าหมาย 3) วิธีปฏิบัติหรือแผน (Plan or Method) โดยมีรายละเอียด ได้แก่ หลักการ แนวคิด เป้าหมาย วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม คุณสมบัติเอกสารที่ใช้ กระบวนการจัดการเรียนรู้และการประเมินผล

Fink (2015) ได้เสนอองค์ประกอบของโปรแกรมไว้ว่า องค์ประกอบของโปรแกรม จะประกอบด้วย สภาพปัญหา ทฤษฎี แนวคิด วัตถุประสงค์ วิธีการ กิจกรรม และการประเมินผล

จํารง บัวศรี (2542) ได้เสนอองค์ประกอบของโปรแกรมไว้ว่า องค์ประกอบของโปรแกรม แบ่งออกได้ดังต่อไปนี้

- 1) เป้าหมายและนโยบายทางการศึกษา
- 2) จุดมุ่งหมายโปรแกรม
- 3) รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร
- 4) จุดประสงค์รายวิชา
- 5) เนื้อหา
- 6) จุดประสงค์ของการเรียนการสอน
- 7) กลยุทธ์การเรียนการสอน
- 8) การประเมินผล

9) วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

เจนจิรา คงสุข (2540) ได้เสนอองค์ประกอบของโปรแกรมไว้ว่า องค์ประกอบของโปรแกรม จะประกอบด้วย หลักการ ความหมาย เนื้อหา วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการ

สมิตรา พงศธร (2550) ได้เสนอองค์ประกอบของโปรแกรมไว้ว่า องค์ประกอบของโปรแกรม จะประกอบด้วย เป้าหมาย (Goals) จุดมุ่งหมาย (Aims) เนื้อหาวิชา (Content) วัตถุประสงค์ (Objectives) และกิจกรรมการเรียนการสอน (Learning Activities)

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของโปรแกรมซึ่งสรุปได้ว่า องค์ประกอบของโปรแกรมประกอบด้วย 1) หลักการ 2) เป้าหมาย 3) วัตถุประสงค์ 4) โครงสร้าง 5) เนื้อหา 6) รูปแบบและวิธีการ 7) แนวการจัดกิจกรรม 8) เทคนิคและเครื่องมือ 9) การประเมินผล

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับองค์ประกอบของโปรแกรม ซึ่งผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์องค์ประกอบของโปรแกรม ปรากฏดังตาราง 7

ตาราง 7 การสังเคราะห์องค์ประกอบของโปรแกรม

องค์ประกอบของโปรแกรม	นักวิชาการ / นักการศึกษา					ความถี่
	Charney และ Conway (2005)	Fink (2015)	อรัญ บัวศรี (2542)	เจนจิรา คงสุข (2540)	สมิตรา พงศธร (2550)	
1. หลักการ	✓	✓		✓		3
2. เป้าหมาย	✓		✓		✓	3
3. วัตถุประสงค์		✓	✓	✓	✓	4
4. โครงสร้าง			✓			1
5. เนื้อหา	✓		✓	✓	✓	4
6. รูปแบบและวิธีการ	✓	✓	✓			3

ตาราง 7 (ต่อ)

องค์ประกอบของโปรแกรม	นักวิชาการ / นักการศึกษา					ความถี่
	Charney และ Conway (2005)	Fink (2015)	ธำรง บัวศรี (2542)	เจนจิรา คงสุข (2540)	สุมิตรา พงศธร (2550)	
7. แนวการจัดกิจกรรม	✓	✓			✓	3
8. เทคนิคและเครื่องมือ			✓			1
9. การประเมินผล	✓	✓	✓			3

จากตาราง 7 พบว่า คะแนนความถี่ของวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่มีคะแนนความถี่มากที่สุด รองลงมา คือ หลักการ เป้าหมาย รูปแบบวิธีการ แนวการจัดกิจกรรม การประเมินผล ส่วน องค์ประกอบที่มีคะแนนความถี่ต่ำที่สุด คือ โครงสร้าง เทคนิคและเครื่องมือ ผู้วิจัยได้เลือก องค์ประกอบของโปรแกรมเสริมสร้างครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยใช้หลักเกณฑ์การ พิจารณาจากคะแนนความถี่ในระดับสูงสุด 5 ลำดับแรกและนำองค์ประกอบที่มีคะแนนความถี่ต่ำมา รวมกับองค์ประกอบที่มีความคล้ายคลึงกัน ได้ดังนี้

1. หลักการ
2. เป้าหมายและวัตถุประสงค์
3. โครงสร้างและเนื้อหา
4. รูปแบบวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม
5. เทคนิคและเครื่องมือ
6. การประเมินผล

3. รูปแบบและการพัฒนาโปรแกรม

Houle (1996) ได้กล่าวถึงรูปแบบการวางโปรแกรม การพัฒนาบุคลากรไว้ในหนังสือ การออกแบบการศึกษา (The Design of Education) ซึ่งประกอบไปด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมและระบุกิจกรรมที่มีความเป็นไปได้

ขั้นที่ 2 การตัดสินใจโดยผ่านกระบวนการที่จะนำมาใช้

ขั้นที่ 3 การระบุวัตถุประสงค์และการปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสม

ขั้นที่ 4 การกำหนดรูปแบบที่เหมาะสมทางด้านทรัพยากร ผู้นำ วิธีการตาราง กำหนดการ ลำดับเรื่อง การเสริมแรงทางสังคม การทำให้อยู่ในรูปปัจเจกบุคคล บทบาท และความสัมพันธ์ เกณฑ์ทางด้านประเมินผล และความชัดเจนของการออกแบบ

ขั้นที่ 5 รูปแบบที่ใช้มีความเหมาะสมกับแบบแผนของชีวิตที่ใหญ่กว่าทั้งด้านการแนะนำผู้เรียน รูปแบบของการดำเนินชีวิต งบประมาณการเงินที่สนับสนุนและการตีความหมาย

ขั้นที่ 6 นำแผนไปสู่ผลกระทบเชิงบวกที่จะเกิดขึ้นในองค์กร ทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่มบุคคล และระดับองค์การ

ขั้นที่ 7 การวัดผลลัพธ์ที่และการประเมินประสิทธิผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาตามกระบวนการของโปรแกรม

Carolyn (2013) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรม ซึ่งประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม

ขั้นที่ 2 การออกแบบโปรแกรมการอบรม

ขั้นที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรม

ขั้นที่ 4 การใช้โปรแกรมการฝึกอบรม

ขั้นที่ 5 การประเมินผลโปรแกรมการฝึกอบรม

Boone (1992) ได้กล่าวถึงโปรแกรมการพัฒนาการศึกษาของระบบโรงเรียนไว้ในหนังสือ Development Program in Adult Education ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอนหลักและขั้นตอนย่อยดังต่อไปนี้

1. การวางแผน

1.1 องค์การและกระบวนการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงประกอบด้วย

1.1.1 การยอมรับและการทำความเข้าใจกับหน้าที่ขององค์การคือเป้าหมายปรัชญาและพันธกิจ

1.1.2 การยอมรับและการทำความเข้าใจกับโครงสร้างขององค์กรทางด้านบทบาทและความสัมพันธ์

1.1.3 การจัดการองค์ความรู้และทักษะเกี่ยวกับกระบวนการขององค์กรทางด้านอำนาจการเพื่อพัฒนาบุคลากร การตรวจสอบและการประเมินผล

1.1.4 การยอมรับและการทำความเข้าใจกับการทดสอบกรอบแนวคิดสำหรับการวางแผนโปรแกรม

องค์กร	1.1.5 การยอมรับและการทำความเข้าใจกับความต่อเนื่องของการปรับปรุง
ร่วมกัน	1.2 การเชื่อมต่อองค์การกับสาธารณะ 1.2.1 การระบุกลุ่มเป้าหมายขององค์การ 1.2.2 การระบุและการพบปะผู้นำของกลุ่มเป้าหมาย 1.2.3 การระบุการประเมินและการวิเคราะห์ความต้องการ โดยมุ่งกลุ่มเป้าหมาย
มหภาค	2. การออกแบบและการนำไปใช้ประกอบด้วย 2.1 การออกแบบโปรแกรม 2.1.1 การกำหนดความต้องการผ่านการแปลงความต้องการเร่งด่วนระดับ
ผู้เรียน	2.1.2 การกำหนดวัตถุประสงค์จากการแปลงความต้องการระดับมหภาค 2.1.3 การชี้กลยุทธ์ทางการศึกษาทั่วไปและกิจกรรมการเรียนรู้ 2.1.4 การชี้เฉพาะผลที่ตามมาในระดับมหภาคของโปรแกรม 2.2 การนำโปรแกรมไปปฏิบัติ 2.2.1 การพัฒนาแผนการปฏิบัติโดยการเปลี่ยนความต้องการไปเป็นวัตถุประสงค์ของการสอน ผ่านการระบุประสบการณ์ในการเรียนรู้สำหรับวัตถุประสงค์ของการสอน ซึ่งมีการพัฒนาการประเมินผลประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้และแผนการประเมินผลที่ตามมาของผู้เรียน 2.2.2 พัฒนาและนำกลยุทธ์และเทคนิคตามแผนปฏิบัติการไปใช้ 2.2.3 พัฒนาและติดตามแผนสำหรับการสรรหาและการฝึกอบรมทรัพยากร 2.2.4 การติดตามผลและการเสริมแรงระหว่างครูและผู้เรียน 3. การประเมินผลและการตรวจสอบ 3.1 กำหนดและวัดผลลัพธ์ของโปรแกรม 3.2 ประเมินผลลัพธ์ของโปรแกรม 3.3 การใช้สิ่งที่ได้จากการประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรมการเปลี่ยนแปลงองค์การและการตรวจสอบจากสาธารณะองค์การที่เหนือขึ้นไปหรือผู้ให้เงินทุนองค์กรวิชาชีพและรัฐบาล

Caffarella (2002) ได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาโปรแกรม ซึ่งประกอบด้วย

1. ประเมินความต้องการ (Needs Assessment)
2. กำหนดวัตถุประสงค์ (Goal Setting)

3. วางแผนในการสร้างทีมงาน (Planning Team)
4. พัฒนาบุคลากร (Staff Development)
5. ประเมินผล (Evaluation)
6. วิธีลงมือปฏิบัติ (Modes of Implementation)
7. จัดการทรัพยากร (Resource Management)
8. ประเมินสิ่งแวดล้อม (Environment Assessment)

วิโรจน์ สารรัตน์ (2556) ได้กล่าวถึงแนวคิดการพัฒนาโปรแกรม ซึ่งประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและใช้ทฤษฎีเพื่อตรวจสอบแนวคิดของโปรแกรมที่พัฒนา

ขั้นที่ 2 แก้ไข ปรับปรุงและจัดทำเอกสารคู่มือประกอบ

ขั้นที่ 3 ตรวจสอบและการปรับปรุงโปรแกรม

ขั้นที่ 4 พัฒนาเครื่องมือในการประเมินโปรแกรมในภาคสนาม

ขั้นที่ 5 ทดสอบและทดลองการใช้โปรแกรมในภาคสนาม

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนาโปรแกรม ซึ่งผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์การพัฒนาโปรแกรม ปรากฏดังตาราง 8

ตาราง 8 การสังเคราะห์การพัฒนาโปรแกรม

การพัฒนาโปรแกรม	นักวิชาการ / นักการศึกษา					ความถี่
	Houle (1996)	Carolyn (2013)	Boone (1992)	Caffarella (2002)	วิโรจน์ สารรัตน์ (2556)	
1. การวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม	✓	✓		✓		3
2. การวางแผนในการจัดทำโปรแกรม	✓	✓	✓			3
3. การกำหนดวัตถุประสงค์ของโปรแกรม	✓		✓	✓		3
4. การออกแบบโปรแกรม	✓	✓	✓	✓		4
5. การสร้างโปรแกรมเพื่อใช้ในการฝึกอบรม	✓	✓				2
6. การนำโปรแกรมไปใช้		✓	✓		✓	3
7. การประเมินผลโปรแกรม	✓	✓	✓	✓	✓	5

จากตาราง 8 พบว่า คะแนนความถี่ของการประเมินผลโปรแกรมมีคะแนนความถี่มากที่สุด รองลงมา คือ การออกแบบโปรแกรม ส่วนองค์ประกอบที่มีความถี่ต่ำที่สุด คือ การสร้างโปรแกรมเพื่อใช้ในการฝึกอบรม ซึ่งผู้วิจัยเลือกขั้นตอนในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจากคะแนนความถี่ในระดับที่สูงที่สุด 5 ลำดับแรก และได้นำองค์ประกอบที่มีคะแนนความถี่ต่ำมารวมกับองค์ประกอบที่มีความคล้ายคลึงกัน ซึ่งได้ขั้นตอนในการพัฒนา 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม
2. การกำหนดวัตถุประสงค์ของโปรแกรม
3. การวางแผนในการจัดทำโปรแกรม
4. การออกแบบและการสร้างโปรแกรม
5. การนำโปรแกรมไปใช้
6. การประเมินผลโปรแกรม

บริบทพื้นที่วิจัย

บริบทเฉพาะของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ข้อมูลพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560 ข้อ 5 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) จัดทำนโยบายแผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น

(2) วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว

(3) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(4) กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และในเขตพื้นที่การศึกษา

(5) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(6) ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่างๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(7) จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(8) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษารูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

(9) ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัย และพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(10) ประสาน ส่งเสริม การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา

(11) ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชนและ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(12) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

การบริหารจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 แบ่งส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วย การกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พุทธศักราช 2546 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560 ข้อ 6 และ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วน ราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 ข้อ 1 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (10) ของข้อ 6 แห่งประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560 แบ่งเพิ่มเป็น 10 กลุ่มงาน ดังนี้

- (1) กลุ่มอำนวยการ
- (2) กลุ่มนโยบายและแผน
- (3) กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- (4) กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์
- (5) กลุ่มบริหารงานบุคคล
- (6) กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
- (7) กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
- (8) กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
- (9) หน่วยตรวจสอบภายใน
- (10) กลุ่มกฎหมายและคดี

วิสัยทัศน์ (Vision)

“เป็นองค์กรได้มาตรฐาน การศึกษาได้คุณภาพ”

พันธกิจ (MISSION)

1. ส่งเสริม สนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาเต็มตามศักยภาพอย่างทั่วถึงเท่าเทียมและมีคุณภาพ
2. ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร มีค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และมีคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
3. ส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพสามารถจัดการเรียนรู้สู่สังคมอนาคตที่ยั่งยืน
4. พัฒนาระบบบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา

เป้าประสงค์ (GOALS)

เพื่อให้การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 เป็นองค์กรได้มาตรฐานการศึกษาได้คุณภาพ จึงกำหนดเป้าประสงค์ ดังนี้

1. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ อย่างทั่วถึง เท่าเทียม และมีความปลอดภัย
2. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร มีค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการยึดมั่นในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
3. ผู้เรียนมีความเป็นเลิศตามความถนัดและความสนใจมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่

4. ผู้เรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม ดำรงตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะวิชาชีพ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะตามหลักเกณฑ์การประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (PA)

6. มีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เน้นการทำงานแบบบูรณาการ กระจายอำนาจความรับผิดชอบสู่สถานศึกษา ใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการขับเคลื่อนมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา

คำขวัญ ค่านิยมองค์กร

“มุ่งผลสัมฤทธิ์ มีจิตบริการ ประสานสามัคคี”

ค่านิยมองค์กร “YST 1”

Y= Yield	หมายถึง มุ่งผลสัมฤทธิ์
S = Service Mind	หมายถึง มีจิตบริการ
T= Team Work	หมายถึง ประสานสามัคคี
1 = One	หมายถึง มีเป้าหมายเป็น 1

สภาพทั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ที่ตั้ง ถนนแจ้งสนิท ตำบลสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร โทรศัพท์ 045-712531 - 2 โทรสาร 045-711419 Website <http://www.yst1.go.th>

มีพื้นที่รับผิดชอบโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองยโสธร อำเภอมหาชนะชัย อำเภอคำเขื่อนแก้ว และอำเภอค้อวัง มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดร้อยเอ็ดและมุกดาหาร
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดอำนาจเจริญและอุบลราชธานี
- ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดศรีสะเกษ
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อมูลจำนวนโรงเรียนในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 มีโรงเรียน จำนวน 185 แห่ง จำแนกตามขนาดโรงเรียน ดังนี้

อำเภอ	แบ่งตามขนาด ปีการศึกษา 2566				รวม
	ขนาดเล็ก (นักเรียน 1- 120คน)	ขนาดเล็ก (นักเรียน 1- 120คน)	ขนาดเล็ก (นักเรียน 1- 120คน)	ขนาดเล็ก (นักเรียน 1- 120คน)	
เมืองยโสธร	53	15	0	1	69
คำเขื่อนแก้ว	38	9	1	0	48
มหาชนะชัย	37	11	0	0	48
ค้อวัง	12	8	0	0	20
รวม	140	43	1	1	185

ข้อมูลครูและบุคลากรในสังกัด

แบ่งออกเป็นศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทั้งสิ้น 18 เครือข่าย มีจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งสิ้น 1,346 คน (ปีการศึกษา 2566)

ลำดับ	อำเภอ	ศูนย์เครือข่าย	จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู
1.	เมืองยโสธร	ยศบดินทร์	12	52
2.		เขื่องคำชุมเงิน	10	70
3.		ไตรมิตรสัมพันธ์	13	93
4.		อรุณประเสริฐ	15	164
5.		วาริราชเดช	10	82
6.		เจ้าเสด็จ	12	69
7.	คำเขื่อนแก้ว	ดงเมืองเตย	9	42
8.		พระธาตุคู่จ่าน	9	60
9.		ลุ่มพุก	9	44
10.		แก้วบุรพา	9	62
11.		จตุสัมพันธ์	12	142
12.	มหาชนะชัย	เมืองฟ้า	9	63
13.		ราชนาวา	9	48
14.		ม่วงบึงแก	10	86
15.		สงยางผือฮี	6	27

ลำดับ	อำเภอ	ศูนย์เครือข่าย	จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู
16.		หัวเมืองพระเสาร์	11	81
17.	ค้อวัง	พลังน้ำใส	11	88
18.		วังคูฟ้า	9	73
รวมทั้งสิ้น			185	1,346

ข้อมูลโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีจำนวน 48 แห่ง มีครูและบุคลากรทางการศึกษา
จำนวน 614 คน

ลำดับ	อำเภอ	ศูนย์เครือข่าย	จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู
1.	เมืองยโสธร	ยศบดินทร์	2	21
2.		เชิงคำขุมเงิน	4	46
3.		ไตรมิตรสัมพันธ์	5	61
4.		อรุณประเสริฐ	2	25
5.		วาริราชเดช	3	42
6.		เจ้าเสด็จ	2	30
7.	คำเขื่อนแก้ว	ดงเมืองเตย	1	11
8.		พระธาตุคู่จัน	2	30
9.		ลุ่มพุก	1	13
10.		แก้วบูรพา	3	39
11.		จตุสัมพันธ์	5	63
12.	มหาชนะชัย	เมืองฟ้า	2	30
13.		ราชนาวา	2	20
14.		ม่วงบึงแก	4	52
15.		สงยางผือฮี	1	13
16.		หัวเมืองพระเสาร์	2	17
17.	ค้อวัง	พลังน้ำใส	4	57
18.		วังคูฟ้า	3	44
รวมทั้งหมด			48	614

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

กาญจนา จันทะโยธา (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 งานวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 3) เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ พบว่า 1) องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 15 ตัวชี้วัด ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การใช้วิธีสอนที่หลากหลายมี 5 ตัวชี้วัดองค์ประกอบที่ 2 การส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเองมี 5 ตัวชี้วัด และองค์ประกอบที่ 3 การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ มี 5 ตัวชี้วัด 2) สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ และการใช้วิธีสอนที่หลากหลาย ตามลำดับ สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การใช้วิธีสอนที่หลากหลายการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้และการส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามลำดับ 3) การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 3.1) โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 มีองค์ประกอบดังนี้ 1) บทนำ ประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สภาพปัจจุบันสภาพปัญหาและความสำคัญของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ 2) หลักการและเหตุผล ประกอบด้วย เหตุผลและความจำเป็นในการสร้างโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ความมุ่งหมาย ประกอบด้วยเป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุผลในการใช้โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ 4) ผู้เข้ารับการพัฒนาประกอบด้วย บุคคลที่ควรเข้ารับการพัฒนาในโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ 5) ระยะเวลา ประกอบด้วย ระยะเวลาในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ 6) โครงสร้างขอบข่ายเนื้อหา ประกอบด้วย 3 โมดูล ได้แก่ โมดูล 1 การใช้วิธีสอนที่หลากหลาย โมดูล 2 การส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง และโมดูล

3 การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ 7) วิธีการพัฒนา ประกอบด้วย การเรียนรู้ด้วยตนเอง การฝึกอบรมการสอนแนะและการเป็นพี่เลี้ยง การเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 8) สื่อ ประกอบด้วย เอกสาร ประกอบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องฉายโปรแกรมหา้สำเร็จรูปเพื่อนำเสนอ ใบความรู้ ใบงานและ ใบกิจกรรม แบบทดสอบ และแบบบันทึกการเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน และ 9) การวัดและการประเมิน ประกอบด้วย การประเมินผู้เข้ารับการพัฒนาระยะประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนาระยะประเมินพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 3.2) การประเมินโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

อภิवास โพธิทาทอง (2563) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยการวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ใช้กลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 327 คน ได้มาโดยวิธีการเทียบตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับ ปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 2. ผลการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่า โปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 ประกอบด้วย องค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาและสาระสำคัญ 4) วิธีการพัฒนา 5) การวัด และประเมินผล

ไฉไลศรี เพชรใต้ (2563) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) เพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 758 คน ได้มาโดยการใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแบบประเมิน แบบสัมภาษณ์สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 5 องค์ประกอบ จำนวน 15 ตัวชี้วัด ยืนยันโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2. สภาพปัจจุบันการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3. การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและ 2) คู่มือการใช้โปรแกรมโดยมีองค์ประกอบของโปรแกรม คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล ประกอบด้วย 5 Module คือ 1) การวิเคราะห์ผู้เรียน 2) การออกแบบการเรียนรู้ 3) การจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) การใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี 5) การวัดและประเมินผล ผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด 4. ผลการนำโปรแกรมฯ ไปใช้พบว่า 1) ผลการทดสอบความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูก่อนการพัฒนามีค่าเฉลี่ย 12.90 คิดเป็นร้อยละ 43.00 และมีคะแนนหลังการพัฒนามีค่าเฉลี่ย 27.66 คิดเป็นร้อยละ 92.20 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Maddox (2003) ได้ศึกษาเพื่อฝึกอบรมกลุ่มที่เลือกมาจากสหวิทยาเขต Norwalk-La Mirada ในกลยุทธ์การสอนและบทเรียนตัวอย่างที่หลากหลายสำหรับครูเพื่อใช้ในชั้นเรียนและเพื่อศึกษาว่า การเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ในชั้นเรียนของตนหลังการฝึกอบรมเสร็จแล้วการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการฝึกอบรมครู ในด้านกลยุทธ์การสอนที่ใช้กับนักเรียนทุกคน โดยไม่คำนึงถึงรูปแบบการเรียน

ที่หลากหลายของครูเหล่านั้น ครูจำเป็นต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคนในชั้นเรียนอย่างเข้าใจจริง ๆ ผลการศึกษาพบว่า กลยุทธ์หนึ่ง ๆ ไม่เหมาะสมกับวิธีการสอนเลยเมื่อลดขนาดชั้นครูหลายคนเข้าใจในชั้นเรียน โดยมีประสบการณ์การสอนน้อยหรือไม่มีเลย ผู้วิจัยพบว่า ครูจำนวน 15 คน ในทั้งหมด 25 คน ในการศึกษาครั้งนี้ ไม่เคยฝึกสอนมาก่อนการเข้าชั้นเรียน แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 ประกอบด้วย การประเมินรูปแบบการสอนก่อนการฝึกอบรม ครูตอบคำถามข้อสอบเชิงเนื้อหาและแบบตรวจรายการที่กำหนดความรู้เดิมของตนและการใช้กลยุทธ์หุ้ปัญญารวมทั้งการใช้โครงสร้างของการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน ระยะที่ 2 ประกอบด้วย ครูที่เข้ารับการร่วมมือกันในระยะที่ 3 ครูกลับไปทำแบบทดสอบเชิงเนื้อหาและแบบตรวจสอบรายการของครูอีกครั้งหนึ่งเพื่อศึกษาว่ามีการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการสอนของตนหลังจากการฝึกอบรมเรียบร้อยแล้วระหว่างการฝึกอบรมครูทำงานร่วมกันและมีประสบการณ์ในกลยุทธ์การสอนด้วยตนเอง ครูได้เรียนรู้ร่วมกันและใช้วิธีพวกตนเรียนรู้ได้ดีที่สุด และวิธีที่พวกครูสามารถประยุกต์การฝึกอบรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนในขณะที่ฝึกอบรมดำเนินไป ครูแสดงความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้นเกี่ยวกับปัญหา ครูเห็นว่ากิจกรรมเหล่านี้สนุกสนาน โครงสร้างการฝึกอบรมของ Kazan ครั้งนี้ช่วยให้ครูเชื่อมโยงอารมณ์เข้ากับเนื้อหาทางวิชาการซึ่ง สนับสนุนการมีปฏิสัมพันธ์ในทางบวกและทำให้การเรียนรู้ได้มากขึ้นการฝึกอบรมทำให้ครูมีการปรับปรุงกลยุทธ์การสอนและรูปแบบการสอนในเฉพาะด้านที่ได้รับ

Pritchett (2007) ได้วิจัยสำรวจทัศนคติของบุคลากรภายในโรงเรียนในเรื่องเกี่ยวกับการใช้กลยุทธ์ในด้านการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นวิธีการวิจัยในชั้นเรียนเป็นกรอบโครงร่างในแผนพัฒนาโรงเรียน ของโรงเรียนอาลาบามาเพื่อกรพัฒนาระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างการใช้กลยุทธ์ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นวิธีการวิจัยชั้นเรียนกับการรับรู้ถึงความสัมพันธ์ของกลยุทธ์ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นวิธีการวิจัยในชั้นเรียนทั้ง 9 ชั้น นักวิชาการของรัฐบาลอาลาบามา ยังกล่าวด้วยว่าผู้บริหารจำเป็นต้องใช้เวลามากขึ้นในการวางแผนงานด้านการส่งเสริมกลยุทธ์ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นวิธีการวิจัยชั้นเรียน เพิ่มงบประมาณเพื่อการพัฒนาวิชาชีพสำหรับบุคคลด้านการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นวิธีการวิจัยชั้นเรียนและสนับสนุนทุกด้านเป็นพิเศษ

Guntuku และ Meesala (2013) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะครูตามการจัดการสัดส่วนตามบริบทของอินเดีย ผลการศึกษาพบว่า สัดส่วนความสามารถของครูในการจัดการที่ถูกสร้างขึ้นด้วยความพยายามทางวิชาการมี 36 รายการ ในระดับที่ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคสำหรับรายการทั้งหมด ซึ่งเป็นมีค่าสูงกว่าสถิติที่น่าพอใจ ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการครูเช่นความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถและระดับความพึงพอใจของนักเรียน ความสามารถและความสำเร็จในอาชีพของนักเรียน ภูมิหลังของครูและความสามารถและอื่น ๆ และ

ได้ค้นพบว่าครูบางส่วนยังไม่ได้ได้รับการพัฒนาจนถึงในปัจจุบันนี้ตามบริบทของคนอินเดีย โดยเฉพาะผู้ที่อยู่นอกอินเดียซึ่งยังไม่เคยมีการวัดการจัดการสมรรถนะครูเลย

ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปแนวคิดของนักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่จะทำให้เกิดความสามารถในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด จะเห็นได้ว่าการเสริมสร้างครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจะมีองค์ประกอบสำคัญทั้งการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ โดยผ่านกระบวนการทางความคิด การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและการประเมินผลตามสภาพจริงเพื่อที่จะได้นำความรู้ที่เหมาะสมมาใช้ในเวลาที่ต้องการ และช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยต้องอาศัยกระบวนการในการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองการประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการบูรณาการกับการปฏิบัติงาน การพัฒนาไปที่การพัฒนาแรงจูงใจ มโนทัศน์เกี่ยวกับตนเอง คุณลักษณะเฉพาะของบุคคล ทักษะและความรู้ของครูผู้สอนเพื่อให้ส่งผลต่อผู้เรียนอย่างเต็มที่ แต่เนื่องจากในปัจจุบันงานวิจัยที่ผ่านมายังไม่ปรากฏเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ยังไม่ครอบคลุมชัดเจน มีเพียงภาพรวมเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยมีการเรียงลำดับความสำคัญให้มีความเหมาะสมตรงความต้องการของครูผู้สอนให้มากที่สุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

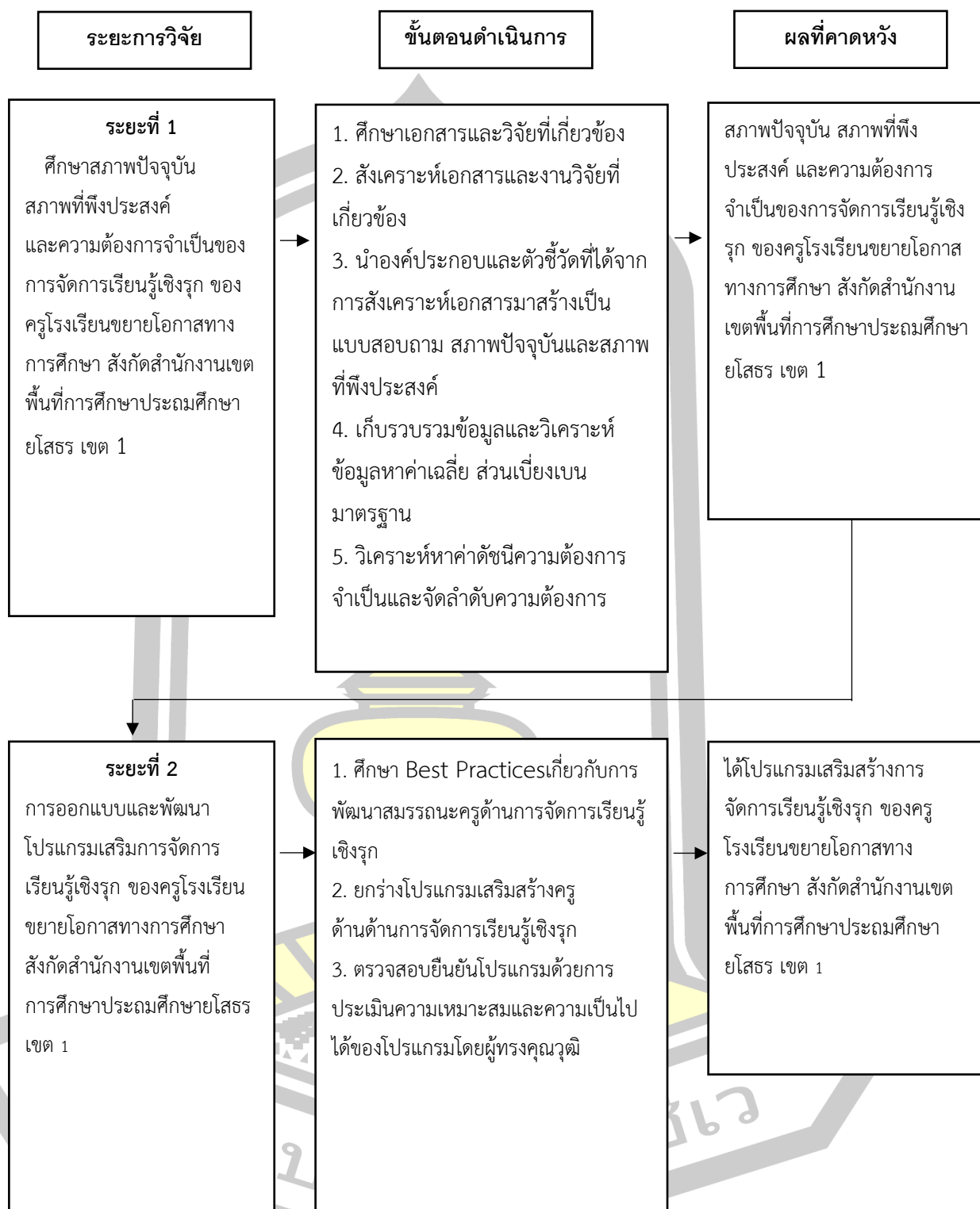
โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 การวิจัยแบบวิธีผสม (Mixed Method) โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

ระยะที่ 2 การออกแบบโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

ระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ และผลที่คาดหวัง แสดงดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ และผลที่คาดหวัง

**ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้
เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1**

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสาร วิเคราะห์และสังเคราะห์ สรุปองค์ประกอบและตัวชี้วัดครูผู้สอน ด้านจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยเทคนิควิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ได้แก่ ครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ทั้ง 48 โรงเรียน ปีการศึกษา 2566 จำนวน 597 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 234 คน

พูน ปณ จิต ชเว

ตาราง 9 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บข้อมูล

ลำดับ	อำเภอ	กลุ่มเครือข่าย	โรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	เมืองยโสธร	ยศบดินทร์	บ้านคำฮี	10	6
2			ไทยรัฐวิทยา 63 (ชุมชนบ้านคำแดง)	5	5
3		เขื่องคำชุมชน	บ้านสะแนน (สามัคคีวิทยา)	11	5
4			บ้านชุมเงิน	14	6
5			ดอนแก้วปากเป่งคุยสำโรง	7	3
6			บ้านเขื่องคำ	14	6
7		ไตรมิตรสัมพันธ์	บ้านค้อเหนือค้อใต้ตอนกลาง	15	6
8			บ้านดอนกลอย	12	4
9			บ้านคำน้ำสร้าง	14	5
10			บ้านสามเพี้ยแสนจำปา	7	3
11			บ้านคู้หึ่งคำบอน	13	4
12		อรุณประเสริฐ	บ้านทุ่งแต้	14	5
13			บ้านกุดกุง	11	4
14		วาริราชเดช	บ้านทุ่งนางโกล (อ่อนอำนาจศิลป์)	14	5
15			บ้านนาสะไมย์	14	5
16			บ้านน้ำคำน้อย	14	5
17		เจ้าเสด็จ	ชุมชนบ้านหนองคู (อินทร์ประชาคาร)	16	6
18			บ้านยางเดี่ยวหนองถ่ม	14	5
19		คำเขื่อนแก้ว	ดงเมืองเตย	11	4
20			บ้านนาเวียงคำศิริ	11	3
21			พระธาตุกู่จาน	15	6
23			ลุ่มพุก	13	5
24			แก้วบุรพา	16	6
25			บ้านดงเจริญ	14	5
26			บ้านนาคำปักแฮด	9	3

ตาราง 9 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	กลุ่มเครือข่าย	โรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
27		จตุสัมพันธ์	บ้านทุ่งมน	14	6
28			บ้านโฆงเหล้าไปริทยา	12	5
29			บ้านมะพริกดูโพนสิม	15	6
30	มหาชนะชัย	เมืองฟ้า	บ้านคุ่ม	15	6
31			ชุมชนบ้านสำโรง	15	6
32		ราชนาวา	บ้านดงยาง	5	3
33			บ้านดงจาง	15	6
34		ม่วงบึงแก	ชุมชนบ้านบึงแกชัยชนะบุรพา	10	4
35			บ้านม่วงอาจโพธิ์ศรี (คุรุราษฎร์วิชาคม)	15	6
36		หัวเมืองพระ เสาร์	บ้านพระเสาร์ (สามัคคีวิทยาคม)	13	5
37			ชุมชนบ้านหัวเมือง	10	4
38			บ้านหนองตุ	7	3
39		สงยางผือฮี	บ้านสงยาง	15	6
40			บ้านผือฮี	14	5
41			บ้านบ่อบึงโพนจาน	13	5
42	ค้อวัง	พลังน้ำใส	บ้านดิว (ศรีคุรุราษฎร์สงเคราะห์)	14	5
43			บ้านกุดน้ำใสจานบกน้อย	15	6
44			บ้านน้ำอ้อม	14	5
45			บ้านศิริพัฒนา	14	5
46		วังคู่ฟ้า	บ้านเหล่าน้อย (ศรีคุรุราษฎร์วิทยา)	14	5
47			บ้านแซโพนเมือง	15	6
48			บ้านฟ้าหวน	15	6
	4	18	48	597	234

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.2.1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตาราง Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 234 คน

1.2.2 การสุ่มตัวอย่างโดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling Technique) และใช้กลุ่มสถานศึกษาเป็นหน่วยของการสุ่ม

1.2.3 กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของประชากรที่สังกัดในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อสุ่มครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 234 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และผู้วิจัยได้กำหนดน้ำหนักคะแนนตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert Scale) ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด ตามกรอบการเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมได้อย่างมีอิสระ

2.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

2.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยนำข้อมูลที่ค้นพบมาทำการวิเคราะห์ในประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม

2.2.2 ดำเนินการพัฒนาแบบสอบถามฉบับร่างเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 แบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2.2.3 นำแบบสอบถามฉบับร่างที่พัฒนาขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับปรุง แก้ไขให้แบบสอบถามสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2.2.4 นำแบบสอบถามที่ฉบับร่างปรับปรุง แก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบ ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Congruence) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไป (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2561) โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

+1 หมายถึง สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

-1 หมายถึง ไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยวิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ใช้เทคนิค IOC (Index of Congruence) หรือดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยและพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของข้อคำถามโดยใช้ เทคนิค IOC (Index of Congruence) ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารการศึกษาหรือสถานศึกษามาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ปี

2. เป็นผู้มีคุณวุฒิทางการบริหารการศึกษาหรือการวิจัยและประเมินผลการศึกษาหรือการวัดผลการศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป

3. มีตำแหน่งทางวิชาการในหน่วยงานการศึกษาตั้งแต่ระดับชำนาญการพิเศษขึ้นไป ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ประกอบด้วยบุคคล ดังต่อไปนี้

3.1 นายสุพิช ศิริบุตร ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา

3.2 นางจันทราพร มุลลิสาร ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มงานนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สพป.ยส.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศและติดตามการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3.3 นายปราโมทย์ ดวงมูลตรี ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ด้านการวัดและประเมินผล กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผล สพป.ยส.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

3.4 ดร.คุณ วงศ์อนันต์ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลยโสธร สพป.ยส.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา

3.5 นางสาวพิมพ์สุภัค บุญเดช ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านฝางแดง (พระเทพวรมนูปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.2.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม ซึ่งนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2.2.6 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อซึ่งใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ตามวิธี Item Total Correlation (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ระหว่างคะแนนรายข้อคำถามกับคะแนนรวมโดยการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .20 ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2.7 วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Co-efficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยเกณฑ์ความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ซึ่งจะมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

2.2.8 นำข้อมูลที่ได้มาหาความเชื่อถือได้โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient : α) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพ ปัจจุบันเท่ากับ .932 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ .908

2.2.9 หลังทดลองใช้แบบสอบถามต้องปรับปรุงแบบสอบถามอีกครั้ง แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำก่อนนำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.10 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการขออนุมัติหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ และอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม

3.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

3.3 นำแบบสอบถามรูปแบบที่อยู่บนเว็บไซต์ <https://forms.gle> และคิวอาร์โค้ดพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจัดส่งไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างผ่านแอปพลิเคชันไลน์ กลุ่มไลน์ธุรการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 และระบบรับ-ส่งหนังสือราชการอิเล็กทรอนิกส์

4. การจัดการและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การจัดการข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน
2. เรียงแบบสอบถาม กำหนดรหัส ให้คะแนน บันทึกลงโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เป็นค่าความถี่และร้อยละ

2) ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยการตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ต่อไปนี้

ระดับ 5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

โดยนำข้อมูลไปวิเคราะห์เพื่อหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยมีการแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

4.51–5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/มีสภาพที่พึงประสงค์มากที่สุด

3.51–4.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/มีสภาพที่พึงประสงค์มาก

2.51–3.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/มีสภาพที่พึงประสงค์ปานกลาง

1.51–2.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/มีสภาพที่พึงประสงค์น้อย

1.00–1.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/มีสภาพที่พึงประสงค์น้อยที่สุด

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ร้อยละ

สูตร
$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นค่าร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

ค่าเฉลี่ย

สูตร
$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ $\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สูตร
$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n - (n - 1)}}$$

เมื่อ $S.D.$ แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum x)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

5.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

$$\text{สูตร } IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมาย

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ค่าอำนาจจำแนก โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

$$\text{สูตร } r = \frac{n \sum xy - \sum x \sum y}{\sqrt{[n \sum x^2 - (\sum x)^2][n \sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

เมื่อ r แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนน
รายข้อกับคะแนนรวม

n แทน จำนวนคน

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนรายข้อ

$\sum y$ แทน ผลรวมของคะแนนรวมทุกข้อ

$\sum xy$ แทน ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนรายข้อ
กับคะแนนรวมทุกข้อของทุกคน

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนรายข้อแต่ละตัว
ยกกำลังสอง

$\sum y^2$ แทน ผลรวมของคะแนนรวมทุกข้อแต่ละตัว
ยกกำลังสอง

พหุ ประสิทธิภาพ

5.3 ตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach

$$\text{สูตร } \alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right)$$

เมื่อ α แทน สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อเครื่องมือ

$\sum s_i^2$ แทน คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ

s_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

5.4 วิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็น เพื่อลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยนำค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มาวิเคราะห์ ซึ่งค่าดัชนีความต้องการจำเป็น คำนวณโดยใช้สูตร (สุวิมล ว่องวานิช, การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น, 2548) ดังนี้

$$\text{สูตร } PNI_{modified} = \frac{(I-D)}{D}$$

เมื่อ I แทน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์

D แทน ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน

ระยะที่ 2 การออกแบบและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

ซึ่งมีขั้นตอนในการออกแบบและพัฒนาโปรแกรม ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาครูที่มีแนวปฏิบัติที่ดี ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1. ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการศึกษาครูที่มีแนวปฏิบัติที่ดีด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ดังนี้

1.1 เป็นครูในโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกรอบที่ 4 ในระดับดีขึ้นไป

1.2 เป็นครูในโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ได้รับรางวัลระดับเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป

1.3 เป็นครูในโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่นหรือมีรางวัลเป็นที่ประจักษ์หรือเป็นที่ยอมรับด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกระดับเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป

ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกครูที่เข้าเกณฑ์ดังกล่าว จำนวน 3 คน ดังนี้

1.3.1 นางสาวศิริญาภรณ์ ปานทอง ครูโรงเรียนแร่วิทยา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

1.3.2 นางสาวดา ญาณจินดา ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านผึ่งแดง (พระเทพวรมนูปถัมภ์) โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1

1.3.3 นางฉัตรวิชัย บุญศิริเกียรติ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านน้ำก่ำ (สิทธิผลบุญกุล) โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างมีส่วนประกอบ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตำแหน่งทางการบริหาร ตำแหน่งทางวิชาการ คุณวุฒิสูงสุด ประสบการณ์การทำงาน และสถานที่ในการทำงาน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.2 การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2) กำหนดประเด็นที่มีความสำคัญที่ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผลจากข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษา โดยนำมาเขียนเป็นข้อคำถามให้ครอบคลุมทุกประเด็น

3) สร้างข้อคำถามของแบบสัมภาษณ์

4) นำร่างแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ตรวจสอบความถูกต้องของสำนวนภาษา และปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5) นำแบบสัมภาษณ์ที่พัฒนาขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ (ชุดเดิม) ได้ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย โดยต้องพิจารณาข้อคำถามของการสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์เฉพาะ ถึงความสอดคล้องระหว่างประเด็น ซึ่งในขั้นตอนนี้จะใช้การวิเคราะห์ความสอดคล้อง (IOC : Index of Congruence) โดยสามารถเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไป (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2561) โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

+1 หมายถึง สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

-1 หมายถึง ไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ ซึ่งจะต้องได้ค่าดัชนี

ความสอดคล้อง (IOC : Index of Congruence) ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป

6) ปรับปรุงความถูกต้องของข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บรวบรวมข้อมูล ณ โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี จำนวน 3 แห่ง ได้แก่

1. โรงเรียนแรมวิทยา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์
2. โรงเรียนบ้านฝั่งแดง (พระเทพวรมนูปถัมภ์) โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1
3. โรงเรียนบ้านน้ำคำ (สิทธิผลนุกุล) โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

3.2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสัมภาษณ์ถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง พร้อมกับนัดหมายวัน เวลา สถานที่ ที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสะดวก ในการให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัย

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่ได้นัดหมายไว้ เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล พร้อมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยละเอียด ซึ่งในการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง ผู้วิจัยต้องขออนุญาตบันทึกเสียงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในขณะสัมภาษณ์ทุกครั้งเพื่อป้องกันข้อผิดพลาดของข้อมูล

4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงเพื่อจัดระเบียบข้อมูลเนื้อหาให้เข้ากับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย

4.2 ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

1. แหล่งข้อมูลที่ใช้ออกแบบโปรแกรม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำข้อมูลในระยะที่ 1 เกี่ยวกับการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นจากการศึกษาข้อมูลของครูที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) และทำการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากครู

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ คือผลสรุปการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาที่ได้จากการศึกษาครูที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice)

2.2 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2) วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

3) สรุปโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครูที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice)

4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การจัดกระทำข้อมูล วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครูที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) มาสรุปเป็นองค์รวมในประเด็นขององค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

1. ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร

เขต 1 ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- 1) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารในสถานศึกษาอย่างน้อย 10 ปี
- 2) เป็นผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก
- 3) เป็นผู้ที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับในวงการวิชาชีพการบริหารการศึกษาตั้งแต่ระดับเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป เช่น ผู้บริหารต้นแบบ เป็นผู้บริหารดีเด่น ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 5 คน ประกอบด้วยบุคคล ดังต่อไปนี้

(1) ดร.สุวรรณ เทียบศรี อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลยโสธร วิทยฐานะ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 วุฒิการศึกษา (ด.บ.) การบริหารและพัฒนการศึกษา (ค.ม.) หลักสูตรและการสอน (ค.ม.) การบริหารและพัฒนการศึกษา

(2) ว่าที่พันตรีสมเกียรติ โสติศรี อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งนาเมือง วิทยฐานะ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 วุฒิการศึกษา (ค.ม.) การบริหารและพัฒนการศึกษา (ศษ.ม.) หลักสูตรและการสอน

(3) ดร.พิทยา อุตรา ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านน้ำโผ วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 วุฒิการศึกษา (ด.บ.) การบริหารและพัฒนการศึกษา (ค.ม.) การบริหารและพัฒนการศึกษา

(4) นายพินิจ คาคัพโน ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านหนองคู (อินทร์ประชาคาร) วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 วุฒิการศึกษา (ค.ม.) ประถมศึกษา (ศษ.ม.) หลักสูตรและการสอน

5) นายจิระพล มะเสนา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโพ้นัน วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 วุฒิการศึกษา (ค.ม.) หลักสูตรและการสอน (ศษ.ม.) การบริหารและพัฒนการศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมของโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 โดยจำแนกข้อคำถามเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert Scale) ซึ่งกำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ ดังต่อไปนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับน้อยที่สุด

2.2 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

เรียนรู้เชิงรุก

1) ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการ

2) กำหนดประเด็นสำคัญในการประเมินและออกแบบการประเมิน ซึ่งนำข้อมูลที่ได้หลังจากการศึกษามาเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็น

3) ร่างแบบประเมินโดยใช้ประเด็นสำคัญของการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

4) นำแบบประเมินที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ (ชุดเดิม) ได้ตรวจสอบและพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของข้อคำถาม โดยใช้เทคนิคดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Congruence) โดยสามารถเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไป (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2561) โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกัน

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกัน

-1 หมายถึง ไม่มีความสอดคล้องกัน

ซึ่งจะต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Congruence) ตั้งแต่ระดับ 0.60 ขึ้นไป

5) จัดทำแบบประเมินฉบับจริงและนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ดำเนินการขอหนังสือราชการจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินโปรแกรม

3.2 ดำเนินการติดต่อและประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบยืนยันและประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการและประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง

4. การจัดกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การจัดกระทำข้อมูล

- 1) ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ ของแบบประเมินที่ได้รับคืน
- 2) บันทึกข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลในแบบประเมินโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีการกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยคะแนนตามความเหมาะสม และความเป็นไปได้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังต่อไปนี้

- 4.51-5.00 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับมาก
- 2.51-3.50 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับปานกลาง
- 1.51-2.50 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับน้อย
- 1.00-1.50 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับน้อยที่สุด

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 5.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
- 5.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การนำเสนอข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกันในการแปลความหมาย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
D	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน
I	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์
$PNI_{Modified}$	แทน	ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอข้อมูลผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

ระยะที่ 2 การออกแบบโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายโสธร เขต 1

ตาราง 10 สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 โดยภาพรวม และรายด้าน

โปรแกรมการพัฒนา การจัดการเรียนรู้เชิงรุก		สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเห็น คิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเห็น คิดเห็น
1.	การออกแบบการจัดการเรียนรู้	3.38	0.47	ปาน กลาง	4.83	0.36	มากที่สุด
2.	การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือ ปฏิบัติผ่านกระบวนการทาง ความคิด	3.45	0.42	ปาน กลาง	4.70	0.45	มากที่สุด
3.	การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้	3.47	0.53	ปาน กลาง	4.57	0.45	มากที่สุด
4.	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามสภาพจริง	3.70	0.48	มาก	4.90	0.24	มากที่สุด
โดยรวม		3.45	0.50	ปาน กลาง	4.75	0.38	มากที่สุด

จากตาราง 10 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 พบว่า

1. สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การใช้และพัฒนา

สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด และด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ

2. สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ของจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด และการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้ของจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 แต่ละองค์ประกอบและรายข้อนำเสนอตามตาราง 11-14

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้ของจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 องค์ประกอบด้านการออกแบบการเรียนรู้

ด้านการออกแบบการเรียนรู้		สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1.	กำหนดเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ ผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์	3.61	0.52	มาก	4.96	0.19	มากที่สุด
2.	ประเมินผู้เรียนเพื่อกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้และการประเมินความต้องการของผู้เรียน	3.93	0.44	มาก	4.77	0.42	มากที่สุด
3.	สาระการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล สามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบ	4.10	0.35	มาก	4.83	0.37	มากที่สุด
4.	สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	2.88	0.47	ปานกลาง	4.80	0.40	มากที่สุด

ตาราง 11 (ต่อ)

ด้านการออกแบบการเรียนรู้		สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
5.	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริม ความสามารถของผู้เรียนโดยมีการ จำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน	2.80	0.50	ปาน กลาง	4.82	0.38	มากที่สุด
6.	ใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เพื่อ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของ ผู้เรียน	2.97	0.53	ปาน กลาง	4.79	0.41	มากที่สุด
7.	เนื้อหาสาระ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวังและกิจกรรมการเรียนรู้ ต้องมีความสอดคล้องกันผ่านการ ประเมินผล	2.74	0.41	ปาน กลาง	4.83	0.46	มากที่สุด
8.	มีการสะท้อนกลับข้อมูลเพื่อการ ปรับปรุงเพื่อออกแบบการจัดการ เรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของ ผู้เรียน	3.64	0.53	มาก	4.98	0.21	มากที่สุด
รวม		3.38	0.47	ปาน กลาง	4.83	0.36	มากที่สุด

จากตาราง 11 สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 องค์กรประกอบด้านการออกแบบการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3. สารการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล สามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนโดยมีการจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 องค์กรประกอบด้านการออกแบบการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1. กำหนดเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ ผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 2. ประเมินผู้เรียนเพื่อกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้และการประเมินความต้องการของผู้เรียน

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด

ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด		สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.	จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ	3.74	0.44	มาก	4.63	0.48	มากที่สุด
2.	จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา	3.70	0.46	มาก	4.65	0.48	มากที่สุด
3.	จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์	3.30	0.53	ปานกลาง	4.69	0.46	มากที่สุด
4.	จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดผ่านการตั้งคำถาม	3.21	0.45	ปานกลาง	4.77	0.42	มากที่สุด
5.	จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิด วางแผน ประเมินผล และนำเสนอผลงาน	3.73	0.45	มาก	4.68	0.47	มากที่สุด
6.	จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง	3.02	0.19	ปานกลาง	4.79	0.41	มากที่สุด
7.	จัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายอย่างกว้างขวาง	3.32	0.56	ปานกลาง	4.71	0.46	มากที่สุด
รวม		3.45	0.42	ปานกลาง	4.70	0.45	มากที่สุด

จากตาราง 12 สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1. จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 6. จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 6. จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 1. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 องค์ประกอบด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้

ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้		สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
1.	ใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้และเหมาะสมกับเนื้อหา	3.50	0.53	ปานกลาง	4.63	0.48	มากที่สุด
2.	สืบค้นข้อมูล สารสนเทศ เพื่อพัฒนาและปรับปรุง การจัดการเรียนรู้	3.19	0.62	ปานกลาง	3.61	0.66	มาก
3.	ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาออกแบบ สร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้	4.14	0.44	มาก	4.82	0.38	มากที่สุด
4.	สร้างสรรค์สื่อ อุปกรณ์ ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้	3.26	0.55	ปานกลาง	4.89	0.31	มากที่สุด
5.	สามารถออกแบบ สร้างสรรค์ ปรับปรุง นวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	3.54	0.55	มาก	4.84	0.36	มากที่สุด
6.	ใช้คอมพิวเตอร์ในการสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้	3.19	0.48	ปานกลาง	4.63	0.48	มากที่สุด
7.	ใช้สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม ทางการศึกษาเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดองค์ความรู้	3.18	0.61	ปานกลาง	3.59	0.64	มาก
รวม		3.47	0.53	ปานกลาง	4.57	0.45	มากที่สุด

จากตาราง 13 สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 องค์ประกอบด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3. ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนา ออกแบบ สร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อการเรียนรู้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 2. สืบค้นข้อมูล สารสนเทศ เพื่อพัฒนาและปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ และข้อ 6. ใช้คอมพิวเตอร์ ในการสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ และสภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 องค์ประกอบด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 4. สร้างสรรค์สื่อ อุปกรณ์ ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 2. สืบค้นข้อมูล สารสนเทศ เพื่อพัฒนาและปรับปรุง การจัดการเรียนรู้

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 องค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพจริง		สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
1.	มีความรู้และความเข้าใจใน หลักการของการประเมินผลการ เรียนรู้ตามสภาพจริง	3.61	0.49	มาก	4.96	0.20	มากที่สุด
2.	สามารถวัดและประเมินผลการ เรียนรู้ได้สอดคล้องกับมาตรฐาน การเรียนรู้และจุดประสงค์การ เรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด	3.42	0.51	ปาน กลาง	4.89	0.31	มากที่สุด
3.	สามารถออกแบบเครื่องมือในการ วัดและประเมินผลการเรียนรู้ อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา และวิธีการจัดการเรียนรู้	3.89	0.45	มาก	4.98	0.12	มากที่สุด
4.	นำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่ สร้างขึ้นไปใช้อย่างถูกต้องและ เหมาะสม	4.03	0.39	มาก	4.99	0.10	มากที่สุด

ตาราง 14 (ต่อ)

ด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพจริง		สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
5.	ผู้เรียนได้ประเมินตนเองและ ประเมินผลจากการลงมือปฏิบัติ จริง	3.57	0.50	มาก	4.85	0.35	มากที่สุด
6.	นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุง การจัดการเรียนรู้	3.70	0.56	มาก	4.84	0.37	มากที่สุด
รวม		3.70	0.48	มาก	4.90	0.24	มากที่สุด

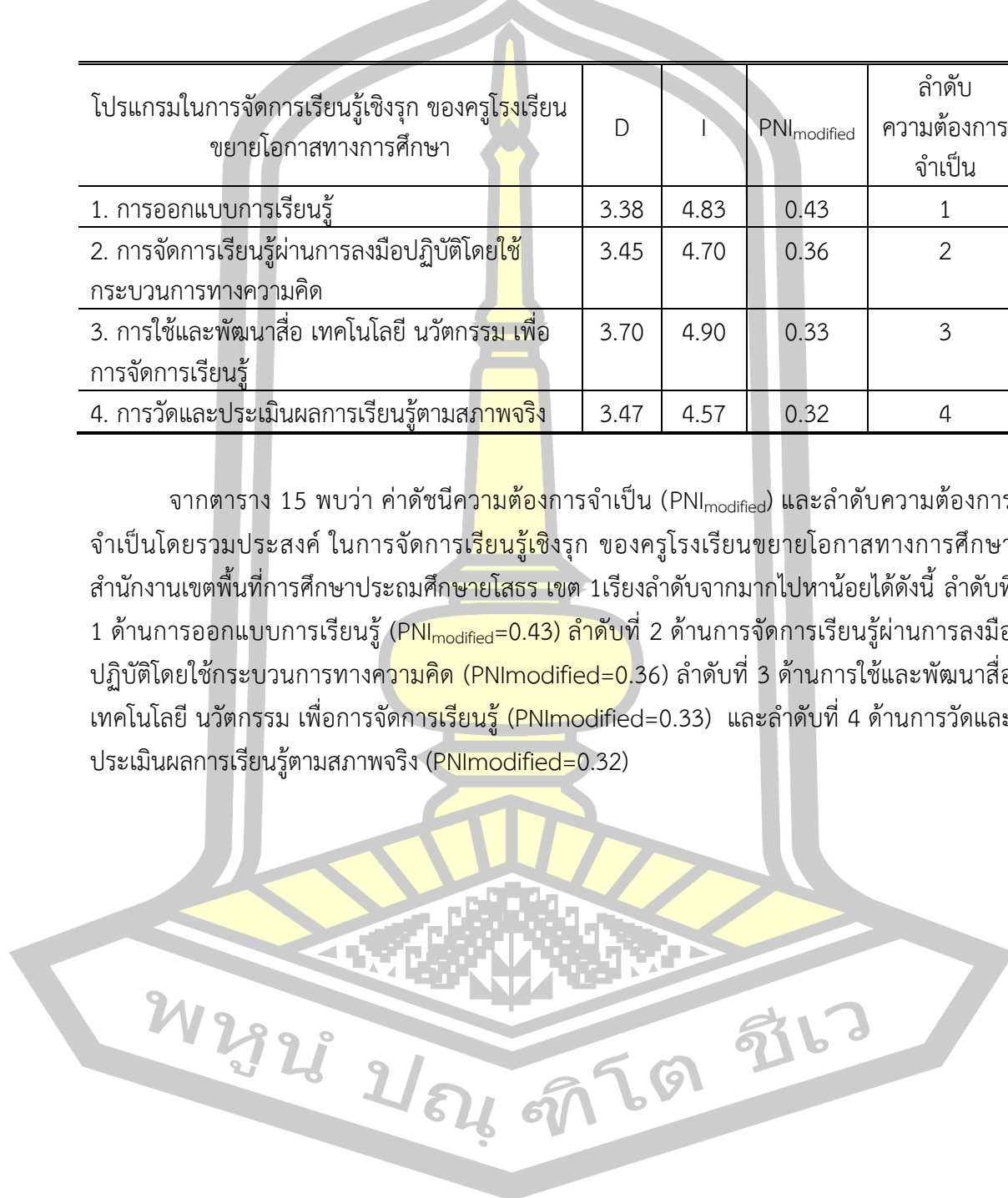
จากตาราง 14 สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 องค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 4. นำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สร้างขึ้นใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 2. สามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 องค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 4. นำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สร้างขึ้นใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม และต่ำสุด คือ ข้อ 6. นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อจัดลำดับความสำคัญ (Modified Priority Needs Index : PNI_{modified}) เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบสัมภาษณ์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ปรากฏผลดังตาราง 15 - 19

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครู
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง ($PNI_{modified}$)
และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวม

โปรแกรมในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา	D	I	$PNI_{modified}$	ลำดับ ความต้องการ จำเป็น
1. การออกแบบการเรียนรู้	3.38	4.83	0.43	1
2. การจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้ กระบวนการทางความคิด	3.45	4.70	0.36	2
3. การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อ การจัดการเรียนรู้	3.70	4.90	0.33	3
4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	3.47	4.57	0.32	4

จากตาราง 15 พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และลำดับความต้องการ
จำเป็นโดยรวมประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ลำดับที่
1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ($PNI_{modified}=0.43$) ลำดับที่ 2 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือ
ปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด ($PNI_{modified}=0.36$) ลำดับที่ 3 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ
เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified}=0.33$) และลำดับที่ 4 ด้านการวัดและ
ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ($PNI_{modified}=0.32$)

ตาราง 16 แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้

ด้านการออกแบบการเรียนรู้	D	I	PNI_{modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. กำหนดเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ ผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์	3.61	4.96	0.37	4
2. ประเมินผู้เรียนเพื่อกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้และการประเมินความต้องการของผู้เรียน	3.93	4.77	0.21	7
3. สารการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล สามารถนำประมวลรายวิชาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	4.10	4.83	0.18	8
4. สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	2.88	4.80	0.67	2
5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนโดยมีการจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน	2.80	4.82	0.72	1
6. ใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน	2.97	4.79	0.61	3
7. เนื้อหาสาระ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และกิจกรรมการเรียนรู้ต้องมีความสอดคล้องกันผ่านการประเมินผล	3.63	4.95	0.36	5
8. มีการสะท้อนกลับข้อมูลเพื่อการปรับปรุงเพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน	3.54	4.78	0.34	6

จากตาราง 16 พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ เรียงลำดับความต้องการจำเป็นเรียงจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลำดับที่ 1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนโดยมีการจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน ($PNI_{\text{modified}}=0.72$) ลำดับที่ 2 สามารถออกแบบ

การจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน ($PNI_{\text{modified}}=0.67$) และลำดับที่ 3 ใช้และพัฒนาสื่อ
นวัตกรรม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ($PNI_{\text{modified}}=0.61$)

ตาราง 17 แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นในการ
จัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้
กระบวนการทางความคิด

ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้ กระบวนการทางความคิด	D	I	PNI_{modified}	ลำดับ ความต้องการ จำเป็น
1. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ	3.02	4.79	0.59	1
2. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา	3.70	4.65	0.26	5
3. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์	3.30	4.69	0.42	4
4. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดผ่าน การตั้งคำถาม	3.21	4.77	0.49	3
5. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิด วางแผน ประเมินผล และนำเสนอผลงาน	3.73	4.68	0.25	6
6. จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้น สูง	3.01	4.79	0.54	2
7. จัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปราย อย่างกว้างขวาง	3.74	4.63	0.24	7

จากตาราง 17 พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และลำดับความ
ต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้
กระบวนการทางความคิด เรียงลำดับความต้องการจำเป็นเรียงจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่
ลำดับที่ 1 จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ($PNI_{\text{modified}}=0.59$) ลำดับที่ 2 จัดการเรียนรู้ที่เน้น
ให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง ($PNI_{\text{modified}}=0.54$) และลำดับที่ 3 จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้
สะท้อนความคิดผ่านการตั้งคำถาม ($PNI_{\text{modified}}=0.49$)

ตาราง 18 แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาโสธร เขต 1 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้

ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้	D	I	$PNI_{modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. ใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ และเหมาะสมกับเนื้อหา	3.50	4.63	0.32	5
2. สืบค้นข้อมูล สารสนเทศ เพื่อพัฒนาและปรับปรุง การจัดการเรียนรู้	3.19	3.61	0.13	7
3. ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนา ออกแบบ สร้างสรรค์ นวัตกรรม เพื่อการเรียนรู้	4.14	4.82	0.16	6
4. สร้างสรรค์สื่อ อุปกรณ์ ที่มีความเหมาะสมกับ เนื้อหาในการจัดการเรียนรู้	3.26	4.89	0.50	1
5. สามารถออกแบบ สร้างสรรค์ ปรับปรุง นวัตกรรม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	3.54	4.84	0.37	4
6. ใช้คอมพิวเตอร์ ในการสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้	3.17	4.85	0.41	3
7. ใช้สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม ทางการศึกษาเป็น ตัวกลางในการถ่ายทอดองค์ความรู้	3.24	4.78	0.46	2

จากตาราง 18 พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโสธร เขต 1 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้เรียงลำดับความต้องการจำเป็นเรียงจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลำดับที่ 1 สร้างสรรค์ สื่อ อุปกรณ์ ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified}=0.50$) ลำดับที่ 2 ใช้สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม ทางการศึกษาเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดองค์ความรู้ ($PNI_{modified}=0.46$) และ ลำดับที่ 3 ใช้คอมพิวเตอร์ ในการสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified}=0.41$)

ตาราง 19 แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาโยธธร เขต 1 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	D	I	PNI_{modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. มีความรู้และความเข้าใจในหลักการของการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	3.61	4.96	0.37	2
2. สามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้ สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด	3.42	4.89	0.43	1
3. สามารถออกแบบเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและวิธีการจัดการเรียนรู้	3.89	4.98	0.28	5
4. นำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สร้างขึ้นไปใช้ อย่างถูกต้องและเหมาะสม	4.03	4.99	0.24	6
5. ผู้เรียนได้ประเมินตนเองและประเมินผลจากการลงมือปฏิบัติจริง	3.57	4.85	0.36	3
6. นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้	3.70	4.84	0.31	4

จากตาราง 19 พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง เรียงลำดับความต้องการจำเป็นเรียงจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลำดับที่ 1 สามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด ($PNI_{\text{modified}}=0.43$) ลำดับที่ 2 มีความรู้และความเข้าใจในหลักการของการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ($PNI_{\text{modified}}=0.37$) และลำดับที่ 3 ผู้เรียนได้ประเมินตนเองและประเมินผลจากการลงมือปฏิบัติจริง ($PNI_{\text{modified}}=0.36$)

จากผลการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 สามารถจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ได้ดังนี้

1. ด้านการออกแบบการเรียนรู้ พบว่า ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนโดยมีการจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน และ มีการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด พบว่า ต้องการให้มีการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ มีการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง และมีการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิด วางแผน ประเมินผล และนำเสนอผลงาน

3. ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ พบว่า ต้องการให้มีการสร้างสรรค์สื่อ อุปกรณ์ ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ มีการใช้สื่อเทคโนโลยี นวัตกรรมทางการศึกษาเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดองค์ความรู้ และมีการใช้คอมพิวเตอร์ในการสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้

4. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง พบว่า ต้องการให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง และมีการให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองและประเมินผลจากการลงมือปฏิบัติจริง

ระยะที่ 2 ศึกษาโปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

ผู้วิจัยได้นำตัวชี้วัดในองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบไปสร้างแบบสัมภาษณ์โดยเรียงตามลำดับความต้องการจำเป็น เพื่อใช้ศึกษาโปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 โดยสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ที่มีแนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศที่เป็นที่ยอมรับ เป็นแบบอย่างวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และมีผลงานด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ยอดเยี่ยม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสรุปตามลำดับความต้องการจำเป็นได้ดังนี้

1. ด้านการออกแบบการเรียนรู้

ผลการสังเคราะห์การสัมภาษณ์ด้านการออกแบบการเรียนรู้ พบว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการจัดการเรียนรู้ ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ มีการเข้ารับการอบรม พัฒนานตนเองด้านการจัดการเรียนรู้ ตลอดเวลา ครูจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และครูสามารถนำเสนอ นวัตกรรม เทคโนโลยีมาช่วยกระตุ้นความสนใจ คำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีการสะท้อนกลับข้อมูลเพื่อการปรับปรุงเพื่อออกแบบการจัดการ

เรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ นั้น ครูควรมีความรู้ ความเข้าใจในการกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนโดยมีการจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน และการจัดการเรียนรู้ นั้น สามารถปรับประยุกต์ใช้ได้กับทุกหน่วยการเรียนรู้...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2567 : การสัมภาษณ์)

“...การจัดการเรียนรู้ ครูมีการนำเทคโนโลยีมประยุกต์ใช้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ และที่สำคัญครูต้องเข้าใจ การจัดการเรียนรู้ ที่มีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย และต้องเลือกให้เหมาะสมกับผู้เรียน...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2567 : การสัมภาษณ์)

“...การออกแบบการเรียนรู้ ตามการจัดการเรียนรู้นั้น สารการเรียนรู้ต้องเหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีความหลากหลาย สามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบดี มีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน มีการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าอยู่เสมอ และที่สำคัญต้องมีการสะท้อนกลับข้อมูลเพื่อการปรับปรุงเพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2567 : การสัมภาษณ์)

2. ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด

ผลการสังเคราะห์การสัมภาษณ์ ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด ครูต้องวิเคราะห์หลักสูตรและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จากง่ายไปยาก โดยสอดแทรกคุณธรรมทุกสาระการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้เรียนจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน และมีการสนับสนุนด้านการนิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับโปรแกรมการสอนที่เน้นการจัดการเรียนรู้ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ ใช้คำถามนำให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ ทบทวนเนื้อหาก่อนเรียน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นสถานการณ์ที่สอดคล้องกับปัจจุบัน ให้ผู้เรียนได้เรียนจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2567: การสัมภาษณ์)

“...การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบหมวก 6 ใบ ครูต้องคิดวิเคราะห์เป็น ครูต้องรู้จักการรอคอยในการฝึกผู้เรียนให้คิดวิเคราะห์เป็น ออกแบบคำถามนำที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ เรียนรู้สไตล์การเรียนรู้ของเด็กแต่ละบุคคลให้ได้มากที่สุด วิเคราะห์ความต้องการและความถนัดของผู้เรียน เพื่อนำมาออกแบบการจัดการเรียนรู้ นักเรียนสามารถอธิบายได้ด้วยตนเอง เกิดเป็นองค์ความรู้ได้ในระยะยาว...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2567 : การสัมภาษณ์)

“...ครูต้องพยายามใช้การสอนแบบบรรยายให้น้อยที่สุด ให้ข้อมูลกับนักเรียนมากพอที่ผู้เรียนจะลงมือปฏิบัติกิจกรรมได้ ออกแบบกิจกรรมในรูปแบบสถานการณ์จำลอง มีเทคนิคการจัดกลุ่ม ปริมาณผู้เรียนในกลุ่มให้เหมาะสม และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จากง่ายไปยาก โดยสอดแทรกคุณธรรมทุกสาระการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ให้เกิดความเข้าใจ จะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ในระยะยาว ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2567 : การสัมภาษณ์)

3. ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้

ผลการสังเคราะห์การสัมภาษณ์ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม พบว่า การจัดการเรียนรู้ ครูสามารถออกแบบและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม มีการเข้ารับการอบรม พัฒนาตนเองด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ครูจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสื่อ และการใช้สื่อ ครูใช้สื่อ นวัตกรรมตามหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ง่ายขึ้น และครูสามารถนำนวัตกรรม เทคโนโลยีมาช่วยกระตุ้นความสนใจ คำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน โดยเน้นสื่อที่พัฒนาการจัดการเรียนรู้ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เน้นทักษะการจัดการเรียนรู้ โดยพัฒนาสื่อและนวัตกรรมนั้น ครูควรมีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสื่อและการใช้สื่อที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จในการสอนคือการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) และการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสามารถปรับประยุกต์ใช้ได้กับทุกหน่วยการเรียนรู้...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2567 : การสัมภาษณ์)

“...การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมครูต้องมีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะจากการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 และที่สำคัญครูต้องเข้าใจจัดการเรียนรู้...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2567 : การสัมภาษณ์)

“...สื่อและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ ควรเป็นสื่อจำลองสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวันของผู้เรียน สื่อในโลกออนไลน์ สื่อในกระแสที่ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย ครูต้องทำการบ้าน ศึกษา ค้นหาสื่อที่น่าสนใจ โกลด์ตัวนักเรียน ความน่าสนใจของสื่อจะทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ได้ดี...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2567 : การสัมภาษณ์)

4. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ผลการสังเคราะห์การสัมภาษณ์ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง พบว่า มีการประเมินผลที่หลากหลาย ประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามสภาพจริงของผู้เรียน ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างเรียนและหลังเรียน มีการวัดและประเมินผลรายบุคคลตามสภาพจริงทั้งด้านคุณภาพ และปริมาณ แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นจริงมาปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาต่อไป การประเมินสามารถปรับรูปแบบได้หลายประเภท เช่น การสังเกตพฤติกรรม บันทึกการเข้าร่วมกิจกรรม บันทึกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และแบบทดสอบ ซึ่งการใช้ข้อคำถามแบบอัตนัยต้องกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน และมีการจัดนิเทศภายใน จัดอบรม จัดทำคู่มือ การวัดและประเมินของสถานศึกษา ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ครูต้องประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามสภาพจริงของผู้เรียน มีการประเมินผลด้วยเทคนิค วิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียน มีการกำหนดเกณฑ์อย่างหลากหลายตามคุณภาพศักยภาพของผู้เรียน สามารถประเมินโดยใช้แบบทดสอบ ประเมินชิ้นงานผู้เรียน ประเมินจากการสังเกต ประเมินจากความสนใจ ความพึงพอใจ ในการจัดกิจกรรม การร่วมกิจกรรม การสังเกตพฤติกรรมการเรียน ความมีระเบียบวินัย ล้วนแต่นำมาประเมินได้ทั้งสิ้น ทั้งนี้ การประเมินไม่ใช่เฉพาะการตีค่าเพียงอย่างเดียว ผลจากการประเมินก็สามารถสะท้อนการสอนได้เช่นกัน...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2567 : การสัมภาษณ์)

“...ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาทั้งระหว่างเรียนและหลังเรียน เน้นข้อสอบแบบอัตนัย หรือใช้สถานการณ์จำลองเพื่อประเมิน มีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน และมีการจัดอบรม จัดทำคู่มือ การวัดและประเมินของสถานศึกษา...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2567 : การสัมภาษณ์)

“...มีการวัดและประเมินผลรายบุคคลตามสภาพจริงทั้งด้านคุณภาพ และปริมาณ แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นจริงมาปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาต่อไป ให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขผลงานให้ สมบูรณ์ที่สุดก่อนประเมินผล ชื่นชมจุดเด่นของผลงาน และเสนอแนะข้อควรปรับปรุง เน้นการวัด ประเมินผลด้วยความยุติธรรม...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2567 : การสัมภาษณ์)

ผู้วิจัยนำผลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมาสังเคราะห์เกี่ยวกับโปรแกรมการพัฒนา การจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ดังนี้

ตาราง 20 การสังเคราะห์โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ด้านการออกแบบ การเรียนรู้

โปรแกรมพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านการออกแบบการเรียนรู้	การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
1. กำหนดเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ ผ่าน การวิเคราะห์ และสังเคราะห์	การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการจัดการเรียนรู้ ครู สามารถออกแบบการเรียนรู้ มีการเข้ารับการ อบรม พัฒนาตนเองด้านการจัดการเรียนรู้ ตลอดเวลา ครูจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในการการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้และครูสามารถนำสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีมาช่วยกระตุ้นความสนใจ คำนี้ถึง ความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีการสะท้อน กลับข้อมูลเพื่อการปรับปรุงเพื่อออกแบบการ จัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน ต่อไป
2. ประเมินผู้เรียนเพื่อกำหนดเป้าหมายการจัด การเรียนรู้และการประเมินความต้องการของ ผู้เรียน	
3. สารการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็น รายบุคคล สามารถนำประมวลรายวิชาจัดทำ เป็นแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	
4. สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความ เหมาะสมกับผู้เรียน	
5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริม ความสามารถของผู้เรียนโดยมีการจำแนกระดับ การเรียนรู้ของผู้เรียน	
6. ใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เพื่อส่งเสริมการ จัดการเรียนรู้ของผู้เรียน	

ตาราง 20 (ต่อ)

โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านการออกแบบการเรียนรู้	การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
7. เนื้อหาสาระ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และกิจกรรมการเรียนรู้ต้องมีความสอดคล้องกันผ่านการประเมินผล 8. มีการสะท้อนกลับข้อมูลเพื่อการปรับปรุงเพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน	

จากตาราง 20 ผลการสังเคราะห์โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ พบว่า

1. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการจัดการเรียนรู้ ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีการกำหนดเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ ผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน
2. ครูพัฒนาตนเอง โดยมีการเข้ารับการอบรม พัฒนาตนเองด้านการจัดการเรียนรู้ตลอดเวลา ออกแบบสาระการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล สามารถนำประมวลรายวิชา มาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ
3. ครูจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนโดยมีการจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน
4. ครูสามารถนำสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีมาช่วยกระตุ้นความสนใจ คำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน
5. เนื้อหาสาระ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และกิจกรรมการเรียนรู้ต้องมีความสอดคล้องกันผ่านการประเมินผล มีการสะท้อนกลับข้อมูลเพื่อการปรับปรุงเพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนต่อไป

ตาราง 21 การสังเคราะห์โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ด้านการจัดการ
เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด

โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้าน การจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้ กระบวนการทางความคิด	การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
1. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ 2. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา 3. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ 4. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิด ผ่านการตั้งคำถาม 5. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิด วางแผน ประเมินผล และนำเสนอผลงาน 6. จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิด ขั้นสูง 7. จัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปราย อย่างกว้างขวาง	ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้ กระบวนการทางความคิด ครูต้องวิเคราะห์ หลักสูตรและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ เหมาะสมกับวัยผู้เรียน ออกแบบกิจกรรมการ เรียนรู้ที่หลากหลาย ตอบสนองความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จาก ง่ายไปยาก โดยสอดแทรกคุณธรรมทุกสาระการ เรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้เรียนจากแหล่งเรียนรู้ทั้ง ภายในและภายนอกห้องเรียน และมีการ สนับสนุนด้านการนิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือ เกี่ยวกับโปรแกรมการสอนที่เน้นการจัดการ เรียนรู้

จากตาราง 21 ผลการสังเคราะห์โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครู
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ด้านการ
จัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด พบว่า

1. ครูวิเคราะห์หลักสูตรและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน ให้
ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ คิดแก้ปัญหา และเกิดการวิเคราะห์
2. ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จากง่ายไปยาก โดยสอดแทรกคุณธรรมทุกสาระการ
เรียนรู้ จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดผ่านการตั้งคำถาม
4. ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เรียนจากแหล่งเรียนรู้ทั้ง
ภายในและภายนอกห้องเรียน ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิด วางแผน ประเมินผล และมีการนำเสนอ
ผลงาน
5. มีการสนับสนุนด้านการนิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับโปรแกรมการสอนที่
เน้นการจัดการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายอย่างกว้างขวาง

ตาราง 22 การสังเคราะห์โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านการใช้และ
พัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้

โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้	การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
1. ใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ และเหมาะสมกับเนื้อหา 2. สืบค้นข้อมูล สารสนเทศ เพื่อพัฒนาและ ปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ 3. ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนา ออกแบบ สร้างสรรค์ นวัตกรรม เพื่อการเรียนรู้ 4. สร้างสรรค์สื่อ อุปกรณ์ ที่มีความเหมาะสมกับ เนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ 5. สามารถออกแบบ สร้างสรรค์ ปรับปรุง นวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ 6. ใช้คอมพิวเตอร์ ในการสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ 7. ใช้สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม ทางการศึกษาเป็น ตัวกลางในการถ่ายทอดองค์ความรู้	การจัดการเรียนรู้ ครูสามารถออกแบบและ พัฒนาสื่อ นวัตกรรม มีการเข้ารับการอบรม พัฒนาตนเองด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อยู่ ตลอดเวลา ครูจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจใน การสร้างสื่อ และการใช้สื่อ ครูใช้สื่อ นวัตกรรม ตามหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ง่ายขึ้น และครูสามารถนำนวัตกรรม เทคโนโลยีมาช่วยกระตุ้นความสนใจ คำนึงถึง ความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน โดยเน้นสื่อที่ พัฒนาการจัดการเรียนรู้

จากตาราง 22 ผลการสังเคราะห์โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครู
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านการ
ใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ พบว่า

1. ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสื่อ สืบค้นข้อมูล สารสนเทศ เพื่อพัฒนาและ
ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ และใช้สื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้และเหมาะสมกับ
เนื้อหาในการจัดการเรียนรู้
2. ครูออกแบบและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเข้ารับการอบรม พัฒนาตนเอง
ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา สามารถออกแบบ สร้างสรรค์ ปรับปรุง นวัตกรรมเพื่อให้
ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
3. ครูใช้สื่อ นวัตกรรมตามหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ง่ายขึ้น และใช้
สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม ทางการศึกษาเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดองค์ความรู้

4. ครุำนวัตกรรม เทคโนโลยีมาช่วยกระตุ้นความสนใจ คำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน โดยเน้นสื่อที่พัฒนาการจัดการเรียนรู้ มีการใช้คอมพิวเตอร์ ในการสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้

ตาราง 23 การสังเคราะห์โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง

โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
1. ประเมินผลสอดคล้องตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ 2. ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาและการคิดวิเคราะห์ขณะเรียนและหลังเรียน 3. ประเมินด้วยการสังเกตการตอบคำถามว่านักเรียนมีการคิดวิเคราะห์ 4. การประเมินผลผู้เรียนด้านคุณภาพและปริมาณ 5. ผู้สอนและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล 6. มีการประเมินผลด้วยเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย	มีการประเมินผลที่หลากหลาย ประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามสภาพจริงของผู้เรียน ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างเรียนและหลังเรียน มีการวัดและประเมินผลรายบุคคลตามสภาพจริงทั้งด้านคุณภาพ และปริมาณ แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นจริงมาปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาต่อไป การประเมินสามารถปรับเปลี่ยนได้หลายประเภท เช่น การสังเกตพฤติกรรม บันทึกการเข้าร่วมกิจกรรม บันทึกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และแบบทดสอบ ซึ่งการใช้ข้อคำถามแบบอัตนัยต้องกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน และมีการจัดนิเทศภายใน จัดอบรมจัดทำคู่มือ การวัดและประเมินของสถานศึกษา

จากตาราง 23 ผลการสังเคราะห์โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง พบว่า

1. ครูประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามสภาพจริงของผู้เรียน
2. ครู ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาและการคิดวิเคราะห์ขณะเรียนและหลังเรียนด้วยเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย โดยผู้สอนและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล

3. ครูวัดและประเมินผลรายบุคคลตามสภาพจริงทั้งด้านคุณภาพ และปริมาณ แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นจริงมาปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาต่อไป

4. ครูมีการประเมินผลด้วยเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย การประเมินสามารถปรับรูปแบบได้หลายประเภท เช่น การสังเกตพฤติกรรม บันทึกการเข้าร่วมกิจกรรม บันทึกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และแบบทดสอบ และข้อคำถามแบบอัตนัยที่กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน

5. มีการจัดนิเทศภายใน จัดอบรม จัดทำคู่มือ การวัดและประเมินผลของสถานศึกษา

สรุปโปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีองค์ประกอบการพัฒนาโปรแกรมทั้งหมด 6 องค์ประกอบ มีเนื้อหาของโปรแกรมทั้งหมด 4 ด้าน รวมเนื้อหาในการพัฒนาทั้งหมด 19 ข้อ ดังนี้ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ มี 5 ข้อ ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด มี 5 ข้อ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการมี 4 ข้อ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง มี 5 ข้อ

ผู้วิจัยทำการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 องค์ประกอบของโปรแกรม ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ หลักการของโปรแกรม วัตถุประสงค์ของโปรแกรม เนื้อหาของโปรแกรม กระบวนการพัฒนา สื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ และการประเมินผล ใช้ระยะเวลารวม 100 ชั่วโมง โดยโปรแกรมแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 หน่วย นำเสนอเรียงตามลำดับความต้องการจำเป็น ดังนี้

1. การออกแบบการเรียนรู้ หมายถึง 1) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการจัดการเรียนรู้ ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีการกำหนดเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ ผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน 2) ครูพัฒนาตนเอง โดยมีการเข้ารับการอบรม พัฒนาตนเองด้านการจัดการเรียนรู้ตลอดเวลา ออกแบบสาระการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล สามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ 3) ครูจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนโดยมีการจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน 4) ครูสามารถนำสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีมาช่วยกระตุ้นความสนใจ คำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน 5) เนื้อหาสาระ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และกิจกรรมการเรียนรู้ต้องมีความสอดคล้องกันผ่านการ

ประเมินผล มีการสะท้อนกลับข้อมูลเพื่อการปรับปรุงเพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนต่อไป

2. การจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด หมายถึง

1) ครู วิเคราะห์หลักสูตรและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ คิดแก้ปัญหา และเกิดการวิเคราะห์ 2) ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล 3) ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จากง่ายไปยาก โดยสอดแทรกคุณธรรมทุกสาระการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดผ่านการตั้งคำถาม 4) ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เรียนจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิด วางแผน ประเมินผล และมีการนำเสนอผลงาน 5) มีการสนับสนุนด้านการนิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับโปรแกรมการสอนที่เน้นการจัดการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายอย่างกว้างขวาง

3. การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ หมายถึง 1) ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสื่อ สืบค้นข้อมูล สารสนเทศ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

และใช้สื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้และเหมาะสมกับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ 2) ครูออกแบบและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเข้ารับการอบรม พัฒนาด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา สามารถออกแบบ สร้างสรรค์ ปรับปรุง นวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ 3) ครูใช้สื่อ นวัตกรรมตามหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ง่ายขึ้น และใช้สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม ทางการศึกษาเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดองค์ความรู้

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง หมายถึง 1) ครูประเมินผลให้

สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามสภาพจริงของผู้เรียน 2) ครู ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาและการคิดวิเคราะห์ขณะเรียนและหลังเรียนด้วยเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย โดยผู้สอนและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล 3) ครูวัดและประเมินผลรายบุคคลตามสภาพจริงทั้งด้านคุณภาพ และปริมาณ แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นจริงมาปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาต่อไป 4) ครูมีการประเมินผลด้วยเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย การประเมินสามารถปรับรูปแบบได้หลายประเภท เช่น การสังเกตพฤติกรรม บันทึกการเข้าร่วมกิจกรรม บันทึกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และแบบทดสอบ และข้อคำถามแบบอัตนัยที่กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน 5) มีการจัดนิเทศภายใน จัดอบรม จัดทำคู่มือ การวัดและประเมินผลของสถานศึกษา

ผู้วิจัยนำผลจากการวิจัยในระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 การวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 และการศึกษา Best Practices เกี่ยวกับการพัฒนาครูในการ จัดการ เรียนรู้เชิงรุกจากครูโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี มาเป็นข้อมูลประกอบการยกร่างโปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 โดยมีรายละเอียดของโปรแกรดังนี้

ร่างโปรแกรม

ส่วนที่ 1

บทนำ

ครูเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ในกระบวนการจัดการศึกษา ดังนั้นคุณภาพของครูจึงมีความสำคัญมาก เพราะครูที่มีคุณภาพจะส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพผู้เรียนก็จะมีคุณภาพตามไปด้วย ครูจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมจริยธรรม สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข คุณภาพของครูผู้สอนจึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ ของผู้เรียน การที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้ดีเพียงใด จึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการจัดการเรียน การสอนของ ครูผู้สอนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะผู้เรียนต้องการการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในสถานการณ์การเรียนรู้ ที่ครูผู้สอนเป็น ผู้จัดการเรียนรู้หรืออำนวย นั่นคือ การจะพัฒนานักเรียนจึงต้องพัฒนาครูซึ่งเป็น บุคลากรหลักของ โรงเรียน เพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจหลักได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การพัฒนาบุคลากรเป็นการดำเนินการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงาน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ดีขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ บุคลากร สามารถปฏิบัติงานที่อยู่ในความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะเป็น ประโยชน์ต่อ งานที่รับผิดชอบในปัจจุบันและงานที่จะได้รับมอบหมายในอนาคตโดยตรง ซึ่งการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สามารถสังเกตได้จากการปฏิบัติงาน ผลงาน บรรยากาศของทีมงาน ตลอดจนวิธีปฏิบัติงานที่ เปลี่ยนไป เกิดความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งจำเป็นต้องมีหลักการพัฒนา บุคลากรอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและทั่วถึง คือ จะต้องมีการวางแผนการพัฒนาบุคลากรอย่างชัดเจน โดยสอดคล้องสัมพันธ์กับภารกิจหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรนั้นๆ และต้องมีกระบวนการที่ เป็นขั้นตอนมีระบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 นั้นในการปฏิบัติจริงในสถานศึกษา ยังคงมีปัญหาและไม่บรรลุผล

เท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะมีเหตุปัจจัยหลายประการ คือ การจัดการเรียนรู้อย่างเน้นที่ครูเป็นศูนย์กลาง ครูส่วนมากยังคงเชื่อมั่น และคุ้นเคยอยู่กับการถ่ายทอดความเชี่ยวชาญของตนให้ลูกศิษย์ ครูคือผู้รู้ดีที่สุด และมีอำนาจที่สุด ในห้องเรียนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(2560:41) ได้ให้ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ โดยการส่งเสริมให้ครูจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ด้วยการคัดเลือกผลงานเพื่อเชิดชูเกียรติจำแนกเป็นระดับ ระดับดี ดีเด่น ดีเยี่ยม ทั้งมีกิจกรรมเสริมเติมเต็มความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ให้แก่ครูผู้ส่งผลงานที่ได้รับการคัดเลือกด้วย ซึ่งการส่งเสริมให้มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ดังกล่าวจะส่งผลให้คุณครูได้นำหน่วยการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบขึ้น นั้นไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมทุกตัวชี้วัดของมาตรฐานการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ ในการจัดการเรียนรู้ นี้ ครูผู้สอนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี และการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องเปลี่ยนจากผู้สอน เป็นผู้ถ่ายทอดโดยปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ชี้แนะแนะนำวิธีการค้นคว้าหาความรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถแสวงหาความรู้และประยุกต์ใช้ทักษะต่าง ๆ โดยการสร้างความเข้าใจด้วยตนเองจนเกิดเป็นการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ในการจัดการเรียนการสอน มีปัจจัยเกี่ยวข้องที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว ประกอบด้วย ผู้สอนและสภาพแวดล้อม โดยด้านผู้สอนต้องมีการเตรียมตัวค่อนข้างมาก เกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมและอุปกรณ์ให้เอื้อต่อการประกอบกิจกรรมของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ ผู้เรียนได้ความรู้จากสิ่งที่ผู้เรียนปฏิบัติ ส่วนผู้เรียนต้องร่วมคิดและแก้ปัญหาด้วยตัวเอง

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาโยธิน เขต 1 เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณภาพ และนำผลวิจัยที่ได้มาปรับปรุงเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพต่อไป

1. หลักการ

หลักการโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธิน เขต 1 ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ครูสามารถนำความรู้ ความเข้าใจ ที่ได้จากการพัฒนา ไปดำเนินการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียน และพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2. เป้าหมายและวัตถุประสงค์

สร้างโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

3. โครงสร้างและเนื้อหา

เนื้อหาของโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 แบ่งออกเป็น 4 หน่วย รวม 100 ชั่วโมงในการพัฒนา ได้แก่

หน่วยที่ 1 การออกแบบการเรียนรู้ (32 ชั่วโมง)

หลักการ

การออกแบบการเรียนรู้ คือกระบวนการในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ที่ต้องการ และให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาก่อเกิดความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้การกำหนดผลการเรียนรู้ที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ การประเมิน สถานะและความต้องการของผู้เรียน นำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงการออกแบบการเรียนรู้

โครงสร้างและเนื้อหา

- 1.1 การศึกษาหลักสูตร โครงสร้างรายวิชา มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด
- 1.2 การประเมินสถานะของผู้เรียนก่อนสอนเพื่อกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้
- 1.3 การประเมินความต้องการของผู้เรียน ให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ
- 1.4 นำประมวลรายวิชามาจัดทำแผนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ
- 1.5 การกำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์
- 1.6 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด
- 1.7 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่หลากหลายน่าสนใจ ยืดหยุ่นและสามารถปรับใช้ให้เหมาะสมกับบทเรียนและผู้เรียน
- 1.8 ใช้กระบวนการ PLC เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครูด้วยกันและนำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงการออกแบบการเรียนรู้

รูปแบบและแนวทางการจัดกิจกรรม

- 1) การพัฒนาตนเอง
- 2) การอบรม สัมมนา
- 3) การจัดทีมงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

เทคนิคและเครื่องมือ

- 1) แบบทดสอบ
- 2) สื่ออิเล็กทรอนิกส์
- 3) ใบความรู้
- 4) แหล่งเรียนรู้
- 5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

การประเมินผล

- 1) การสังเกตจากการอภิปราย
- 2) ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างที่ปฏิบัติ
- 3) ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา

หน่วยที่ 2 การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด (18 ชั่วโมง)

หลักการ

การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ในเชิงทักษะต่างๆ เช่น กระบวนการคิดขั้นสูง การทดลอง การสำรวจตรวจสอบ ผู้เรียนต้องหาความหมายและทำความเข้าใจด้วยตนเอง ร่วมกันสืบค้นหาคำตอบ อภิปราย นำเสนอและสรุปกรอบความคิดร่วมกัน ประยุกต์ใช้หรือลงมือปฏิบัติ โดยครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนที่หลากหลายและจัดบรรยากาศที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาก่อเกิดความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและ การลงมือปฏิบัติ การพัฒนารูปแบบเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่มีกิจกรรมให้นักเรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน

โครงสร้างและเนื้อหา

2.1 การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติจริง

2.2 การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา พัฒนาระบวน การคิด ศึกษาค้นคว้า ทดลองและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

2.3 การจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์วิจารณ์และอภิปรายอย่าง กว้างขวาง

2.4 การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง สะท้อนความคิดเห็นด้วย การตั้งคำถาม

2.5 การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดด้วยการตั้งคำถาม

2.6 การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิด วางแผน ประเมินผลและนำเสนอ ผลงาน

รูปแบบและแนวทางการจัดกิจกรรม

- 1) การพัฒนาตนเอง
- 2) การอบรม สัมมนา

เทคนิคและเครื่องมือ

- 1) แบบทดสอบ
- 2) สื่อเล็กทรอนิกส์
- 3) ใบความรู้
- 4) แหล่งเรียนรู้
- 5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

การประเมินผล

- 1) การสังเกตจากการอภิปราย
- 2) ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างที่ปฏิบัติ
- 3) ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา

พจนันท์ ปณฺ ทัชโตะ ชีเว

หน่วยที่ 3 การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ 18 ชั่วโมง)

หลักการ

การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ คือความสามารถในการเลือกใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถออกแบบและสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา การผลิตสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศส่งเสริมให้ผู้เรียน มีวิจารณญาณในการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรม

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาก่อความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ การสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การออกแบบและสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา

โครงสร้างและเนื้อหา

- 3.1 การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้
อย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้
- 3.2 สืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้
- 3.3 การเลือกใช้ ออกแบบ สร้างและพัฒนาสื่อนวัตกรรมเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาและ
ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 3.4 การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อนวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้
- 3.5 การติดตามประเมินผลการใช้สื่อนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง
- 3.6 การพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี

รูปแบบและแนวทางการจัดกิจกรรม

- 1) การพัฒนาตนเอง
- 2) การอบรม สัมมนา

เทคนิคและเครื่องมือ

- 1) แบบทดสอบ
- 2) สื่อเล็ทรอนิกส์
- 3) ใบความรู้
- 4) แหล่งเรียนรู้

5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

การประเมินผล

- 1) การสังเกตจากการอภิปราย
- 2) ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างที่ปฏิบัติ
- 3) ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา

หน่วยที่ 4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง (32 ชั่วโมง)

หลักการ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง หมายถึง กระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้ และพัฒนาการ ต่าง ๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ในสภาพที่สอดคล้องกับความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนและใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจผลการเรียน

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาก่อความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง สร้างเครื่องมือวัดผลประเมินผล นำผลการประเมินมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้

โครงสร้างและเนื้อหา

- 4.1 ศึกษาคู่มือการวัดและประเมินผล รวมถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้
- 4.2 ออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้
- 4.3 สร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดและประเมินผล และนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม
- 4.4 วัดและประเมินผลจากการปฏิบัติจริงและผู้เรียนได้ประเมินตนเอง
- 4.5 วัดและประเมินผลได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนตามที่หลักสูตรกำหนด
- 4.6 นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

รูปแบบและแนวทางการจัดกิจกรรม

- 1) การพัฒนาตนเอง
- 2) การอบรม สัมมนา

เทคนิคและเครื่องมือ

- 1) แบบทดสอบ
- 2) สื่อเล็ทรอนิกส์
- 3) ใบความรู้
- 4) แหล่งเรียนรู้
- 5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

การประเมินผล

- 1) การสังเกตจากการอภิปราย
- 2) ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างที่ปฏิบัติ
- 3) ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา

4. รูปแบบวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม

วิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม ใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืน เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนามาเป็นหลักการ ในการพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง วิธีการที่จะนำมาใช้ในการดำเนินการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้าง การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 ได้แก่ 1) การพัฒนาตนเอง 2) การอบรม สัมมนา 3) การจัด ทีมงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยอาศัยหลักการพัฒนา 70:20:10 70% คือ ประสบการณ์การ ทำงานจริง 20% คือ การทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือการเรียนรู้จากบุคคลอื่น และ 10% คือ อาศัย หลักสูตร รูปแบบ วิธีการที่ชัดเจน

5. เทคนิคและเครื่องมือ

- 1) แบบทดสอบ
- 2) สื่อเล็ทรอนิกส์
- 3) ใบความรู้
- 4) แหล่งเรียนรู้
- 5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

6. การประเมินผล

1) การประเมินความรู้ความเข้าใจ ก่อน-หลัง การพัฒนา

2) การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ตรวจสอบและยืนยันโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ในการตรวจสอบและประเมิน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ซึ่งข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแสดงดังตาราง 24

ตาราง 24 บันทึกการตรวจสอบยืนยันโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ประเด็นการตรวจสอบยืนยันโปรแกรม	ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ	การปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
1. หลักการ	มีความชัดเจน (คงไว้)	คงไว้
2. เป้าหมายและวัตถุประสงค์	มีความชัดเจน ครอบคลุม (คงไว้)	คงไว้
3. โครงสร้างและเนื้อหา		
3.1 หน่วยที่ 1 การออกแบบการเรียนรู้	ปรับชั่วโมงการพัฒนาให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 1	เพิ่มชั่วโมงการพัฒนา
3.2 หน่วยที่ 2 การจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด	ปรับชั่วโมงการพัฒนาให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 2	เพิ่มชั่วโมงการพัฒนา
3.3 การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้	ปรับชั่วโมงการพัฒนาให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 3	เพิ่มชั่วโมงการพัฒนา
3.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	ปรับชั่วโมงการพัฒนาให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 4	ลดชั่วโมงการพัฒนา

ตาราง 24 (ต่อ)

ประเด็นการตรวจสอบยืนยันโปรแกรม	ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ	การปรับปรุง แก้ไขตาม ข้อเสนอแนะ
4. รูปแบบวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม		
4.1 การพัฒนาตนเอง	มีความเหมาะสม (คงไว้)	คงไว้
4.2 การฝึกอบรมและสัมมนา	มีความเหมาะสม (คงไว้)	คงไว้
1) ทำแบบทดสอบก่อนการอบรม		
2) ศึกษาเนื้อหาจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์		
3) ศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมจากใบความรู้		
4) สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้		
5) ทำใบงาน/กิจกรรมที่กำหนด		
6) แสดงความคิดเห็นตามประเด็นที่สนใจ		
7) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการ อบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร		
8) ทำแบบทดสอบหลังการอบรม		
5. เทคนิคและเครื่องมือ	มีความเหมาะสม (คงไว้)	คงไว้
6. การประเมินผล	มีความเหมาะสม (คงไว้)	คงไว้

นำร่างโปรแกรมฯ มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จนได้โปรแกรมการ
พัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 โดยมีรายละเอียดของโปรแกรกดังนี้

พูน ปณ จิตโต ชีเว

โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

บทนำ

ครูเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ในกระบวนการจัดการศึกษา ดังนั้น คุณภาพของครูจึงมีความสำคัญมาก เพราะครูที่มีคุณภาพจะส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ผู้เรียนก็จะมีคุณภาพตามไปด้วย ครูจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมจริยธรรม สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ได้อย่างมีความสุข คุณภาพของครูผู้สอนจึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ของ ผู้เรียน การที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้ดีเพียงใด จึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการจัดการเรียน การสอนของ ครูผู้สอนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะผู้เรียนต้องการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในสถานการณ์การเรียนรู้ที่ ครูผู้สอนเป็น ผู้จัดการเรียนรู้หรืออำนวย

นั่นคือ การจะพัฒนานักเรียนจึงต้องพัฒนาครูซึ่งเป็นบุคลากรหลักของ โรงเรียน เพื่อให้ สามารถปฏิบัติการหลักได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การพัฒนาบุคลากรเป็นการ ดำเนินการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงาน รวมถึงการเปลี่ยนแปลง ทัศนคติและพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ดีขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากร สามารถปฏิบัติงาน ที่อยู่ในความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อ งานที่รับผิดชอบใน ปัจจุบันและงานที่จะได้รับมอบในอนาคตโดยตรง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สามารถสังเกตได้ จากการปฏิบัติงาน ผลงาน บรรยากาศของที่ทำงานตลอดจนวิธีปฏิบัติงานที่ เปลี่ยนไป เกิดความพึง พอใจในการทำงาน ซึ่งจำเป็นต้องมีหลักการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและทั่วถึง คือ จะต้องมีการวางแผนการพัฒนาบุคลากรอย่างชัดเจน โดยสอดคล้องสัมพันธ์กับภารกิจหน้าที่ความ รับผิดชอบของบุคลากรนั้นๆ และต้องมีกระบวนการที่เป็นขั้นตอนมีระบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 นั้นในการปฏิบัติ จจริงในสถานศึกษา ยังคงมีปัญหาและไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะมีเหตุปัจจัยหลายประการ คือ การจัดการเรียนรู้อย่างเน้นที่ครูเป็นศูนย์กลาง ครูส่วนมากยังคงเชื่อมั่น และคุ้นเคยอยู่กับการถ่ายทอด ความเชี่ยวชาญของตนให้ลูกศิษย์ ครูคือผู้รู้ดีที่สุด และมีอำนาจที่สุด ในห้องเรียนสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560: 41) ได้ให้ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ โดยการ ส่งเสริมให้ครูจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ด้วยการคัดเลือกผลงานเพื่อเชิดชูเกียรติจำแนกเป็นระดับ ระดับดี ดีเด่น ดีเยี่ยม ทั้งมีกิจกรรมเสริมเติมเต็มความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ให้แก่ครูผู้ส่งผลงานที่ได้รับ

การคัดเลือกด้วย ซึ่งการส่งเสริมให้มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ดังกล่าวจะส่งผลให้คุณครูได้นำหน่วยการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบขึ้น นั้นไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมทุกตัวชี้วัดของมาตรฐานการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ ในการจัดการเรียนรู้ นี้ ครูผู้สอน จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี และการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องเปลี่ยนจากผู้สอน เป็นผู้ถ่ายทอดโดยปรับเปลี่ยนบทบาท เป็นผู้ชี้แนะแนะนำวิธีการค้นคว้าหาความรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถแสวงหาความรู้และ ประยุกต์ใช้ทักษะต่าง ๆ โดยการสร้างความเข้าใจด้วยตนเองจนเกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย ในการจัดการเรียนการสอน มีปัจจัยเกี่ยวข้องที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว ประกอบด้วย ผู้สอนและสภาพแวดล้อม โดยด้านผู้สอนต้องมีการเตรียมตัวค่อนข้างมาก เกี่ยวกับการ จัดสิ่งแวดล้อมและอุปกรณ์ให้เอื้อต่อการประกอบกิจกรรมของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ ผู้เรียนได้ความรู้ จากสิ่งที่ผู้เรียนปฏิบัติ ส่วนผู้เรียนต้องร่วมคิดและแก้ปัญหาด้วยตัวเอง

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณภาพ และนำผลวิจัยที่ได้มาปรับปรุง เป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องและมี คุณภาพต่อไป

หลักการ

หลักการโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 ให้สามารถจัดการเรียนการ สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ครูสามารถนำความรู้ ความเข้าใจ ที่ได้จากการพัฒนา ไป ดำเนินการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียน และพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

สร้างโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1

โครงสร้างและเนื้อหา

เนื้อหาของโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 แบ่งออกเป็น 4 หน่วย ได้แก่

หน่วยที่ 1 การออกแบบการเรียนรู้ (40 ชั่วโมง)

หลักการ

การออกแบบการเรียนรู้ คือกระบวนการในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ที่ต้องการ และให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาก่อเกิดความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้การกำหนดผลการเรียนรู้ที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ การประเมิน สถานะและความต้องการของผู้เรียน นำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงการออกแบบการเรียนรู้

โครงสร้างและเนื้อหา

- 1.1 การศึกษาหลักสูตร โครงสร้างรายวิชา มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด (5 ชั่วโมง)
- 1.2 การประเมินสถานะของผู้เรียนก่อนสอนเพื่อกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ (5 ชั่วโมง)
- 1.3 การประเมินความต้องการของผู้เรียน ให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ (5 ชั่วโมง)
- 1.4 นำประมวลรายวิชามาจัดทำแผนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ (5 ชั่วโมง)
- 1.5 การกำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ (5 ชั่วโมง)
- 1.6 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด (5 ชั่วโมง)
- 1.7 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่หลากหลายน่าสนใจ ยืดหยุ่นและสามารถปรับใช้ให้เหมาะสมกับบทเรียนและผู้เรียน (5 ชั่วโมง)
- 1.8 ใช้กระบวนการ PLC เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครูด้วยกันและนำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงการออกแบบการเรียนรู้ (5 ชั่วโมง)

รูปแบบและแนวทางการจัดกิจกรรม

- 1) การพัฒนาตนเอง
- 2) การอบรม สัมมนา

3) การจัดทีมงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

เทคนิคและเครื่องมือ

- 1) แบบทดสอบ
- 2) สื่อกิจกรรมนิทัศน์
- 3) ใบความรู้
- 4) แหล่งเรียนรู้
- 5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

การประเมินผล

- 1) การสังเกตจากการอภิปราย
- 2) ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างที่ปฏิบัติ
- 3) ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา

หน่วยที่ 2 การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด (30 ชั่วโมง)

หลักการ

การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ในเชิงทักษะต่างๆ เช่น กระบวนการคิดขั้นสูง การทดลอง การสำรวจตรวจสอบ ผู้เรียนต้องหาความหมายและทำความเข้าใจด้วยตนเอง ร่วมกันสืบค้นหาคำตอบ อภิปราย นำเสนอและสรุปกรอบความคิดร่วมกัน ประยุกต์ใช้หรือลงมือปฏิบัติ โดยครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนที่หลากหลายและจัดบรรยากาศที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความรู้หรืออรรถนในการเรียน

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาก่อความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและ การลงมือปฏิบัติ การพัฒนารูปแบบเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่มีกิจกรรมให้นักเรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายให้ผู้เรียนเกิดความรู้หรืออรรถนในการเรียน

โครงสร้างและเนื้อหา

- 2.1 การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติจริง (5 ชั่วโมง)
- 2.2 การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา พัฒนาระบบ การคิด ศึกษา ค้นคว้าทดลองและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (5 ชั่วโมง)

2.3 การจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์วิจารณ์และอภิปรายอย่างกว้างขวาง (5 ชั่วโมง)

2.4 การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง สะท้อนความคิดเห็นด้วยการตั้งคำถาม (5 ชั่วโมง)

2.5 การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดด้วยการตั้งคำถาม (5 ชั่วโมง)

2.6 การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิด วางแผน ประเมินผลและนำเสนอผลงาน (5 ชั่วโมง)

รูปแบบและแนวทางการจัดกิจกรรม

- 1) การพัฒนาตนเอง
- 2) การอบรม สัมมนา

เทคนิคและเครื่องมือ

- 1) แบบทดสอบ
- 2) สื่ออิเล็กทรอนิกส์
- 3) ใบความรู้
- 4) แหล่งเรียนรู้
- 5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

การประเมินผล

- 1) การสังเกตจากการอภิปราย
- 2) ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างที่ปฏิบัติ
- 3) ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา

หน่วยที่ 3 การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ (20 ชั่วโมง)

หลักการ

การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ คือความสามารถในการเลือกใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถออกแบบและสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา การผลิตสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศส่งเสริมให้ผู้เรียน มีวิจารณญาณในการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรม

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาก้าวความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้และพัฒนา
สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้
การสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การออกแบบและสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา

โครงสร้างและเนื้อหา

3.1 การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้
อย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ (4 ชั่วโมง)

3.2 สืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (4 ชั่วโมง)

3.3 การเลือกใช้ ออกแบบ สร้างและพัฒนาสื่อนวัตกรรมเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาและ
ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน (4 ชั่วโมง)

3.4 การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อนวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้
(4 ชั่วโมง)

3.5 การติดตามประเมินผลการใช้สื่อนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง (2 ชั่วโมง)

3.6 การพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี (2 ชั่วโมง)

รูปแบบและแนวทางการจัดกิจกรรม

1) การพัฒนาตนเอง

2) การอบรม สัมมนา

เทคนิคและเครื่องมือ

1) แบบทดสอบ

2) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

3) ใบความรู้

4) แหล่งเรียนรู้

5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

การประเมินผล

1) การสังเกตจากการอภิปราย

2) ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างที่ปฏิบัติ

3) ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา

หน่วยที่ 4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง (10 ชั่วโมง)

หลักการ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง หมายถึง กระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้ และพัฒนาการ ต่าง ๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ในสภาพที่สอดคล้องกับความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนและใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจผลการเรียน

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาก่อเกิดความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง สร้างเครื่องมือวัดผลประเมินผล นำผลการประเมินมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้

โครงสร้างและเนื้อหา

- 4.1 ศึกษาคู่มือการวัดและประเมินผล รวมถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้ (2 ชั่วโมง)
- 4.2 ออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ (2 ชั่วโมง)
- 4.3 สร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดและประเมินผล และนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม (2 ชั่วโมง)
- 4.4 วัดและประเมินผลจากการปฏิบัติจริงและผู้เรียนได้ประเมินตนเอง (2 ชั่วโมง)
- 4.5 วัดและประเมินผลได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนตามที่หลักสูตรกำหนด (1 ชั่วโมง)
- 4.6 นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ (1 ชั่วโมง)

รูปแบบและแนวทางการจัดกิจกรรม

1) การพัฒนาตนเอง

2) การอบรม สัมมนา

เทคนิคและเครื่องมือ

1) แบบทดสอบ

2) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

3) ใบความรู้

4) แหล่งเรียนรู้

5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

การประเมินผล

- 1) การสังเกตจากการอภิปราย
- 2) ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างที่ปฏิบัติ
- 3) ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา

4. รูปแบบวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม

วิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม ใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืน เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนามาเป็นหลักการ ในการพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง วิธีการที่จะนำมาใช้ในการดำเนินการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้าง การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 ได้แก่ 1) การพัฒนาตนเอง 2) การอบรม สัมมนา 3) การจัด ทีมงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยอาศัยหลักการพัฒนา 70:20:10 70% คือ ประสบการณ์การ ทำงานจริง 20% คือ การทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือการเรียนรู้จากบุคคลอื่น และ 10% คือ อาศัย หลักสูตร รูปแบบ วิธีการที่ชัดเจน

5. เทคนิคและเครื่องมือ

- 1) แบบทดสอบ
- 2) สื่ออิเล็กทรอนิกส์
- 3) ใบความรู้
- 4) แหล่งเรียนรู้
- 5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

6. การประเมินผล

- 1) การประเมินความรู้ความเข้าใจ ก่อน-หลัง การพัฒนา
- 2) การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การตรวจสอบยืนยันโปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ยืนยันโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 ที่เหมาะสมเพื่อนำไปพัฒนาต่อไป ซึ่ง

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบยืนยัน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมมีจำนวน 5 คน ประกอบด้วย

1) ดร.สุวรรณ เทียบศรี อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลยโสธร วิทยฐานะ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 วุฒิการศึกษา (ด.บ.) การบริหารและพัฒนการศึกษา (ค.ม.) หลักสูตรและการสอน (ค.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา

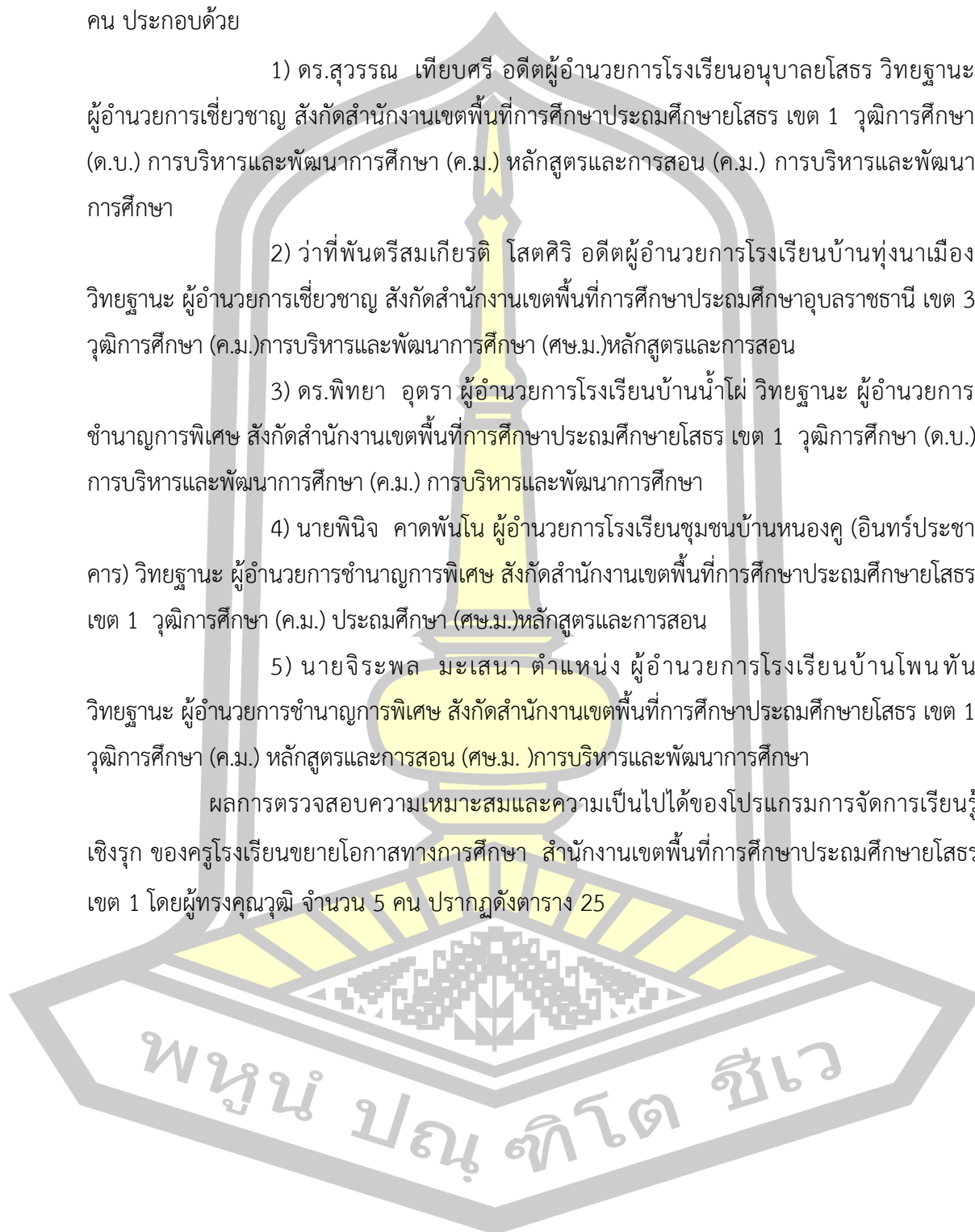
2) ว่าที่พันตรีสมเกียรติ โสดีศิริ อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งนาเมือง วิทยฐานะ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 วุฒิการศึกษา (ค.ม.) การบริหารและพัฒนการศึกษา (ศษ.ม.) หลักสูตรและการสอน

3) ดร.พิทยา อุดรา ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านน้ำไผ่ วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 วุฒิการศึกษา (ด.บ.) การบริหารและพัฒนการศึกษา (ค.ม.) การบริหารและพัฒนการศึกษา

4) นายพินิจ คาคัพโน ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านหนองคู (อินทร์ประชาคาร) วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 วุฒิการศึกษา (ค.ม.) ประถมศึกษา (ศษ.ม.) หลักสูตรและการสอน

5) นายจิระพล มะเสนา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนทัน วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 วุฒิการศึกษา (ค.ม.) หลักสูตรและการสอน (ศษ.ม.) การบริหารและพัฒนการศึกษา

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ปรากฏดังตาราง 25

ตาราง 25 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ

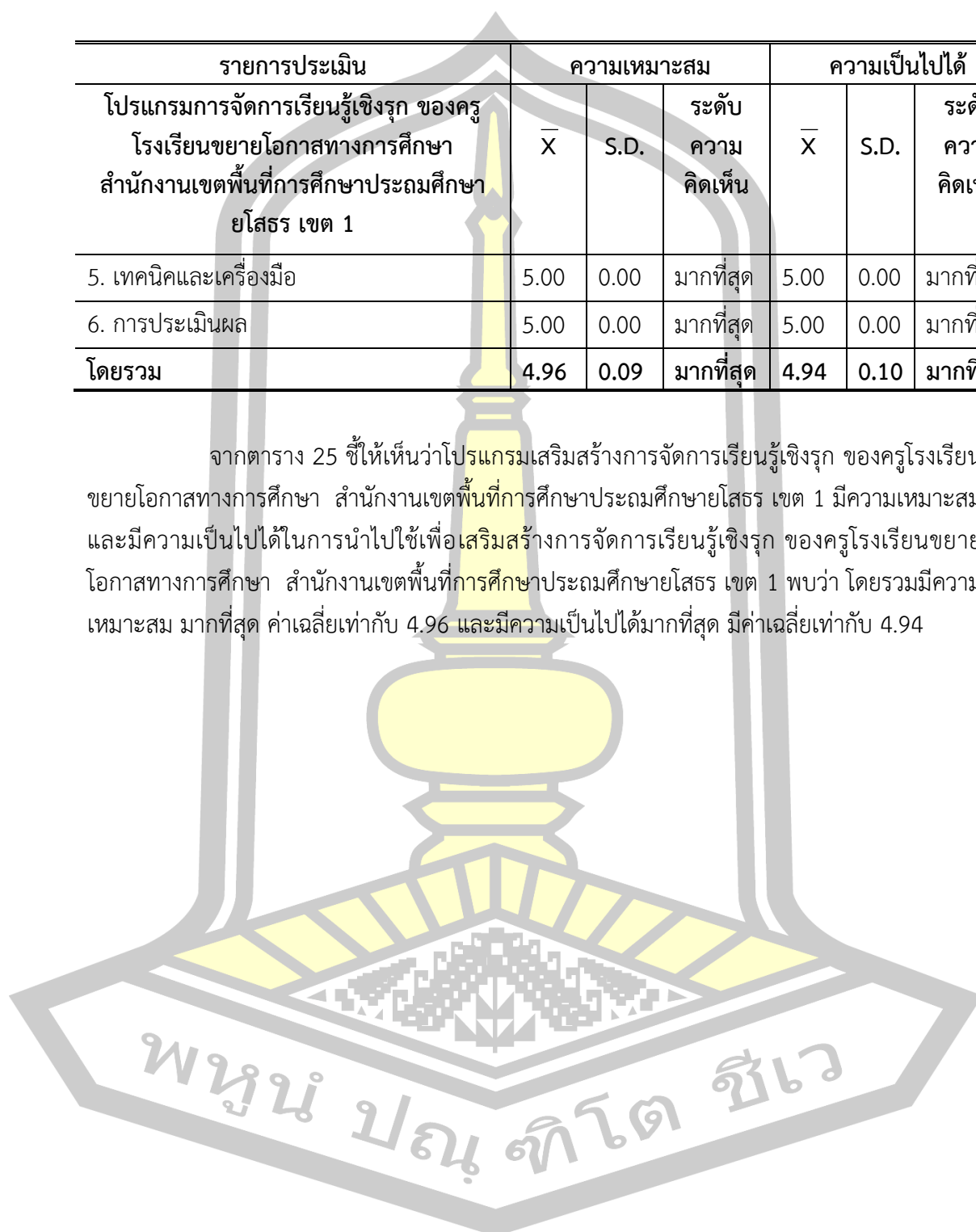
โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาไทรบุรี เขต 1

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ไทรบุรี เขต 1						
1. หลักการ	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
2. เป้าหมายและวัตถุประสงค์	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
3. โครงสร้างและเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
3.1 หน่วยที่ 1 การออกแบบการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
3.2 หน่วยที่ 2 การจัดการเรียนรู้การจัดการ เรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการ ทางความคิด	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
3.3 การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
3.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตาม สภาพจริง	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
4. รูปแบบวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
4.1 การพัฒนาตนเอง	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
4.2 การฝึกอบรมและสัมมนา	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
1) ทำแบบทดสอบก่อนการอบรม						
2) ศึกษาเนื้อหาจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์						
3) ศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมจากใบความรู้						
4) สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้						
5) ทำใบงาน/กิจกรรมที่กำหนด						
6) แสดงความคิดเห็นตามประเด็นที่สนใจ						
7) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการ อบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร						
8) ทำแบบทดสอบหลังการอบรม						

ตาราง 25 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1						
5. เทคนิคและเครื่องมือ	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
6. การประเมินผล	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
โดยรวม	4.96	0.09	มากที่สุด	4.94	0.10	มากที่สุด

จากตาราง 25 ชี้ให้เห็นว่าโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสม มากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.96 และมีความเป็นไปได้มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.94

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1
2. เพื่อสร้างและประเมินโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

สรุปผล

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.45$, $S.D.=0.50$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.75$, $S.D.=0.38$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และความต้องการจำเป็นในการจัดการ

เรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาโสธร เขต 1 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ลำดับที่ 1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ($PNI_{modified}=0.43$) ลำดับที่ 2 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด ($PNI_{modified}=0.36$) ลำดับที่ 3 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified}=0.33$) ลำดับที่ 4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามสภาพจริง ($PNI_{modified}=0.33$)

2. โปรแกรมการพัฒนากิจการการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโสธร เขต 1 มีองค์ประกอบ 4 ด้าน มีโปรแกรม 19 แนวทาง มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เพื่อโปรแกรมการพัฒนากิจการการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาโสธร เขต พบว่าโดยรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.96 และมีความเป็นไปได้มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.94

2.1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ มีโปรแกรมการพัฒนากิจการการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโสธร เขต 1 ทั้งหมด 5 แนวทาง ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการจัดการเรียนรู้ ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง 2) ครูพัฒนาตนเอง โดยมีการเข้ารับการอบรม พัฒนาตนเองด้านการจัดการเรียนรู้ ตลอดเวลา 3) ครูจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ 4) ครูสามารถนำสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีมาช่วยกระตุ้นความสนใจ คำนี้ถึงความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและ 5) มีการสะท้อนกลับข้อมูลเพื่อการปรับปรุงเพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนต่อไป

2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด มีโปรแกรมการพัฒนากิจการการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโสธร เขต 1 ทั้งหมด 5 แนวทาง ได้แก่ 1) ครูวิเคราะห์หลักสูตรและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน 2) ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล 3) ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จากง่ายไปยาก โดยสอดแทรกคุณธรรมทุกสาระการเรียนรู้ 4) ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้เรียนจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน และ 5) มีการสนับสนุนด้านเทคนิคติดตามให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับโปรแกรมการสอนที่เน้นการจัดการเรียนรู้

2.3 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ มีโปรแกรมการพัฒนากิจการการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาไสธรร เขต 1 ทั้งหมด 4 แนวทาง ได้แก่ 1) ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสื่อ และการใช้สื่อ 2) ครูออกแบบและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเข้ารับการอบรม พัฒนาตนเองด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา 3) ครูใช้สื่อ นวัตกรรมตามหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างขึ้น และ 4) ครูนำนวัตกรรม เทคโนโลยีมาช่วยกระตุ้นความสนใจ คำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน โดยเน้นสื่อที่พัฒนาการจัดการเรียนรู้

2.4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง มีโปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาไสธรร เขต 1 ทั้งหมด 5 แนวทาง ได้แก่ 1) ครูประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามสภาพจริงของผู้เรียน 2) ครูประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างเรียน และหลังเรียน 3) ครูวัดและประเมินผลรายบุคคลตามสภาพจริงทั้งด้านคุณภาพ และปริมาณ แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นจริงมาปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาต่อไป 4) ครูมีการประเมินผลด้วยเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย การประเมินสามารถปรับรูปแบบได้หลายประเภท เช่น การสังเกตพฤติกรรม บันทึกการเข้าร่วมกิจกรรม บันทึกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และแบบทดสอบ และข้อคำถามแบบอัตนัยที่กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจนและ 5) มีการจัดนิเทศภายใน จัดอบรม จัดทำคู่มือ การวัดและประเมินของสถานศึกษา

อภิปรายผล

จากการศึกษาโปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาไสธรร เขต 1 ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาไสธรร เขต 1 สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาไสธรร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาไสธรร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาโยธธ เขต 1 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ลำดับที่ 1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ลำดับที่ 2 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด ลำดับที่ 3 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ และลำดับที่ 4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ทั้งนี้อาจเป็น เพราะครู ผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องขาดสื่อและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแก่ผู้เรียน การบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรยังขาดการให้ความสำคัญ การวัดและประเมินผลไม่ตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง ครูขาดความเข้าใจในกระบวนการ ขั้นตอน เทคนิคและวิธีการที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และครูขาดการพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ยังคงใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเดิมที่เน้นเพียงการท่องจำ ยึดครูเป็นศูนย์กลาง ครูเป็นผู้บรรยายครูเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนขาดการคิด การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า ขาดการเรียนรู้ที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติ ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ชัดเจนและสร้างความเข้าใจในการเรียนรู้ในระยะยาว ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในยุคปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับ จิราภรณ์ ยกอินทร์ (2560) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ผู้เรียนเป็นผู้ทำความเข้าใจ ศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง โดยผู้เรียนร่วมกันอภิปราย นำเสนอ สรุปความคิดรวบยอด โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อเป็นการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความใฝ่รู้การคิดอย่างเป็นระบบ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ได้อย่างสมเหตุสมผล

โดยผู้วิจัยสามารถสรุปการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 แต่ละด้านเป็นรายข้อตามลำดับความต้องการจำเป็นได้ดังนี้

1.1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 องค์ประกอบด้านการออกแบบการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สาระการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล สามารถนำประมวลรายวิชาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนโดยมีการจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนส่วนสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 องค์ประกอบด้านการออกแบบการเรียนรู้

โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กำหนดเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ ผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประเมินผู้เรียนเพื่อกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้และการประเมินความต้องการของผู้เรียน ซึ่งผลปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า การจัดการเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จในการพัฒนาการเรียนรู้เชิงรุก แก่ผู้เรียนได้นั้นครูต้องมีการกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ ที่ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ และสังเคราะห์อย่างชัดเจน เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดแก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ มีการประเมินผลการใช้สื่อและนวัตกรรม และนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สมจิต จันทรฉาย (2557) ได้กล่าวถึงความหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การนำเอาหลักวิทยาศาสตร์มาใช้อย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดการออกแบบหรือการวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด หลักการออกแบบการเรียนการสอน (Instructional Design) เป็นสิ่งที่แนะนำแนวทางสำหรับผู้สอนหรือผู้ออกแบบการเรียนการสอน (Instructional Designer) ให้เกิดผลสำเร็จในการออกแบบและรู้โปรแกรมในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยและสร้างเสริมประสบการณ์ในการออกแบบการเรียนการสอน (Instructional Design) เพื่อนำความรู้ของผู้สอนที่มีอยู่อย่างหลากหลายไปสู่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ อภิवास โพธิ์ทอง (2563) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่า 1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 2. ผลการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่า โปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 ประกอบด้วย องค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาและสาระสำคัญ 4) วิธีการพัฒนา 5) การวัด และประเมินผล

1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 องค์ประกอบด้านด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครู

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ซึ่งผลปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า การจัดการเรียนรู้ผ่านการให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติก่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ส่งผลให้เกิดทักษะการคิดขั้นสูง นำไปสู่การเรียนรู้ในระยะยาว ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนที่ลึกซึ้ง ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับชีวิตจริง โดยเฉพาะทักษะการเรียนรู้เชิงรุก ผู้เรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจ เนื้อหาในลักษณะองค์รวม เป็นโปรแกรมที่ช่วยให้ครูได้ทำงานร่วมกัน หรือประสานงานร่วมกัน ส่งเสริมให้ครูได้คิดวิธีการหรือนำเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ ซึ่งครูต้องมีความเชื่อมั่นและเข้าใจตรงกันในเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ คิดวางแผน คิดกระบวนการเรียนรู้และมีการประเมินผลร่วมกัน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนสามารถค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเองและได้ลงมือปฏิบัติจริง เน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากการบูรณาการเนื้อหาสาระที่เชื่อมโยงกันมากกว่าที่จะเกิดจากเนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่งเท่านั้น ส่งผลดีต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (2555) ได้กล่าวถึงการลงมือปฏิบัติเป็นความเชื่อหรือแนวคิดที่สนับสนุนให้ปฏิบัติในสิ่งต่าง ๆ ตามความสนใจ ตามความถนัด และศักยภาพด้วยการศึกษาค้นคว้าฝึกทักษะฝึกปฏิบัติจนถึงการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะเชื่อว่าถ้าหากคนเราได้ลงมือกระทำ จะสร้างความเชื่อมั่นที่เป็นแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนจะมีความสุขสนุกสนานที่จะสืบค้นหาความรู้และมีความสุขที่จะเรียนต่อไป

1.3 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 องค์ประกอบด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนา ออกแบบ สร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อการเรียนรู้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สืบค้นข้อมูล สารสนเทศ เพื่อพัฒนาและปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 องค์ประกอบด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สร้างสรรค์สื่อ อุปกรณ์ ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สืบค้นข้อมูล สารสนเทศ เพื่อพัฒนาและปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ ซึ่งผลปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า ครูผู้สอนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลายให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยีและการเรียนรู้ มีการสร้างสื่อนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ โดยผ่านการสืบค้นข้อมูล สารสนเทศ เพื่อให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ ผู้เรียนเกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง จนเกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไฉไลศรี เพชรใต้ (2563) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้

ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 5 องค์ประกอบ จำนวน 15 ตัวชี้วัด ยืนยันโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2. สภาพปัจจุบันการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก 3. การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและ 2) คู่มือการใช้โปรแกรมโดยมีองค์ประกอบของโปรแกรม คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล ประกอบด้วย 5 Module คือ 1) การวิเคราะห์ผู้เรียน 2) การออกแบบการเรียนรู้ 3) การจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) การใช้สื่อวัตกรรมเทคโนโลยี 5) การวัดและประเมินผล ผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด 4. ผลการนำโปรแกรมไปใช้พบว่า 1) ผลการทดสอบความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูก่อนการพัฒนามีค่าเฉลี่ย 12.90 คิดเป็นร้อยละ 43.00 และมีคะแนนหลังการพัฒนามีค่าเฉลี่ย 27.66 คิดเป็นร้อยละ 92.20 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโปรแกรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชายโสธร เขต 1 องค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สร้างขึ้นไปใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชายโสธร เขต 1 องค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สร้างขึ้นไปใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผลปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ครูสามารถใช้กระบวนการสังเกต บันทึกและการรวบรวมข้อมูลจากผลงาน วิธีการ หรือสิ่งที่ผู้เรียนปฏิบัติ เพื่อเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจทักษะการคิดวิเคราะห์ที่เกิดกับผู้เรียน การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง จะไม่เน้นการประเมินเฉพาะทักษะพื้นฐาน แต่จะเน้นประเมิน

ทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงาน ความสามารถในการแก้ปัญหาและการแสดงออกที่เกิดจากการปฏิบัติในสภาพจริง ในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วย ครูจึงต้องวัดให้ครบถ้วนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ วัดสิ่งที่เป็นการแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน และที่สำคัญครูต้องเลือกสรร คิดค้นเครื่องมือและเทคนิคการวัดและประเมินผลที่เป็นการวัดพฤติกรรมที่แท้จริงที่แสดงออกซึ่งความสามารถของผู้เรียนทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ อารีย์ วชิรวรการ (2542) ได้กล่าวถึงวิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงไว้ว่า เป็นการประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดผลสำเร็จ (Learning Outcomes) ซึ่งมีความสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียน การสอน ซึ่งจะต้องเน้นพัฒนาการของผู้เรียนและการประเมินความก้าวหน้าด้วยวิธีการที่มีความ หลากหลาย เป็นกระบวนการในการประเมินที่เป็นระบบ

2. โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การ ออกแบบการเรียนรู้ 2) การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด 3) การใช้ และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ และ 4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามสภาพจริง ความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สามารถสังเคราะห์โปรแกรมพัฒนาพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 อีกทั้ง ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ประเมินความสอดคล้องความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิง รุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาสาขา หลักสูตรและการสอนการสอน และผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารและจัดการ เรียนรู้และซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิง รุก เป็นอย่างดีและเมื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาโปรแกรมพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ที่ผู้วิจัย สร้างขึ้นแล้วนั้น พบว่าผู้วิจัยมีการนำข้อมูลจากผลการศึกษาในตอนต้นที่ 1 ตอนที่ 2 ผนวกกับ ผลการ วิเคราะห์ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมาเป็นข้อมูลในการสร้างโปรแกรมพัฒนาการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 รวมถึงเมื่อเห็นองค์ประกอบการดำเนินงาน วิธีดำเนินการและ ผลการ ดำเนินงานทำให้สามารถตัดสินใจที่จะประเมินออกมาได้ว่าโปรแกรมพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร

เขต 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้น โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กาญจนา จันทะโยธา (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 งานวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ดเขต 3 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 3) เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ พบว่า 1) องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 15 ตัวชี้วัด ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การใช้วิธีสอนที่หลากหลายมี 5 ตัวชี้วัดองค์ประกอบที่ 2 การส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเองมี 5 ตัวชี้วัดและองค์ประกอบที่ 3 การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ มี 5 ตัวชี้วัด 2) สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ และการใช้วิธีสอนที่หลากหลาย ตามลำดับ สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การใช้วิธีสอนที่หลากหลายการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้และการส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามลำดับ 3) การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3.1) โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 มีองค์ประกอบดังนี้ 1) บทนำ ประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สภาพปัจจุบันสภาพปัญหาและความสำคัญของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ 2) หลักการและเหตุผล ประกอบด้วย เหตุผลและความจำเป็นในการสร้างโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ความมุ่งหมาย ประกอบด้วยเป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุผลในการใช้โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ 4) ผู้เข้ารับการพัฒนาประกอบด้วยบุคคลที่ควรเข้ารับการพัฒนาในโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ 5) ระยะเวลา ประกอบด้วยระยะเวลาในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ 6) โครงสร้างขอบข่ายเนื้อหา ประกอบด้วย 3 โมดูล ได้แก่ โมดูล 1 การใช้วิธีสอนที่หลากหลาย โมดูล 2 การส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง และโมดูล 3 การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ 7) วิธีการพัฒนา ประกอบด้วย การเรียนรู้ด้วยตนเอง การฝึกอบรมการสอนแนะและการเป็นพี่เลี้ยง การเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 8) สื่อ ประกอบด้วย เอกสาร ประกอบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องฉายโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการนำเสนอ ไป

ความรู้ ใบงานและใบกิจกรรม แบบทดสอบ และแบบบันทึกการเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน และ 9) การวัดและการประเมิน ประกอบด้วย การประเมินผู้เข้ารับการพัฒนาและประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 3.2) การประเมินโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้เนื่องจากโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ต้องเน้นการพัฒนาที่ตัวครูผู้สอนเป็นหลัก ครูผู้สอนต้องพัฒนารูปแบบ เทคนิค วิธีการสอน พัฒนาสื่อและนวัตกรรม ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก และการดำเนินการร่วมกันอย่างเป็นระบบทั้งผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของผู้เรียนที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2553) ได้เสนอความสำคัญของการพัฒนาครูไว้ว่า หัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือคุณภาพของผู้เรียน คือ คุณภาพครู เพราะครูต้องรับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตรจัดการเรียนการสอนให้เด็กมีคุณภาพ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเร่งรัดการพัฒนาครูเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีความจำเป็นที่จะได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ให้มากขึ้น ควรศึกษารายละเอียดและวางแผนการพัฒนาครูให้ชัดเจนก่อนนำโปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ไปประยุกต์ใช้จึงจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยเฉพาะด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม ซึ่งจากผลการวิจัยแล้วมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด

1.2 ควรมีการจัดทำโปรแกรมหรือโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหรือรายวิชาอื่น ๆ หรือพัฒนาในแต่ละด้านให้กับครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูได้มีการพัฒนาตนเองในการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการจัดการเรียนรู้อื่นที่หลากหลายในปัจจุบันและมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาครู หรือควรจัดให้มีการนิเทศการจัดการเรียนรู้และจัดให้มีครูพี่เลี้ยงที่มีความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์คอยแนะนำครูที่ต้องการพัฒนา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาโปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในสังกัดอื่น ๆ หรือวิชาอื่น เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานะและบริบทใกล้เคียงกัน

2.2 ควรจะใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อเพิ่มเติม เพื่อการศึกษาในเชิงลึก เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นต้น โดยนำเอาผลการวิจัยนี้ เป็นข้อมูลและโปรแกรมเพื่อนำผลการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กาญจน์ เรืองมนตรี และ ชรินทร์ นามวรรณ. (2557). *การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้*. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- กาญจนา จันทะโยธา. (ม.ป.ป.). *การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2560.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2540). *เทคโนโลยีทางการศึกษาและนวัตกรรม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2555). *สื่อการสอนและฝึกอบรมจากสื่อพื้นฐานถึงสื่อดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). *การคิดเชิงวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2551). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทวีพริ้นท์ (1991) จำกัด.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2556). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิราภรณ์ ยกอินทร์. (2560). *การจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- เจนจิรา คงสุข. (2552). *การพัฒนาโปรแกรมการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง ในการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของเด็กวัยอนุบาล ด้วยรูปแบบการให้ประชาชนในชนบทมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไฉไลศรี เพชรใต้. (2563). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2557). *เทคโนโลยีทางการศึกษา: ทฤษฎีและการวิจัย*. กรุงเทพฯ: โอเอส.

- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2546). *การบริหารงานวิชาการ*. ปัตตานี: สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2551). *การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา*. ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักงานวิทยบริการ.
- เชาวฤทธิ์ จงเกษกรณ์. (2561). *คู่มือการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (20 พฤศจิกายน 2553). Active Learning. *ข่าวสารวิชาการ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, หน้า 3-5.
- ณรงค์ กาญจนะ. (2553). *เทคนิคและการสอนเบื้องต้น เล่ม 1*. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- ณอมจิตต์ ขุฑทะกะพันธุ์. (2546). *การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความรู้และทักษะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2561). *การประยุกต์ใช้SPSS วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย*. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- ทิตนา แคมณี. (2556). *รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อึ้ง บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- ธีระ รุญเจริญ. (2546). *การบริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: แอลทีเพรส.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2545). *กระบวนการปฏิรูปเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ : การประเมินและการประกัน*. กรุงเทพฯ: วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.
- นนทลี พรธาดาวิทย์. (2561). *การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning*. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ลเอ็ดดูเคชั่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2554). *หลักการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพฯ.
- พวงแก้ว กิจธรรม. (2552). *การดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ โดยกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพัฒนาคนพิการไทย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์และเพียว ยินดีสุข. (2561). *การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เพ็ญพิชญา ภาไฉโอง. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2554). การรับรู้ในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลปทุมธานีและสระบุรี. *วารสารวิจัยเพื่อพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 1.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2559). *การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารวิชาการ วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ไพโรจน์ ติธรรณากุล. (2546). *การออกแบบและการผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์การสอนสำหรับ e-Learning*. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ไพศาล เครือแสง. (2556). *เทคนิคการสอนเชิงรุก*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพศาล เครือแสง. (2556). *เทคนิคการสอนเชิงรุก เรียนรู้ประสบการณ์จาก Shelton College International ประเทศสิงคโปร์*. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ไพศาล น้อยสุวรรณ. (2553). *การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์.
- รุ่งกานต์ มณีฉาย. (2559). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2*. มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ลีลาวดี ชนะมาร. (2563). *การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนบัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- วัชร เล่าเรียนดี และคณะ. (2560). *กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับ*. นครปฐม: เพชรเกษมพรินติ้ง กรุ๊ป.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2544). *การพัฒนาการเรียนการสอนทางการอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2556). *กระบวนการค้นคว้าใหม่ทางการศึกษากรณีศึกษาศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: หจก.ทิพย์วิสุทธิ.
- ศรีสุรางค์ ทิณะกุล. (2542). *การคิดและการตัดสินใจ*. กรุงเทพฯ: เอ็ดดูเคชั่น.

ศักดิ์ไชยกิจภิญโญ. (2548). สอนอย่างไรให้ Active Learning. วารสารนวัตกรรมการเรียนการสอน, 12-15.

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล. (2550). วิธีการสอนวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.

สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. (2552). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2554). ผลการประเมิน PISA 2009 การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: อรุณ.

สภาพร พุทธิพิฏฐกุล. (2555). คุณภาพผู้เรียนเกิดจากกระบวนการเรียนรู้. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

สมจิต จันทรฉาย. (2557). การออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

สมชาติ กิจยรรยงและอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2550). เทคนิคการจัดฝึกอบรม. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

สมบูรณ์ สงวนญาติ. (2534). เทคโนโลยีการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: การศาสนา.

สมยศ นาวิการ. (2544). การบริหาร. กรุงเทพฯ: สมหมายการพิมพ์.

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2564). แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนในศตวรรษที่ 21. *ครุสภา* วิทยาลัย, 10-13.

สมาน อัสวภูมิ. (2551). การบริหารการศึกษาสมัยใหม่ : แนวคิด ทฤษฎี และปฏิบัติ. อุบลราชธานี: ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1. (2565). คู่มือแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน (Active Learning). ยโสธร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1. (2565). แผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ.2566-2570. ยโสธร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2542). งานบริหารโรงเรียน การบริหารงานวิชาการ ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เล่ม 4. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการนิเทศและพัฒนากการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)*. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. (2542). *แนวทางการประเมินตามสภาพที่แท้จริง*. กรุงเทพฯ: ศุภาสถาพร้าว.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). *แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548). *มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศุภาสถาพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2549). *คู่มือการปฏิบัติงานการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). *รายงานผลการศึกษา สถานภาพการผลิตและพัฒนาครู*. กรุงเทพฯ: กลุ่มนโยบายด้านการผลิตและพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานมาตรฐานการศึกษาและพัฒนารการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกำแพงเพชร. (2564). *แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก*. กำแพงเพชร: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกำแพงเพชร.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2559). *แนวทางการประเมินตามสภาพจริง*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุธรรม ธรรมพัฒน์. (2554). *หลักการ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุชาติพิทย์ งามนิล และคณะ. (2559). *คู่มือการจัดการเรียนรู้ Active Learning for Huso at KPRU: การจัดการเรียนการสอนแบบใฝ่รู้ (Active Learning)*. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สุนีย์ คล้ายนิล และคณะ. (2550). *การวัดและประเมินผลเพื่อคุณภาพการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: เซเวนวันรุ่ง กรู๊ป.
- สุภัทรา ภูษิตรัตนวลี. (2560). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับคณาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมิตรา พงศธร. (2550). *สรุปเรื่องของหลักสูตร. สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย*, 15-23.

- สุวิทย์ มูลคำ. (2547). *ครบเครื่องเรื่องการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สุวิทย์ มูลคำ และคณะ. (2549). *การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด*. กรุงเทพฯ: อี เค บรู๊คส์.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2554). *การสังเคราะห์เทคนิคที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นในนิสิต คณะครุศาสตร์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนูรัตน์ อนันตนาธร. (2559). *หลักการบริหารบ้านเมือง*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อภิรักษ์ สิริรัตนจิตต์. (2560). *การจัดการเรียนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- อภิवास โปธิตาทอง. (2563). *การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.
- อาณัติ รัตนธิกุล. (2553). *สร้างระบบ e-Learning ด้วย Moodle ฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: ยูเคชั่น.
- อาภรณ์ ภูวพิพันธุ์. (2559). *การพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรบนพื้นฐาน 70:20:10 Learning Model*. กรุงเทพฯ: เอช อาร์เซ็นเตอร์.
- อารีย์ วชิรวิภากร. (2542). *การวัดและการประเมินผล*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- อุณา นพคุณ. (2548). *กรอบแนวความคิดการพัฒนาโปรแกรมอย่างมีส่วนร่วมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- เอกรินทร์ สีมหาศาล. (2546). *แนวปฏิบัติกระบวนการวัดและประเมินผล ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.
- Anne Pyburn Craig. (2018). *Definition of Educational Administration*. New York: John Wiley Hesler.
- Atkinson D. (1993). *Teaching monolingual classes*. Limerick: University of Limerick.
- B. and Others, Caroly. (ม.ป.ป.). *How to Develop a Training Program on the Job*. เรียกใช้เมื่อ 10 May 2023 จาก wikiHow: <https://www.wikihow.com/Develop-a-Training-Program-on-the-Job>
- B.R. and W.J. Alschul, Witkin. (1995). *Planning and Conducting Needs Assessment : A Practical Guide*. Thousand Oaks: Sage.

- Bonwell C.C. and J.A. Eison. (1991). *Active Learning : Creative Excitement in the Classroom*. Washington: ASHE-ERIC.
- C. and Conway, K., Charney. (2005). *The trainer's tool kit*. New York: AMACOM.
- C. and T.B. Jones, Meyers. (1993). *Promoting Active Learning : Strategies for the*. San Francisco: Jossey-Bass.
- C. R., Rogers. (2000). *Freedom to Learn for the 80s*. Ohio: Merrill.
- Caffarella. R. (2002). *Planning Program for Adult Learner: a Practice Guide for Educators, Trainer and Staff Developer*. San Francisco: Jossey-Bass Publisher.
- D. and others, Stufflebeam. (1985). *Conducting Educational Needs Assessment*. Hingham: Kluwer-Nijhoff.
- E. J., Boone. (1992). *Developing Programs in Adult Education*. Waveland: Prospect Heights.
- E. J., Boone. (1992). *Developing Programs in Adult Education*. Waveland: Prospect Heights.
- Fink A. (2015). *Evaluation Fundamentals: Insight into Program*. Los Angeles: Sage.
- Francis A. and John A.O. (๒๕๖๒). *Life Skills Education in Kenya: An Assessment of the Level of Preparedness of Teachers and School Managers in Implementing Life Skills Education in Trans-Nzoia District, Kenya*. Journal Of Humanities And Social Science (IOSR-JHSS).
- Geoff Petty. (๒๕๖๒). Geoff Petty. เรียกใช้เมื่อ 25 April 2023 จาก geoffpetty.com: <http://www.geoffpetty.com>.
- Guntuku R. and Meesala A. (2013). *Developing a Management Teacher Competency Scale for Indian Context*. TRANS Asian Journal of Marketing & Management Research.
- Hammond and Baratz Snowden. (2005). *A Good Teacher in Every Classroom*. New York: The National Education.
- Houle C. (1996). *The Design of Education*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Hudgin B.B. (1997). *Learning and Thinking*. Illinois: Peacock Publister.
- J.I., Goss, S.A. and D.A. Bernstein, Shenker. (1996). *Education and the Creative Potential*. Minneapolis: The Lund Press.

John C.Bean. (2554). *Engaging Ideas: The Professor's Guide to Integrating Writing*.
New York: John Wiley.

L, Berk. (1999). *Infants, children, and adolescents (3rd Edition)*. Boston: Allen &
Bacon.

Lorenzen Michael. (- - 2001). *Active Learning and Library Instruction*. Illinois, Illinois,
USA. เข้าถึงได้จาก [https://valenciacollege.edu/faculty/development/courses-
resources/documents/activelearninglibrary.pdf](https://valenciacollege.edu/faculty/development/courses-resources/documents/activelearninglibrary.pdf)

Maddox J.V. (2003). *Teacher Training in Multiple Intelligences Strategies and
Cooperative Learning Structures to Effect a Change in the Classroom*.
Dissertation Abstracts International.

McKillip J. (1987). *Need Analysis : Tools for the Human Services and Education*.
California: Sage.

McKinney, Kathleen. (2010). *Active learning*. Lllinois State University. Center for
Teaching, Learning & Technology Retrieved 1 August 2020 from
<http://www.cat.ilstu.edu/additional/active.php>

Nonaka and Takeuchi. (2001). *The Knowledge-creating Company: How Japanese
Companies Create the Dynamics of Innovation*. New York: Oxford University
Press.

Peebles. (2004). *High School Principals and Teachers Perceptions Peach State
University Professional Development School Model (Georgia)*. Ph.D. Thesis
Georgia Southern University.

Peter F. Drucker. (2010). *Management Cases*. Chicago: HarperBusiness.

Pritchett C.G. (2007). *Perceptions of Alabama School Personnel of Research-Based
Instructional Strategies to Improve Student Achievement*. Dissertations
Abstracts International.

R.F., Mager. (1975). *Preparing Instructional Objectives*. California: Pitman Learning.

R.N. and S.L. Magliaro, Shambaugh. (1997). *Mastering the Possibilities*. Massachusetts:
Allyn and Bacon.

Reiser Dempsey. (2007). *Constructivism Experiences in Teaching-Learning*. New York:
2014 Science and Education.

Robert M. Gagne. (2007). *Principles of instructional design, 5th edition*. New York: Wiley.

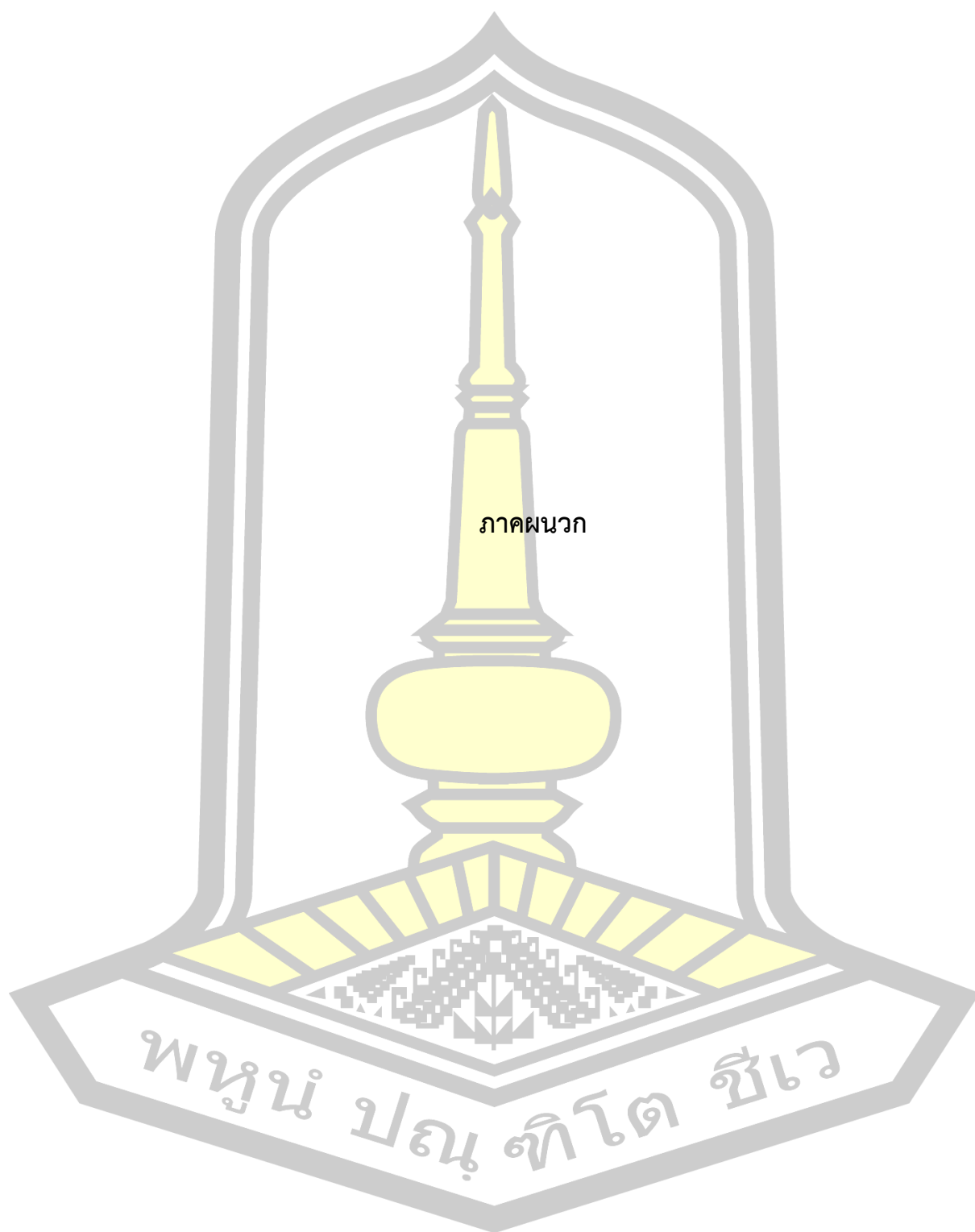
S.K Kochhar. (2011). *School Administration and Management*. Uttar Pradesh: Sterling Publishers Pvt Ltd.

Seel B. and Z. Glasgow. (1991). *Exercise in Instructional Design*. Ohio: Merrill.

Smit & Ragan. (1999). *Instructional Design*. New York: Macmillan International.

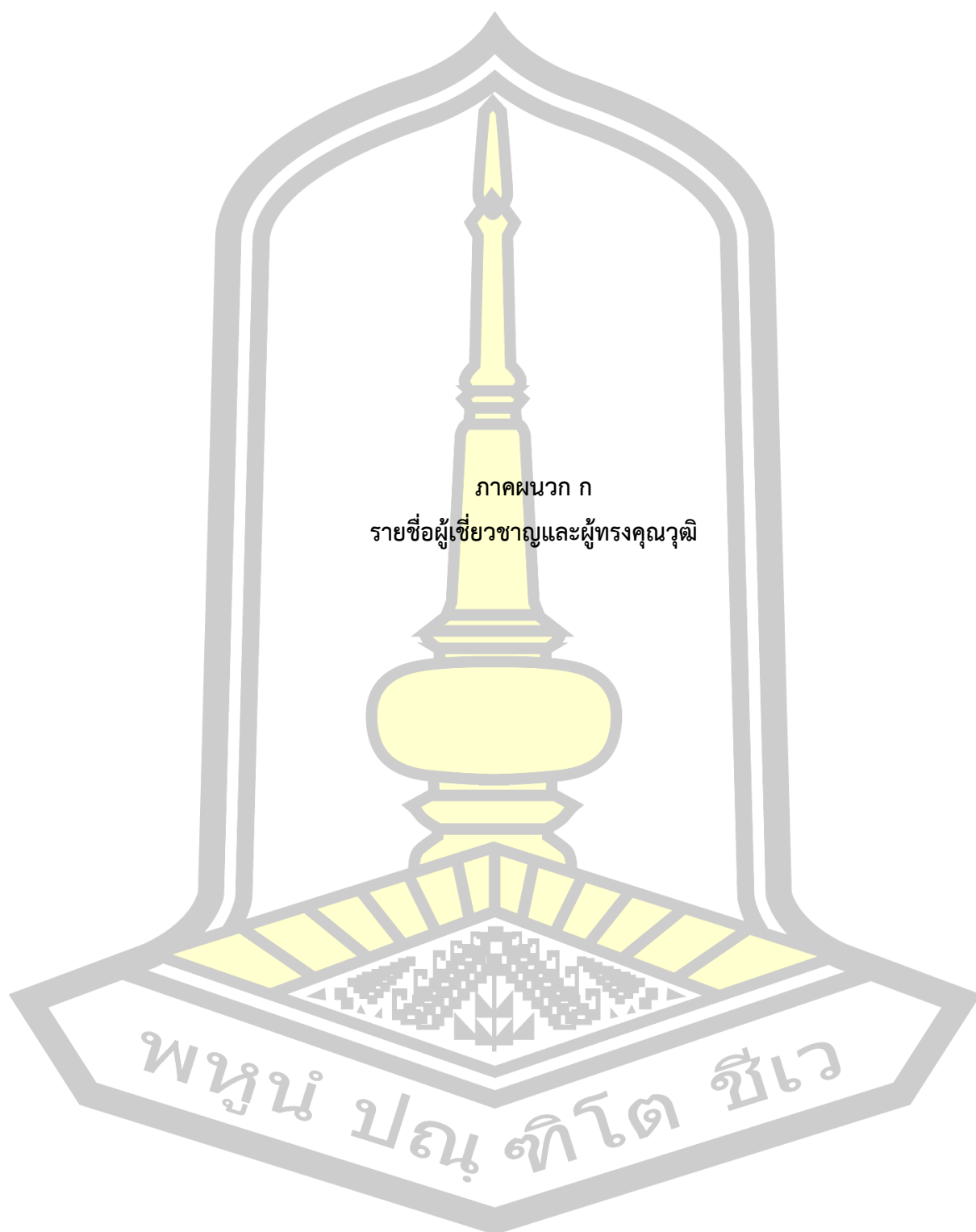
Stacy Zeiger. (2015). *English Education*. Miami: Miami University.

ภาคผนวก

พูนํ ปณํ ทิโต ชีเว

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

พหุมน์ ปณฺ ทิโต ชีเว

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

1. นายสุพิช ศิริบุตร ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 วุฒิการศึกษา ศีษศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา
2. นางจันทราพร มุลลิสาร ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มงานนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สพ.ยส.1 วุฒิการศึกษา ศีษศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตร และการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศและติดตามการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
3. นายปราโมทย์ ดวงมุลตรี ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ด้านการวัดและประเมินผล กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผล สพ.ยส.1 วุฒิการศึกษา ศีษศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล
4. ดร.คุณ วงศ์อนันต์ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลยโสธร สพ.ยส.1 วุฒิการศึกษา ศีษศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหาร การศึกษา
5. นางสาวพิมพ์สุภัค บุญเดช ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านฝั่งแดง (พระเทพวรมณี อุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 วุฒิการศึกษา ศีษศาสตร มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

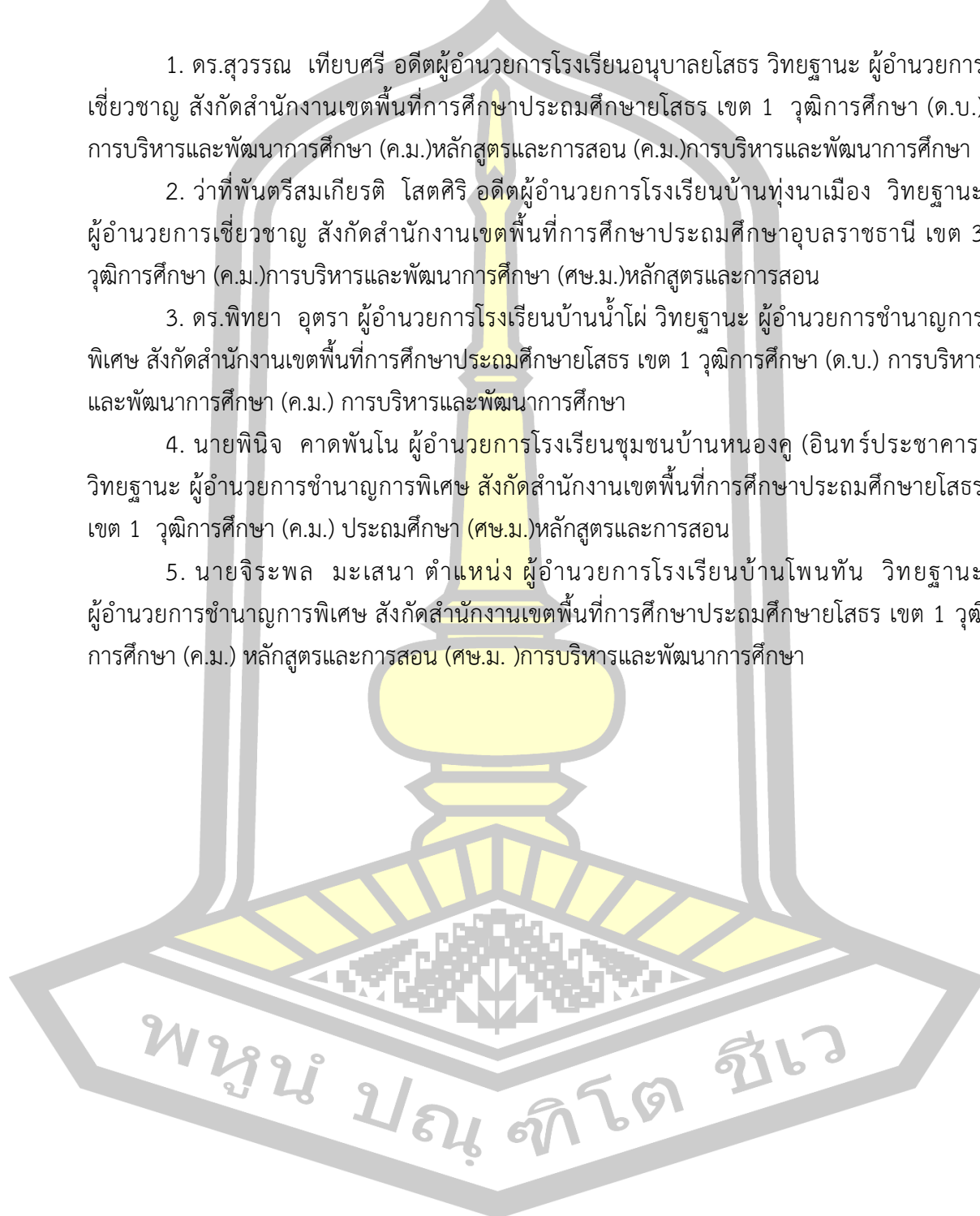
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศในการถอดองค์ความรู้เกี่ยวกับ
การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

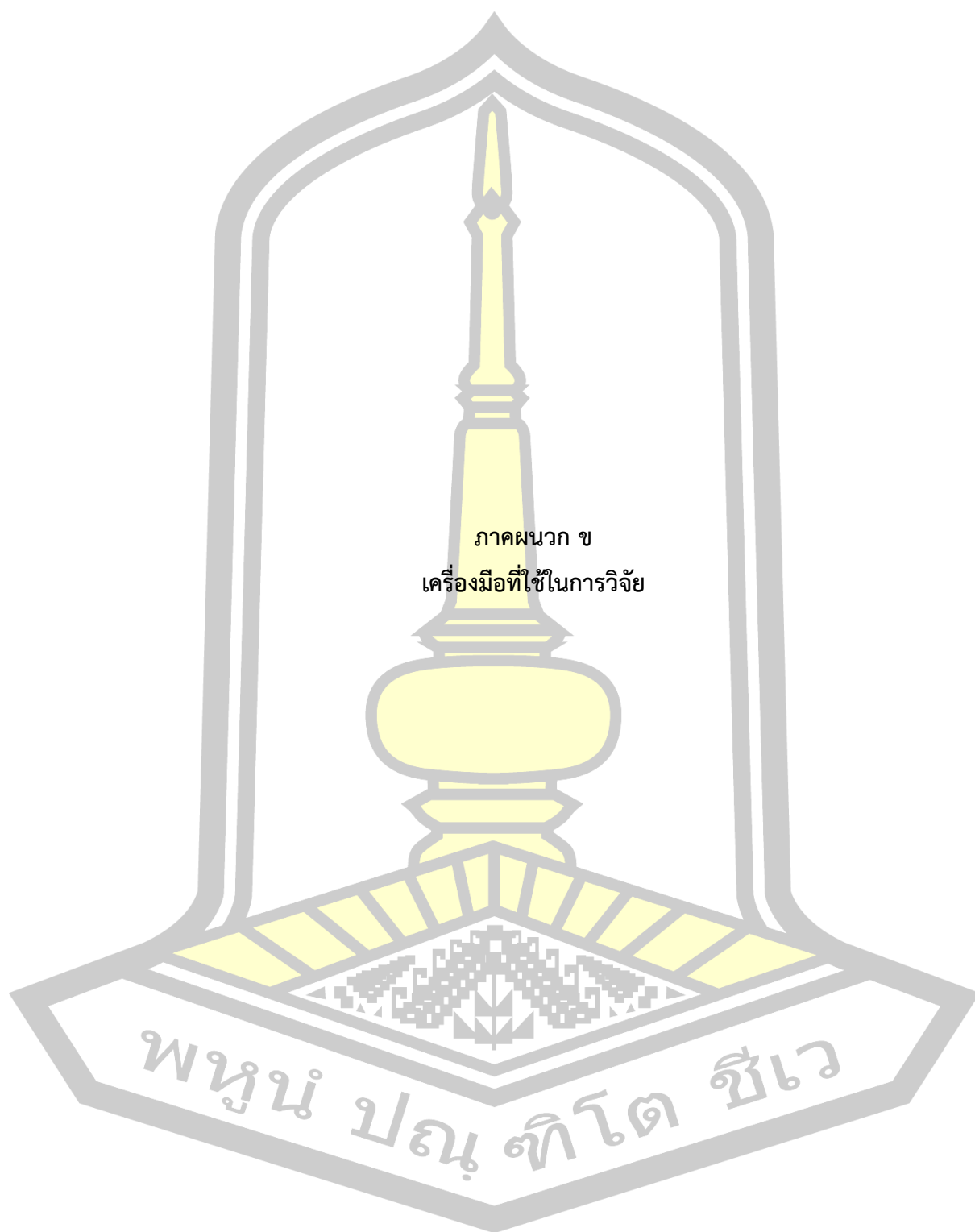
1. นางสาวศิริญาภรณ์ ปานทอง ครูโรงเรียนแร่วิทยา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์
2. นางสุชาดา ญาณจินดา ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านฝางแดง (พระเทพวรมนี
อุปถัมภ์) โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1
3. นางฉัตรวิทย์ บุญศิริเกียรติ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านน้ำคำ (สิทธิผลบุญกุล)
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1

**รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในตรวจสอบยืนยัน ประเมินความเหมาะสม
และความเป็นไปได้ของแนวทาง**

1. ดร.สุวรรณ เทียบศรี อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลยโสธร วิทยฐานะ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 วุฒิการศึกษา (ด.บ.) การบริหารและพัฒนการศึกษา (ค.ม.)หลักสูตรและการสอน (ค.ม.)การบริหารและพัฒนการศึกษา
2. ว่าที่พันตรีสมเกียรติ โสตศิริ อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งนาเมือง วิทยฐานะ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 วุฒิการศึกษา (ค.ม.)การบริหารและพัฒนการศึกษา (ศษ.ม.)หลักสูตรและการสอน
3. ดร.พิทยา อุดรา ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านน้ำโผ วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 วุฒิการศึกษา (ด.บ.) การบริหารและพัฒนการศึกษา (ค.ม.) การบริหารและพัฒนการศึกษา
4. นายพินิจ คาคัพโน ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านหนองคู (อินทร์ประชาการ) วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 วุฒิการศึกษา (ค.ม.) ประถมศึกษา (ศษ.ม.)หลักสูตรและการสอน
5. นายจิระพล มะเสนา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโพนทัน วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 วุฒิการศึกษา (ค.ม.) หลักสูตรและการสอน (ศษ.ม.)การบริหารและพัฒนการศึกษา

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พูนัน ปณ จิโต ชีเว

**แบบประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์
สำหรับการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา**

ยโสธร เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ อยู่ในระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1

2. แบบสอบถามฉบับนี้มุ่งตรวจสอบ เพื่อหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ของแบบสอบถาม และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำ ไปปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating Scale) ตามแบบของ Likert 5 ระดับ จำนวน 28 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

4. ขอความกรุณาผู้ทรงคุณวุฒิหรือท่านผู้เชี่ยวชาญ ช่วยพิจารณาร่างแบบสอบถามว่า มีความสอดคล้องกับตัวแปรของการวิจัยเรื่องนี้หรือไม่ ด้วยการให้คะแนนในแต่ละข้อคำถามในระบบ IOC โดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างเกณฑ์การให้คะแนนในระบบ IOC

ให้ -1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าข้อนั้นมีเนื้อหาไม่สอดคล้องกับตัวแปรและวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

ให้ 0 คะแนน เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อนั้นมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับตัวแปรและวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

ให้ +1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าข้อนั้นมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับตัวแปรและวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

5. ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ให้ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมในประเด็นที่ยังไม่สมบูรณ์ โดยการเขียนข้อเสนอแนะไว้ท้ายข้อความนั้น ๆ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านมา ณ โอกาสนี้

นางสาวธัญญรัตน์ ยินงาม

นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ข้อ	ข้อคำถาม	ผลการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
ด้านการออกแบบการเรียนรู้					
1	ครูมีการกำหนดเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์				
2	ครูมีการประเมินของผู้เรียนเพื่อกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้และการประเมินความต้องการของผู้เรียน				
3	สาระการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล สามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ				
4	ครูสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน				
5	ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนโดยมีการจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน				
6	ครูใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน				
7	เนื้อหาสาระ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และกิจกรรมการเรียนรู้ต้องมีความสอดคล้องกันผ่านการประเมินผล				
8	มีการสะท้อนกลับข้อมูลเพื่อการปรับปรุงเพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน				
ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด					
9	ครูจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ				
10	ครูจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา				
11	ครูจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์				
12	ครูจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิด				

ข้อ	ข้อความ	ผลการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
	ผ่านการตั้งคำถาม				
13	ครูจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิดวางแผน ประเมินผล และนำเสนอผลงาน				
14	ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง				
15	ครูจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายอย่างกว้างขวาง				
ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้					
16	ครูใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้และเหมาะสมกับเนื้อหา				
17	ครูสืบค้นข้อมูล สารสนเทศ เพื่อพัฒนาและปรับปรุง การจัดการเรียนรู้				
18	ครูใช้เทคโนโลยีในการพัฒนา ออกแบบ สร้างสรรค์ นวัตกรรม เพื่อการเรียนรู้				
19	ครูสร้างสรรค์สื่อ อุปกรณ์ ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้				
20	ครูสามารถออกแบบ สร้างสรรค์ ปรับปรุง นวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้				
21	ครูใช้คอมพิวเตอร์ ในการสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้				
22	ครูใช้สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม ทางการศึกษาเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดองค์ความรู้				
ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง					
23	ครูมีความรู้และความเข้าใจในหลักการของการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง				
24	ครูสามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และจุดประสงค์				

ข้อ	ข้อความ	ผลการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
	การเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด				
25	ครูสามารถออกแบบเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและวิธีการจัดการเรียนรู้				
26	ครูนำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สร้างขึ้นไปใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม				
27	ครูให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองและประเมินผลจากการลงมือปฏิบัติจริง				
28	ครูนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ

(.....)

ผู้เชี่ยวชาญ

พูน ปรณ จิตโต ชีเว

แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์

**ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1
สำหรับการวิจัย**

เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

ผู้วิจัย นางสาวธัญญรัตน์ ยืนงาม
นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยในหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จึงขอความกรุณาให้ท่านให้ข้อมูลที่ตรงกับความจริงมากที่สุด

2. แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วย 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

พญน ปณ จิตโต ชเว

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา

() ปริญญาตรี () ปริญญาโท () ปริญญาเอก

ประสบการณ์การทำงาน

() น้อยกว่า 5 ปี () 5-10 ปี () 11-15 ปี () 16-20 ปี
() 21-25 ปี () 26-30 ปี () 31-35 ปี () 36 ปีขึ้นไป

กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา

() ยศบดินทร์	() เชื่องคำชุมชนเงิน
() ไตรมิตรสัมพันธ์	() อรุณประเสริฐ
() วาริราชเดช	() เจ้าเสด็จ
() ดงเมืองเตย	() พระธาตุคู่จาม
() ลุ่มพุก	() แก้วบุรพา
() จัดสัมพันธ์	() เมืองฟ้า
() ราชนาวา	() ม่วงบึงแก
() หัวเมืองพระเสาร์	() สงยางผือฮี
() พลังน้ำใส	() วังคูฟ้า

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อคำถามแต่ละข้อโดยละเอียด แล้วพิจารณาว่าสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของท่าน อยู่ในระดับใดแล้วตัดสินใจทำเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงเพียงช่องเดียว โดยพิจารณาจากเกณฑ์ต่อไปนี้

ระดับ 5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด

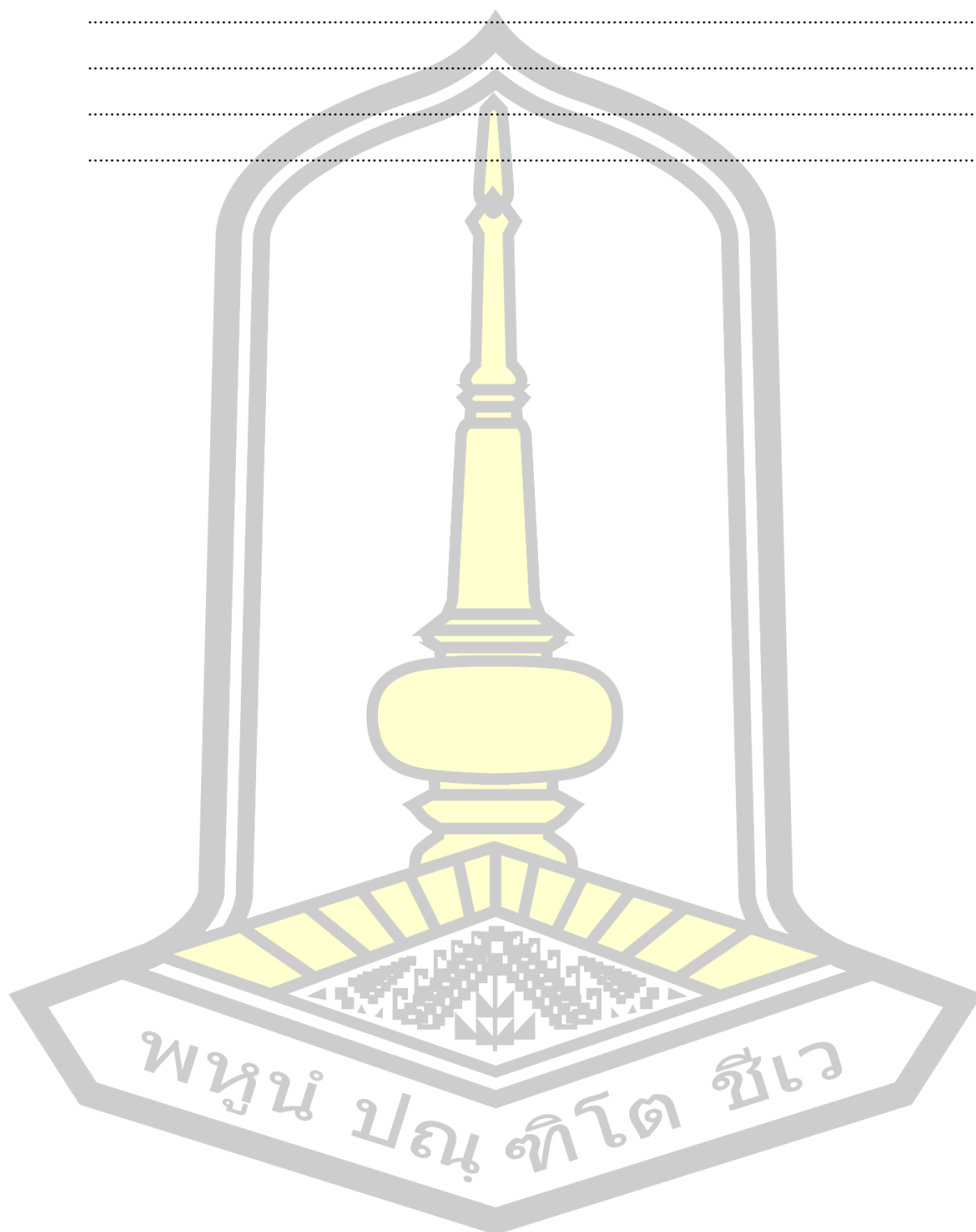
ระดับ 4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

แบบสัมภาษณ์ครูที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices)

สำหรับการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

.....

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 มีจุดมุ่งหมายเพื่อสัมภาษณ์ครูที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2. แบบสัมภาษณ์มีทั้งหมดเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครู ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.2 การจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด

2.3 การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้

2.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นประโยชน์เพื่อการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ตอบแบบสัมภาษณ์และสถานศึกษา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการสัมภาษณ์เป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณท่านอย่างยิ่งที่ให้ความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้

นางสาวธัญญรัตน์ ยืนงาม

นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พจนานุกรมศัพท์

แบบสัมภาษณ์ครูที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best practices)

สำหรับการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....
2. ตำแหน่ง.....
3. สถานศึกษา.....สังกัด.....
4. วันที่สัมภาษณ์..... เดือน..... พ.ศ..... เวลา.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครู

ในฐานะที่ท่านเป็นครูจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการขับเคลื่อนงาน
ในโรงเรียนจนประสบความสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ความสามารถและอุดม
ด้วยประสบการณ์ ท่านมีวิธีการพัฒนาและเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูแต่ละ
กระบวนการอย่างไร

1. สถานศึกษาของท่านมีแนวปฏิบัติในด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครู
อย่างไร

.....

.....

.....

2. สถานศึกษาของท่านมีแนวปฏิบัติในด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้
กระบวนการทางความคิดอย่างไร

.....

.....

.....

3. สถานศึกษาของท่านมีแนวปฏิบัติในด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อ
การจัดการเรียนรู้ได้อย่างไร

.....

.....

.....

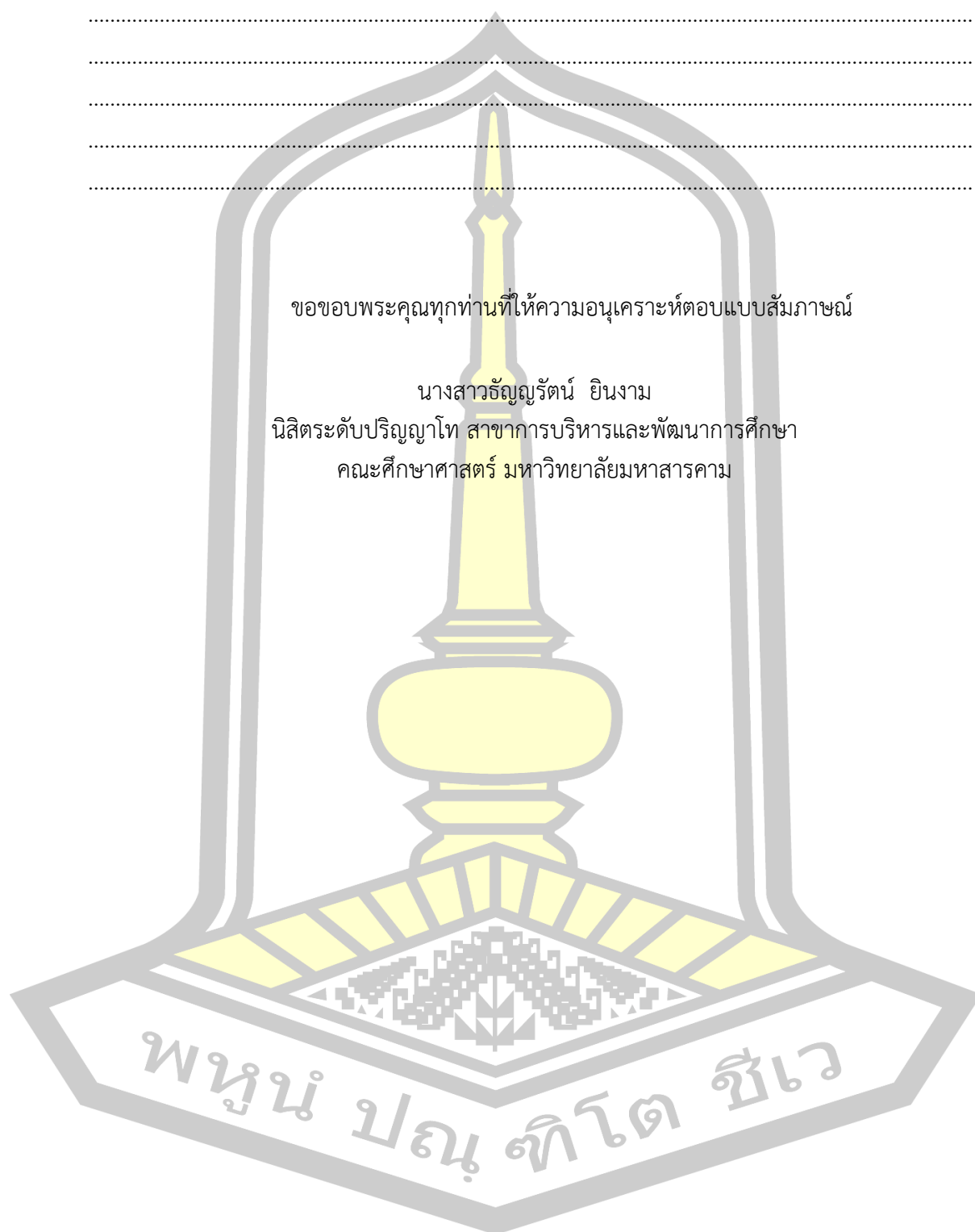
4. สถานศึกษาของท่านมีแนวปฏิบัติในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง
อย่างไร

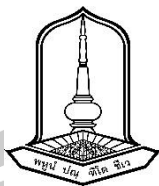
.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

**แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้
ของการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ยโสธร เขต 1**

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้ เป็นการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 ผู้วิจัยต้องการศึกษา ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องสำหรับเลือกตอบในแต่ละข้อเพื่อแสดงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยมีรายละเอียดความหมายในการตอบแต่ละช่อง ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณท่านอย่างยิ่งที่ให้ความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

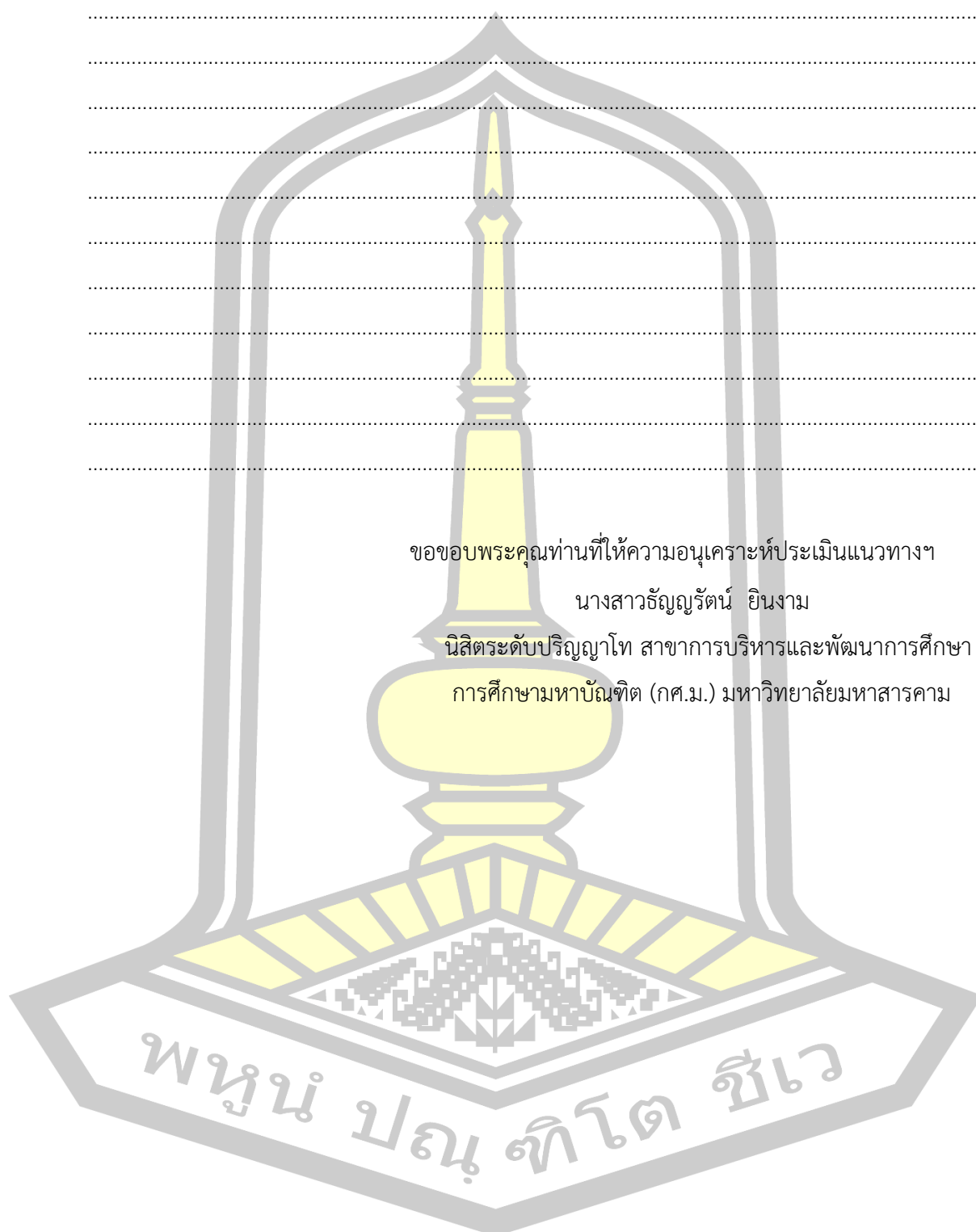
ขอขอบพระคุณในความกรุณา

นางสาวธัญญรัตน์ ยินงาม

นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา

การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ภาคผนวก ค

การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พูน ปณ จิต ชีวะ

ตาราง 26 ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เชิงเนื้อหาของแบบสอบถามการพัฒนาโปรแกรมการจัดการ
เรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	ผลการพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
21	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
22	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
23	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
24	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
25	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
26	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
27	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
28	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง

ตาราง 27 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})		ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})	
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์		สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
1	.690*	.781*	15	.702*	.576*
2	.758*	.564*	16	.505*	.788*
3	.474*	.545*	17	.452*	.411*
4	.407*	.439*	18	.490*	.373*
5	.560*	.330*	19	.506*	.296*
6	.468*	.498*	20	.610*	.599*
7	.757*	.569*	21	.374*	.757*
8	.550*	.453*	22	.329*	.472*
9	.754*	.568*	23	.407*	.357*
10	.668*	.548*	24	.347*	.574*
11	.717*	.275*	25	.425*	.573*
12	.784*	.436*	26	.459*	.248*
13	.696*	.471*	27	.683*	.472*
14	.463*	.576*	28	.377*	.357*

ตาราง 28 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
.932	30

ตาราง 29 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
.908	30

จากตารางพบว่า แบบสอบถามสภาพปัจจุบันจำนวน 28 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation) ตั้งแต่ 0.329 ถึง 0.784 แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.932 และ

แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์จำนวน 28 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation) ตั้งแต่ 0.248 ถึง 0.788 แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.908

ตาราง 29 ผลการประเมินความเหมาะสมของการพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครู
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต

1

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1. หลักการ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2. เป้าหมายและวัตถุประสงค์	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3. โครงสร้างและเนื้อหา	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.1 หน่วยที่ 1 การออกแบบการเรียนรู้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.2 หน่วยที่ 2 การจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือ ปฏิบัติผ่านกระบวนการทาง ความคิด	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
3.3 การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.4 การวัดและประเมินผลการ เรียนรู้ตามสภาพจริง	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
4. รูปแบบวิธีการและแนวทางการ จัดกิจกรรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
4.1 การพัฒนาตนเอง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
4.2 การฝึกอบรมและสัมมนา 1) ทำแบบทดสอบก่อนการอบรม 2) ศึกษาเนื้อหาจากสื่อเล็กทรอนิกส์ 3) ศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมจากใบ ความรู้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด

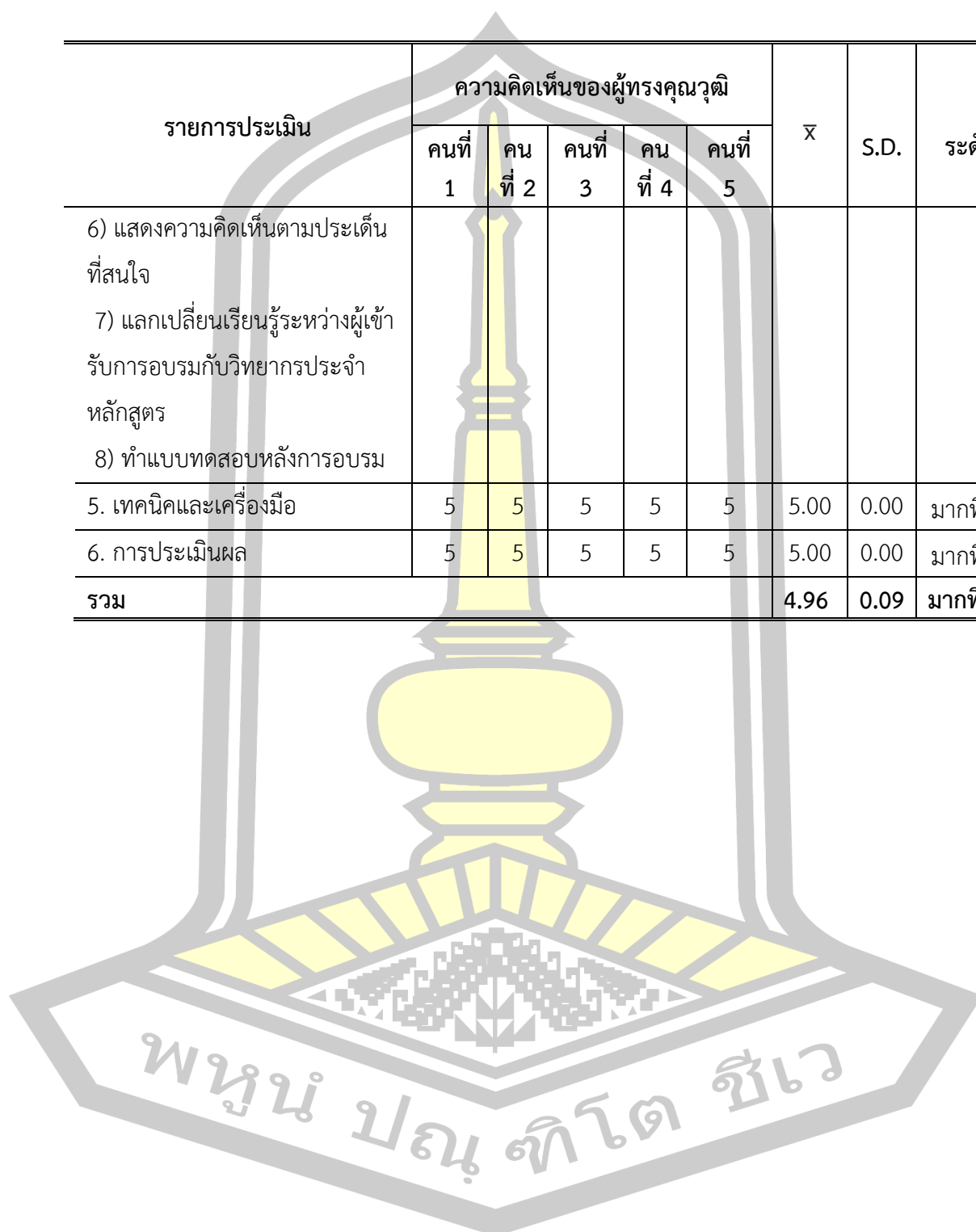
ตาราง 29 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
4) สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้								
5) ทำใบงาน/กิจกรรมที่กำหนด								
6) แสดงความคิดเห็นตามประเด็นที่สนใจ								
7) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร								
8) ทำแบบทดสอบหลังการอบรม								
5. เทคนิคและเครื่องมือ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
6. การประเมินผล	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม						4.96	0.09	มากที่สุด

พูน ปณ จิต ชีเว

ตาราง 30 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
6) แสดงความคิดเห็นตามประเด็น ที่สนใจ								
7) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้า รับการอบรมกับวิทยากรประจำ หลักสูตร								
8) ทำแบบทดสอบหลังการอบรม								
5. เทคนิคและเครื่องมือ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
6. การประเมินผล	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม						4.96	0.09	มากที่สุด

ภาคผนวก ง

โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

จัดทำโดย
ธัญญรัตน์ ยืนงาม

นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนการศึกษา
การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คำนำ

โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ได้รับการพัฒนาขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ตนเอง และฝึกปฏิบัติเพื่อเกิดการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

เอกสารโปรแกรมชุดนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยคำแนะนำจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักที่ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะต่าง ๆ และผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ที่ได้กรุณาตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปรับปรุงจนสำเร็จ ขอขอบพระคุณทุก ๆ ท่าน ณ ที่นี้

ผู้วิจัยหวังว่าโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการเพื่อการ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ

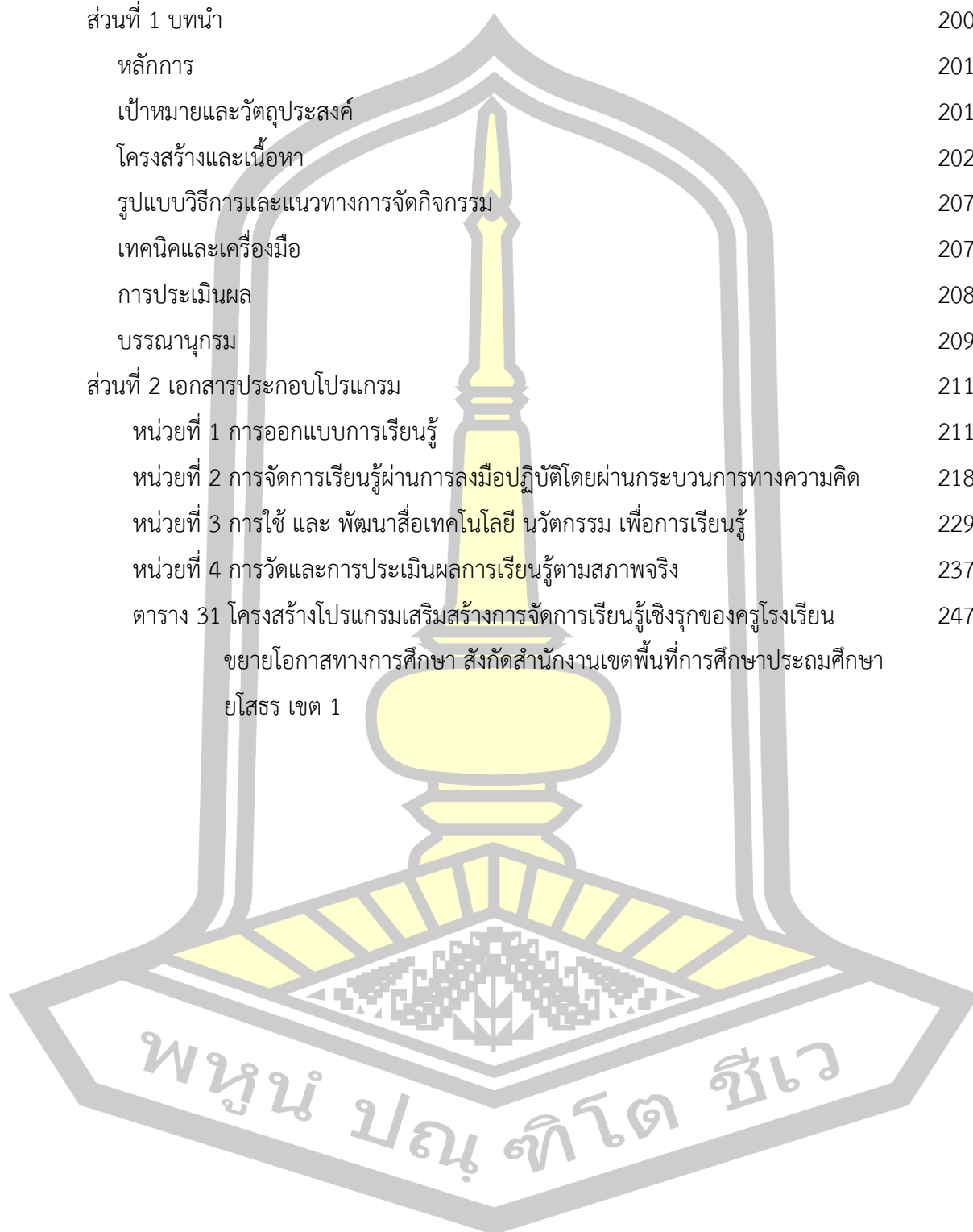
ธัญญรัตน์ ยืนงาม

นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนการศึกษา
การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปณ ทัต ชีเว

สารบัญ

ส่วนที่ 1 บทนำ	200
หลักการ	201
เป้าหมายและวัตถุประสงค์	201
โครงสร้างและเนื้อหา	202
รูปแบบวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม	207
เทคนิคและเครื่องมือ	207
การประเมินผล	208
บรรณานุกรม	209
ส่วนที่ 2 เอกสารประกอบโปรแกรม	211
หน่วยที่ 1 การออกแบบการเรียนรู้	211
หน่วยที่ 2 การจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยผ่านกระบวนการทางความคิด	218
หน่วยที่ 3 การใช้ และ พัฒนาสื่อเทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการเรียนรู้	229
หน่วยที่ 4 การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	237
ตาราง 31 โครงสร้างโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1	247

**โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1**

บทนำ

ครูเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ในกระบวนการจัดการศึกษา ดังนั้นคุณภาพของครูจึงมีความสำคัญมาก เพราะครูที่มีคุณภาพจะส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ผู้เรียนก็จะมีคุณภาพตามไปด้วย ครูจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมจริยธรรม สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข คุณภาพของครูผู้สอนจึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน การที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้ดีเพียงใด จึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของ ครูผู้สอนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะผู้เรียนต้องการการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในสถานการณ์การเรียนรู้ที่ครูผู้สอนเป็น ผู้จัดการเรียนรู้หรืออำนวย

นั่นคือ การจะพัฒนานักเรียนจึงต้องพัฒนาครูซึ่งเป็นบุคลากรหลักของ โรงเรียน เพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจหลักได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การพัฒนาบุคลากรเป็นการดำเนินการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงาน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ดีขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากร สามารถปฏิบัติงานที่อยู่ในความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อ งานที่รับผิดชอบในปัจจุบันและงานที่จะได้รับมอบในอนาคตโดยตรง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สามารถสังเกตได้จากการปฏิบัติงาน ผลงาน บรรยากาศของที่ทำงานตลอดจนวิธีปฏิบัติงานที่ เปลี่ยนไป เกิดความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งจำเป็นต้องมีหลักการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและทั่วถึง คือจะต้องมีการวางแผนการพัฒนาบุคลากรอย่างชัดเจน โดยสอดคล้องสัมพันธ์กับภารกิจหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรนั้นๆ และต้องมีกระบวนการที่เป็นขั้นตอนมีระบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 นั้นในการปฏิบัติจริงในสถานศึกษา ยังคงมีปัญหาและไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะมีเหตุปัจจัยหลายประการ คือการจัดการเรียนรู้อย่างเน้นที่ครูเป็นศูนย์กลาง ครูส่วนมากยังคงเชื่อมั่น และคุ้นเคยอยู่กับการถ่ายทอดความเชี่ยวชาญของตนให้ลูกศิษย์ ครูคือผู้รู้ดีที่สุด และมีอำนาจที่สุด ในห้องเรียนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(2560:41) ได้ให้ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการ โดยการส่งเสริมให้ครูจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การคัดเลือกผลงานเพื่อเชิดชูเกียรติจำแนก

เป็นระดับ ระดับดี ดีเด่น ดีเยี่ยม ทั้งมีกิจกรรมเสริมเติมเต็มความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ให้แก่ครูผู้ส่งผลงานที่ได้รับการคัดเลือกด้วย ซึ่งการส่งเสริมให้มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ดังกล่าวจะส่งผลให้คุณครูได้นำหน่วยการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบขึ้น นั้นไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมทุกตัวชี้วัดของมาตรฐานการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ ในการจัดการเรียนรู้นี้ ครูผู้สอนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี และการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องเปลี่ยนจากผู้สอน เป็นผู้ถ่ายทอด โดยปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ชี้แนะแนะวิธีการค้นคว้าหาความรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถแสวงหาความรู้และประยุกต์ใช้ทักษะต่าง ๆ โดยการสร้างความเข้าใจด้วยตนเองจนเกิดเป็นการเรียนรู้ อย่างมีความหมาย ในการจัดการเรียนการสอนนี้ มีปัจจัยเกี่ยวข้องที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว ประกอบด้วย ผู้สอนและสภาพแวดล้อม โดยด้านผู้สอนต้องมีการเตรียมตัวค่อนข้างมาก เกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมและอุปกรณ์ให้เอื้อต่อการประกอบกิจกรรมของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ ผู้เรียนได้ความรู้จากสิ่งที่ผู้เรียนปฏิบัติ ส่วนผู้เรียนต้องร่วมคิดและแก้ปัญหาด้วยตัวเอง

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณภาพ และนำผลวิจัยที่ได้มาปรับปรุงเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพต่อไป

1. หลักการ

หลักการโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ครูสามารถนำความรู้ ความเข้าใจ ที่ได้จากการพัฒนา ไปดำเนินการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียน และพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2. เป้าหมายและวัตถุประสงค์

สร้างโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1

3. โครงสร้างและเนื้อหา

เนื้อหาของโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโศธร เขต 1 แบ่งออกเป็น 4 หน่วย ได้แก่

หน่วยที่ 1 การออกแบบการเรียนรู้ (40 ชั่วโมง)

หลักการ

การออกแบบการเรียนรู้ คือกระบวนการในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ที่ต้องการ และให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาเกิดความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้การกำหนดผลการเรียนรู้ที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ การประเมิน สถานะและความต้องการของผู้เรียน นำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงการออกแบบการเรียนรู้

โครงสร้างและเนื้อหา

- 1.1 การศึกษาหลักสูตร โครงสร้างรายวิชา มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด (5 ชั่วโมง)
- 1.2 การประเมินสถานะของผู้เรียนก่อนสอนเพื่อกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ (5 ชั่วโมง)
- 1.3 การประเมินความต้องการของผู้เรียน ให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ (5 ชั่วโมง)
- 1.4 นำประมวลรายวิชามาจัดทำแผนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ (5 ชั่วโมง)
- 1.5 การกำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ (5 ชั่วโมง)
- 1.6 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด (5 ชั่วโมง)
- 1.7 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่หลากหลายน่าสนใจ ยืดหยุ่นและสามารถปรับใช้ให้เหมาะสมกับบทเรียนและผู้เรียน (5 ชั่วโมง)
- 1.8 ใช้กระบวนการ PLC เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครูด้วยกันและนำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงการออกแบบการเรียนรู้ (5 ชั่วโมง)

รูปแบบและแนวทางการจัดกิจกรรม

- 1) การพัฒนาตนเอง
- 2) การอบรม สัมมนา
- 3) การจัดทีมงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

เทคนิคและเครื่องมือ

- 1) แบบทดสอบ
- 2) สื่ออิเล็กทรอนิกส์
- 3) ใบความรู้
- 4) แหล่งเรียนรู้
- 5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

การประเมินผล

- 1) การสังเกตจากการอภิปราย
- 2) ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างที่ปฏิบัติ
- 3) ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา

หน่วยที่ 2 การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด (30 ชั่วโมง)

หลักการ

การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ในเชิงทักษะต่างๆ เช่น กระบวนการคิดขั้นสูง การทดลอง การสำรวจตรวจสอบ ผู้เรียนต้องหาความหมายและทำความเข้าใจด้วยตนเอง ร่วมกันสืบค้นหาคำตอบ อภิปราย นำเสนอและสรุปกรอบความคิดร่วมกัน ประยุกต์ใช้หรือลงมือปฏิบัติ โดยครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนที่หลากหลายและจัดบรรยากาศที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความกระตือรือร้นในการเรียน

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาก่อเกิดความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและ การลงมือปฏิบัติ การพัฒนารูปแบบเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่มีกิจกรรมให้นักเรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความกระตือรือร้นในการเรียน

โครงสร้างและเนื้อหา

- 2.1 การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติจริง (5 ชั่วโมง)
- 2.2 การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา พัฒนากระบวนการคิด ศึกษาค้นคว้า ทดลองและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (5 ชั่วโมง)
- 2.3 การจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์วิจารณ์และอภิปรายอย่าง กว้างขวาง (5 ชั่วโมง)
- 2.4 การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง สะท้อนความคิดเห็นด้วย การตั้งคำถาม (5 ชั่วโมง)
- 2.5 การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดด้วยการตั้งคำถาม (5 ชั่วโมง)
- 2.6 การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิด วางแผน ประเมินผลและนำเสนอ ผลงาน (5 ชั่วโมง)

รูปแบบและแนวทางการจัดกิจกรรม

- 1) การพัฒนาตนเอง
- 2) การอบรม สัมมนา

เทคนิคและเครื่องมือ

- 1) แบบทดสอบ
- 2) สื่อเล็กทรอนิกส์
- 3) ใบความรู้
- 4) แหล่งเรียนรู้
- 5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

การประเมินผล

- 1) การสังเกตจากการอภิปราย
- 2) ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างที่ปฏิบัติ
- 3) ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา

พจน ิ บณ จิต ิ ชเว

หน่วยที่ 3 การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ (20 ชั่วโมง)

หลักการ

การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ คือความสามารถในการเลือกใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถออกแบบและสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา การผลิตสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศส่งเสริมให้ผู้เรียน มีวิจารณญาณในการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรม

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาก่อเกิดความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ การสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การออกแบบและสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา

โครงสร้างและเนื้อหา

- 3.1 การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้
อย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ (4 ชั่วโมง)
- 3.2 สืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (4 ชั่วโมง)
- 3.3 การเลือกใช้ ออกแบบ สร้างและพัฒนาสื่อนวัตกรรมเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาและ
ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน (4 ชั่วโมง)
- 3.4 การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อนวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้
(4 ชั่วโมง)
- 3.5 การติดตามประเมินผลการใช้สื่อนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง (2 ชั่วโมง)
- 3.6 การพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี (2 ชั่วโมง)

รูปแบบและแนวทางการจัดกิจกรรม

- 1) การพัฒนาตนเอง
- 2) การอบรม สัมมนา

เทคนิคและเครื่องมือ

- 1) แบบทดสอบ
- 2) สื่อเล็กทรอนิกส์
- 3) ใบความรู้

4) แหล่งเรียนรู้

5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

การประเมินผล

- 1) การสังเกตจากการอภิปราย
- 2) ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างที่ปฏิบัติ
- 3) ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา

หน่วยที่ 4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง (10 ชั่วโมง)

หลักการ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง หมายถึง กระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้ และพัฒนาการ ต่าง ๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ในสภาพที่สอดคล้องกับความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนและใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจผลการเรียน

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาก่อความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง สร้างเครื่องมือวัดผลประเมินผล นำผลการประเมินมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้

โครงสร้างและเนื้อหา

- 4.1 ศึกษาคู่มือการวัดและประเมินผล รวมถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้ (2 ชั่วโมง)
- 4.2 ออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ (2 ชั่วโมง)
- 4.3 สร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดและประเมินผล และนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม (2 ชั่วโมง)
- 4.4 วัดและประเมินผลจากการปฏิบัติจริงและผู้เรียนได้ประเมินตนเอง (2 ชั่วโมง)
- 4.5 วัดและประเมินผลได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนตามที่หลักสูตรกำหนด (1 ชั่วโมง)
- 4.6 นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ (1 ชั่วโมง)

รูปแบบและแนวทางการจัดกิจกรรม

- 1) การพัฒนาตนเอง
- 2) การอบรม สัมมนา

เทคนิคและเครื่องมือ

- 1) แบบทดสอบ
- 2) สื่อเล็ทรอนิกส์
- 3) ใบความรู้
- 4) แหล่งเรียนรู้
- 5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

การประเมินผล

- 1) การสังเกตจากการอภิปราย
- 2) ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างที่ปฏิบัติ
- 3) ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา

4. รูปแบบวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม

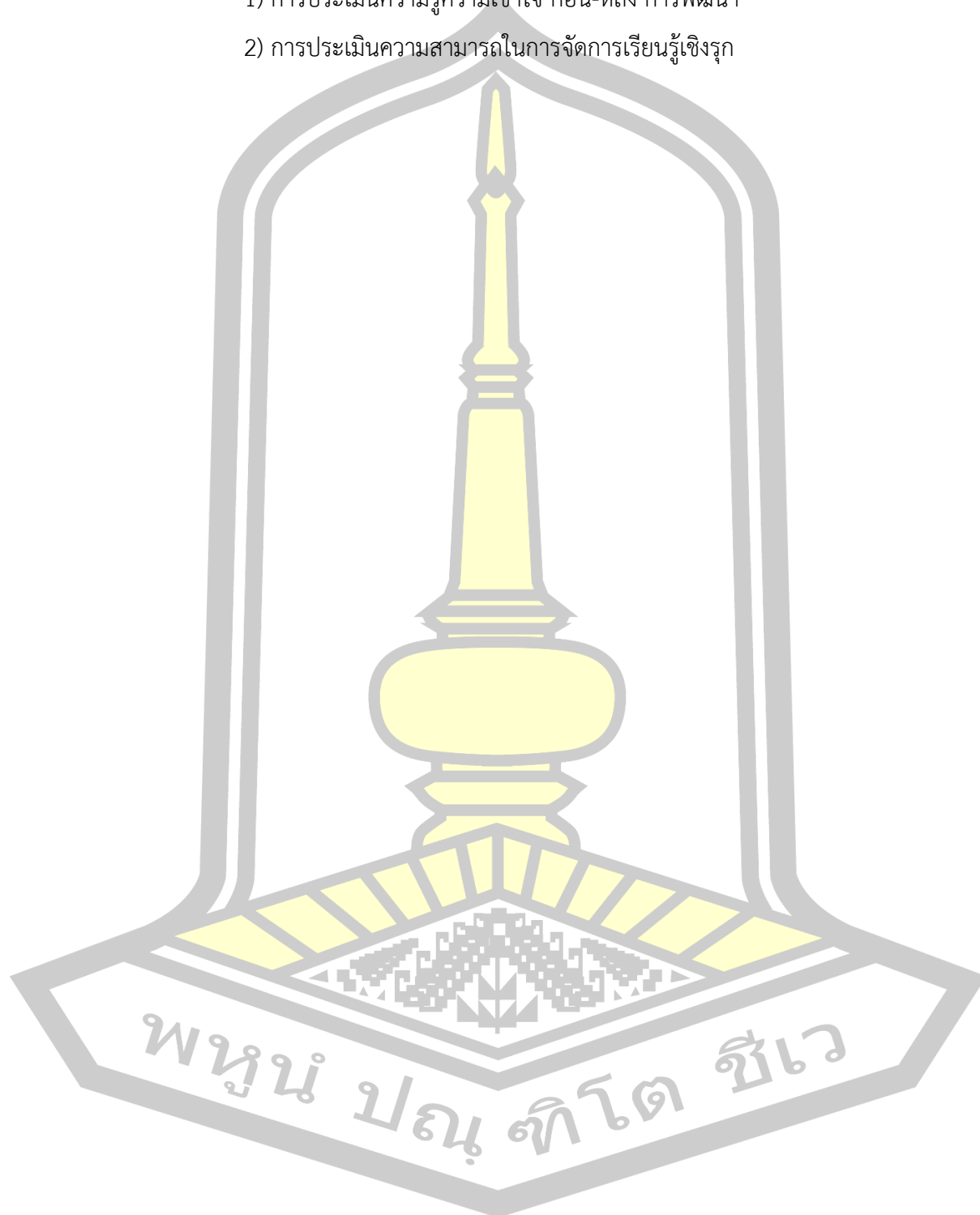
วิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม ใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืน เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนามาเป็นหลักการในการพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง วิธีการที่จะนำมาใช้ในการดำเนินการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 ได้แก่ 1) การพัฒนาตนเอง 2) การอบรม สัมมนา 3) การจัดทีมงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยอาศัยหลักการพัฒนา 70:20:10 70% คือ ประสบการณ์การทำงานจริง 20% คือ การทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือการเรียนรู้จากบุคคลอื่น และ 10% คือ อาศัยหลักสูตร รูปแบบ วิธีการที่ชัดเจน

5. เทคนิคและเครื่องมือ

- 1) แบบทดสอบ
- 2) สื่อเล็ทรอนิกส์
- 3) ใบความรู้
- 4) แหล่งเรียนรู้
- 5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

6. การประเมินผล

- 1) การประเมินความรู้ความเข้าใจ ก่อน-หลัง การพัฒนา
- 2) การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กาญจนา จันทะโยธา. การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้สำหรับ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2560.
- กิดานันท์ มลิทอง. เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2540.
- ไท คำลั่น. การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำทางสิ่งแวดล้อมศึกษา สำหรับ ผู้บริหารสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัย มหาสารคาม, 2551.
- นนทลี พรธาดาวิทย์. การจัดการเรียนรู้แบบActive Learning. กรุงเทพฯ : ทริปเพิ้ลเอดดูเคชั่น. 2559.
- ยอดอนงค์ จอมหงส์พิพัฒน์. การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้ตาม แนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร : มหาวิทยาลัย ราชภัฏสกลนคร, 2553.
- ยุทธนา ปฐมวรชาติ. หลักการและทฤษฎีทางจิตวิทยาการศึกษา: มโนทัศน์ที่ครูผู้สอนควร ทบทวน. วารสารวิชาการ, 7(1), 23-30, มกราคม-มีนาคม, 2547.
- วิจารณ์ พานิช. วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี- สฤษดิ์วงศ์, 2555.
- สมคิด บางโม. เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : วิทย์พัฒน์, 2551.
- สมศักดิ์ ภู่วิภาดาธรรม. การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง. กรุงเทพฯ : เดอะโนว์เลจ, 2545.
- สุมิตรา พงศธร. สรุปเรื่องของหลักสูตร. สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2(79), 15-23, กุมภาพันธ์-เมษายน. 2550.

สุวัฒน์ จุลสุวรรณ. การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสายสนับสนุน

สถาบันอุดมศึกษา ของ รัฐ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.

หรรษา สุขกาล. การพัฒนารูปแบบโปรแกรมการทำงานระหว่างเรียนเพื่อส่งเสริม
จริยธรรม

ในการทำงานของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษา สังกัด
ทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ค.ด. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

ส่วนที่ 2

เอกสารประกอบโปรแกรม

หน่วยที่ 1 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ (40 ชั่วโมง)

หลักการ

การออกแบบการจัดการเรียนรู้ คือ กระบวนการในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ที่ต้องการ และให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาก่อเกิดความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ การกำหนดผลการเรียนรู้ที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ การประเมินสถานะและความต้องการของผู้เรียน นำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงการออกแบบการเรียนรู้

โครงสร้างและเนื้อหา

1. การประเมินผู้เรียน เพื่อกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้
2. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด
3. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่หลากหลายน่าสนใจ ยืดหยุ่นและสามารถปรับใช้ ให้เหมาะสม กับบทเรียนและผู้เรียน
4. การจัด PLC เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

รูปแบบวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม

1. ศึกษาความรู้ในเครื่องมือการเรียนรู้ด้วยตนเองทำความเข้าใจในแต่ละเรื่องตามลำดับ
2. ปฏิบัติตามใบกิจกรรมที่ 1
3. ศึกษาความรู้เพิ่มเติมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู

เทคนิคและเครื่องมือ

1. ใบกิจกรรมที่ 1
2. เอกสารตามบรรณานุกรมใน หน่วยที่ 1
3. เครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง

การประเมินผล

1. การสังเกตจากการอภิปราย

2. ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมที่ปฏิบัติ

3. ทดสอบความเข้าใจ

1. การออกแบบการเรียนรู้

1.1 ความหมายของการออกแบบการเรียนรู้

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการออกแบบการเรียนรู้ไว้ดังนี้

Seels and Glasgow (1990) ให้ความหมายของการออกแบบการเรียนรู้ว่า หมายถึง กระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบที่นำเอาทฤษฎีการเรียนรู้และทฤษฎีการสอนมาทำให้การเรียนรู้มีคุณภาพ

Shambaugh and Magliaro (1997) ให้ความหมายของการออกแบบการเรียนรู้ว่า หมายถึง กระบวนการเชิงระบบที่ใช้ในการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน เพื่อจัดหาสิ่งที่จะช่วยให้นักออกแบบการเรียนรู้ สร้างสิ่งที่เป็นไปได้เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

Smith and Ragan (1999) ให้ความหมายของการออกแบบการเรียนรู้ว่า หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบในการนำหลักการเรียนรู้และหลักการสอนไปวางแผนสื่อวัสดุ อุปกรณ์ การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้

Gagné and others (2005) ให้ความหมายของการออกแบบการเรียนรู้ว่า หมายถึง การนำหลักการเรียนรู้ไปออกแบบเหตุการณ์ที่ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้น อย่างมีเป้าหมายชัดเจน หรือที่เรียกว่าการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามที่คาดหวัง

สรุปได้ว่า การออกแบบการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ที่ต้องการ และให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ความสำคัญของการออกแบบการเรียนรู้

การออกแบบการเรียนรู้เป็นภารกิจหลักของครู มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมาตรฐานในระดับการศึกษาที่รับผิดชอบ โดยพยายามจัดการเรียนรู้ที่ดีที่สุดและมีความหลากหลายที่สุดให้กับผู้เรียนทุกคน จึงจำเป็นต้องปรับพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ให้นำไปสู่ผลการเรียนรู้ได้จริง กระบวนการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ การจัดการเรียนรู้ที่ตรงกับความถนัด ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน การออกแบบการเรียนรู้จึงควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สัมผัสและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ ให้ผู้เรียนได้ค้นคว้า ทดลอง ฝึกฝนปฏิบัติ ฝึกคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์จินตนาการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้ง การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม จนค้นพบองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

1.3 วิธีการออกแบบการเรียนรู้

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงวิธีการออกแบบการเรียนรู้ไว้ดังนี้

Mager (1975) ได้ตั้งคำถามสำหรับนักออกแบบการเรียนรู้ที่จะต้องหาคำตอบ ดังนี้

1. เรากำลังจะไปไหน (อะไรคือเป้าหมายของการเรียนรู้)
2. เราจะบรรลุเป้าหมายได้อย่างไร (อะไรคือกลยุทธ์และสื่อกลาง)
3. เราจะรู้ได้อย่างไรว่าบรรลุเป้าหมายแล้ว (เครื่องมือการประเมินเป็น อย่างไร เรา

จะประเมินและปรับปรุงวัสดุอุปกรณ์การสอนอย่างไร) จากคำถามข้างต้นสามารถนำมากำหนดเป็นกิจกรรมที่จะต้องปฏิบัติใน กระบวนการออกแบบการเรียนรู้เป็น 3 ขั้นตอน ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์การเรียนรู้เพื่อกำหนดเป้าหมายที่จะไป สิ่งที่คุณประเมิน ควรวิเคราะห์ได้แก่สภาพแวดล้อมหรือบริบทในการเรียนรู้(Learning Contexts) ตัวผู้เรียน (Learner) และภาระงาน (Learning Task) หรือสิ่งที่ผู้เรียนควรรู้และควรทำได้

ขั้นที่ 2 การออกแบบการเรียนรู้เพื่อตอบคำถามว่าเราจะไปถึงเป้าหมายได้ อย่างไร ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้ออกแบบการเรียนรู้จะต้องพิจารณาถึงสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่ใช้ สร้างประสบการณ์ให้กับผู้เรียน นอกจากนั้นยังต้องคำนึงถึงการลำดับก่อนหลังของการนำเสนอ กิจกรรม และการบริหารชั้นเรียน เช่น จะจัดให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างไร เช่น การเรียนเป็นกลุ่มใหญ่กลุ่มย่อย หรือการเรียนเป็นรายบุคคล เป็นต้น ขั้นนี้จึงเป็นขั้นที่ผู้ออกแบบต้องพิจารณาว่าจะดำเนินการเรียนรู้อย่างไร

ขั้นที่ 3 การประเมินผลการเรียนรู้เพื่อตอบคำถามว่าจะรู้ได้อย่างไรว่าไปถึงเป้าหมายแล้วขั้นนี้เป็นการประเมินทั้งการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น การประเมินผลสามารถแบ่ง ได้เป็น 2 ระยะคือการประเมินระหว่างดำเนินการหรือการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) และ การประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) คือ การประเมินหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการ การประเมิน ความก้าวหน้ามีจุดมุ่งหมายเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนรู้ส่วนการประเมินผลสรุป มีจุดมุ่งหมายเพื่อตัดสินผลการดำเนินการและตัดสินผลการเรียนรู้ว่าได้บรรลุเป้าหมายอย่างไร

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2550) กล่าวว่า มีวิธีการออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญตามขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งควรกำหนดให้ครบ ทั้งด้านความรู้ (K) กระบวนการ (P) และเจตคติ (A)

2. กำหนดเนื้อหา/สาระ ให้สอดคล้องหรือล่อไปกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ในแต่ละวัตถุประสงค์ สาระที่ระบุอาจเป็นข้อเท็จจริง (Fact) มโนทัศน์ (Concept) คำนิยาม/ คำจำกัดความ (Definition) หลักการ (Principle) กฎ (Law) และทฤษฎี (Theory)

3. กำหนดยุทธศาสตร์การสอนว่า ต้องการให้หรือเน้นทฤษฎีการเรียนรู้ หลักการเรียนรู้หรือ แนวคิดใดๆ ที่พิจารณาแล้วเหมาะสมกับเนื้อหา เหมาะสมกับความสามารถของ ผู้เรียน รวมทั้งบริบทของแหล่งที่จัดการเรียนรู้ อาจจัดการเรียนรู้โดยเน้นครูเป็นศูนย์กลางบ้าง สื่อเป็นศูนย์กลางบ้างและพยายามจัดเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในการจัดการเรียนรู้นั้นให้เป็นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญหรือเป็นหลัก จากนั้นจึงเลือกใช้รูปแบบการสอน วิธีสอนต่างๆ เทคนิคการสอนหรือใช้ แบบผสมผสานด้วยหลากหลายวิธีสอน และเทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและบริบท นอกจากนี้ ครูยังต้องเตรียม รวมทั้งระบุแหล่งข้อมูลที่เป็นแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนไปสืบค้นเพื่อตอบปัญหาที่สงสัย ด้วย ตนเอง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เป็นการสร้างความรู้ใหม่

4. กำหนดวิธีวัดผลการเรียนรู้ด้วยหลากหลายวิธี กำหนดเครื่อง มือผู้วัด เป็น การวัดผลที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สรุปได้ว่าวิธีการออกแบบการเรียนรู้เป็นการกำหนดขั้นตอนหรือกิจกรรมที่จะปฏิบัติ ใน การจัดการเรียนการสอนเพื่อที่จะทำให้เราทราบว่าเป้าหมายในการสอนคืออะไร มีกลยุทธ์และวิธีการ อย่างไรเพื่อให้ถึงเป้าหมาย และมีการประเมินอย่างไร

1.4 ตัวบ่งชี้ของการออกแบบการเรียนรู้

มีนักวิชาการกล่าวถึงตัวบ่งชี้ของการออกแบบการเรียนรู้ไว้ดังนี้

สังัด อุทรานันท์ (2529) กล่าวถึงตัวบ่งชี้ของการออกแบบการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. จุดประสงค์ของการเรียนรู้ ในการออกแบบการเรียนรู้ทุกครั้งจำเป็นจะต้องกำหนดจุดประสงค์ให้ชัดเจนเพื่อจะได้ช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ตามมาได้สะดวก

2. การประเมินสถานะของผู้เรียนก่อนสอน เป็นการตรวจสอบดูว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะเรียนสิ่งใหม่ที่กำลังจะสอนหรือไม่ ถ้าพบว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเพียงพอก็ดำเนินการออกแบบการเรียนรู้ต่อไปได้ แต่ถ้าหากพบว่าผู้เรียนยังมีพื้นฐาน ไม่เพียงพอก็จำเป็นจะต้องให้ความรู้พื้นฐานแก่ผู้เรียนเสียก่อน

3. การจัดกระบวนการออกแบบการเรียนรู้เป็นขั้นที่ผู้สอนจะต้องตัดสินใจ เลือกดำเนินกิจกรรมการออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ไปสู่จุดหมายปลายทางที่ตั้งไว้

4. การประเมินผล เป็นขั้นที่ดำเนินต่อจากกิจกรรมการออกแบบการเรียนรู้ เพื่อจะได้ทราบว่า ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด จุดประสงค์ของ การออกแบบ การเรียนรู้ การประเมิน สถานะของ ผู้เรียนก่อนสอน การจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ การประเมินผล การจัดการเรียนรู้ คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้

5. ข้อมูลย้อนกลับ เป็นการนำเอาผลที่ได้จากการประเมินไปประกอบ พิจารณา แก้ไขการดำเนินงานในส่วนที่ 1, 2 และ 3 หากพบว่าส่วนไหนยังมีข้อบกพร่องก็จะต้องทำการปรับปรุง แก้ไขให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

กิดานันท์ มลิทอง (2540) กล่าวถึงตัวบ่งชี้ของระบบการเรียนการสอน มีดังนี้

1. ผู้เรียน ต้องมีการพิจารณาลักษณะของผู้เรียนเพื่อการออกแบบกิจกรรม หรือ โปรแกรม การเรียนการสอนที่เหมาะสม
2. วัตถุประสงค์ ต้องมีการตั้งวัตถุประสงค์ว่า ต้องการจะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ สิ่งใดบ้างในการ สอนนั้น หรือระบุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
3. วิธีการและกิจกรรม ต้องมีการกำหนดวิธีการและกิจกรรมในการเรียนรู้ว่า ควรมีอะไรบ้าง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุดได้
4. การประเมิน ต้องมีการกำหนดวิธีการประเมินเพื่อตัดสินว่า การเรียนรู้นั้น ประสบผล ตามที่ตั้งจุดมุ่งหมายไว้หรือไม่

ทิศนา แคมณี (2547) กล่าวถึงตัวบ่งชี้ของการออกแบบการเรียนรู้ มีดังนี้

1. หลักสูตร ปัญหาความต้องการของผู้เรียน ผู้สอน
2. เนื้อหา มโนทัศน์ วัตถุประสงค์
3. ยุทธศาสตร์หรือยุทธวิธีในการสอน
4. กิจกรรมการเรียนรู้และสื่อ
5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

พูน ปณ จิต ชีว

ใบกิจกรรมที่ 1

1. บอกแนวทางของการออกแบบการเรียนรู้มาพอสังเขป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคุณครูท่านอื่น ร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

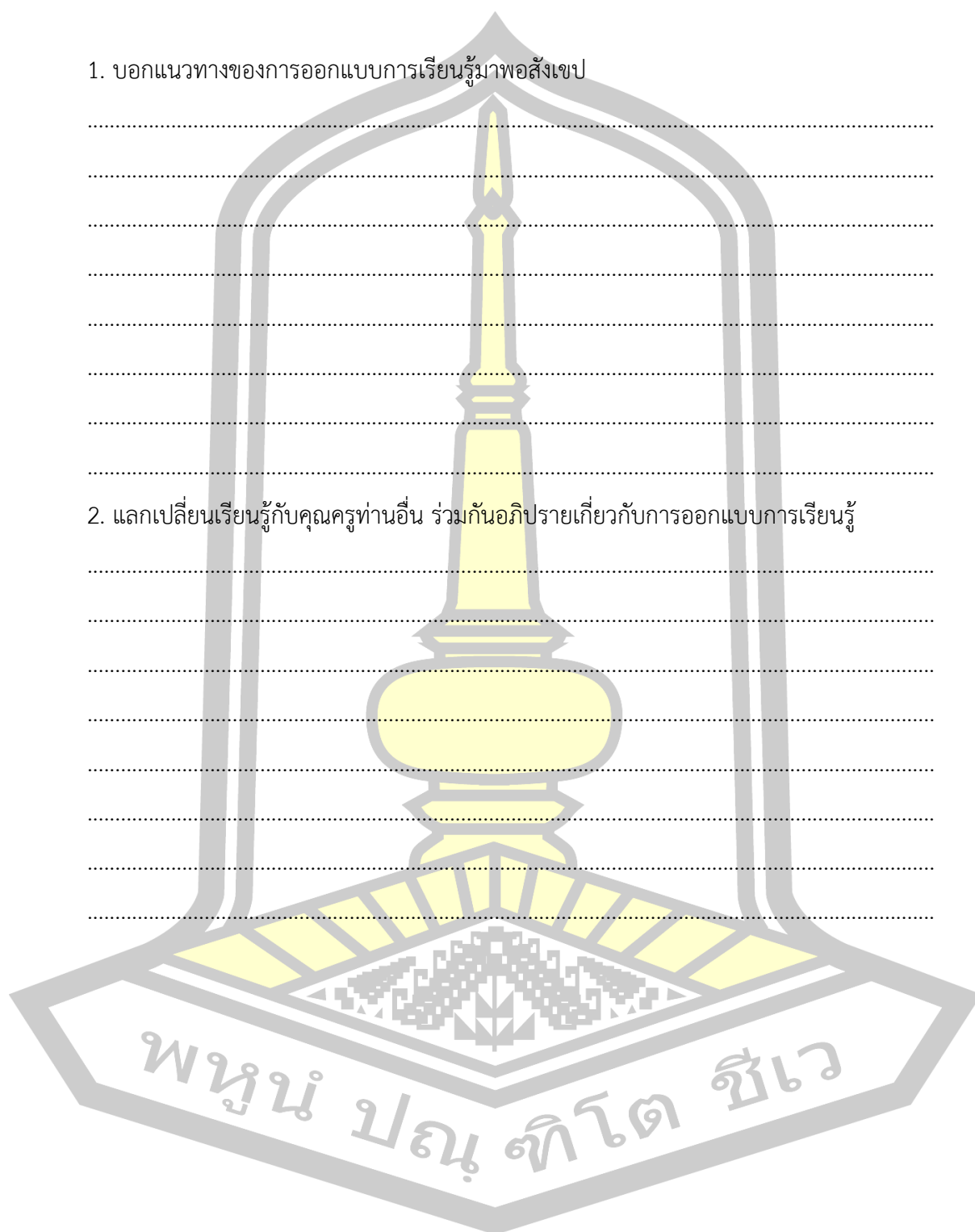
.....

.....

.....

.....

.....

ทดสอบความเข้าใจ

จากเนื้อหาใน หน่วยที่ 1 การออกแบบการเรียนรู้ ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และเป็นสิ่งที่ครูต้องตระหนักถึงความสำคัญและต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อสิ่งสำคัญที่เป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้คือการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ นักเรียนได้รับการพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพและเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ดังนั้น จึงขอทบทวน วัดระดับความเข้าใจ ดังนี้

1. การออกแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ควรมีลักษณะอย่างไร

2. องค์ประกอบของการออกแบบการเรียนรู้ ประกอบด้วยอะไรบ้าง

หน่วยที่ 2

การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด (30 ชั่วโมง)

หลักการ

การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ในเชิงทักษะต่าง ๆ เช่น กระบวนการคิดขั้นสูง การทดลอง การสำรวจตรวจสอบ ผู้เรียนต้องหาความหมายและทำความเข้าใจด้วยตนเอง ร่วมกันสืบค้นหาคำตอบ อภิปราย นำเสนอและสรุปกรอบความคิดร่วมกัน ประยุกต์ใช้หรือลงมือปฏิบัติ โดยครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายและจัดบรรยากาศที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาก่อเกิดความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด การพัฒนารูปแบบเทคนิคการจัดการเรียนการสอน ที่มีกิจกรรมให้นักเรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน

โครงสร้างและเนื้อหา

1. การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติจริง
2. การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา พัฒนากระบวนการคิด
3. การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิด วางแผน ประเมินผลและนำเสนอผลงาน

รูปแบบวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม

1. ศึกษาความรู้ในเครื่องมือการเรียนรู้ด้วยตนเองทำความเข้าใจในแต่ละเรื่องตามลำดับ
2. ปฏิบัติตามใบกิจกรรมที่ 1
3. ศึกษาความรู้เพิ่มเติมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู

เทคนิคและเครื่องมือ

1. ใบกิจกรรมที่ 1
2. เอกสารตามบรรณานุกรมใน หน่วยที่ 2
3. เครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง

การประเมินผล

1. การสังเกตจากการอภิปราย
2. ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมที่ปฏิบัติ
3. ทดสอบความเข้าใจ

1. การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ

1.1 ความหมายของการคิด

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 (ราชบัณฑิต, 2546) ให้ความหมายของคำว่า “คิด” ว่าหมายถึง ทำให้ปรากฏเป็นรูป หรือประกอบให้เป็นรูปหรือเป็นเรื่องขึ้นในใจ ใคร่ครวญ ไตร่ตรอง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) ให้ความหมายของการคิดว่า หมายถึง กิจกรรมทางความคิดที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจง เราเรารู้ว่ากำลังคิดเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง และสามารถควบคุมให้คิดจนบรรลุเป้าหมายได้ กล่าวคือ การคิดเป็นการจัดการข้อมูลที่ได้รับให้อยู่ในรูปแบบเหมาะสม โดยแปลงข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ สู่รูปแบบใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม ซึ่งในขณะใช้ความคิดสมองจะนำเอาข้อมูล ความรู้ อารมณ์ และความต้องการ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ได้วางไว้ในสิ่งที่ปรารถนาจะได้รับ เช่น ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ในการตอบคำถามหรือการแก้ปัญหา หรือช่วยนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

ณรงค์ กาญจนะ (2553) ให้ความหมายของการคิดว่า หมายถึง การทำให้ปรากฏเป็นรูปหรือเป็นเรื่องขึ้นในใจ

สรุปได้ว่าการคิด หมายถึง กระบวนการที่เกิดขึ้นในสมองที่ใช้สัญลักษณ์หรือภาพแทนสิ่งของ เหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ โดยมีการจัดระบบความรู้ ข้อมูล ข่าวสารซึ่งเป็นประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่หรือสิ่งเร้าใหม่ ที่ไปได้ ทั้งใน รูปแบบ ธรรมดาและสลับซับซ้อน ผลจากการจัดระบบสามารถ แสดงออกได้หลายลักษณะ เช่น การให้เหตุผลการแก้ปัญหาต่าง ๆ เพราะฉะนั้นการสอนแบบเน้นกระบวนการคิดจึงเป็นส่วนสำคัญที่สามารถให้นักเรียน เรียนรู้ความรู้ โดยผ่านกระบวนการคิดของตนเองเป็นสำคัญ

1.2 วัตถุประสงค์ของการสอนการคิด

ความหมายหนึ่งของการสอน คือ การพัฒนาทักษะกระบวนการของผู้เรียน หากคนเราถ้ารู้จักวิธีคิด หรือคิดเป็นก็จะแก้ไขปัญหาหรือดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณค่า มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะ

นักเรียนซึ่งเป็นเยาวชน เป็นกำลังของชาติ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต ต้องได้รับการฝึกฝนในการคิด จนก่อเป็นทักษะสำหรับการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถประกอบอาชีพในอนาคตได้

ณรงค์ กาญจนะ (2553) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ในการพัฒนาการคิดของนักเรียนได้แก่

1. มุ่งให้นักเรียนรู้จักคิด และคิดเป็น คิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking)
2. มุ่งให้นักเรียนรู้จักฝึกหัดใช้การพิจารณาสังเกตเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และประสบการณ์เบื้องต้น ซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการสร้างความเข้าใจข้อเท็จจริง และการกำหนดข้อสมมติฐานในขั้นต่อไป
3. มุ่งให้นักเรียนรู้จักวิธีการจำแนกองค์ประกอบที่สำคัญ และรายละเอียดปลีกย่อยที่ไม่สำคัญของข้อเท็จจริง ความรู้ และประสบการณ์ซึ่งนำไปสู่การกำหนดความคิดได้อย่างถูกต้อง
4. มุ่งให้นักเรียนรู้จักความคิดอย่างมีระบบในรูปของการสร้างความคิดรวบยอด หรือ มโนทัศน์และหลักการ
5. มุ่งให้นักเรียนรู้จักวิธีการ และฝึกตัดสินใจอย่างมีระบบ โดยอาศัยแนวความคิด และหลักการที่ถูกต้องเหมาะสม
6. มุ่งให้นักเรียนมีความสามารถแก้ปัญหาที่สลับซับซ้อนโดยอาศัยหลักการที่ถูกต้อง
7. มุ่งให้นักเรียนสามารถแสดงออกซึ่งแนวความคิด และหลักการสิ่งต่าง ๆ ทั้งเป็น รูปธรรม และนามธรรมได้อย่างถูกต้อง มีเหตุผล
8. มุ่งให้นักเรียนรู้วิธีการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงเพื่อสรุปแนวความคิดจำแนกความต่าง
9. มุ่งให้นักเรียนรู้จักวิธีการสังเคราะห์ข้อเท็จจริง เพื่อสรุปแนวความคิดหลักการ
10. มุ่งให้นักเรียนรู้จักวิธีการประเมินค่าข้อเท็จจริง เพื่อสรุปแนวความคิดหลักการ
11. มุ่งให้นักเรียนฝึกหัด และมีความคิดสร้างสรรค์
12. มุ่งให้นักเรียนฝึกหัด และค้นพบประสบการณ์ด้วยตนเอง

สรุปได้ว่าการสอนคิดมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดเป็น แก้ไขปัญหาได้และดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณค่า มีประสิทธิภาพ นำประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถประกอบอาชีพในอนาคตได้

1.3 ประโยชน์ของการสอนการคิด

ณรงค์ กาญจนะ (2553) กล่าวถึง ประโยชน์ของการสอนเพื่อการพัฒนากระบวนการคิด หรืออีกนัยหนึ่งคือการสอนเพื่อการพัฒนากระบวนการคิด โดยแบ่งเป็น ประโยชน์ต่อนักเรียน และ ประโยชน์ต่อครูผู้สอน ดังนี้

ประโยชน์ต่อนักเรียน

1. นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น
2. นักเรียนสามารถแก้ปัญหาของตนเองได้ดี
3. นักเรียนสามารถคิดได้ถูกต้องเหมาะสม ก่อประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง
4. นักเรียนคิดได้อย่างเป็นระบบ เข้าใจและจำเนื้อหาอย่างเป็นระบบ ทำให้มีความรู้ คงทน และการเรียนเป็นสิ่งที่ไม่น่าเบื่ออีกต่อไป

ประโยชน์ต่อครู

1. เมื่อนักเรียนมีทักษะการคิด ครูสามารถสอนได้ง่ายขึ้น ใช้เวลาน้อยลงในการ อธิบายให้นักเรียนเข้าใจ
2. ทำให้บรรยากาศการเรียนน่าสนใจ ปัญหาด้านการจัดชั้นเรียนน้อยลง
3. เมื่อนักเรียนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น ปัญหาด้านพฤติกรรมนักเรียนก็จะมีน้อยทำให้ สอนได้อย่างสนุก
4. ครูเหนื่อยน้อยลง ทำให้มีพลังเหลือที่จะพัฒนาและออกแบบกิจกรรมการเรียน การสอนให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ

1.4 องค์ประกอบของกระบวนการคิด

สุวิทย์ มูลคำ (2547) กล่าวว่า การดำเนินการด้านการจัดกระบวนการคิดมีองค์ประกอบ ที่สำคัญ 6 ประการได้แก่

1. สิ่งเร้า เป็นสื่อและองค์ประกอบแรกที่เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลเกิดการรับรู้สิ่งเร้า ทำให้เกิดปัญหา ความสงสัย หรือความขัดแย้ง อันอาจจะก่อให้เกิดการคิด ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุประสงค์ของ ภาพเสียงข้อมูล สัญลักษณ์กิจกรรม หรือสถานการณ์ต่างๆ
2. การรับรู้ บุคคลสามารถรับรู้ได้โดยประสาททั้ง 5 คือ หู ตา จมูก ลิ้น และผิวหนัง ระดับการรับรู้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับคุณภาพของสิ่งเร้าและความสามารถรับรู้ของแต่ละบุคคล เมื่อ รับรู้แล้วเกิดปัญหา หรือข้อสงสัยจะกระตุ้นให้เกิดการคิด
3. จุดมุ่งหมายในการคิด ผู้คิดจะต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนในการคิดแต่ละครั้งว่า ต้องการเหตุผลเพื่ออะไร เช่น เพื่อแก้ปัญหา ตัดสินใจ หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ จะช่วยให้เลือกใช้วิธีคิด ได้ถูกต้อง และได้ตรงตามความต้องการ

4. วิธีคิด การคิดแต่ละครั้งจะต้องเลือกวิธีที่ตรงกับจุดมุ่งหมายในการคิดนั้น ๆ เช่น คิดเพื่อตัดสินใจ ควรใช้วิธีคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ คิดแก้ปัญหาควรใช้วิธีคิดแบบต่าง ๆ

5. ข้อมูลหรือเนื้อหาประกอบการคิดประกอบด้วยข้อมูลตนเอง ข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อม และข้อมูลวิชาการซึ่งเป็นความรู้ประสบการณ์เดิม ข้อมูลใหม่ที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้า

6. ผลการคิด เป็นผลที่ได้จากการปฏิบัติงานทางสมองหรือกระบวนการคิดของสมอง การสอนคิดในชั้นเรียน ครูผู้สอนเป็นผู้คอยกระตุ้น สร้างบรรยากาศสถานการณ์เข้าใจ ตลอดจนอำนวยความสะดวกทุกอย่างแก่ผู้เรียน คอยชี้แนะชักนำให้ผู้เรียนเกิดความคิดขึ้น ครูช่วยทุกอย่างแต่เด็กเป็นผู้ลงมือกระทำคิดเองทำเอง กระบวนการที่ครูต้องสร้างให้เกิดทุกครั้งที่การสอนคิด คือ กระบวนการ จีพาส (G P A S) ได้แก่

6.1 การรวบรวมข้อมูล (Gathering: G) เป็นการกำหนดประเด็นใน

การรวบรวมข้อมูล กำหนดเป้าหมาย / วัตถุประสงค์การคิด การสังเกตด้วยประสาทสัมผัส การรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตนั้นพร้อมการเลือกข้อมูลมาใช้ประกอบการคิด บันทึกข้อมูล เป็นประสบการณ์ของตนเอง แล้วดึงข้อมูลเดิมมาใช้เป็นความคิดรวบยอด

6.2 การจัดกระทำข้อมูล (Processing: P) เป็นการจำแนก เปรียบเทียบ จัดกลุ่ม จัดลำดับ สรุปเชื่อมโยงต่อความสัมพันธ์การไตร่ตรองด้วยเหตุผล วิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูล

6.3 การนำไปประยุกต์ใช้ (Applying : A) เป็นการเลือกข้อมูลการประเมินทางเลือก เลือกทางเลือก การวิเคราะห์การสังเคราะห์งาน การนำความรู้ที่ค้นพบหรือที่ได้มาแล้วไปใช้อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งนำไปปรับใช้ในสถานการณ์จริง เช่น การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การวิเคราะห์วิจารณ์ การคิดสร้างสรรค์งานใหม่

6.4 การกำกับตนเอง (Self – regulating: S) เป็นการจัดกระทำตนเองให้เกิดเป็นนิสัย พฤติกรรมที่ถาวรในด้านการตรวจสอบและควบคุมการคิด การรู้จักสร้างค่านิยมการคิดให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ การสร้างนิสัยการคิดให้เกิดขึ้นตามสภาพการณ์และสถานะจริง

ดังนั้น การสร้างทักษะกระบวนการคิดซึ่งเป็นนามธรรม และครูผู้สอนมองเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดำเนินการอยู่แล้วนั้น การหลอมเนื้อหาและทักษะกระบวนการคิดสู่บทเรียนให้ผสมกลมกลืนกัน จนเป็นวัฒนธรรมของการสอนของครูยุคใหม่นั้น การออกแบบบทเรียน จึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญเนื่องจากบทเรียนที่พัฒนามาจากทักษะกระบวนการคิด จะเป็นตัวกำหนด รูปแบบการสอนคิด การจัดกระบวนการเรียนการสอนและพฤติกรรมความคิดของนักเรียนได้ตรงตามความต้องการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) กล่าวว่า ทักษะการคิดสู่การพัฒนาผู้เรียน ให้สอดคล้องตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ใช้กรอบด้านกระบวนการที่ใช้ในการคิด ซึ่งได้แก่ ความสามารถในการคิดขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ทักษะการคิดที่ใช้ในการสื่อสาร และทักษะการคิดที่เป็นแกน และความสามารถในทักษะการคิดขั้นสูง

ประกอบด้วยทักษะการคิดซับซ้อน ทักษะพัฒนาทักษะการคิด และทักษะกระบวนการคิด ซึ่งประกอบไปด้วย ทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะกระบวนการคิดตัดสินใจ ทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหา ทักษะกระบวนการวิจัย และทักษะกระบวนการคิดสร้างสรรค์

สรุปได้ว่า การพัฒนาความคิดของนักเรียนนั้น มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์หลายประการที่สำคัญ ได้แก่ มุ่งให้นักเรียนรู้จักคิด และคิดเป็น กล่าวคือ นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ และรูปแบบการคิดแบบอื่น ๆ เพื่อใช้ในการตัดสินใจอย่างมีระบบ มีความถูกต้อง นำไปสู่การค้นพบที่เป็นประโยชน์ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการเรียนรู้ ดำเนินชีวิตประจำวัน และประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต

1.5 การลงมือปฏิบัติ

วิจารณ์ พานิช (2555) กล่าวว่า การลงมือปฏิบัติ เป็นแนวคิดหรือความเชื่อที่สนับสนุนให้คนเราปฏิบัติสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองตามความสนใจ ตามความถนัดและศักยภาพ ด้วยการศึกษา ค้นคว้า ฝึกปฏิบัติ ฝึกทักษะจนถึงการเรียนรู้ด้วยตนเองเพราะเชื่อว่าหากคนเราได้กระทำ จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นเป็นแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ ใฝ่เรียน ผู้เรียนจะสนุกสนานที่จะสืบค้นหาความรู้ต่อไป มีความสุขที่จะเรียน มีลักษณะดังนี้

1. การเรียนรู้ผ่านการทำงาน (Work-based Learning) การเรียนรู้แบบนี้เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดพัฒนาการทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้เนื้อหาสาระ การฝึกปฏิบัติจริง ฝึกฝนทักษะทางสังคม ทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง โดยสถาบันการศึกษามักร่วมมือกับแหล่งงานในชุมชน รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน ตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดเนื้อหากิจกรรม และวิธีการประเมิน

2. การเรียนรู้ผ่านโครงงาน (Project-based Learning) การเรียนรู้ด้วยโครงงานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรูปแบบหนึ่ง ที่เป็นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในลักษณะของการศึกษา สืบค้น ค้นคว้า ทดลอง ประดิษฐ์คิดค้น โดยครูเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ให้ความรู้ (teacher) เป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) หรือผู้ให้คำแนะนำ (guide) ทำหน้าที่ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทำงานเป็นทีม กระตุ้น แนะนำ และให้คำปรึกษา เพื่อให้โครงการสำเร็จลุล่วง ประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยโครงงาน สิ่ง que ผู้เรียนได้รับจากการเรียนรู้ด้วย PBL จึงมิใช่ตัวความรู้ (knowledge) หรือวิธีการหาความรู้ (searching) แต่เป็นทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (learning and innovation skills) ทักษะชีวิตและประกอบอาชีพ (Life and Career skills) ทักษะด้านข้อมูลข่าวสาร การสื่อสารและเทคโนโลยี (Information Media and Technology Skills) การออกแบบโครงงานที่ดีจะกระตุ้นให้เกิดการค้นคว้าอย่างกระตือรือร้น และผู้เรียนจะได้ฝึก

การใช้ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และแก้ปัญหา (critical thinking & problem solving) ทักษะการสื่อสาร (communicating) และทักษะการสร้างความร่วมมือ (collaboration) ประโยชน์ที่ได้สำหรับครูนอกจากจะเป็นการพัฒนาคุณภาพด้านวิชาชีพแล้ว ยังช่วยให้เกิดการทำงานแบบร่วมมือกับเพื่อนครูด้วยกัน รวมทั้งโอกาสที่จะได้สร้างสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนด้วย

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม ครูเตรียมมอบหมายโครงงานโดยระบุในแผนการสอน ในขั้นเรียนครูอาจกำหนดขอบเขตของโครงงานอย่างกว้างๆ ให้สอดคล้องกับรายวิชา หรือความถนัดของนักเรียน และเตรียมแหล่งเรียนรู้ ข้อมูลตัวอย่าง เพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม สามารถใช้เว็บไซต์ หรือโปรแกรม moodle ในการ update ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ และการกำหนดนัดหมายต่างๆเกี่ยวกับการดำเนินโครงการได้

ขั้นที่ 2 การคิดและเลือกหัวข้อ ให้นักเรียนเป็นผู้สร้างทางเลือกในการออกแบบโครงงานเอง เพื่อเปิดโอกาสให้รู้จักการค้นคว้าและสร้างสรรค์ความรู้เชิงนวัตกรรม ครูอาจให้ผู้เรียนทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกหัวข้อ การทำงานเป็นทีม กระตุ้นให้เกิด brain storm จะทำให้เกิดทักษะ ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการสื่อสาร และทักษะการสร้างความร่วมมือ

ขั้นที่ 3 การเขียนเค้าโครง การเขียนเค้าโครงของโครงงาน เป็นการสร้าง mind map แสดงแนวคิด แผน และขั้นตอนการทำโครงงาน เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมองเห็นภาระงาน บทบาท และระยะเวลาในการดำเนินงาน ทำให้สามารถปฏิบัติโครงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขั้นที่ 4 การปฏิบัติโครงงาน นักเรียนลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ในเค้าโครงของโครงงาน ถ้ามีการวางแผนเค้าโครงเอาไว้แล้ว นักเรียนจะรู้ได้เองว่าจะต้องทำอะไรในขั้นตอนต่อไป โดยไม่ต้องรอถามครู ในระหว่างการดำเนินการครูผู้สอนอาจมีการให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดหรือร่วมแก้ปัญหาไปพร้อมๆ กับนักเรียน

ขั้นที่ 5 การนำเสนอโครงงาน นักเรียนสรุปรายงานผล โดยการเขียนรายงาน หรือการนำเสนอในรูปแบบอื่นๆ เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์จัดนิทรรศการ รายงานหน้าชั้นส่งงานทางเว็บไซต์ หรืออีเมล ถ้ามีการประกวดหรือแข่งขันด้วยจะทำให้ให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นมากขึ้น

ขั้นที่ 6 การประเมินผลโครงงาน การประเมินโครงงานควรมีการประเมินผล การเรียนรู้โดยหลากหลาย เช่น นักเรียนประเมินตนเอง ประเมินซึ่งกันและกัน ประเมินจากบุคคลภายนอก การประเมินจะไม่วัดเฉพาะความรู้หรือผลงานสุดท้ายเพียงอย่างเดียว แต่จะวัด

กระบวนการที่ได้มาซึ่งผลงาน ด้วยการประเมินโดยครูหลายคนจะเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์และทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูด้วยกันอีกด้วย

3. การเรียนรู้ผ่านกิจกรรม (Activity-based Learning) ในการยึดหลักการให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง “Child Centered” การเรียนโดยการปฏิบัติจริง Learning by Doing และปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และแก้ปัญหาได้ Doing by Learning จึงถูกนำมาใช้อย่างจริงจังในการปฏิรูปการศึกษาของไทย การเรียนรู้ชนิดนี้เอง ที่มีผู้ตั้งฉายาว่า “สอนแต่น้อย ให้เรียนมากๆ Teach less Learn More” การเรียนแบบ Learning by Doing นั้นใช้ “กิจกรรม Activity” เป็นหลักในการเรียนการสอน โดยการ “ปฏิบัติจริง Doing” ในเนื้อหาทุกขั้นตอนของการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทุกคนในกลุ่มเป็นผู้ปฏิบัติ คุณครูเป็นพี่เลี้ยงและเทรนเนอร์ แต่กิจกรรมที่นำมาใช้นี้ต้องมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้เนื้อหานั้นๆ มีจุดมุ่งหมาย สนุก และน่าสนใจ ไม่ซ้ำซากจนก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย ดังนั้น คุณครูจึงเป็น “นักออกแบบกิจกรรม Activity Designer” มีอาชีพที่สามารถ “มองเห็นภาพกิจกรรม” ได้ทันที

4. การเรียนรู้ผ่านการแก้ปัญหา (Problem-based Learning) เป็นรูปแบบการเรียนอีกรูปแบบหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีมของผู้เรียน โดยผู้สอนมีส่วนร่วมอย่างน้อยแต่ก็ท้าทายผู้สอนมากที่สุด กระบวนการการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จะจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย ขนาดประมาณ 8-10 คน โดยมีครูหรือผู้สอนประจำกลุ่ม 1 คน ทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ (facilitator) ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1) เมื่อผู้เรียนได้รับโจทย์ปัญหา ผู้เรียนจะทำความเข้าใจหรือทำความเข้าใจความกระจ่างในคำศัพท์ที่อยู่ในโจทย์ปัญหานั้น เพื่อให้เข้าใจตรงกัน

2) การจับประเด็นข้อมูลที่สำคัญหรือระบุปัญหาในโจทย์

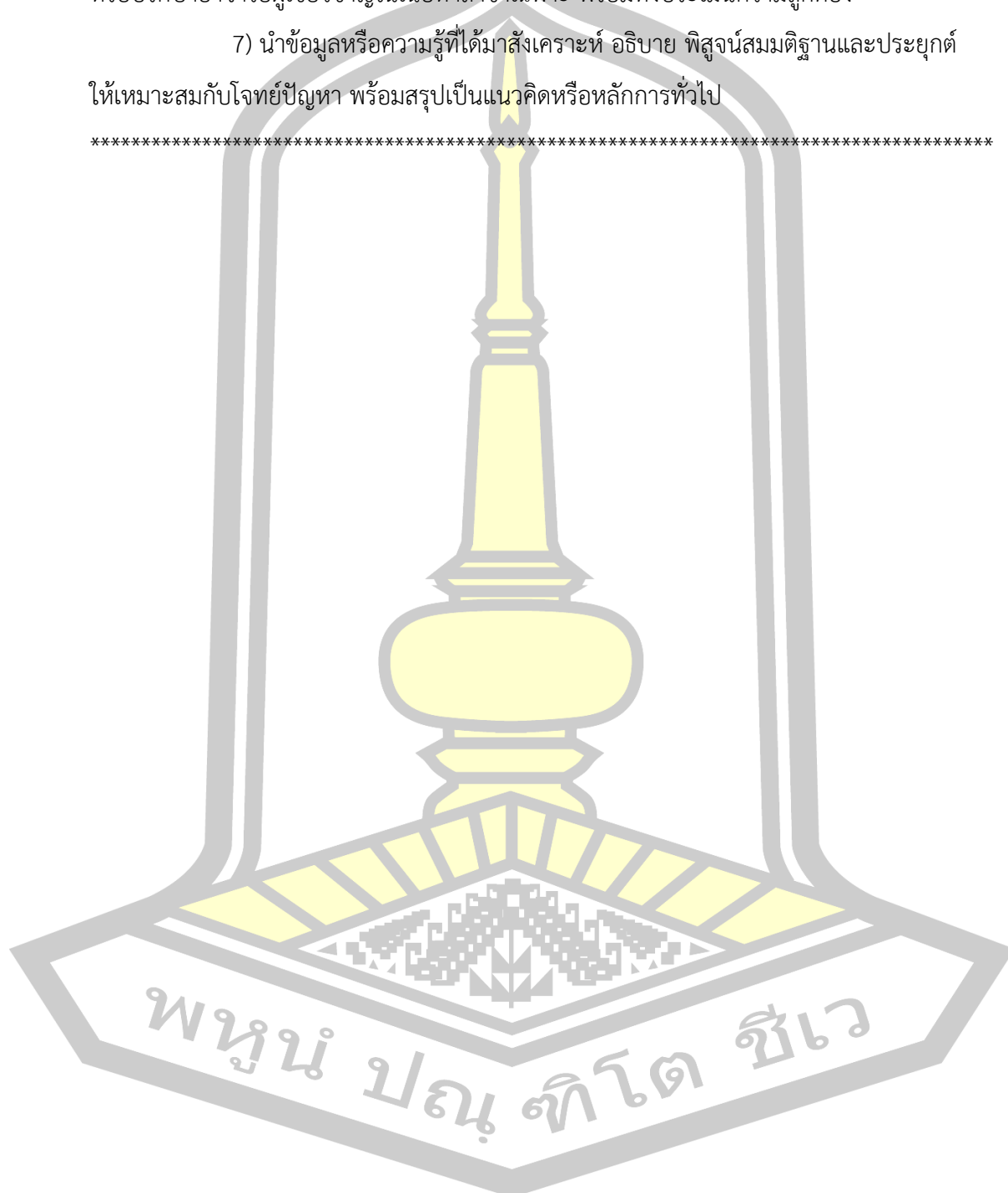
3) ระดมสมองเพื่อวิเคราะห์ปัญหา อภิปรายหาคำอธิบาย แต่ละประเด็นปัญหาว่าเป็นอย่างไร เกิดขึ้นได้อย่างไร ความเป็นมาอย่างไร โดยอาศัยพื้นฐานความรู้เดิมเท่าที่ผู้เรียนมีอยู่

4) ตั้งสมมติฐานเพื่อหาตอบปัญหาประเด็นต่างๆ พร้อมจัดลำดับความสำคัญของสมมติฐานที่เป็นไปได้อย่างมีเหตุผล

5) จากสมมติฐานที่ตั้งขึ้น ผู้เรียนจะประเมินว่าเรามีความรู้เรื่องอะไรบ้าง มีเรื่องอะไรที่ยังไม่รู้หรือขาดความรู้ และความรู้อะไรจำเป็นที่จะต้องใช้เพื่อพิสูจน์สมมติฐาน ซึ่งเชื่อมโยงกับโจทย์ปัญหาที่ได้ ขั้นตอนนี้กลุ่มจะกำหนดประเด็นการเรียนรู้ (learning issue) หรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (learning objective) เพื่อจะไปค้นคว้าหาข้อมูลต่อไป

6) ค้นคว้าหาข้อมูลและศึกษาเพิ่มเติมจากทรัพยากรการเรียนรู้ต่างๆ เช่น หนังสือ ตำรา วารสาร สื่อการเรียนสอนต่างๆ การศึกษาในห้องปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน อินเทอร์เน็ต หรือปรึกษาอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาสาขาเฉพาะ พร้อมทั้งประเมินความถูกต้อง

7) นำข้อมูลหรือความรู้ที่ได้มาสังเคราะห์ อธิบาย พิสูจน์สมมติฐานและประยุกต์ให้เหมาะสมกับโจทย์ปัญหา พร้อมสรุปเป็นแนวคิดหรือหลักการทั่วไป

ทดสอบความเข้าใจ

จากเนื้อหาใน หน่วยที่ 2 การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทาง
ความคิดทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และเป็นสิ่งที่ครูต้องตระหนักถึงความสำคัญและต้องพัฒนา
ตนเองอย่าง

ต่อเนื่อง เพื่อสิ่งสำคัญที่เป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้คือการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ
นักเรียนได้รับการพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพและเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ดังนั้น จึงขอทบทวน วัด
ระดับความเข้าใจ ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิดที่มีประสิทธิภาพ ควรมีลักษณะอย่างไร

2. องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิดประกอบด้วยอะไรบ้าง

พหุ ม ปรณ จิต ธีรเว

หน่วยที่ 3

การใช้ และ พัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ (20 ชั่วโมง)

หลักการ

การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ คือความสามารถในการเลือกใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถออกแบบและสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา การผลิตสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศส่งเสริมให้ผู้เรียน มีวิจารณญาณในการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาเกิดความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี เพื่อการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ การสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การออกแบบและสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา

โครงสร้างและเนื้อหา

1. สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้
2. การออกแบบ สร้างและพัฒนาสื่อนวัตกรรมเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อนวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้
4. การติดตามประเมินผลการใช้สื่อนวัตกรรม

รูปแบบวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม

1. ศึกษาความรู้ในเครื่องมือการเรียนรู้ด้วยตนเองทำความเข้าใจในแต่ละเรื่องตามลำดับ
2. ปฏิบัติตามใบกิจกรรมที่ 1
3. ศึกษาความรู้เพิ่มเติมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู

เทคนิคและเครื่องมือ

1. ใบกิจกรรมที่ 1
2. เอกสารตามบรรณานุกรมใน หน่วยที่ 3
3. เครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง

การประเมินผล

1. การสังเกตจากการอภิปราย
2. ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมที่ปฏิบัติ
3. ทดสอบความเข้าใจ

1. การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้

1.1 ความหมายของสื่อและนวัตกรรมการศึกษา

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของสื่อและนวัตกรรมการศึกษา ไว้ดังนี้
พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2531) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการสอน หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางสำหรับการสอนของครูกับนักเรียนและให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดหมายที่ผู้สอนได้กำหนดไว้เป็นอย่างดี

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการสอน หมายถึง วัสดุอุปกรณ์วิธีการที่ใช้เป็นสื่อกลางให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้เจตคติและทักษะไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิดานันท์ มลิทอง (2543) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการสอน หมายถึง สื่อชนิดใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์ วิทยุ โทรทัศน์ วีดิทัศน์ แผนภูมิ ภาพนิ่ง ฯลฯ ซึ่งบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับ การเรียนการสอน สิ่งเหล่านี้เป็นวัสดุอุปกรณ์ทางกายภาพที่นำมาใช้ในเทคโนโลยีการศึกษา เป็นสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือช่องทางสำหรับการสอนของผู้สอนส่งไปยังผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดหมายที่ผู้สอนวางไว้ได้เป็นอย่างดี

อาจกล่าวได้ว่าสื่อการเรียนการสอน (Instructional Media) หมายถึง สื่อชนิดใดก็ตาม ที่บรรจุเนื้อหาสาระการเรียนรู้ซึ่งผู้สอนและผู้เรียนใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้เนื้อหาหรือสาระนั้นๆ และ สื่อการเรียนรู้ จึงหมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่รอบตัวไม่ว่าจะเป็นวัสดุ ของจริง บุคคล สถานที่ เหตุการณ์ หรือความคิดเห็นก็ตามถือเป็นสื่อการเรียนรู้ทั้งสิ้น ขึ้นอยู่กับว่าเราเรียนรู้จากสิ่งนั้นๆ หรืออน สิ่งนั้นๆ เข้าสู่การเรียนรู้ของเราหรือไม่สื่อการเรียนรู้ไม่จำกัดอยู่เพียงเฉพาะหนังสือเรียนเท่านั้น ผู้เรียนและผู้สอนสามารถเรียนรู้จากสื่อทุกประเภท สามารถจำแนกตามลักษณะได้ 3 ประเภท ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึงหนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่แสดงหรือเรียบเรียงสาระความรู้ต่างๆ โดยตัวหนังสือที่เป็นตัวเขียน และตัวพิมพ์ เป็นสื่อในการแสดงความหมาย สื่อสิ่งพิมพ์ มีหลายชนิด เช่น เอกสาร หนังสือเรียน หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร บันทึกรายงาน เป็นต้น

2. สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้นขึ้นใช้ควบคู่กับเครื่องมือโสตทัศนวัสดุหรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ๆ และยังหมายรวมถึงกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการเรียนรู้ เช่น อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

3. สื่ออื่นๆ นอกเหนือจากสื่อ 2 ประเภทที่กล่าวมา ยังมีสื่ออื่นๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความสำคัญไม่น้อยกว่าสื่อที่กล่าวมาแล้ว ได้แก่

1) บุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ซึ่งสามารถถ่ายทอดสาระความรู้ แนวคิดและประสบการณ์ไปสู่บุคคลอื่น เช่น บุคลากรในท้องถิ่น แพทย์ ตำรวจ นักธุรกิจ เป็นต้น

2) ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติและสภาพแวดล้อมตัวผู้เรียน เช่น พืชผัก ผลไม้ ปรากฏการณ์ ห้องปฏิบัติการ เป็นต้น

3) กิจกรรม/กระบวนการ หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการที่ผู้สอนและผู้เรียนกำหนดขึ้นเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ ใช้ในการฝึกทักษะซึ่งต้องใช้กระบวนการคิด การปฏิบัติ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้ของผู้เรียน เช่น บทบาทสมมติ การสาธิต การจัดนิทรรศการ การทำโครงงาน เกม เพลง เป็นต้น

4) วัสดุ เครื่องมือและอุปกรณ์ หมายถึง วัสดุที่ประดิษฐ์ขึ้นใช้เพื่อประกอบการเรียนรู้ เช่น หุ่นจำลอง แผนภูมิ แผนที่ ตาราง สถิติ รวมถึงสื่อประเภทเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานต่างๆ เช่น อุปกรณ์ทดลองวิทยาศาสตร์ เครื่องมือช่าง เป็นต้น

นวัตกรรมการศึกษา (Educational Innovation) หมายถึง การนำเอาสิ่งใหม่ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของความคิดหรือการกระทำ รวมทั้งสิ่งประดิษฐ์ก็ตามเข้ามาใช้ในระบบการศึกษา เพื่อมุ่งหวังที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีอยู่เดิมให้ระบบการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วเกิดแรงจูงใจในการเรียน และช่วยให้ประหยัดเวลาในการเรียน เช่น การสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การใช้วีดิทัศน์เชิงโต้ตอบ (Interactive Video) สื่อหลายมิติ (Hypermedia) และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

สมบุรณ์ สงวนญาติ (2534) ได้ให้ความหมายไว้ว่า นวัตกรรมการศึกษา หมายถึง แนวความคิดหรือวิธีการหรือ เครื่องมือ ซึ่งเป็นสิ่งแปลกใหม่ยังไม่เคยนำมาใช้ในวงการศึกษามาก่อน แต่ได้ถูกนำมาทดลองใช้เพื่อดูผลว่าให้ผลดีเพียงใด ถ้าได้ผลดีก็จะได้รับการยอมรับและเผยแพร่ให้รู้จัก และนำมาใช้กันอย่างกว้างขวางต่อไป

สรุปได้ว่าสื่อและนวัตกรรมการศึกษา หมายถึง วัสดุอุปกรณ์แนวความคิดหรือเทคนิค วิธีการใหม่ๆ ที่ผู้สอนนำมาใช้เป็นตัวกลางในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่ถ่ายทอดได้ดีและรวดเร็วยิ่งขึ้น รวมทั้งได้ผลตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน

1.2 ความสำคัญของสื่อและนวัตกรรมการศึกษา

ยุพิน พิพิธกุล และอรพรรณ ต้นบรรจง (2531) กล่าวถึงความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. สื่อการเรียนการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้แจ่มแจ้งยิ่งขึ้น
2. ช่วยในการสอนนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน เช่น นักเรียนบางคนซึ่งเรียนอ่อน อาจจะต้องใช้รูปภาพ สื่อรูปธรรม หรือชุดการเรียนการสอนรายบุคคลช่วยให้เขาบรรลุจุดประสงค์ในการเรียน
3. ช่วยสร้างเสริมความสนใจของผู้เรียน
4. ประหยัดเวลาในการสอน บางคนกล่าวว่าทำให้เสียเวลา ความจริงนั้นไม่เสียเวลาเลย คนที่ว่าเสียเวลาเพราะใช้สื่อการเรียนการสอนไม่เป็น
5. เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม ซึ่งจะนำไปสู่นามธรรมและทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและจำได้นาน
6. ใช้สื่อการเรียนการสอนนั้นเพื่อช่วยในการอธิบายขยายข้อความและสรุปข้อความได้
7. เพื่อเสริมสร้างเจตคติที่ดีแก่ผู้เรียน
8. เพื่อเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

สมคิด พรหมจ้อย (2547) กล่าวถึงความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่จะเอื้อให้ผู้เรียนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้บรรลุเป้าหมายตามที่หลักสูตรต้องการได้ง่ายยิ่งขึ้น
2. การเรียนรู้ด้วยสื่อจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีความยั่งยืน
3. ผู้เรียนสามารถสัมผัส แต่ต้องจากของจริงซึ่งหมายถึงการลงมือปฏิบัติกิจกรรม โดยมีสื่อ อุปกรณ์เป็นเครื่องมือช่วย

4. สื่อการเรียนการสอนสร้างความสนใจ อยากรู้ อยากเรียน อยากดู อยากเห็น
5. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
6. สื่อ สามารถย่อขนาด ย่นระยะทาง และเวลา
7. สื่อสามารถเปลี่ยนนามธรรมเป็นรูปธรรม ง่ายแก่การเข้าใจ
8. ทำสิ่งยากเป็นสิ่งที่ง่าย

สรุปได้ว่าสื่อและนวัตกรรมการศึกษามีความสำคัญต่อทั้งผู้เรียนและผู้สอน เพราะเป็นเครื่องมือที่เอื้อให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายตามที่หลักสูตรต้องการ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและมีความยั่งยืน เสริมสร้างเจตคติที่ดีแก่ผู้เรียน

1.3 การพัฒนาจัดทำสื่อและนวัตกรรมการศึกษา

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษามุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งมีความยืดหยุ่น สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ เรียนรู้จากสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ทุกประเภท รวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชนและแหล่งอื่นๆ สื่อที่จะนำมาใช้ เพื่อจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรควรมีลักษณะดังนี้

1. เน้นสื่อเพื่อการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองทั้งของผู้เรียนและผู้สอน
2. ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำหรือพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเอง รวมทั้งนำสื่อที่มีอยู่รอบตัวมาใช้ในการเรียนรู้
3. รูปแบบของสื่อการเรียนรู้ควรมีความหลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องตลอดเวลาอย่างไรก็ตาม สื่อที่จะนำมาใช้จัดการเรียนรู้ควรมีความสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้และศักยภาพผู้เรียน

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548) กำหนดให้ครูมีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ดังนี้

1. สามารถเลือกใช้ออกแบบสร้างและปรับปรุงนวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี
2. สามารถพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
3. สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

4. สามารถใช้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) กำหนดขั้นตอนการ

ดำเนินงานในการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษา สืบค้น วิเคราะห์สภาพปัญหา การจัดหา การเลือก การใช้และการประเมินคุณภาพสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อใช้จัดการเรียนการสอนและการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สำหรับเด็กปกติและเด็กพิการเรียนร่วม
2. จัดหาสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างหลากหลายเพื่อใช้ในการเรียนการสอนและการพัฒนางานด้านวิชาการ
3. เลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ผ่านการประเมินคุณภาพทางวิชาการจากคณะกรรมการของสถานศึกษา คณะกรรมการของเขตพื้นที่และ/หรือ กระทรวงศึกษาธิการแล้ว โดยดำเนินการคัดเลือกในรูปของคณะกรรมการและประเมินการใช้สื่ออย่างสม่ำเสมอ
4. ส่งเสริม สนับสนุนให้พัฒนาครูเพื่อผลิต พัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอนรวมทั้งประเมินคุณภาพสื่อฯ เพื่อเลือกใช้ประกอบการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
5. จัดให้มีศูนย์สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในสถานศึกษา
6. ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและแลกเปลี่ยนการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาที่ทันสมัย สำหรับใช้จัดการเรียนการสอนและการพัฒนางานด้านวิชาการกับสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา ผู้ปกครอง องค์กรปกครองท้องถิ่น รวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ
7. กำกับติดตาม ประเมินผล การผลิต จัดหา พัฒนาและใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
8. เผยแพร่สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่ครูผลิตและพัฒนาให้สถาบันการศึกษา ทั้งภายในและภายนอกเขตพื้นที่การศึกษาได้ใช้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการพัฒนาวิชาชีพครู

พูน ปณ จิต ชีว

ทดสอบความเข้าใจ

จากเนื้อหาใน หน่วยที่ 3 การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และเป็นสิ่งที่ครูต้องตระหนักถึงความสำคัญและต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อสิ่งสำคัญที่เป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้คือการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ นักเรียนได้รับการพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพและเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ดังนั้น จึงขอทบทวน วัดระดับความเข้าใจ ดังนี้

1. การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ควรมีลักษณะอย่างไร

2. องค์ประกอบของการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยอะไรบ้าง

หน่วยที่ 4

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง (10 ชั่วโมง)

หลักการ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง หมายถึง กระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้และพัฒนาการต่าง ๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ในสภาพที่สอดคล้องกับความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนและใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจผลการเรียน

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาก้าวมีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง สร้างเครื่องมือวัดผลประเมินผล นำผลการประเมินมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้

โครงสร้างและเนื้อหา

1. การกำหนดจุดประสงค์ในการวัดและประเมินผล
2. การออกแบบและสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล
3. การนำเครื่องมือไปทำการสอบวัดผู้เรียน
4. การตรวจและนำเสนอผลเปรียบเทียบกับเกณฑ์
5. การประเมินผล

รูปแบบวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม

1. ศึกษาความรู้ในเครื่องมือการเรียนรู้ด้วยตนเองทำความเข้าใจในแต่ละเรื่องตามลำดับ
2. ปฏิบัติตามใบกิจกรรมที่ 1
3. ศึกษาความรู้เพิ่มเติมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู

เทคนิคและเครื่องมือ

1. ใบกิจกรรมที่ 1
2. เอกสารตามบรรณานุกรมใน หน่วยที่ 4
3. เครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง

การประเมินผล

1. การสังเกตจากการอภิปราย

2. ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมที่ปฏิบัติ
3. ทดสอบความเข้าใจ

1. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

1.1 แนวคิดของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

มีนักวิชาการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงไว้ดังนี้
สมศักดิ์ ภู่วิภาดาวรรณ (2545) ได้ให้ความคิดเห็นว่า แนวคิดและหลักการ
ประเมินผลตามสภาพจริง คือ การวัดและประเมินผลต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้
และการจัดกระบวนการเรียนการสอนตามสภาพจริงประกอบด้วยหลักการต่าง ๆ ดังนี้

1. มุ่งเน้นความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมีความหมายได้หลากหลาย มิได้มีความหมายเดียวสำหรับทุกคนในทุกโอกาส
2. การเรียนรู้เป็นเรื่องของกระบวนการที่เป็นธรรมชาติ มีบูรณาการและเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต เป็นผลจากการปฏิบัติจริงมากกว่าการทำซ้ำหรือทำตามคำบอกกล่าวเท่านั้น
3. มุ่งเน้นกระบวนการ และผลผลิตที่เกิดขึ้นโดยพิจารณาว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรเรียนรู้อย่างไร และทำไมจึงเรียนรู้เช่นนั้น
4. มุ่งเน้นการสืบสวนสอบสวน กล่าวคือ เน้นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาตามสภาพที่เป็นจริงในชีวิตประจำวัน
5. มีจุดหมายเพื่อกระตุ้น และอำนวยความสะดวกต่อการเรียนของผู้เรียน
6. เน้นการเชื่อมโยงระหว่างพุทธิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย เมื่อผู้เรียนให้ความสำคัญของกิจกรรมการเรียน ผู้เรียนย่อมเกิดความสนใจและเกิดความพยายามที่จะศึกษาซึ่งส่งผลให้สามารถเรียนรู้สิ่งนั้น ๆ ได้อย่างดี
7. มีความเชื่อว่าการตัดสินใจในสิ่งที่จะสอนและสิ่งที่จะวัดเป็นเรื่องอัตนัยและเป็นเรื่องเกี่ยวกับคุณค่า
8. เน้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยผู้สอนควรร่วมมือกับผู้เรียนในการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน และใช้กระบวนการตัดสินใจเชิงประชาธิปไตย
9. ผู้เรียนและผู้สอนต้องร่วมมือกัน มีอิสระที่จะแสดงออกมาทางความคิดและทดสอบความคิดซึ่งกันและกัน

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2546) ได้ให้ความคิดเห็นว่า แนวคิดและหลักการประเมินตามสภาพจริงประกอบด้วย

1. การแสดงความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยเน้นการใช้เครื่องมือวัดผลเพื่อสะท้อนให้เห็นพฤติกรรม ระดับความสามารถ และทักษะที่จำเป็นของผู้เรียนในสถานการณ์ที่เป็นจริงในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน และต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง
2. การบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างแท้จริง ซึ่งผู้สอนต้องสังเกตจดบันทึกและรวบรวมข้อมูลจากผลงาน และวิธีการเรียนรู้สู่วิธีการปฏิบัติของผู้เรียนตลอดเวลาโดยยึดถือพฤติกรรมบ่งชี้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน และการประเมินการเรียนรู้ตามพฤติกรรมที่คาดหวัง จะต้องกระทำไปพร้อม ๆ กัน โดยไม่แยกการสอนและการประเมินออกจากกัน
3. การบูรณาการวิธีการและเครื่องมือในการประเมินอย่างหลากหลายโดยเน้นผลการเรียนรู้ที่ผู้เรียนนำไปประยุกต์ใช้ และสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ได้ด้วยตนเองแทนการจดจำความรู้ตามที่ผู้สอนคอยป้อนให้
4. การสะท้อนความสามารถด้านต่าง ๆ และการประเมินระดับความสามารถที่เป็นจริงซึ่งมุ่งการประเมินผลงานที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติ และเป็นงานที่มีความหมายที่แท้จริงสอดคล้องสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของผู้เรียน โดยอาศัยทักษะเชิงปัญญา และองค์ความรู้ถูกต้องสมบูรณ์
5. ส่งเสริมการเรียนรู้จากสภาพจริง โดยประเมินทั้งจากการปฏิบัติและพฤติกรรมการทำงานของผู้เรียนในบริบทของความเป็นจริงในชีวิตประจำวันซึ่งเน้นการประเมินผลระหว่างเรียนของผู้เรียนแต่ละคน

สรุปได้ว่าแนวคิดการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง คือให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรม การเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนรู้ ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ

1.2 ความหมายของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการประเมินสรุปผลการเรียนรู้ (Summative Assessment) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้ก้าวหน้าสูงสุดเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขได้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งมีนักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สมศักดิ์ ภู่วิภาดาวรรณ (2545) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เป็นการประเมินที่ออกแบบมาเพื่อสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมและทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานการณ์ที่เป็นจริงแห่งโลกปัจจุบัน และวิธีการประเมินที่เน้นงานที่นักเรียน

แสดงออกในภาคปฏิบัติเน้นกระบวนการเรียนรู้ ผลผลิตและแฟ้มสะสมงาน

สุวิทย์ มูลคำ และคณะ (2549) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เป็นการประเมินจากการปฏิบัติงานที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือภาระงาน บริบท (สถานการณ์/เหตุการณ์จำลองใกล้เคียงกับลักษณะงานที่เป็นจริง) และเกณฑ์การประเมินผู้เรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) หมายถึง การประเมินที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนปฏิบัติงานในชีวิตจริง มีเวลาเพียงพอสำหรับวางแผนการลงมือทำงาน จนได้งานที่เสร็จสมบูรณ์ มีโอกาสประเมินผลการทำงานด้วยตนเองและมีการปรึกษาร่วมกับผู้เรียน

สุนีย์ คล้ายนิล และคณะ (2550) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) หมายถึง การประเมินความรู้ที่แท้จริงที่อยู่ในบริบทของโลกจริง (Real word) หรืออยู่ในบริบทของชีวิต

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) หมายถึง กระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้และพัฒนาการต่าง ๆ ของผู้เรียน ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ในสภาพที่สอดคล้องกับความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนบรรลุผลตามที่กำหนดไว้และใช้เป็นข้อมูลสำหรับตัดสินผลการเรียน

1.3 ความสำคัญของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

สำนักงานนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2542) ได้สรุปว่า การประเมินตามสภาพที่แท้จริง เป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับการวัดและประเมินผล ซึ่งเข้ามามีบทบาททดแทนในส่วนที่แบบทดสอบมาตรฐาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแบบทดสอบเลือกตอบไม่สามารถวัดและประเมินผลได้ ลักษณะสำคัญของการประเมินตามสภาพที่แท้จริง คือ

1. งานที่ปฏิบัติเป็นงานที่มีความหมาย (Meaningful Task) เป็นงานที่ให้นักเรียนปฏิบัติต้องสอดคล้องกับชีวิตจริงในชีวิตประจำวัน เป็นเหตุการณ์จริงมากกว่ากิจกรรมที่จำลองขึ้น
2. เป็นการประเมินรอบด้านด้วยวิธีการที่หลากหลาย (Multiple Assessment) เป็นการประเมินนักเรียนทุกด้าน ทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะนิสัย โดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสม สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ และพัฒนาการของนักเรียน เน้นให้นักเรียนตอบสนองด้วยการแสดง สร้างสรรค์ ผลิตหรือทำงาน ในการประเมินต้องประเมินหลาย ๆ ครั้งด้วยวิธีการที่หลากหลาย และเหมาะสม เน้นการลงมือปฏิบัติมากกว่าการประเมินความรู้

3. ผลผลิตที่มีคุณภาพ (Quality Products) นักเรียนมีการประเมินตนเองตลอดเวลา และพยายามแก้ไขจุดด้อยของตนเอง จนกระทั่งได้ผลงานที่ผลิตขึ้นอย่างมีคุณภาพนักเรียนเกิดความพึงพอใจในผลงานของตนเอง มีการแสดงผลงานของนักเรียนต่อสาธารณชน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้เรียนรู้และชื่นชมจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

4. ใช้ความคิดระดับสูง (Higher – order Thinking) ต้องพยายามให้นักเรียนแสดงออกหรือผลิตผลงานชิ้นใหม่ ซึ่งเป็นผลงานที่เกิดจากการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินทางเลือก ลงมือกระทำตลอดจนการใช้ทักษะการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

5. มีปฏิสัมพันธ์ทางบวก (Positive Interaction) นักเรียนต้องไม่รู้สึกเครียดหรือเบื่อหน่ายต่อการประเมิน ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนต้องเกิดความร่วมมือที่ดีต่อกันในการประเมิน และการใช้ผลประเมินมาแก้ไข

6. งานและมาตรฐานต้องชัดเจน (Clear Tasks and Standard) งานและกิจกรรมที่จะให้นักเรียนปฏิบัติต้องมีขอบเขตที่ชัดเจน สอดคล้องจุดหมาย หรือสภาพที่คาดหวังที่ต้องการให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าว

7. มีการสะท้อนตนเอง (Self Reflections) ต้องมีการเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นหรือเหตุผลต่อการแสดงออก การกระทำ ๑ หรือผลงานของตนเองว่าทำไมถึงปฏิบัติ ไม่ปฏิบัติ ทำไมถึงชอบ ทำไมถึงไม่ชอบ

8. มีความสัมพันธ์กับชีวิตจริง (Transfer Into Life) ปัญหาที่เป็นสิ่งเร้าให้นักเรียนได้ตอบสนองต้องเป็นปัญหาที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน พฤติกรรมที่ประเมินต้องเป็นพฤติกรรมที่แท้จริง ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน ดังนั้น ผู้ปกครองนักเรียนจึงนับว่ามีบทบาทเป็นอย่างยิ่งในการประเมินตามสภาพที่แท้จริง

9. เป็นการประเมินอย่างต่อเนื่อง (Ongoing or Formative) ต้องประเมินนักเรียนตลอดเวลา และทุกสถานที่อย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งจะทำให้เห็นพฤติกรรมที่แท้จริงเห็นพัฒนาการค้นพบจุดเด่นและจุดด้อยของนักเรียน

10. เป็นการบูรณาการความรู้ (Integration of Knowledge) งานที่นักเรียนลงมือปฏิบัตินั้น ควรเป็นงานที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถและทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้ในสาขาวิชา ลักษณะสำคัญดังกล่าวจะช่วยแก้ไขจุดอ่อนของการวัดและประเมินผลแบบเดิมที่พยายามแยกย่อยจุดประสงค์ออกเป็นส่วน ๆ เรียนรู้ และประเมินเป็นเรื่อง ๆ ดังนั้น นักเรียนจึงขาดโอกาสการบูรณาการความรู้และทักษะจากวิชาต่าง ๆ

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2546) ได้ให้ความคิดเห็นว่า ลักษณะสำคัญของการประเมินตามสภาพจริง มีดังนี้

1. เป้าหมายและกระบวนการจัดการศึกษาของชาติ ที่มุ่งเสริมสร้างเยาวชนไทยให้เป็นคนเก่ง คือสามารถค้นพบจุดเด่นจุดด้อยของตนเองและพยายามพัฒนาตนเองให้จุดด้อยน้อยลง ส่งเสริมจุดเด่นให้พัฒนาสู่ศักยภาพสูงสุด
2. กระบวนการปฏิบัติในสภาพจริง (Performance in the Field) เนื่องจากการประเมินตามสภาพจริงเป็นการออกแบบเครื่องมือเพื่อประเมินการปฏิบัติในสภาพจริงของผู้เรียน งานที่มอบหมายให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติควรเป็นงานที่ท้าทาย กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถสูงสุด และสัมพันธ์กับชีวิตจริง ใช้สติปัญญาสูงขึ้นเรื่อย ๆ ตามวัยและระดับชั้นเรียนเพื่อเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียนและที่สำคัญต้องคำนึงถึงทักษะทางปัญญาและความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านต่าง ๆ
3. กระบวนการวัดและประเมินผล ต้องสอดคล้องกับเป้าหมายและความคาดหวังของหลักสูตรและสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยระบบการวัดผลจะต้องเน้นกระบวนการ (Process) และผลการกระทำ (Product) เน้นความสามารถจริงที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต
4. เกณฑ์ที่ใช้สำหรับการประเมิน (Criteria) การประเมินตามสภาพจริงมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ แก่จุดด้อย เสริมจุดเด่นของผู้เรียน และเป็นการประเมินสาระสำคัญของการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้ชัดเจนจากการปฏิบัติจริง จึงต้องมีการกำหนดเกณฑ์ที่จะใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ให้ชัดเจน และเป็นที่ยอมรับของผู้เรียน ผู้ปกครอง รวมทั้งผู้ที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง
5. การประเมินตนเอง เป็นหลักการสำคัญอย่างหนึ่งของกระบวนการประเมินตามสภาพจริง เพราะผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติภาระงานที่มอบหมายให้บรรลุตามเกณฑ์ที่กำหนดประเมินตนเอง ปฏิบัติระหว่างปฏิบัติภาระงานจึงเป็นภารกิจจริงที่ผู้เรียนต้องรับผิดชอบต่อการพัฒนาความสามารถงาน งานนั้นได้สำเร็จตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร
6. การนำเสนอผลงาน หลักสำคัญอีกอย่างหนึ่งของกระบวนการประเมินตามสภาพจริง คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ นำเสนอผลงานที่เป็นผลงานที่เป็นผลการเรียนรู้ของตนเองหรือของกลุ่มส่วนใหญ่นิยมการนำเสนอด้วยปากเปล่า (Oral Presentation) ประกอบด้วยการจัดแสดงผลงานที่สำคัญ ๆ ให้ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบผลการเรียนรู้สามารถตรวจสอบคุณภาพที่เกิดขึ้นจริง หรือเสนอแนวทางปรับปรุงสอดคล้องกับเกณฑ์ที่ใช้ประเมินคุณภาพที่เกิดขึ้นจริง หรือเสนอแนวทางปรับปรุงสอดคล้องกับเกณฑ์ที่ใช้ประเมินคุณภาพตามมาตรฐานผู้เรียน

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการประเมินนักเรียนทุกด้าน ทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้และพัฒนาการของนักเรียน

1.4 วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงไว้ดังนี้

อารีย์ วชิรวรการ (2542) ได้กล่าวถึงวิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงไว้ว่า เป็นการประเมินผลสำเร็จจากการเรียนรู้ของนักเรียน (Learning Outcomes) ซึ่งสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินความก้าวหน้าและพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เป็นการประเมินที่เป็นระบบ เป็นกระบวนการ และสามารถดำเนินการได้หลายวิธี ดังนี้

1. การสังเกต ซึ่งสามารถทำได้ในทุกสถานการณ์อาจจะมีหรือไม่มีเครื่องมือในการสังเกตก็ได้
2. การสัมภาษณ์ ด้วยวิธีการตั้งคำถามอย่างง่าย ๆ สามารถสัมภาษณ์ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ
3. บันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง ด้วยการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับนักเรียนในด้านความรู้ ความสามารถ การแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ
4. แบบทดสอบวัดความสามารถจริง (Authentic Test) ด้วยการสร้างคำถามเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ หรือสร้างความรู้ใหม่จากความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เดิมจากสถานการณ์จำลองที่คล้ายคลึง หรือเลียนแบบสภาพจริง
5. การรายงานตนเอง ด้วยการใช้นักเรียนสามารถพูดหรือเขียนบรรยายความรู้สึกนึกคิด ความเข้าใจ ความต้องการ วิธีการ และผลงานของนักเรียน
6. แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เป็นตัวอย่างผลงานที่มีการเก็บรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบในช่วงหนึ่งเพื่อเป็นหลักฐานที่แสดงถึงความรู้ความเข้าใจ ความสามารถทักษะ ความสนใจ ความถนัด ความพยายาม ความก้าวหน้า ความสำเร็จ

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2546) ได้กล่าวว่า วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงประกอบด้วย

1. การสังเกต เป็นวิธีการที่กระทำได้ทุกสถานการณ์และทุกสถานที่ที่ผู้สอนอาจ

กำหนดเครื่องมือและเกณฑ์ในการสังเกตหรืออาจไม่มีเครื่องมือในการสังเกตก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับประเด็นที่ต้องการประเมินผู้เรียนว่า มีความจำเป็นต้องใช้การสังเกตระดับ

ความสามารถหรือพฤติกรรมที่แสดงออกมาน้อยเพียงใด และวิธีการสังเกตสามารถใช้ประเมินผลการเรียนรู้ทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจด้านทักษะกระบวนการ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการประเมินโดยตั้งคำถามง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนเกินไม่สามารถสัมภาษณ์ผู้เรียนแต่ละคนได้ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ นิยมใช้ประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจในระดับที่สูงกว่าความรู้ความจำ และด้านความรู้สึกลึกซึ้งที่สะท้อนให้เห็นถึงการเรียนรู้รายวิชาต่าง ๆ เป็นต้น

3. บันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ความคิด ความสามารถพิเศษ ความถนัด ความสนใจ และการแสดงออกของพฤติกรรมลักษณะต่าง ๆ ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการเรียนรู้ และแนวทางพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรต่อไป

4. แบบทดสอบวัดความสามารถที่เป็นจริง (Authentic Test) เป็นวิธีการสร้างข้อสอบโดยใช้คำถามที่เกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือการสร้างความรู้ใหม่จากความเข้าใจและประสบการณ์เดิม หรือจากสถานการณ์จำลองที่กำหนดขึ้นให้คล้ายคลึงกับสถานการณ์ต่าง ๆ ข้อสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในสถานการณ์ที่กำหนด เป็นต้น เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจ การฝึกทักษะและกระบวนการ รวมทั้งเจตคติต่อการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

5. การรายงานตนเอง เป็นวิธีการประเมินด้วยการให้ผู้เรียนเขียนบรรยายความรู้สึกลึกซึ้งหรือพูดแสดงความคิดเห็นออกมาโดยตรง เพื่อประเมินความรู้สึกลึกซึ้ง ความเข้าใจ ความต้องการ การใช้วิธีการต่าง ๆ และการสร้างผลงานของผู้เรียนจะช่วยให้ผู้สอนเข้าใจผู้เรียนแต่ละคนมากยิ่งขึ้น และสามารถประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะกระบวนการ รวมทั้งเจตคติต่อการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

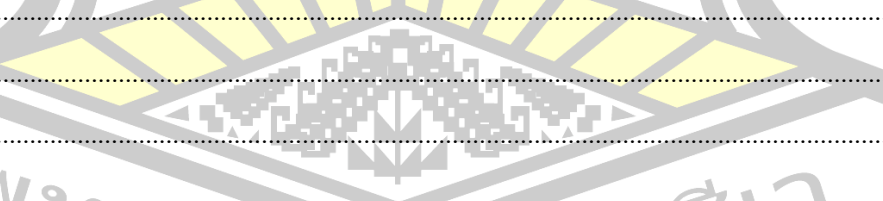
6. การใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เป็นการจัดเก็บตัวอย่างผลงานที่ต้องการรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ และกระทำอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงชั้นของหลักสูตรเพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้เรียนในด้านความรู้ความเข้าใจ และทักษะต่าง ๆ ที่ผู้เรียนพัฒนาได้สำเร็จ รวมทั้งความถนัด ความสนใจ ความพยายาม แรงจูงใจและความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ที่สามารถนำมาประกอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนแต่ละคนให้ความเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

ทดสอบความเข้าใจ

จากเนื้อหาใน หน่วยที่ 4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และเป็นสิ่งที่ครูต้องตระหนักถึงความสำคัญและต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อสิ่งสำคัญที่เป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้คือการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ นักเรียนได้รับการพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพและเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ดังนั้น จึงขอทบทวน วัดระดับความเข้าใจ ดังนี้

1. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ควรมีลักษณะอย่างไร

2. องค์ประกอบของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ประกอบด้วยอะไรบ้าง

เนื้อหาของ โปรแกรม	วิธีการ พัฒนา	รูปแบบ วิธีการและ แนว ทางการจัด กิจกรรม	เทคนิค/ เครื่องมือ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	การ ประเมินผล
หน่วยการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์จาก มาตรฐานการ เรียนรู้และ ตัวชี้วัด					ผู้เรียนได้ 5 ครูจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่ ส่งเสริม ความสามารถ ของผู้เรียนโดยมี การจำแนกระดับ การเรียนรู้ของ ผู้เรียนได้	
7. ออกแบบ กิจกรรมการ เรียนรู้ การ เรียนรู้ที่ หลากหลาย น่าสนใจ ยืดหยุ่น และสามารถปรับ ใช้ให้เหมาะสม กับบทเรียนและ ผู้เรียน				5 ชั่วโมง	6 ครูใช้และพัฒนา สื่อ นวัตกรรม เพื่อ ส่งเสริมการจัดการ เรียนรู้ของผู้เรียน ได้	
8. ใช้ กระบวนการ PLC เพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่าง เพื่อนครูด้วยกัน และนำข้อมูล ย้อนกลับมา ปรับปรุงการ ออกแบบการ เรียนรู้				5 ชั่วโมง	7 ครูออกแบบ เนื้อหาสาระ ผล การเรียนรู้ที่ คาดหวัง และ กิจกรรมการเรียนรู้ มีความสอดคล้อง กันผ่านการ ประเมินผล 8 ครูมีการ สะท้อนกลับ ข้อมูลเพื่อการ ปรับปรุงเพื่อ ออกแบบการ จัดการเรียนรู้ให้ เหมาะสมกับ บริบทของ	

เนื้อหาของ โปรแกรม	วิธีการ พัฒนา	รูปแบบ วิธีการและ แนว ทางการจัด กิจกรรม	เทคนิค/ เครื่องมือ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	การ ประเมินผล
					ผู้เรียน	
หน่วยที่ 2 การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด (30 ชั่วโมง)						
1. การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหาพัฒนากระบวนการคิด ศึกษา ค้นคว้าทดลอง และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	1 การพัฒนาตนเอง 2 การอบรมสัมมนา 3 การจัดทีมงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	1. ศึกษาความรู้ในเครื่องมือการเรียนรู้ด้วยตนเองทำ ความเข้าใจใน แต่ละเรื่อง ตามลำดับ 2. ปฏิบัติตามใบกิจกรรมที่ 1 3. ศึกษาความรู้เพิ่มเติมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู	1 แบบทดสอบ 2 สื่อบันทึก 3 ใบความรู้ 4 แหล่งเรียนรู้ 5 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร	5 ชั่วโมง	1 ครูจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ 2 ครูจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา 3 ครูจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ 4 ครูจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดผ่านการตั้งคำถาม 5 ครูจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิดวางแผน ประเมินผล และนำเสนอผลงาน	1การสังเกตจากการอภิปราย 2 ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างที่ปฏิบัติ 3 ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา
2. การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหาพัฒนากระบวนการคิด ศึกษา ค้นคว้าทดลอง และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง				5 ชั่วโมง		
3. การจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ วิเคราะห์และ อภิปรายอย่างกว้างขวาง				5 ชั่วโมง		
4. การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง				5 ชั่วโมง	6 ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง จัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ อภิปรายอย่างกว้างขวาง	

เนื้อหาของ โปรแกรม	วิธีการ พัฒนา	รูปแบบ วิธีการและ แนว ทางการจัด กิจกรรม	เทคนิค/ เครื่องมือ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	การ ประเมินผล
สะท้อนความ คิดเห็นด้วยการ ตั้งคำถาม						
5. การจัดการ เรียนรู้ที่ให้ผู้เรียน ได้สะท้อน ความคิดด้วยการ ตั้งคำถาม				5 ชั่วโมง		
6. การจัดการ เรียนรู้ที่ให้ผู้เรียน ได้กำหนดแนวคิด วางแผน ประเมินผลและ นำเสนอผลงาน				5 ชั่วโมง		

หน่วยที่ 3 การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ (20 ชั่วโมง)

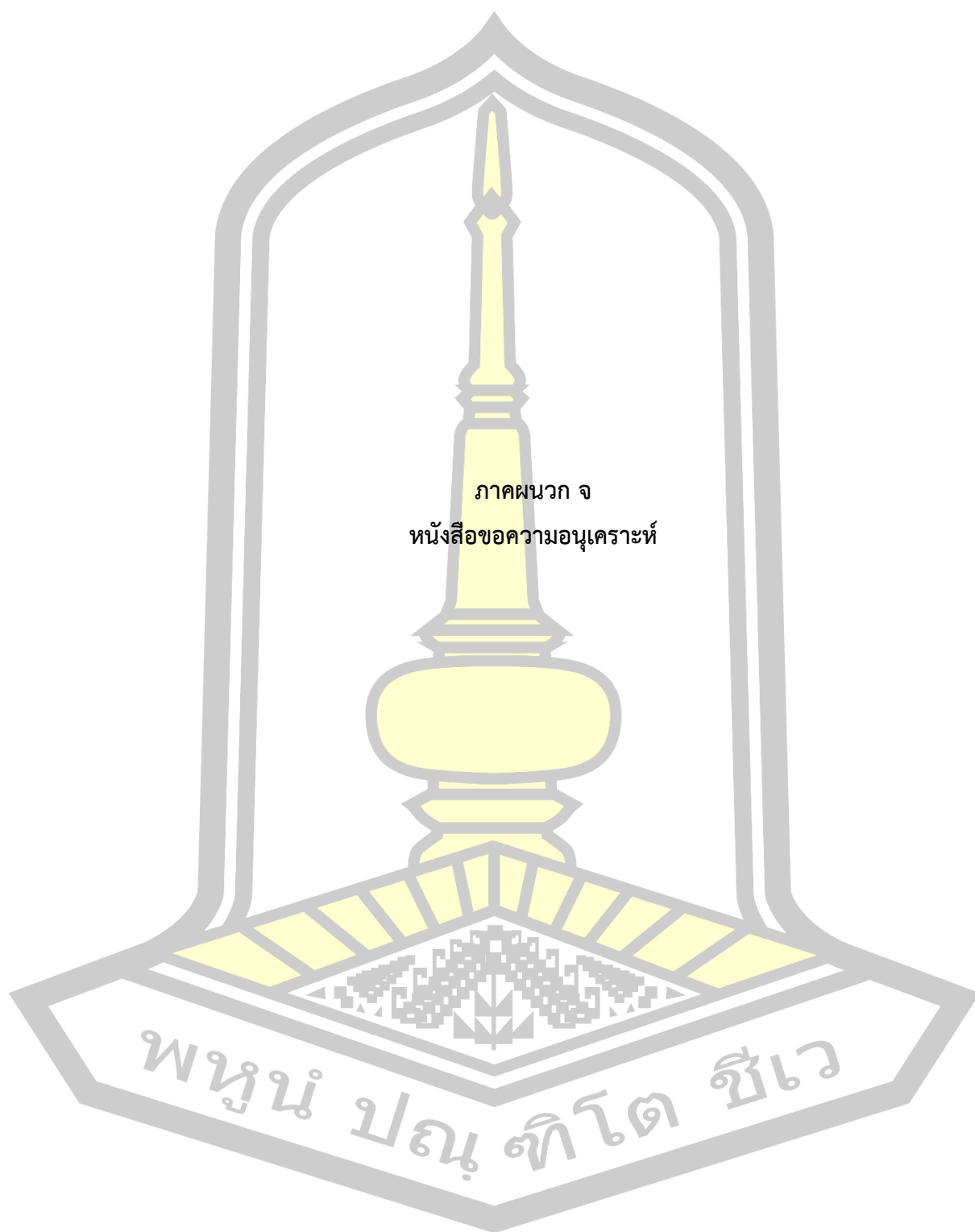
1. การใช้และ พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยี สารสนเทศใน การจัดการเรียนรู้ อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับ เนื้อหาและ กิจกรรมการ เรียนรู้	1 การพัฒนา ตนเอง 2 การ อบรม สัมมนา 3 การจัด ทีมงานเพื่อ แลกเปลี่ยน เรียนรู้	1. ศึกษา ความรู้ใน เครื่องมือการ เรียนรู้ด้วย ตนเองทำ ความเข้าใจใน แต่ละเรื่อง ตามลำดับ 2. ปฏิบัติตาม ใบกิจกรรมที่ 1 3. ศึกษา ความรู้ เพิ่มเติมและ	1 แบบทดสอบ 2 สื่อเล็ทพร อนิกส์ 3 ใบความรู้ 4 แหล่งเรียนรู้ 5 แลกเปลี่ยน เรียนรู้ ระหว่างผู้เข้า รับการอบรม กับวิทยากร ประจำ หลักสูตร	4 ชั่วโมง	1 ครูสามารถใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในการ จัดการเรียนรู้และ เหมาะสมกับ เนื้อหา 2 ครูสืบค้นข้อมูล สารสนเทศ เพื่อ พัฒนาและ ปรับปรุง การ จัดการเรียนรู้ได้ 3 ครูใช้เทคโนโลยี ในการพัฒนา ออกแบบ	1การสังเกต จากการ อภิปราย 2ประเมินผล งานจากใบ กิจกรรม ระหว่างที่ ปฏิบัติ 3 ทดสอบ ความรู้ความ เข้าใจก่อน- หลัง การ พัฒนา
2. สืบค้นข้อมูล ผ่านเครือข่าย อินเทอร์เน็ต เพื่อ พัฒนาการ				4 ชั่วโมง		

เนื้อหาของ โปรแกรม	วิธีการ พัฒนา	รูปแบบ วิธีการและ แนว ทางการจัด กิจกรรม	เทคนิค/ เครื่องมือ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	การ ประเมินผล
จัดการเรียนรู้					สร้างสรรค์	
3. การเลือกใช้ออกแบบ สร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน		แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู		4 ชั่วโมง	นวัตกรรม เพื่อการเรียนรู้ 4 ครูสร้างสรรค์สื่ออุปกรณ์ ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ 5 ครูสามารถ	
4. การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อ นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้				4 ชั่วโมง	ออกแบบสร้างสรรค์ปรับปรุง นวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	
5. การติดตาม ประเมินผลการใช้สื่อนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง				2 ชั่วโมง	ใช้คอมพิวเตอร์ ในการสร้างและพัฒนาสื่อนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้	
6. การพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี				2 ชั่วโมง	6 ครูใช้สื่อนวัตกรรม ทางการศึกษาเป็นตัวอย่างในการถ่ายทอดองค์ความรู้	

เนื้อหาของ โปรแกรม	วิธีการ พัฒนา	รูปแบบ วิธีการและ แนว ทางการจัด กิจกรรม	เทคนิค/ เครื่องมือ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	การ ประเมินผล
หน่วยที่ 4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง (10 ชั่วโมง)						
1. ศึกษาคู่มือการวัดและประเมินผล รวมถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้	1 การพัฒนาตนเอง 2 การอบรมสัมมนา 3 การจัดทีมงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้		1 แบบทดสอบ 2 สื่อเล็กลักษณะ นิกส์ 3 ใบความรู้ 4 แหล่งเรียนรู้ 5 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร	2 ชั่วโมง	1 ครูมีความรู้และความเข้าใจในหลักการของการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง 2 ครูสามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด	1 การสังเกตจากการอภิปราย 2 ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างที่ปฏิบัติ 3 ทดสอบ
2. ออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้				2 ชั่วโมง	3 ครูสามารถออกแบบเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและวิธีการจัดการเรียนรู้	ความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา
3. สร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดและประเมินผล และนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม				2 ชั่วโมง	4 ครูนำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สร้างขึ้นไปใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	
4. วัดและประเมินผลจากการปฏิบัติจริงและนักเรียนได้				2 ชั่วโมง		

เนื้อหาของ โปรแกรม	วิธีการ พัฒนา	รูปแบบ วิธีการและ แนว ทางการจัด กิจกรรม	เทคนิค/ เครื่องมือ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	การ ประเมินผล
ประเมินตนเอง					5 ผู้เรียนได้	
5. วัดและ ประเมินผลได้ สอดคล้องกับ มาตรฐานการ เรียนรู้และ เป้าหมายในการ พัฒนาผู้เรียน ตามที่หลักสูตร กำหนด				1 ชั่วโมง	ประเมินตนเอง และประเมินผล จากการลงมือ ปฏิบัติจริง	
6. นำผลการ ประเมินไปใช้ ในการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้				1 ชั่วโมง	6 ครุภัณฑ์ ประเมินไปใช้ ปรับปรุงการ จัดการเรียนรู้	
รวม				100 ชั่วโมง		

ภาคผนวก จ
หนังสือขอความอนุเคราะห์

พูน ปณ จิต ชีวะ

ที่ อว 0605.5(2)/ว4871

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

16 ตุลาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายสุพิช ศิริบุตร

ด้วย นางสาวธัญรัตน์ ยืนงาม นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบ Active Learning ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้อย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0854105815

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ที่ อว 0605.5(2)/ว4871

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

16 ตุลาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางจันทราพร มุลลิสาร

ด้วย นางสาวธัญรัตน์ ยืนงาม นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบ Active Learning ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0854105815

ที่ อว 0605.5(2)/ว4871

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

16 ตุลาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายปราโมทย์ ดวงมูลตรี

ด้วย นางสาวธัญรัตน์ ยืนงาม นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบ Active Learning ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0854105815

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ที่ อว 0605.5(2)/ว4871

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

16 ตุลาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.คุณ วงศ์อนันต์

ด้วย นางสาวธัญรัตน์ ยืนงาม นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบ Active Learning ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0854105815

ที่ อว 0605.5(2)/ว4871

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

16 ตุลาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางสาวพิมพ์สุภาภัก บุญเดช

ด้วย นางสาวธัญรัตน์ ยืนงาม นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบ Active Learning ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0854105815

ที่ ศธ ๐๔๑๓๗/๕๖๔

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑
ถ.แจ้งสนิท ต.สำราญ อ.เมืองชัยภูมิ จ.ชัยภูมิ ๓๕๐๐๐

๙

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเก็บข้อมูลประกอบการจัดทำวิทยานิพนธ์ (QR Code) จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวธัญรัตน์ ยืนงาม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบ Active Learning ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑ พิจารณาแล้ว เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงขอความอนุเคราะห์ท่านได้ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ผู้อำนวยการสถานศึกษาและข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัด ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการจัดทำวิทยานิพนธ์ รายละเอียดดังเอกสารที่แนบเรียนมาพร้อมหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายอรรถวิทย์ สายสุต)

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑

กลุ่มงานบริหารงานทั่วไป

กลุ่มอำนวยการ

โทร. ๐-๔๕๗๑-๒๕๓๑

โทรสาร ๐-๔๕๗๑-๑๔๑๙

แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบ Active Learning
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 สำหรับการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบ Active Learning ของครูโรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

ผู้วิจัย นางสาวธัญญรัตน์ ยืนงาม
นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

<https://forms.gle/pbqjgxS3vYtawJQE7>

ที่ อว 0605.5(2)/1873

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

16 ตุลาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

ด้วย นางสาวธัญญรัตน์ ยืนงาม นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำลองศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาโปรแกรม เสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบ Active Learning ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นางสาวธัญญรัตน์ ยืนงาม เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อניתจะนำข้อมูลที่ได้ ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ กุสืออ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรนิสิต 0854105815

ที่ อว 0605.5(2)/4872

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

16 ตุลาคม 2566

เรื่อง ขออนุญาตเคราะหืทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสโธร เขต 1

ด้วย นางสาวธัญรัตน์ ยืนงาม นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบ Active Learning ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสโธร เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขออนุญาตเคราะหืจากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวธัญรัตน์ ยืนงาม ทำการทดลองใช้เครื่องมือเพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0854105815

ที่ อว 0605.5(2)/ว465

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 กุมภาพันธ์ 2567

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอน โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นที่ยอมรับและเป็นแบบวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนแรววิทยา

ด้วย นางสาวธัญรัตน์ ยืนงาม นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบ Active Learning ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอนโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นที่ยอมรับและเป็นแบบวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0854105815

ที่ อว 0605.5(2)/ว465

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 กุมภาพันธ์ 2567

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอน โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการ
เรียนรู้แบบ Active learning เป็นที่ยอมรับและเป็นแบบวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านฝั่งแดง (พระเทพวรมนูปถัมภ์)

ด้วย นางสาวธัญรัตน์ ยืนงาม นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนา
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนา
โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบ Active Learning ของครูโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และ
มีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนและ
ครูผู้สอนโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning เป็นที่ยอมรับและเป็นแบบ
วิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0854105815

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ที่ อว 0605.5(2)/ว465

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 กุมภาพันธ์ 2567

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอน โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นที่ยอมรับและเป็นแบบวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านน้ำก่ำ (สิทธิผลนุกูล)

ด้วย นางสาวธัญรัตน์ ยืนงาม นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบ Active Learning ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอนโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นที่ยอมรับและเป็นแบบวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0854105815

ที่ อว 0605.5(2)/ว464

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 กุมภาพันธ์ 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ดร.สุวรรณ เทียบศรี

ด้วย นางสาวธัญรัตน์ อินงาม นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนา
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนา
โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบ Active Learning ของครูโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และ
มีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนิสิตจะนำ
ข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0854105815

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ที่ อว 0605.5(2)/ว464

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 กุมภาพันธ์ 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ว่าที่พันตรีสมเกียรติ โสตศิริ

ด้วย นางสาวธัญรัตน์ อินงาม นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนา
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนา
โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบ Active Learning ของครูโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และ
มีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนิสิตจะนำ
ข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0854105815

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ที่ อว 0605.5(2)/ว464

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 กุมภาพันธ์ 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นายพินิจ คาคัพโน

ด้วย นางสาวธัญรัตน์ อินงาม นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนา
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนา
โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบ Active Learning ของครูโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และ
มีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนิสิตจะนำ
ข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0854105815

ที่ อว 0605.5(2)/ว464

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 กุมภาพันธ์ 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ดร.พิทยา อุดรา

ด้วย นางสาวธัญรัตน์ อินงาม นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนา
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนา
โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบ Active Learning ของครูโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และ
มีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนิสิตจะนำ
ข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0854105815

ที่ อว 0605.5(2)/ว464

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 กุมภาพันธ์ 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นายจิระพล มะเสนา

ด้วย นางสาวธัญรัตน์ อินงาม นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนา
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนา
โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบ Active Learning ของครูโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และ
มีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนิสิตจะนำ
ข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

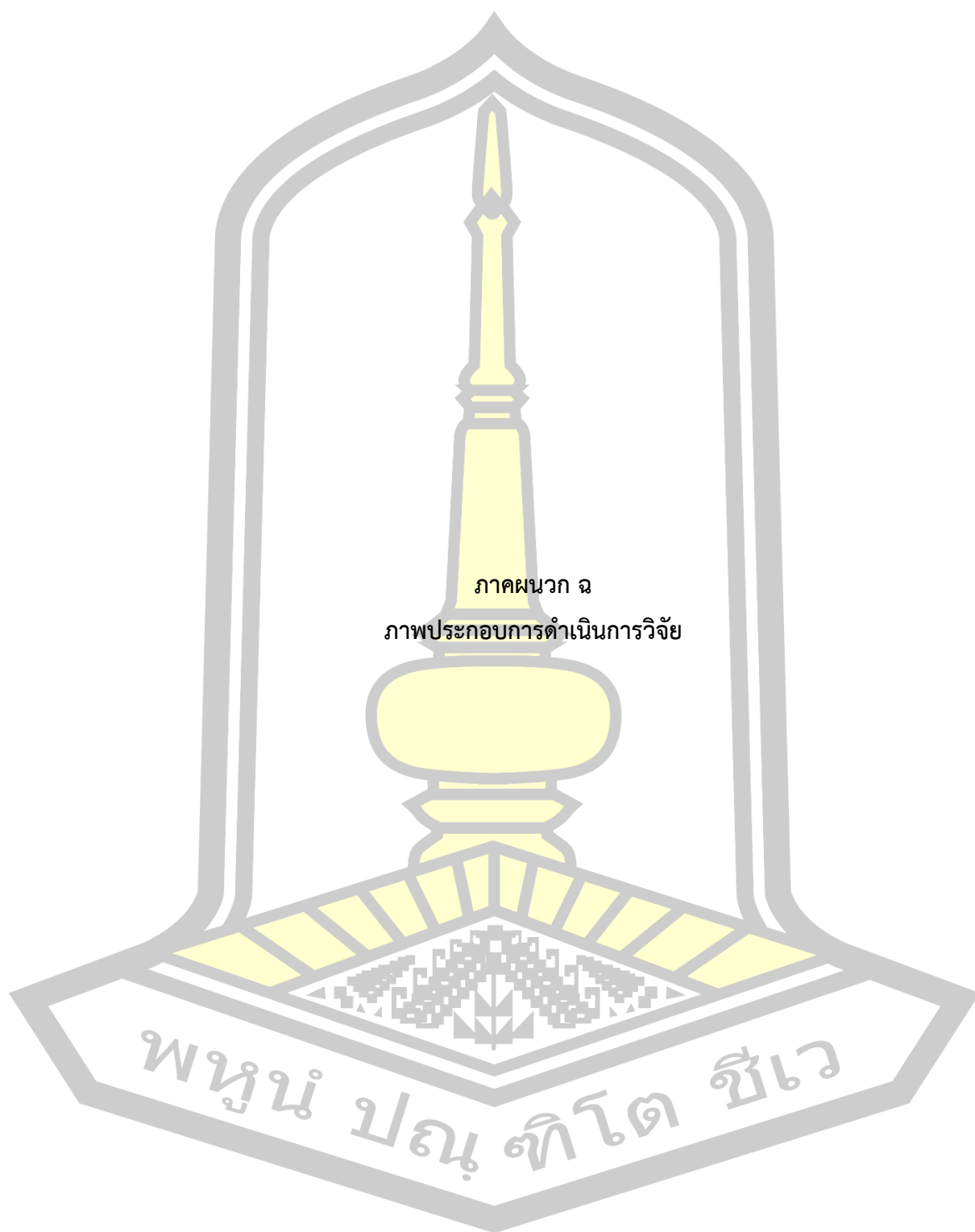
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0854105815

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

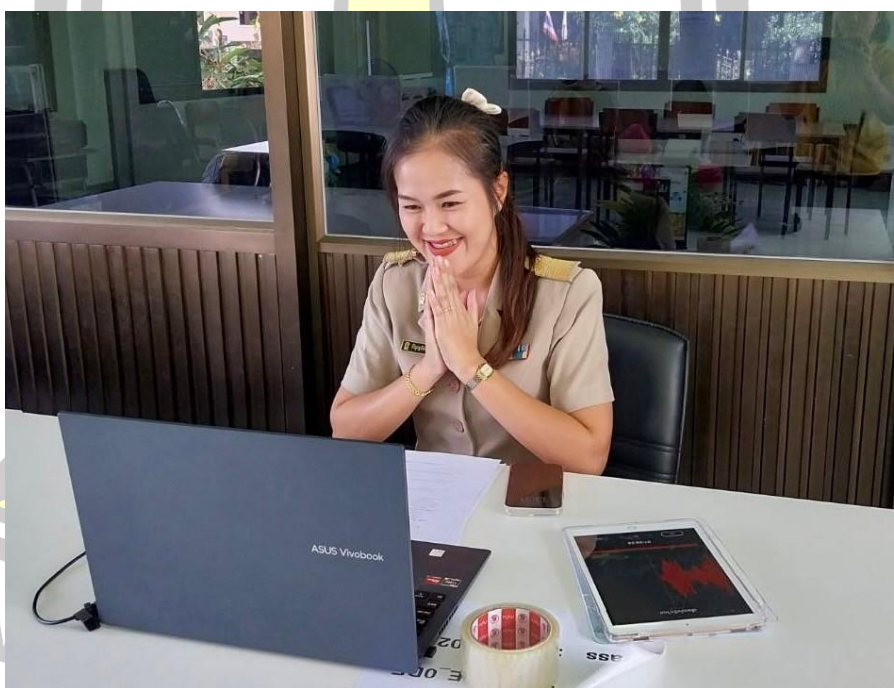

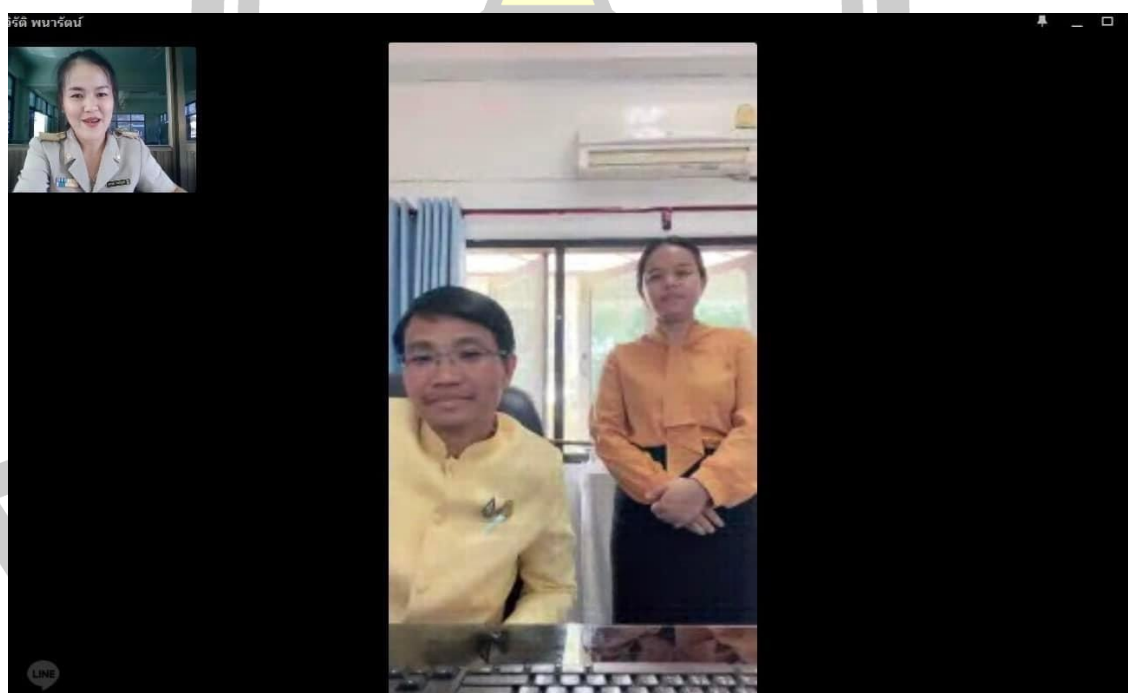
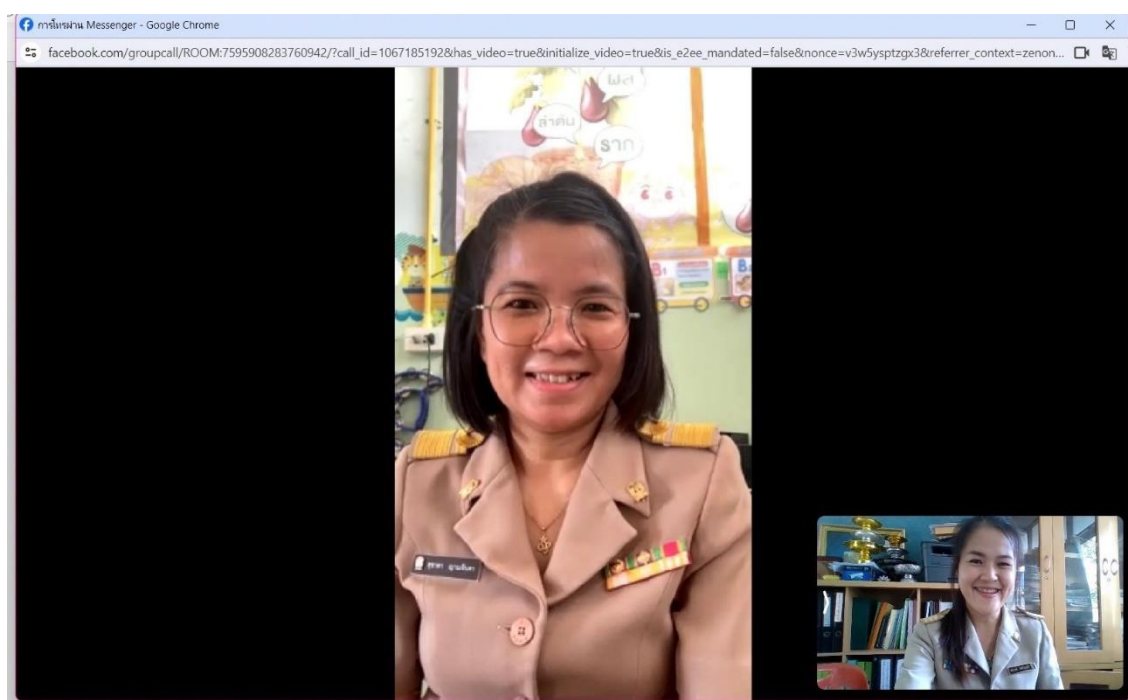
นำเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

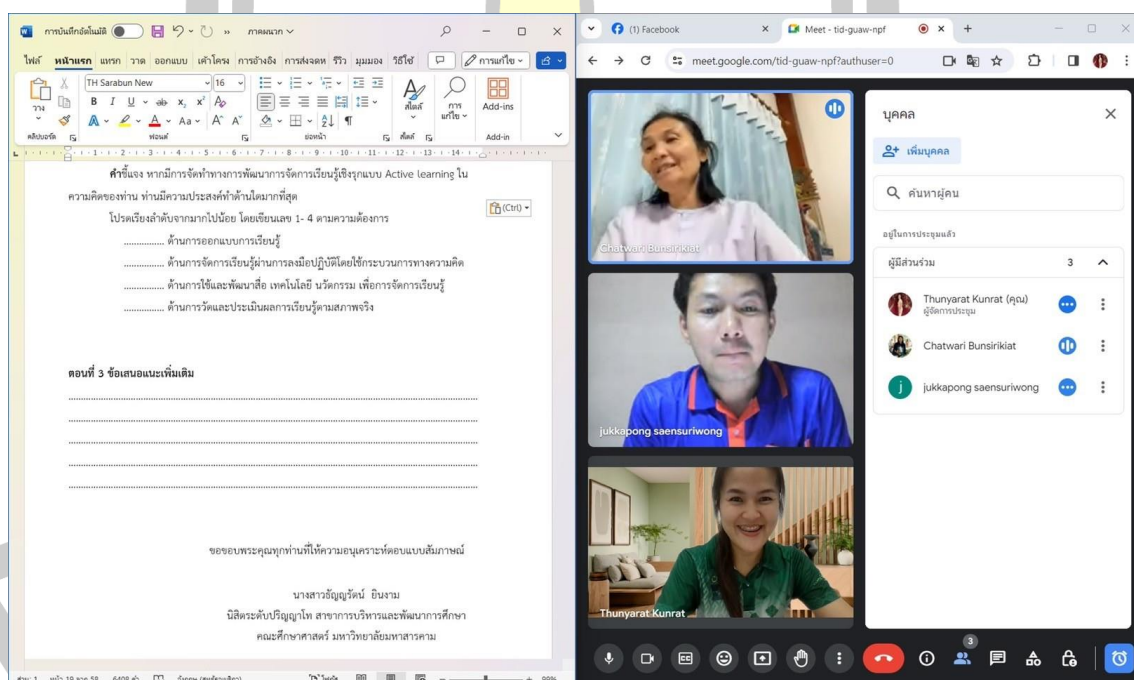
นำเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

สัมภาษณ์ครูผู้มีแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
เป็นที่ยอมรับและเป็นแบบวิธีปฏิบัติที่ดี

สัมภาษณ์ครูผู้มีแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
เป็นที่ยอมรับและเป็นแบบวิธีปฏิบัติที่ดี

สัมภาษณ์ครูผู้มีแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
เป็นที่ยอมรับและเป็นแบบวิธีปฏิบัติที่ดี

ประเมินโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวธัญรัตน์ ยืนงาม
วันเกิด	วันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2535
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 295 หมู่ที่ 1 ตำบลย่อ อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร 35110
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 63 (ชุมชนบ้านคำแดง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 หมู่ที่ 17 ตำบลเดิด อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร 35000
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2558 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนยโสธรพิทยาคม อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร พ.ศ. 2559 ปริญญาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. 2567 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปณ ภัโต ชีเว